

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER
KÜTÜPHANESİ TÜRKÇE YAZMALARI
KOLEKSİYONUNDA 11122 NUMARADA KAYITLI
MECMUA-İ İLAHİYÂT

AYŞE DAMLA GÜCÜR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. FATİH BAŞPINAR

KONYA-2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Damla GÜCÜR		
	Numarası	18810701039		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TÜRKÇE YAZMALARİ KOLEKSİYONUNDA 11122 NUMARADA KAYITLI MECMUA-İ İLAHİYÂT			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı

Ayşe Damla GÜCÜR

İmzası

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Damla GÜCÜR		
	Numarası	18810701039		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR		
Tezin Adı	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TÜRKÇE YAZMALARI KOLEKSİYONUNDA 11122 NUMARADA KAYITLI MECMUA-İ İLAHİYÂT			

Mecmualar ele alındıkları yüzyılın edebî zevkini, şairlerin zihniyetlerini, dönemin sosyal yaşamını göstermesi bakımından son derece önemli kaynaklardır. Konularına göre farklı isimlerle anılmıştır. İçindeki bütün manzumelerin ilahilerden oluştuğu mecmualara mecmua-i ilahiyat denmiştir. Çalışmanın konusu olan “Mecmua-i İlahiyât” adlı eser, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda 11122 arşiv numarası ile kayıtlı manzum metinlerden oluşan bir ilahi mecmuasıdır.

Çalışmada Mecmua-i İlahiyât’ın içerisindeki şiirler Latin harflerine aktarılmış ve nesre çevrilmiştir ayrıca mecmua nazım şekilleri, nazım türleri, şiirlerin vezinleri bakımından incelenmiş ve şiirlerin şairleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Çalışma inceleme ve metin-çeviri olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde genel hatları ile Mecmua-i İlahiyât’dan bahsedilmiş, daha sonra mecmua şekil ve muhteva yönüyle incelenmiştir. İkinci bölümde ise metin transkribe edilmiş ve günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Toplam 114 varaktan oluşan mecmuada 40 varak boş sayfa vardır. Mecmuada 99 şaire ait 292 Türkçe, 3 Arapça ve 1 Farsça şiir olmak üzere toplam 296 şiir tespit edilmiştir. Çalışmada en çok kullanılan nazım şekli gazel; nazım türü ilahi; vezin remel bahrinin fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün kalıbıdır. Mecmuada en çok şiiri bulunan şair Aziz Mahmud Hüdayî’dir.

Çalışma, hem edebiyat hem dinî musiki ve ilahiyât sahasına da katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Klasik Türk Edebiyatı, İlahi, Mecmua.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Ayşe Damla GÜCÜR		
	Student Number	18810701039		
	Department	Turkish Language and Literature		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR		
Title of the Thesis/Dissertation	HYMNS MAGZINE WHICH IS REGISTERED TO ISTANBUL UNIVERSITY RARE WORKS LIBRARY TURKISH MANUS CRIPTS COLLECTION WITH THE NUMBER 11122			

The journals are highly significant sources in terms of showing the literary taste of the century, the poets' the mentality, the social life of the term. Subjects are called by different names. The journals in which all the poems are composed of hymns are called as "Mecmua i İlahiyat". The work called "Mecmua-i İlahiyât", which is the subject of the study, is located in Istanbul University Rare Books Library Turkish Manuscripts Collection 11122 archives which is a divine journal registered with no.

In the study, the poems in the Mecmua-i İlahiyât were transferred to Latin letters and prose. In addition, in terms of magazine verse forms, verse types, meters of poems Analyzed and brief information about the poets of the poems is given. The study consists of two main parts: analysis and text translation. In the first part, Mecmua-i İlahiyât theology was mentioned, then the journal was examined in terms of form and content. In the second part, the text was transcribed and transferred to today's Turkish. Total 114. There are 40 blank pages in the magazine consisting of leaf. 292 Turkish, 3 of 99 poets in the journal a total of 296 poems, including Arabic and 1 Persian poem, were identified. Most of the work the verse form used is ghazal; verse type hymn; rhyme remel bahri's fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün. The poet who has the most poems in the journal is Aziz Mahmud Hüdâyî.

The study also contributes to the field of literature, religious music and theology.

Keywords: Istanbul University Rare Works Library, Classical Turkish Literature, Divine, Journal.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası.....	I
ÖZET	II
KISALTMALAR	I
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	I
ÖN SÖZ	I
GİRİŞ.....	2
I. BÖLÜM: İNCELEME	5
11122 Numaralı Mecmuanın Şekil İncelemesi.....	5
I. 1. Şekil İncelemesi	5
I. 1. 1. Mecmuanın Tanıtılması.....	5
I. 1. 2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri	6
I. 1. 2. 1. Beyit.....	6
I. 1. 2. 2. Gazel	6
I. 1. 2. 3. Kıta	8
I. 1. 2. 4. Koşma	8
I. 1. 2. 5. Mısra	9
I. 1. 2. 6. Muhammes	9
I. 1. 2. 7. Murabba	9
I. 1. 2. 8. Nazm.....	9
I. 1. 2. 9. Terci-i Bend	10
I. 1. 3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri	10
I. 1. 4. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Kafiye ve Redifleri	14
I. 2. Muhteva İncelemesi	21
I. 2. 1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler ve Kısa Biyografileri	21
I. 2. 1. 1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler	21
I. 2. 1. 2. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri.....	25
I. 2. 2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Türleri	38

I. 2. 2. 1. Duvaz	38
I. 2. 2. 2. İlahi	39
I. 2. 2. 3. Methiye	39
I. 2. 2. 4. Mûnacet	39
I. 2. 2. 5. Naat	39
I. 2. 2. 6. Nasihatname	40
I. 2. 2. 7. Nutuk	40
I. 2. 2. 8. Ramazaniye	40
I. 2. 2. 9. Tevhid	40
I. 2. 3. Mecmuada Yer Alan Atasözleri, Deyimler ve Kalıplaşmış İfadeler	41
I. 2. 3. 1 Atasözleri	41
I. 2. 3. 2 Deyimler ve Kalıplaşmış İfadeler	42
II. BÖLÜM: METİN VE NESRE ÇEVİRİ	57
II. 1. Metin Kurulurken İzlenen Yöntem	57
II. 2. Metin ve Çeviri	59
SONUÇ	354
KAYNAKLAR	356

KISALTMALAR

C : Cilt

g. : Gazel

Haz. : Hazırlayan

Hız. : Hazret-i

k. : Koşma

m. : Murabba

mh. : Muhammes

s. : Sayı

sy. : Sayfa

tc. : Tercî-bend

TDK : Türk Dil Kurumu

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

vd. : Ve diğerleri

vb. : Ve benzeri

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا a, ā, e, i, u, ü

ء ’

آ a, ā

ب b, p

پ p

ت t

ث s

ج c, ç

چ ç

ح h

خ h

د d

ذ z

ر r

ز z

ژ j

س s

ش ş

ص ş

ض d, z

ط t

ظ z

ع ’

غ g

ف	f
ق	q
ك	k, g, ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ō, ö, u, ū, ü, ^v
ه	h, a, e, i
ى	y, ı, i, ī

ÖN SÖZ

Mecmua geleneğinin ilk olarak ne zaman ve nasıl çıktığı ile ilgili kesin bir tarih bulunmasa da XV. yüzyıldan beri süregeldiği bilinmektedir. Divanlar, mesneviler, tezkireler ve bunların yanı sıra mecmualarda sayılarının çokluğu ve çeşitli muhtevaları ile klasik Türk edebiyatının önemli kaynaklarından. Klasik Türk edebiyatı araştırmaları için büyük önem arz eden mecmualar, konuları ile edebiyatın yanında tarih, din, sosyoloji, tıp gibi çeşitli bilim dalları hakkında da bilgiler sunmaktadır. Kaynaklarda adı geçmeyen, keşfedilmeyi bekleyen çok sayıda şaire ve şiiirlerine, nazım şekillerine, vezinlere ayrıca şairlerin divanlarındaki şiiirlerinin muhtelif şekillerine mecmualarda rastlamak mümkündür. Çalışma bir ilahi mecmuası olması sebebi ile mecmuanın içindeki şiiirler yalnızca klasik Türk edebiyatının değil, dinî-tasavvufi musiki gibi diğer bilim dallarındaki çalışmalara da kaynaklık edecektir.

Çalışmamız İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda 11122 arşiv numarası ile kayıtlı bir ilahi mecmuasıdır. Çalışmanın giriş kısmında mecmualar hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde Mecmua-i İlâhiyât adlı çalışma incelenmiş, metnin şekil bilgisi ve muhtevası ortaya konulmuştur. Birinci bölümde mecmuada bulunan nazım şekilleri, kafiye-redifleri, vezinleri, şairlerin hayatları incelenmiştir. İkinci bölümde ise metin transkripsiyonlu olarak Latin esaslı Türk alfabesine aktarılarak nesre çevrilmiştir. Son bölümde ise sonuç ve kaynaklar yer almaktadır.

Eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği bulunan bütün öğretmenlerime ve benim bugünlere gelmemde büyük emeği olan anneme, babama ve abime teşekkür ederim. Tez yazım sürecinde bana yol gösteren, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Fatih BAŞPINAR'a şükranlarımı sunarım.

Ayşe Damla GÜCÜR

Konya 2023

GİRİŞ

Mecmua kelimesi sözlüklerde *toplama, derleme, bir araya getirme* (Kantar, 2010: 277); *bir araya getirilmiş, toplanmış* (Uzun, 2003: 265); *toplanıp biriktirilmiş ve tanzim ve tertip edilmiş şeyler* (Sami, 1317: 1293); *toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen kitap* (Devellioğlu, 2013: 689) gibi çeşitli anlamlara gelmektedir.

Mecmua, başlangıçta hadisler, ayetler, fetvalar, dualar, ilahiler, şiirler, şarkılar, mektuplar, hutbeler, ilaç tarifleri, faydalı bilgiler, notlar ve tarihi belgelerin kaydedildiği bir not defteri hâlinde ortaya çıkmıştır. Zamanla gelişerek bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. (Uzun, 2003:265).

Edebiyatımızda mecmuanın öneminden bahseden Ali Cânib Yöntem, tezkirelerde adından mübalağa yapılarak söz edilmiş şairlerin hakkında doğru bilgiler edinmek için döneminde yazılmış mecmuaların incelenmesi gerektiğini belirtmiştir (Yöntem, 1927: 363-364; aktaran Aydemir, 2001). Klasik Türk edebiyatında önemli bir yeri olan mecmualar sayesinde şairin hayatı, sanat anlayışı, dönemin sosyal yaşam ve kültür birikimi gibi konular hakkında bilgi sahibi olabiliriz. Mecmualarda kaynaklarda daha evvel adına rastlanılmayan şairlere, şairin divanında bulunan bir şiirin mecmuadaki farklı şekillerine, şairin divanında bulunmayan ama mecmuada bulunan bir şiirine, daha önce hiç tesadüf edilmeyen nazım şekilleri-kafiye semalarına rastlamak mümkündür.

Mecmuaların tasnifi üzerine birçok araştırmacı tarafından çeşitli sınıflandırmalar ortaya konmuştur. İlk tasnif Agâh Sırrı Levend tarafından yapılmıştır. Agâh Sırrı Levend'e göre mecmuaların muhtevaları açısından sınıflandırılması şu şekildedir:

- a) Nazire mecmuaları
- b) Antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları

c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan mecmualar

ç) Aynı konudaki eserleri içine alan mecmualar

d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 1984: 166-167).

Agâh Sırrı Levend'in sınıflandırmasına yakın muhteva ağırlıklı ikinci tasnif Günay Kut tarafından yapılmıştır:

I. Nazire mecmuaları

II. Seçme şiir mecmuaları

III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar

IV. Karışık mecmualar

V. Tanınmış kişilerce ya da derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar (Kut, 1986: 170).

Mehmet Gürbüz'ün tasnifi sadece şiir mecmualarını esas alması bakımından son derece önemlidir:

I. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları

II. Şiirlerin konularına göre oluşturulan şiir mecmuaları

III. Nazire mecmuaları

IV. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar

V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar (Gürbüz, 2012: 108-112).

Muhtevasının ilahilerden oluştuğu mecmualara ilahi mecmuaları denmiştir. Şiir mecmualarında olduğu gibi ilahi mecmuaları da mürettibin kendi beğenisine

göre seçip derlediği şiirlerden oluşmaktadır. Diğer mecmualara kıyasla ilahi mecmuaları üzerine yapılan çalışmalar daha azdır. İlahi mecmuaları fazla hacimli çalışmalar değildir. Bazı ilahi mecmualarında daha önce rastlanılmayan nazım şekilleri, nazım türleri ve vezinlere rastlayabilmekteyiz. Tarikat çevrelerinde farklı isimlerle anılan ilahi türü günümüzde de yaygın olarak bilinmekte ve geniş bir kültür alanında yaşatılmaktadır. Allah'ın birliğini, yüceliğini, kudretini anlatan ilahilerde hece ve aruz ölçüsü kullanılmaktadır. İlahi deyince akla gelen ilk şair şüphesiz Yunus Emre'dir. Yunus Emre, ilahileri en çok bestelenen şairlerin başında gelmektedir. Günümüzde Yunus Emre'nin birçok ilahisi bestelenmiştir. (Köksal, 2017: 332).

I. BÖLÜM: İNCELEME

Çalışmamızın konusu olan “Mecmua-i İlahiyât” adlı eser, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonu’nda 11122 arşiv numarası ile kayıtlı bir ilahi mecmuasıdır. 114 varaktan müteşekkil olan çalışmada 40 varak boştur. 3 Arapça, 1 Farsça şiirin yer aldığı mecmuadaki diğer 292 şiir Türkçedir. Mecmuayla ilgili olarak birinci bölümde *Şekil İncelemesi*, ikinci bölümde *Metin ve Nesre Çeviri* yapılmıştır.

11122 Numaralı Mecmuanın Şekil İncelemesi

I. 1. Şekil İncelemesi

I. 1. 1. Mecmuanın Tanıtılması

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda 11122 arşiv numarası ile kayıtlı 114 varaktan müteşekkil olan mecmuada 40 varak boş sayfa vardır. İstinsah tarihi ve müstensihi belli olmayan eserin edinilme tarihi 8 Şaban 1322/18 Ekim 1904’tür. Ölçüsü 90×205 mm.’dir. Fihrist bulunan mecmua cönk/sığır dili şeklinde yazılmıştır. Mecmuada nesih hattın yanında yer yer talik yazı da kullanılmıştır. Varaklarda cetvel kullanılmış ve sayfaların içi yaldızlıdır. Mecmuanın sayfalarının üst kısmında makam adları vardır. Mecmuanın satır sayısı düzensizdir. Mecmuada sayfa numaralandırması yapılmıştır ancak eksik sayfalar vardır. Eserin bazı sayfalarında mürekkep dağılmıştır. O yüzden okumak zorlaşmıştır. Mecmuada toplam 296 şiir bulunmaktadır. Şiirler çapraz, iki sütun hâindedir. Şiirlerin başlıklarında çoğunlukla şairlerin mahlasları vardır. Mahlası olmayan şiirlerin başında genellikle velehu yazsa da bir önceki şiirin şairi değildir. Şiirlerin çoğunun sonunda şiirin sonlandığını belirtmek için mim harfi (م) kullanılmıştır. Bazı şiirler yarım kaydedilmiştir. Mecmuadaki ilk şiir Abdülehad Nuri’ye, son şiir ise Kemalpaşazâde’ye aittir.

Baş:

Ey dil zen-i dünyānuñ çün āline aldanduñ

Pervāne gibi her dem şem^ç -i ruhına yanduñ

Son:

Eşkin at kūh içre gāhī düz yürür ra^ç nā aşar

Gāhī düzde düz yürürken gāfilen sürçer düşer

I. 1. 2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri

Mecmuada toplam 7 beyt, toplam 135 gazel (14 hece, 121 aruz), 1 kıta, 57 koşma, 1 mısra, 4 muhammes, 80 murabba, 5 nazm, 1 terci-i bend nazım şekliyle yazılmış şiir vardır. Koşma nazım şekli ve heceyle yazılmış gazeller haricindeki şiirler aruz ölçüsü ile yazılmıştır. Nazım şekillerinin sıralaması aşağıda alfabetik bir şekilde verilmiştir.

I. 1. 2. 1. Beyit

Ev, mesken, çadır anlamlarına gelmektedir. İki mısradan oluşan bir nazım birimidir. (Çetin, 1992: 66). Mecmuada 7 tane beyit vardır: 285, 286, 287, 288, 290, 293, 294.

I. 1. 2. 2. Gazel

Klasik Türk edebiyatının en çok kullanılan nazım şekli olan gazel 4-15 beyit arasında yazılmıştır. Klasik Türk edebiyatında genellikle aşk, sevgilinin güzelliği, kadın gibi konularda yazılan gazel, tekke-tasavvuf edebiyatında ilahi aşkı anlatmak için kullanılmıştır. Kafiye şeması aa ba ca... şeklindedir. (İpekten, 2008: 17). Gazel yazarken aruz ölçüsünün yanında hece ölçüsü de kullanılmıştır. Mecmuada hece ve aruzla yazılmış toplam 135 tane gazel vardır.

Hece ölçüsü ile yazılmış gazeller (14):

Beyit Sayısı	Adedi	Şiir Numaraları
5 Beyitli Gazel	6	13, 21, 48, 120, 162, 279
6 Beyitli Gazel	5	5, 28, 103, 249, 254
7 Beyitli Gazel	1	234
16 Beyitli Gazel	1	116
18 Beyitli Gazel	1	115

Aruz ölçüsü ile yazılmış gazeller (121):

Beyit Sayısı	Adedi	Şiir Numaraları
3 Beyitli Gazel	2	223,296
4 Beyitli Gazel	24	2,14,52,72,73,78,79,114,130,139,140,142,152,189,206,213,224,244,236,247,253,266,281,283
5 Beyitli Gazel	52	8,9,11,16,18,19,25,37,38,42,45,46,51,57,95,100,107,111,112,117,118,121,123,138,143,144,149,168,173,178,180,181,182,183,184,185,194,197,207,215,218,227,233,240,242,243,245,251,259,263,265,275
6 Beyitli Gazel	30	3,17,22,27,43,49,61,83,97,105,124,141,146,161,165,186,187,21

		6,217,221,231,237,246,257,258,261,262,276,280,282
7 Beyitli Gazel	6	4,10,175,188,190,229
8 Beyitli Gazel	2	125, 260
9 Beyitli Gazel	3	159,169,210
13 Beyitli Gazel	1	104
15 Beyitli Gazel	1	113

I. 1. 2. 3. Kıta

Sözlükte parça anlamına gelmektedir. Matla ve mahlas beytinin olmadığı, nazm gibi 2 beyitten başlayarak genelde 9-10 beyte kadar uzayan nazım şeklidir. Kafiye şeması xa xa xa... şeklindedir. Tasavvufi bir görüş, önemli bir olayın tarihi, övgü, eleştiri gibi konular işlenebilir. O sebepten konusu gazelden daha geniştir. (İpekten, 2008:52). Mecmuada 291 numaralı şiirin matla ve mahlas beytinin bulunmaması sebebi ile bir kıtadır diyebiliriz.

I. 1. 2. 4. Koşma

Âşık edebiyatı ve tekke-tasavvuf edebiyatında kullanılmış bir nazım şeklidir. Tekke-tasavvuf edebiyatında daha çok Alevî-Bektaşî şairler tarafından tercih edilmiştir. Genellikle hecenin 8'li ve 11'li kalıplarıyla yazılmaktadır. (Oğuz vd., 2015: 274). Mecmuada toplam 57 koşma vardır: 7, 26, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 53, 54, 55, 56, 58, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 87, 101, 102, 106, 109, 119, 128, 129, 131, 132, 133, 136, 137, 150, 153, 154, 155, 156, 160, 163, 164, 167, 171, 172, 177, 191, 193, 195, 198, 199, 202, 203, 204, 208, 211, 277.

I. 1. 2. 5. Mısra

“Çadır kapısının iki yanı, kapı kanadı ve pervazı” anlamlarına gelmektedir. (Çetin, 1992: 66). Bir nazım parçasını oluşturan her bir satır, mısradır. (İpekten, 2008). Mecmuada 220 numaralı şiir bir mısradır.

I. 1. 2. 6. Muhammes

Beşli anlamına gelen muhammes, beş mısralık bendlerden oluşmaktadır. Genellikle 4-8 benddir. Daha uzun bendlerde yazılmış muhammeslerde vardır. (İpekten, 2008: 95). Mecmuada toplam 4 muhammes vardır: 36, 92, 135, 235.

I. 1. 2. 7. Murabba

Dörtlü, dört köşeli anlamlarına gelen murabba aynı vezindeki dörder mısralık bendlerin birleşmesinden oluşur. Her konuda murabba yazılabilir. En çok övgü, yergi, dini ve didaktik konularda yazılır. Genellikle 5-7 bend arasında yazılmaktadır. (İpekten, 2008: 84). Mecmuada toplam 79 tane murabba vardır. Murabbalların şiir numaraları: 6, 12, 15, 20, 23, 24, 30, 39, 41, 44, 47, 50, 59, 66, 68, 70, 71, 74, 75, 76, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 98, 99, 108, 110, 122, 126, 127, 134, 145, 147, 148, 151, 157, 158, 166, 170, 174, 176, 179, 192, 196, 200, 201, 205, 209, 214, 219, 225, 226, 228, 232, 238, 241, 248, 250, 252, 256, 264, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 278, 284.

I. 1. 2. 8. Nazm

İlk beyti musarra olan kıtalara nazm denir. (Dilçin, 2016: 202). Nazm, gazel ve kıta nazım şekilleri ile benzerlik göstermektedir. Kafiye şeması gazel gibidir. Kıta gibi mahlas beyti bulunmayan nazm, hemen her konuda yazılabilir. 2 beyitten başlayarak çoğunlukla 10-12 beyte kadar uzayabilir. Mecmuada 5 nazm şekli vardır. Nazmların şiir numaraları: 77, 255, 289, 292, 295.

I. 1. 2. 9. Terci-i Bend

Aynı vezinde, gazel biçiminde kafiyelendirilmiş 8-20 mısralık bendlerin birleştirilmesiyle yapılan nazım şeklidir. Bend sayıları genelde 5-7 arasında olan terci-i bendin vasıta beyitleri her bendin sonunda aynen tekrarlanmaktadır. Terci-i bend felekten şikâyet, Allah'ın kudreti, mersiye, yaşamın meşakkati gibi konularda yazılmıştır. (İpekten, 2008: 114).

Mecmuada bulunan 1 numaralı terci-i bendde şair dünyanın faniliğinden yakınarak nasihat etmektedir.

I. 1. 3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri

Mecmuada bulunan şiirlerde hem hece hem aruz ölçüsü kullanılmıştır. Mecmuada aruzun hezec, remel, mütekârib, muzâri, recez, münserih, cedid bahirleri kullanılmıştır. Aruz ölçüsünün en çok tercih edildiği bahirler hezec ve remel bahridir. Hece ölçüsü ile yazılmış şiirlerde ise 14'lü, 11'li, 12'li, 8'li, 16'lı, 6'lı, 7'li, 10'lu, 5'li kullanımlar tercih edilmiştir. En çok 8'li ve 11'li hece ölçüsü ile yazılmış şiirler vardır.

Mecmuada aruz ölçüsünün kullanıldığı bahir, kalıplar ve kullanım adetleri şu şekildedir:

BİRİNCİ DAİRE (DAİRE-İ MU'TELİFE)

Bahr-i Hezec

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün¹: 41 kez.

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün²: 28 kez.

¹ Bahr-i Hezec bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 4, 25, 38, 45, 51, 52, 57, 72, 97, 99, 104, 105, 113, 117, 118, 124, 141, 142, 149, 173, 175, 178, 180, 182, 183, 187, 210, 227, 233, 240, 248, 251, 263, 275, 280, 282, 285, 286, 289, 294, 295.

+ - - - / + - - - / + - -

Mefâ'îlün mefâ'îlün³: 12 kez.

+ - - - / + - - -

Mef'ûlü mefâ'îlün mef'ûlü mefâ'îlün⁴: 10 kez.

- - + / + - - - / - - + / + - - -

Mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün⁵: 9 kez.

- - + / + - - + / + - - + / + - -

Mef'ûlü mefâ'îlün⁶: 2 kez.

- - + / + - - -

Bahr-i Remel

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün⁷: 48 kez.

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün⁸: 10 kez.

- + - / - - + - - / - + - -

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün⁹: 9 kez.

---

² Bahr-i Hezec bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 2, 8, 39, 74, 82, 91, 93, 94, 96, 98, 110, 126, 134, 148, 157, 159, 166, 186, 201, 214, 219, 226, 242, 243, 252, 265, 276, 291.

³ Bahr-i Hezec bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 15, 20, 24, 30, 70, 108, 192, 209, 225, 250, 269, 278.

⁴ Bahr-i Hezec bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 1, 18, 42, 43, 49, 73, 168, 205, 253, 258.

⁵ Bahr-i Hezec bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 10, 100, 139, 207, 221, 238, 244, 255, 293.

⁶ Bahr-i Hezec bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 50, 122.

⁷ Bahr-i Remel bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 3, 9, 11, 14, 16, 17, 19, 22, 27, 44, 46, 47, 61, 77, 78, 79, 80, 84, 90, 95, 114, 121, 125, 130, 140, 143, 144, 146, 152, 158, 169, 170, 181, 184, 185, 188, 194, 215, 217, 220, 223, 231, 245, 246, 257, 259, 261, 296.

⁸ Bahr-i Remel bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 12, 41, 75, 76, 81, 85, 174, 176, 200, 228.

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün¹⁰: 1 kez.

+ + - - / + + - - / + + -

Bahr-i Recez

Müstef‘ilün müstef‘ilün¹¹: 12 kez.

- - + - / - - + -

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün¹²: 3 kez.

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

Mef‘ûlü fâ‘ilâtün mef‘ûlü fâ‘ilâtün¹³: 1 kez.

- - + / - + - - / - - + / - + - -

İKİNCİ DAİRE (DAİRE-İ MUHTELİFE)

Bahr-i Muzâri

Mef‘ûlü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün¹⁴: 2 kez.

- - + / - + - + / + - - + / - + -

Müstef‘ilün fe‘ûlün müstef‘ilün fe‘ûlün¹⁵: 1 kez.

- - + - / + - - / - - + - / + - -

Bahr-i Münserih

⁹ Bahr-i Remel bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 37, 83, 123, 147, 216, 235, 281, 283, 284.

¹⁰ Bahr-i Remel bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 86.

¹¹ Bahr-i Recez bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 23, 59, 66, 71, 88, 89, 127, 135, 145, 151, 179, 196.

¹² Bahr-i Recez bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 111, 224, 237.

¹³ Bahr-i Recez bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 247.

¹⁴ Bahr-i Muzâri bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 290, 292.

¹⁵ Bahr-i Muzâri bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 229.

Müfte‘ilâtün müfte‘ilâtün¹⁶: 1 kez.

- + + - - / - + + - -

ÜÇÜNCÜ DAİRE (DAİRE-İ MÜTENEVVI‘)

Bahr-i Cedid

Fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe ‘ilün¹⁷: 1 kez.

+ + - - / + - + - / + + -

DÖRDÜNCÜ DAİRE (DAİRE-İ MÜTTEFİKA)

Bahr-i Mütekarib

Müstef‘ilâtün müstef‘ilâtün¹⁸: 2 kez.

- - + - - / - - + - -

Mecmuada yer alan şiirlerde kullanılan hece ölçüsü kalıpları ve kaç kere kullanıldıkları şu şekildedir:

5’li hece ölçüsü¹⁹: 3 kez.

6’lı hece ölçüsü²⁰: 1 kez.

7’li hece ölçüsü²¹: 13 kez.

8’li hece ölçüsü²²: 27 kez.

10’lu hece ölçüsü²³: 3 kez.

¹⁶ Bahr-i Münserih bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 107.

¹⁷ Bahr-i Cedid bahrinin söz konusu vezniyle yazılan şiirlerin numaraları: 6.

¹⁸ Bahr-i Mütekarib bahrinin söz konusu vezniyle ilgili yazılan şiirlerin numaraları: 68, 190.

¹⁹ 5’li hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 55, 239, 271.

²⁰ 6’lı hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 29.

²¹ 7’li hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 35, 56, 60, 62, 63, 64, 65, 136, 155, 199, 208, 211, 270.

²² 8’li hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 26, 32, 33, 40, 54, 58, 87, 101, 102, 109, 116, 119, 129, 131, 132, 133, 137, 160, 164, 167, 171, 191, 202, 212, 222, 230, 277.

11’li hece ölçüsü²⁴: 20 kez.

12’li hece ölçüsü²⁵: 1 kez.

14’lü hece ölçüsü²⁶: 5 kez.

16’lı hece ölçüsü²⁷: 3 kez.

I. 1. 4. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Kafiye ve Redifleri

Şiir Numarası	Kafiye/Redif	Nazım Şekli
1	-ākī mi alur anduñ	Terci-i Bend
2	-āra arşı	Gazel
3	-āna/āne olmaz āşinā	Gazel
4	-et yā Resulallāh	Gazel
5	-aġan/egen olur	Gazel
6	cān fedā saña yā Resūllāh	Murabba
7	-dı/di haberūñ var mı	Koşma
8	-āra arşı	Gazel
9	-ārī/ārī zikrullāh olur	Gazel
10	-āhı unutma	Gazel
11	-ārī Hū	Gazel
12	-anayum/āneyüm	Murabba
13	-āna	Gazel
14	-ār için	Gazel
15	Bu meydān özge meydāndur	Murabba
16	-āh olur	Gazel
17	-āna/āne ben	Gazel
18	-nayum/neyüm ey Mevlā	Gazel
19	-a/ā	Gazel
20	-llāh	Murabba
21	-ār oldı	Gazel
22	-ānda/ende ara	Gazel
23	-ānesi	Murabba

²³ 10’lu hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 48, 120, 177.

²⁴ 11’li hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 7, 31, 34, 53, 67, 69, 103, 106, 128, 150, 153, 154, 156, 163, 172, 193, 198, 203, 204, 254.

²⁵ 12’li hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 21.

²⁶ 14’lü hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 5, 13, 115, 234, 279.

²⁷ 16’lı hece ölçüsünün kullanıldığı şiirlerin numaraları: 28, 162, 249.

24	Tecellī eyle yā Allāh	Murabba
25	şükür yā Rabbi yā Rabbi	Gazel
26	Lā ilāhe illa Hūve	Koşma
27	-luñ/lüñ	Gazel
28	-ā degül mi	Gazel
29	Çandadur dost ili	Koşma
30	Gel Allāha gel Allāha	Murabba
31	Uyan ey gözlerüm ğafletden uyan	Koşma
32	-da/de gördüm	Koşma
33	-anlardan/enlerden eyle bizi	Koşma
34	Hayfā geçen ‘ömre yazıklar yazık	Koşma
35	-ansın/ensin yā Resūlallāh	Koşma
36	-ī	Muhammes
37	-ān olalum	Gazel
38	-üñ yā Resulallāh	Gazel
39	Muhammed Muştafā sultān-ı kevneyn	Murabba
40	Senden hem ol hoş hem bu hoş	Koşma
41	Yā ğıyāse’l-müstağīsın el-āmān	Murabba
42	-ār/ar itsün	Gazel
43	-at/et yolunu göster	Gazel
44	Bir ‘aceb hālet fezādur ‘āşıkā vaqt-i seher	Murabba
45	-āliden	Gazel
46	-āk eylerüz	Gazel
47	-a/e beni	Murabba
48	-aradan/āreden	Gazel
49	-a/e miyum/miyüm bilmem	Gazel
50	Gel Hū diyelüm yā Hū	Murabba
51	-ādur halkā-i tevḥīd	Gazel
52	-ādur yā Resulallāh	Gazel
53	Efendim meded hey sultānum meded	Koşma
54	-ā neme gerek	Koşma
55	Hū demek ister	Koşma
56	Lā ilāhe illallah	Koşma
57	-ādur yā Resūlallāh	Gazel
58	Cemālullāha ‘āşıklar	Koşma
59	-tseñ/tseñ gerek	Murabba
60	-resim geldi	Koşma
61	-nesidür bu gönül	Gazel
62	Bizi maḥrüm etme	Koşma,
63	Tevḥīde gel tevḥīde	Koşma

64	Seyr itdüm Muḥammedi	Koşma
65	Gel beni reddeyleme	Koşma
66	-āna gel	Murabba
67	Muḥammed cānum arzular seni	Koşma
68	Raḥm eyle bize Raḥmānum Allāh	Murabba
70	Saña ‘āşık seni ister	Murabba
71	Ehlen ve sehlen merḥabā	Murabba
72	-ri/rī oldum	Gazel
73	-āre neden oldun	Gazel
74	-ān degül mi	Murabba, gazel
75	Ḥazret-i Allāh ide şāhib-i maḳām	Murabba
76	El-amān ey faḥr-i ‘ālem el-amān	Murabba
77	Ā	Nazm
78	ā/e	Gazel
79	-āresi	Gazel
80	Qıl teraḥḥum yā İlähī it ‘ināyet yā Nebī	Murabba
81	Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel	Murabba
82	Ḥudāvendüm efendim pādişāhum	Murabba
83	-ana/āne gerek	Gazel
84	-ür	Murabba
85	Ber-murād olmaḳ dilersen ey gönül	Murabba
86	Eyledi mäh-ı sa‘ādet teşrīf	Murabba
87	Görse nola didāruñı	Koşma
88	-an/ān iderler Hū ile	Murabba
89	İşsān cenābuñdan senüñ	Murabba
90	El-meded ey faḥr-i ‘ālem şāh-ı sultānu’r-rusül	Murabba
91	Keremlerle ‘atālar eyle Mevlā	Murabba
93	Gönül şabr eyle şabr eyle şabūr ol	Murabba
94	Nedāmet eyledüm estağfirullāh	Murabba
95	-āl	Gazel
96	-anum/ānum Allāh	Murabba
97	-ān	Gazel
98	Baña veylün fe-veylün şümme veylün	Murabba
99	Elüm al düşmüşüm kaldur Mevlā-yı Raḥmānum	Murabba
100	-arum/erüm var	Gazel
101	Gönül senden dermān ister	Koşma
102	Bize Sinānīler dirler	Koşma
103	-ān gerekse	Gazel

105	-āb oldı	Gazel
106	Uyan gel gözlerüm ğafletden uyan	Koşma
107	āteş-i ʿışķa	Gazel
108	Hidāyet eyle sultānum	Murabba
109	Bize Gülşeniler dirler	Koşma
110	-ller nedendür	Murabba
111	-ānesi	Gazel
112	-āne olduñ bilmedüñ	Gazel
114	-ān eyledüñ	Gazel
115	İçinde	Gazel
116	-l	Gazel
117	-adan/ādan ben	Gazel
118	Olmaz	Gazel
119	Cānum Kaʿbetullāh saña	Koşma
120	ʿışķ meydānında	Gazel
121	-anum/ānum benüm	Gazel
122	Esirge ʿināyet kııl	Murabba
123	-ān ārzü kııarsın	Gazel
124	-āya	Gazel, kıta
125	İlen	Kıta
126	A sultānum hemān ihsān senüñdür	Murabba
127	Muştafā	Murabba
128	-ār ancak	Koşma
129	-arasında/āresinde	Koşma
130	-zelī	Gazel
131	Yā rahmeten li'l ʿālemīn	Koşma
132	Yessir lenā hayra'l-umūr	Koşma
133	-ldur/ldür	Koşma
134	Meded ey pādişāhlar padişahı	Murabba
135	Senden kerem senden ʿatā	Murabba
136	Baña Allāhum gerek	Koşma
137	Şefāʿ at yā Resūlallāh	Koşma
138	-ān-ı ʿışķa eş-şalā	Gazel
139	-ire/īre çekerler	Gazel
140	-āneyüm	Gazel
141	-ādur yā Resūlallāh	Gazel
142	-ār olmaz	Gazel
143	-ı bilmez kıandadır	Gazel
144	-ān gizlidür	Gazel
145	-ı neylerem	Murabba
146	olan añlar bizi	Gazel

147	Luṭf eyle ʿ ināyet kıl	Murabba
148	Tecellī it meded yā Ḥayy u Ğufrān	Murabba
149	-amuz/āmuz var	Gazel
150	Bizi ĩmān-ile gönder Allāhum	Koşma
151	Gel gidelüm Ḥaḳdan yaña	Murabba
152	-ā-yı ʿ ışk	Gazel
153	ʿ Abdü'l-ḳādir gibi bir er bulunmaz	Koşma
154	Tevḥīd ile irmiş Ḥaḳka irenler	Koşma
155	-ān gelsün	Koşma
156	Sen yaratduñ yine sen yardım eyle	Koşma
157	Ne virdünse odur dañı nemiz var	Murabba
158	-a baḳmaḳ yol mıdur	Murabba
159	-at/et	Gazel
160	-maz/mez imiş	Koşma
161	-a/ā	Gazel
162	-ma/me şaḳın	Gazel
163	Dervīşlik ne güzel sultānlık imiş	Koşma
164	-tmaḳ/tmek gerek	Koşma
165	gözler gözlerüm	Gazel
166	ne bilsün	Murabba
167	-sañ/señ gerek	Koşma
168	ārum yaḡmadur alan alsun	Gazel
169	-ān eyledün	Gazel
170	şefāʿ at it bize rüz-ı ceza	Murabba
171	Fāṭma anamuzdur bizüm	Koşma
172	Benüm Muḥammedüm güzel Aḥmedüm	Koşma
173	-at/et yā Resūlallāh	Gazel
174	Yā Resūlallāh şefāʿ at eyle gel	Murabba
175	-āhum yā Resūlallāh	Gazel
176	Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳı tevḥīd idelüm	Murabba
177	ʿ ışk meydānında	Koşma
178	-āna seḫer zikri	Gazel
179	Şehr-i şıyām māh-ı kıyām	Murabba
180	-arum/ārum yā Resūlallāh	Gazel
181	-aralar/āreler	Gazel
182	-ābum yā Resūlallāh	Gazel
183	-ādur yā Resūlallāh	Gazel
184	-ar/ār	Gazel
185	-ān eyleyen	Gazel
186	-aḡ/āḡ-ı tevḥīd	Gazel

187	-ādur yā Resūlallāh	Gazel
188	-ān-ı ʿ ışk	Gazel
189	-ādan lezīz	Gazel
191	Gel Allāha dön Allāha	Koşma
192	Meded senden kerīm Allāh	Murabba
193	Giden gelsün bizümle dost iline	Koşma
194	-ūd	Gazel
195	Sināniler dirler bize	Koşma
196	İnşāfa gel inşāfa gel	Murabba
197	-er-i tevḥīd ile	Gazel
198	Günehkāruz bizi ʿ afv eyle yā Rab	Koşma
199	İçinde	Koşma
200	-atī/etī	Murabba
201	-ar/er ben Celvetīyem	Murabba
202	-lan gelsün bu meydāna	Koşma
203	-ānı buldum	Koşma
204	Diyelüm şevḳle Allāh hū yā Hū	Koşma
205	Çeşm-i dili pür-nūr it envār-ı cemālūñle	Murabba
206	-ān senūñ	Gazel
207	-āk	Gazel
208	Māh-ı ramazān geldi	Koşma
209	Kerīm Allāhumuz vardır	Murabba
210	göñül eglenmez eglenmez	Gazel
211	-ışlar/işler/îşler vardır	Koşma
212	-rulur/rülür mi	Koşma
213	-dı/di/ti	Gazel
214	Yüri bülbül yüri dost illerine	Murabba
215	-ād iden	Gazel
216	-aşı/aşī/eşi/eşī	Gazel
217	-ar/ār/er olmaduñ	Gazel
218	-am/em	Gazel
219	Cenāb-ı Ḥazret-i Allāha yalvar	Murabba
221	-ı Muḥammed	Gazel
222	-um/üm var diyüp neylersin	Koşma
223	-ār ḳalmadı	Gazel
224	estağfirullāhe'l-ʿ Atūf	Gazel
225	Sen iḥsān eyle yā Allāh	Murabba
226	Senūñ bir zerre-i ʿ ışkuñla Mevlā	Murabba
227	-ān	Gazel
228	-āya ʿ aşıkam	Murabba

229	-ana/āna/āne	Gazel
230	Diyelüm estağfirullāh	Koşma
231	-ān isterüm	Gazel
232	-ed	Murabba
233	-at/et yā Resūlallāh	Gazel
234	yalvar güzel Allāha	Gazel
235	-aşı/eşi/aşī	Muhammes
236	-ābsın	Gazel
237	luṭf it yā Rabb-i Raḥīm	Gazel
238	Ḳullarına yollarını āsān iden Allāh	Murabba
239	‘Işkuñ elinden	Koşma
240	-em oldı	Gazel
241	Server-i ‘ālem Muḥammed Muştafā	Murabba
242	-ān degül mi	Gazel
243	-āb olmayasın sen	Gazel
244	īr idici Ḥazret-i Mevlā	Gazel
245	-ādan ğaraż	Gazel
246	-āb	Gazel
247	āh itmeyüp nideyüm	Gazel
248	Şefā‘at eyle sultānum şefā‘at ben günehkārı	Murabba
249	-dı	Gazel
250	Şafā-yı Muştafā geldi	Murabba
251	-ān	Gazel
252	Efendim maḳşūdum şultānum Allāh	Murabba
253	-āna/āne irem dirseñ	Gazel
254	-ān içinde	Gazel
255	-ānelik eyler	Nazm
256	-ā	Murabba
257	-īl itmedüñ	Gazel
258	-āl-i Resūlallāh	Gazel
259	-ur/ür beni	Gazel
260	-lara/lere	Gazel
261	-ānumdur Allāh hū diyen	Gazel
262	-īn	Gazel
263	-msin yā Resūlallāh	Gazel
264	El-kerem ey nūr-ı ‘ālem pādişāh-ı enbiyā	Murabba
265	-ān	Kıta
266	-īr olur	Gazel
267	Rehber it tevḥīdi dā’im yār edin	Murabba

	Mevlāyı sen	
268	Yā İlahī kı1 nesīm-i feyz-i ihsānuñ vezān	Murabba
269	İnāyet eyle yā Mevlā	Murabba
270	Sensin yā Resūlallāh	Koşma
271	-an/ān	Koşma
272	Merḥabā tābende māh-ı burc-ı rahmet merḥabā	Murabba
273	Merḥabā ey māh-ı rahmet merḥabā	Murabba
275	-āyam yā Resūlallāh	Gazel
276	-at/et Efendim	Gazel
277	-er	Koşma
278	Meded eyle meded Mevlā	Murabba
279	tevḥīde gel tevḥīde	Gazel
280	-ād/ed yā Resūlallāh	Gazel
281	-ā seyyidinā Muştafā	Gazel
282	kerem eyle kerem eyle	Gazel
283	-ār-ı Hū	Gazel
284	Geçdi vaqtūñ yūri var imdi tırāş it sakaluñ	Murabba
286	-en bilmez	Beyit
287	nāz ile	Beyit
288	-aşıdur	Beyit
289	-āneden şoñra	Nazm
291	-āya	Kıta
292	Ḳazan	Nazm
293	-olaydı	Beyit
295	-ībüm yā Resūlallāh	Nazm
296	-şer	Gazel

I. 2. Muhteva İncelemesi

I. 2. 1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler ve Kısa Biyografileri

I. 2. 1. 1. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairler

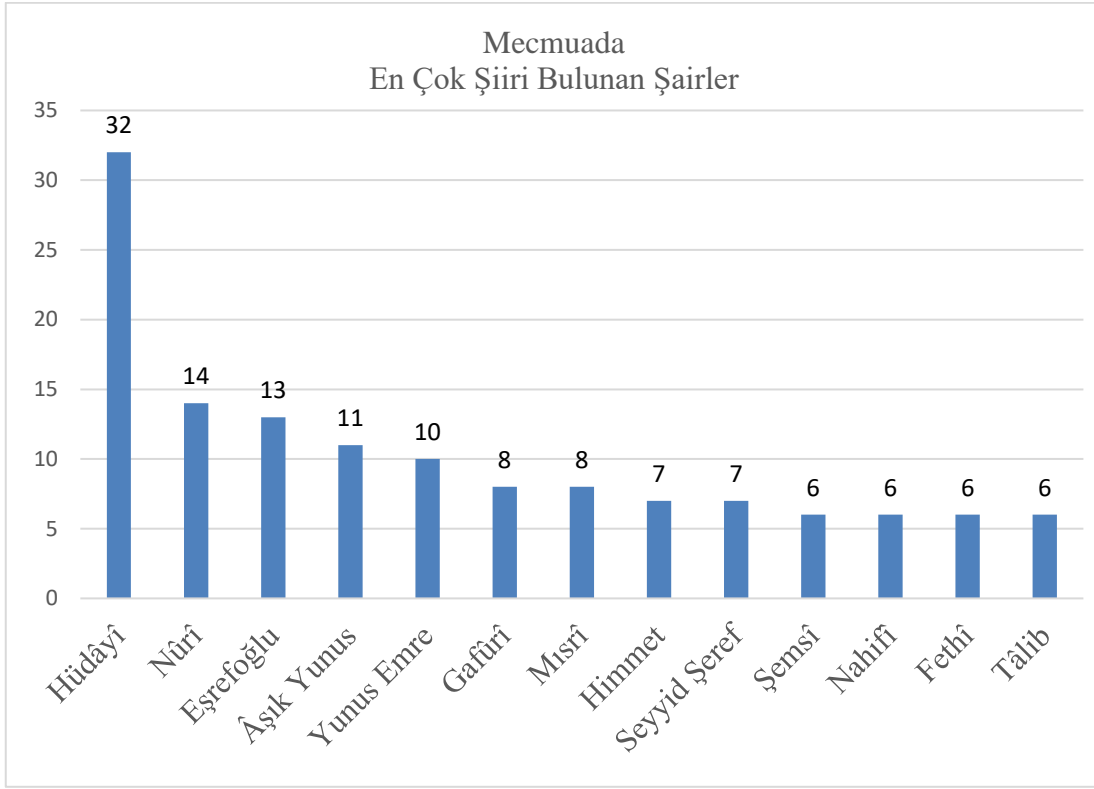
Toplam 99 şaire ait 271 şiir vardır. Mahlasın bulunmadığı 25 şiirin şairi tespit edilememiştir. Mahlası bulunmayan şiirlerin numaraları: 36, 73, 74, 75, 76, 77, 80, 84, 161, 220, 232, 233, 267, 272, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 290, 292, 293, 294, 295.

	Şair	Mecmuadaki Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
1	Abdülaziz	1	277
2	Abdurrahim Tırsî	1	167
3	Abdullah	1	248
4	Abdülhay	2	91, 209
5	Ali	1	87
6	Âşık	1	121
7	Âşık Yunus	11	33, 55, 62, 64, 67, 69, 106, 145, 153, 199, 239
8	Atûfî	1	85
9	Avnî	1	289
10	Bâkî	2	97, 227
11	Besîm	1	208
12	Beste-i Dede	1	255
13	Biçâre	2	68, 259
14	Cemâlî	1	11
15	Dânâ	1	113
16	Derviş Ahmed	2	39, 228
17	Emir Sultan	1	203
18	Eşrefoğlu	13	40, 54, 79, 144, 146, 151, 160, 162, 163, 164, 165, 181, 217
19	Faiz	4	108, 237, 240, 282
20	Fazlî	1	271
21	Fenâyî	3	19, 152, 195
22	Fethî	6	95, 96, 186, 226, 244, 265
23	Feyzullah Efendi	1	291
24	Gafûrî	8	82, 197, 198, 204, 230, 262, 266, 273
25	Hacı Bayram	2	129, 190
26	Hafız	5	182, 183, 260, 275, 276
27	Hakkı	4	52, 200, 201, 213
28	Hamdî	2	166, 212
29	Hasan Çelebi	1	274
30	Hasbî	1	173
31	Hayalî	2	98, 247
32	Hikmetî	1	202
33	Hilmî	3	241, 268, 281
34	Himmet	7	7, 14, 22, 58, 94, 101, 193
35	Hüdâyî	32	12, 23, 26, 29, 30, 50, 53, 57, 59, 63, 70, 71, 88, 89, 110, 122, 133, 134, 135, 136, 154, 155, 156, 157,

			158, 159, 196, 210, 214, 215, 238, 270
36	Hüsnî	2	102, 103
37	Işkî	1	189
38	İkbâlî	1	47
39	Kâdirî	4	31, 194, 218, 219
40	Kemalpaşazâde	1	296
41	Kenzî	3	27, 61, 180
42	Keşfî	1	16
43	Lutfî	1	44
44	Mahvî	2	99, 284
45	Mehmed Girây	1	128
46	Mevcî	1	279
47	Mevlânâ	1	229
48	Mısrî	8	43, 83, 100, 111, 223, 234, 253, 261
49	Mislî	1	140
50	Muhyî	3	127, 130, 143
51	Muslî	1	118
52	Münîb	1	224
53	Mürîd	1	250
54	Nahifî	6	4, 6, 225, 269, 278, 280
55	Nailî	1	187
56	Nakşî	5	90, 116, 176, 188, 246
57	Nakşî Ali	2	104, 117
58	Nâmî	1	125
59	Nasuhî	1	148
60	Natî	1	86
61	Nazmî	3	51, 93, 221
62	Necib	4	41, 242, 256, 257
63	Nesimî	1	107
64	Nizamzade	1	9
65	Nûrî	14	1, 8, 15, 18, 25, 49, 66, 74, 112, 126, 138, 147, 179, 245
66	Osman	2	178, 206
67	Recâyî	1	252
68	Reşîd	1	264
69	Rifat	1	105
70	Rûşenî	3	109, 216, 235
71	Sâdî	1	28
72	Sâid	2	46, 263
73	Sâlik	1	192
74	Sâmî	1	207
75	Seyfullah	1	139
76	Seyyid Süleyman	1	13

77	Seyyid Şeref	7	137, 146, 168, 169, 170, 171, 172
78	Sezâyî	2	72, 114
79	Sinânî	1	17
80	Siyâmî	1	149
81	Sultan Murad	3	31, 218, 219
82	Şahin	1	92
83	Şemsî	6	3, 10, 20, 78, 142, 243
84	Tabib	1	174
85	Talib	6	37, 56, 120, 177, 191, 119
86	Üftâde	1	185
87	Ülfetî	1	175
88	Vâhidî	1	211
89	Vahyî	1	205
90	Vâlî	1	81
91	Veled	1	249
92	Visâlî	1	21
93	Yakub	1	24
94	Yazıcızâde	1	45
95	Yûnus	4	60, 65, 124, 150
96	Yûnus Emre	10	2, 5, 32, 35, 42, 48, 115, 123, 222, 231
97	Yümnî	1	236
98	Zâkirî	1	34
99	Zihnî	1	38

Mecmuada en çok şiiri bulunan şairler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi toplam 32 şiirle en çok şiiri olan şair Hüdayî'dir. Daha sonra Nuri'nin 14, Eşrefoğlu'nun 13, Âşık Yunus'un 11, Yunus Emre'nin 10, Gafuri ve Mısri'nin 8, Himmet ve Seyyid şeref'in 7, Şemsi, Nahifi, Fethi ve Talib'in 6 şiiri vardır. Şiir sayısı 6'dan az olan şairler tabloya eklenmemiştir.

I. 2. 1. 2. Mecmuada Şiiri Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri

Mecmuada tespit edebildiğimiz şairler XIII ve XVIII. yüzyıllar arasında yaşamışlardır. Şiirlerden yola çıkarak şairlerin hayatları hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Şairlerin hayatı hakkında bilgiler için TEİS (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü)'den faydalanılmıştır. Aynı dönemde yaşamış, aynı mahlas ve isme sahip pek çok şair olduğu için divanlar taranarak mecmuadaki şiirin sahibini tespit ettik. Tespit edemediğimiz, divanı bulunmayan şairler hakkında bilgi verilmemiştir. Mecmuada şiiri bulunan fakat kesinliği tespit edilemeyen 46 şair vardır. Bu şairler Abdülaziz, Abdullah, Ali, Âşık, Avnî, Bâkî, Besîm, Dede, Dânâ, Fâiz, Fazlî, Feyzullah Efendi, Hamdî, Hasan Çelebi, Hasbî, Hikmetî, Hüsnî, Mevcî, Mislî, Muslî, Münib, Mürid, Nâmî, Nasuhî, Nâtî, Nazmî, Recâyî, Reşid, Rifat, Sadî, Sâid, Sâlik, Siyâmî, Şahin, Tabib, Ülfetî, Vâhidî, Vahyî, Veled, Visâlî, Yazıcızâde, Yûnus, Yümnî, Zihnî.

Abdurrahim Tırsî (d. ?/? - ö. 924/926/1519-1527?) Eşrefoğlu Rûmî'nin himayesine girmiş ve yetiştirilmiştir. Daha sonra Eşrefoğlu Rûmî'nin kızı ile evlenmiştir. Şeyhlik vazifesinde bulunan şair zamanın Kutbü'l-Arifin'i olarak tanınmıştır. Şairin dört nüshası bulunan *Dîvân*'ı bulunmaktadır. Şiirlerinin çoğunda hece veznini kullanmıştır. Tasavvufi konularda didaktik tarzda şiirler kaleme almıştır. İlahilerinin çoğu bestelenen şair Yunus Emre ve Eşrefoğlu Rûmî'nin tarzını benimseyerek sade bir dil ile şiirlerini yazmıştır. (Turan, 2023).

Abdülahad Nurî(d.1003/1595- ö. 1061/1651) Nurî mahlasını kullanan şair Sivas'ta doğmuştur. Şairin adı Abdülahad, lakabı Evhadüddin'dir. Şairin babası Muslihuddin Mustafa Safayî'dir. Annesi Safa Hatun'dur. Eğitimine Sivas'ta başlayan şair İstanbul'da tamamlamıştır. İstanbul'da vefat eden şair Eyüp Nişancı'sında mürşidi Abdülmecid Sivasî Hazretleri'nin türbesi yanına defnedilmiştir. Şiirlerinde dinî ve tasavvufî konuları işlemiştir. Şiirlerini sade bir Türkçe ile kaleme alan şairin çoğu şiiri bestelenmiştir. Kaynaklara göre şair dinî, tasavvufî sahada otuzdan fazla eser vermiştir. Bu otuzdan fazla eserden bazıları *Divan, Risâletün fî-Deverâni's-Sûfiyye, Terceme-i Te'dübü'l-Mütemerridîn, Er-Risâletü's-Semâ'iyyetü'l-Mülzimetü li'l-Münkirîn, Mir'âtü'l-Vücûd ve Mirkâtü'ş-Şühûd, Riyâzü'l-Ezkâr ve Hıyâzü'l-Esrâr, Hikmetü't-Te'âruz fî-Sûreti't-Tenâkuz, Risâletün fî-Tayyi'l-Mekân, İnkâzü't-Tâlibîn an-Mehâvi'l-Gâfilîn*'dir. (Akkaya, 2023).

Abdülhay (d. ?/? - ö. 1117/1705) Abdî ve Abdülhay mahlaslarını kullanan şair Edirne'de doğmuştur. Celvetî tarikatına intisap eden Abdülhay iyi bir eğitim almıştır. Arapça ve Farça'ya da hakim olan şair şeyhlik ve vaizlik vazifesinde bulunmuştur. Dinî ve tasavvufî konularda eserler vermiştir. Aziz Mahmud Hüdayî tesirinde olan şairin çoğu ilahisi bestelenmiştir. Tekke şairi olan Abdülhay klasik edebiyatın nazım şekillerini de kullanarak şiirler yazmıştır. Dîvanı yoktur. *Fethü'l-Beyan li-Husuli'n-Nasri ve'l-Fethi ve'l-Eman, Tefsir-i Ba'z-ı Süver-i Kur'aniyye, Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi* eserlerindedir. (Ünal, 2023).

Atûfî (d. ?-ö. ?) XVIII. yüzyılda yaşayan şairin hayatı hakkında elimizde yeterli bilgiler bulunmamaktadır. Şairin Abdülkadir Geylani Hazretleri'ne intisap ettiği düşünülmektedir. (Tekin, 2023).

Bîçâre (d. 1008/1600 - ö. 1068/1657) Asıl adı Abdullah olan şair Abdî ve Bîçâre mahlaslarını kullanmıştır. Babası Şaban Dede, Hüdâyî'nin ilahilerini bestelemiştir. Bîçâre, Hüdâyî'ye bağlanarak Celvetî tarikatına girmiştir. Hitabeti iyi olan şair vaazlar vermiştir. Şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. Tek eseri *Dîvân*'ıdır. *Dîvân*'ın iki nüshası bulunmaktadır. Mutasavvıf bir şair olmasından dolayı şiirlerinde dinî ve tasavvufî konuları işlemiştir. Dili sade ve anlaşılır olan şair hem hece hem de aruz vezni kullanmıştır. (Ünal, 2023).

Bursalı Âşık Yunus İlahilerinin çoğu Yunus Emre ile karışan şairin Kübrevî olduğu düşünülmektedir. Hayatı hakkında elimizde yeterli bilgiler mevcut değildir. XV. yüzyılda Bursa'da yaşamıştır. (Tatçı, 2023).

Cemâlî (d. ?-ö. 1497) Çelebi Muhammed adı ile tanınan şairin asıl ismi Muhammed'dir. Şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri hakkında çeşitli görüşler olan şairin Amasya veya Aksaray'da doğduğu düşünülmektedir. İlimle uğraşmış ve tasavvufa yönelmiştir. Şair, otuzun üzerinde eser kaleme almıştır. Eserlerinin çoğunu Arapça olarak kaleme almıştır. Mesnevilerinde tasavvuf ile ilgili konuları işlemiştir. Eserlerinin dili sadedir. Muhtevadan dolayı zaman zaman anlam kapalıdır. Şair, eserlerinde sanat yapmaktan ziyade yol göstermeyi hedeflemiştir. Arapça mensur eserlerinden bazıları şunlardır: *Kitâbu'n-Nûriyye ve Kevkebü'd-Düriyye*, *er-Risâletü'l-Kevseriyye fî Beyâni Te'vîli Esrâri'l-Kur'ân*, *Te'vilü Hubbullah Re'sü Külli Hatîetin / Te'vilü "Hubbü'd-dünya re'sü külli hatî'e*, *Sad Kelime-i Siddîk-i Ekber / Şerh-i Sad Kelime-i Hazret-i Siddîk-i Ekber*, *Risâle Fî İsmeyni'l-A'zameyn*. (Sarıoğlu ve Konur, 2023).

Emir Sultan (d. 770 ?/1368-69 ? - ö. 833/1429-30) Şemsettin olarak tanınan şairin adı Muhammed bin Ali'dir. Yıldırım Bayezid'in kızı ile evlenmiştir. Kübreviyye tarikatına intisap ettiği düşünülmektedir. Kaynaklarda şairin eseri olup

olmadığı hakkında bilgi mevcut değildir. Farsça ve Türkçe birkaç şiiri bulunduğu kayıtlıdır. (Eliaçık, 2023).

Eşrefoğlu (d. 754/1353- ö. 874/1469) Şairin asıl adı Abdullah'tır. İznik'te doğmuştur. Öğrenimine İznik'te başlayan şair daha sonra Bursa'da devam etmiştir. Ankara, İznik, Hama, Manisa şehirlerinde bulunmuştur. Eşrefoğlu Rûmî, Abdullah-ı İznikî, Eşrefoğlu Abdullah-ı Rûmî, İbnü'l-Eşref, Eşrefzâde, Rûmî, İznikî adlarıyla tanınmaktadır. Eşrefoğlu Rûmî, Hacı Bayram Veli'ye intisap etmiştir. Şairin *Dîvân*, *Müzekki'n-Nüfûs*, *Tarikat-nâme* isminde 3 eseri bulunmaktadır. Tek manzum eseri olan *Dîvân*'ında hece ve aruz vezinlerini kullanmıştır. Şiirlerinde Yunus Emre'den etkilenmiştir. İlahileri bestelenmiştir. (Güneş, 2023).

Fenâyî (d. ?- ö. 1692) Şairin asıl adı Mehmed'dir. Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi adıyla tanınan şair Halveti ve Fenâyî mahlaslarını kullanmıştır. Halveti tarikatına bağlıdır. Kaynaklarda hayatı hakkında yeterli bilgiler mevcut değildir. *Mecelle-i Fenâyî* ve *Risâle fi'd-Duhân* adlı iki eseri olduğundan bahsedilmektedir. (Aydın, 2023).

Fethî (d. ?- ö. 1106-1107/1694-1696) Asıl adı Abdülkerim olan şair İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Bülbülcüzâde, Bolbolcuzâde olarak bilinmektedir. İlahileri bulunan şair şeyhlik vazifesinde bulunmuş Halvetî tarikatına intisap etmiştir. (Aksoyak, 2023).

Gafûrî (d. ?- ö. 1078/1667-1668) Asıl adı Mahmud olan şair Gelibolu'da dünyaya gelmiştir. Celvetî tarikatına intisap etmiştir. Dinî ve tasavvufi konuları işleyen şairin ilahi ve gazelleri vardır. (Aksoyak, 2023).

Hacı Bayram Veli (d. 753/1352-1353 - ö. 833/1429) Asıl adı Numan olan şair Ankara'nın Solfasol köyünde dünyaya gelmiştir. Hacı Paşa, Hacı Bayram, Ahi Sultan, Kapıcıbaşı gibi isimlerle de anılmaktadır. Öğrenim hayatına köyünde başlayan şair tasavvufa yönelmeden evvel müderrislik görevinde bulunmuştur. Şeyh Hamid-i Veli'ye intisap etmiştir. Şeyh Hamid-i Veli, Somuncu Baba, Ekmekçi Koca, Şeyh Hamidüddîn-i Kayseri, Hamidüddîn-i Aksarayî, gibi isimlerle de anılmaktadır. Şair, şeyhi vefat edene kadar onun yanından ayrılmamıştır. Şeyhinin vefatı ile

Ankara'ya dönen şairin Ankara'da pek çok öğrencisi olmuş ve adı her yere duyulmuştur. Bayramîlik tarikatının kuruluşu Hacı Bayram Veli Ankara'ya döndükten sonra başlamıştır. Sultan II. Murad kendisini Edirne'ye davet etmiş ve şair de bu davete icabet etmiştir. Edirne'de bulunduğu zamanlarda camilerde vaaz vermiş, sohbetler yapmıştır. Sultan II. Murad kendisine hürmet göstermiş ve Edirne'de kalmasını teklif ettiyse de şair kabul etmemiştir. Ankara'da vefat etmiştir. Ömrü boyunca insanlara iyiyi, güzeli öğretmeye çalışmış mutasavvıf bir şairdir. Tasavvuf ve felsefenin yanı sıra hadis, fıkıh, kelam gibi alanlarda da eğitim almıştır. Arapça ve Türkçe'yi son derece iyi bilmesine rağmen şiirlerini Türkçe yazmıştır. (Turan, 2023).

Hâfız (d. ?? - ö. 1099 sonu-1100 başı/1688) Hâfız mahlasını kullanan şairin asıl adı Abdüllâtîf'tir. Ümmî Sinânzâde Hasan Efendi'nin hizmetinde bulunduğu için Ümmî Sinân Hâfızı olarak tanınmıştır. Tezkirelerde şairin musikiye olan yeteneğinden bahsedilmektedir. Dinî ve tasavvufi içerikli şiirleri mevcuttur.

Hakkî (d. 1063/1652-1653-ö. 1137/1724) Hakkî mahlasını kullanan şair Bulgaristan sınırlarında bulunan Aydos kasabasında doğmuştur. Mensup olduğu tarikat, bulunduğu şehirlerden dolayı çeşitli adlarla anılmıştır. En-Nâsîh, Bursevî, Üsküdarî, Celvetî isimleriyle tanınmaktadır. Âlim ve şeyh olan şair gerek öğrenimi gerek vazifesi gereği farklı vilayetlerde bulunmuştur. Eserlerinin çokluğu ile tanınan şairin 120-130 kadar eseri bulunmaktadır. Tefsir, fıkıh, hadis gibi pek çok alanda eseri bulunmaktadır. Arapça ve Türkçe kaleme aldığı eserlerinde bazen Farsça'ya da yer vermiştir. Eserlerinden bazıları *Nuhbetü'l-Letâif*, *Mecâlisü'l-Va'z Ve't-Tezkîr*, *Mecmûatü't-Tefâsîr*, *Es'île-i Şeyh-i Mısri'ye Ecvibe-i İsmâil Hakkî*, *Tefsîru Sûreti'z-Zelzele*, *Şerhu Şuabi'l-Îmân*. (Eke, 2023).

Hayâlî (d. 890/1485 - ö. 977/1569) Tebriz'de doğan şairin mahlası Hayâlî'dir. İbrahim Gülşenî'nin oğlu olan şairin asıl adı Ahmed, lakabı Şemsettin'dir. Babasının vefat etmesi ile Gülşenî Tekkesinin şeyhi olmuştur. *Dîvân* ı bulunmaktadır. Bestelenmiş şiirleri bulunmaktadır.

Hilmî (d. ?/? - ö. 1167/1757) Asıl adı Abdullah olan şair hakkında yeterince bilgi bulunmamaktadır. Arapça ve Farsça bilmektedir. Kur'an hocası ve reisülmümeyyizin görevlerinde bulunmuştur. Hilmî'nin *Şerh-i Buhârî* adlı eseri bulunmaktadır.

Himmet (d. ?-ö. 1683/1684) Boluludur. Babası Hacı Ali Merdan'dır. Eğitim hayatına Bolu'da başlamış, İstanbul'da devam etmiştir. Bayramiye ve Halvetî tarikatine intisap ettiği kaynaklarda belirtilmektedir. Müderrislik ve vaizlik vazifesinde bulunmuştur. Tasavvufi tarzda şiirleri bulunmaktadır. Aruz ve hece ölçüsünü kullanan şairin çoğu şiiri bestelenmiştir. (Aksoyak, 2023).

Hüdâyî (d. 1541-ö. 1628) Şereflikoçhisar'da doğan şairin asıl adı Mahmud'dur. Celvetilik tarikatının kurucusudur. Hüdâyî mahlasını kullanan şair öğrenimine Şereflikoçhisar'da başlamış, İstanbul'da devam etmiştir. Çok akıllı bir talebe olduğu için hocalarının dikkatini çekmiştir. Şaire duyulan saygıdan dolayı kendisine Aziz denilmiştir. Döneminde halktan padişaha kadar çok sevilmiş ve kendisine saygı duyulmuştur. Padişahların hatrını yaptığı önemli şahsiyetlerdendir. Özellikle I. Ahmed ile olan yakınlığı ile bilinmektedir. Şair Bursa Ferhadiye Medresesi'nde müderrislik, Küçükayasofya Medresesi'nde şeyhlik ve aynı zamanda da Fatih Camii'nde de vaizlik yapmıştır. Üftade'ye intisap etmiştir. Kaynaklar, şairin Üftade'ye intisap etmesinde farklı rivayetlerden bahseder. Şair 1628'de vefat etmiştir. Ölümüne düşürülen tarihler o kadar çoktur ki neredeyse küçük bir divan oluşmuştur. Şairin Arapça ve Türkçe pek çok eseri bulunmaktadır. (Eren, 2023).

İşkî (d. 8. yüzyıl başı ?/XV. yüzyıl başı ? - ö. 888'den sonra ?/1483'ten sonra ?) Şairin asıl adı Muhammed Abdürrezzak'tır. Aşkî, diğer Aşkî mahlaslı şairlerden ayrılması için Aşkî-i Kadîm diye anılmıştır. Şair, ilmiye sınıfına mensuptur. Döneminde şiirlerinin padişah tarafından beğenildiği söylenmektedir. Şiirleri takdir edilen bir şairdir. (Şentürk, 2023).

İkbâlî (d. 1074-1075/1664- ö. 1114-1115/1703) Sultan IV. Mehmed'in oğlu olan sultan II. Mustafa İkbâlî ve Meftûnî mahlaslarını kullanmıştır. İyi bir şair, hattat ve müzisyendir. (Güzel, 2023).

Kâdirî (d. ?/? - ö. 1086/1675) Asıl adı Ahmed olan şairin mahlası Kâdirî'dir. Hayatı hakkında yeterli bilgilerin bulunmadığı şair İstanbul'da Bâkî-zâde Efendi'ye bağlanmıştır. Kadılık ve şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. Şairin eserleriyle ilgili bilgi yoktur. (Aydın, 2023).

Kemâlpaşazâde (d. ?/1469 - ö. ?/1534) Adı Şemsettin Ahmed olan şair Kemalpaşazâde, İbn Kemal, şeyhülislam, müfti'l-enâm gibi isimlerle tanınmaktadır. Askerlik görevinde bulunan şair daha sonra müderris, kadılık, şeyhülislamlık vazifelerinde bulunmuştur. II. Bayezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devirlerine tanıklık etmiştir. Özellikle Yavuz Sultan Selim'in sevgisini kazanmıştır. Şairin Dîvân'ının yazmalarından başka yayımlanmış matbu bir nüshası bulunmaktadır. Dîvân, şaire ait olmayan şiirler sebebiyle yanlış değerlendirilmiştir. Dîvân Yekta Saraç tarafından yeniden neşre hazırlanmıştır. Tarih yazıcılığı da yapan şair Arapça, Farsça ve Türkçe eserler vermiştir. (Saraç, 2023).

Kenzî (d. 1607- ö. ?/1680) Babasının adı Ahmed olan şair; Kenzî, Ayaşlı Kenzî, Manisalı Kenzî, Hasan Kenzî, Kenzî-i Rumî isimleriyle anılmaktadır. Şeyhlik vazifesinde bulunan şair vaazlar vermiş ve sohbetler yapmıştır. Hasan Kenzî, bestekâr ve şair da olarak tanınmaktadır. Mecmualarda hece vezniyle şiirleri bulunmaktadır. Yunus Emre başta olmak üzere birçok mutasavvıfın şiirlerini bestelemiştir. Şairin ilahileri *Dîvânçe*'de toplanmıştır. İlahileri Halveti dergâhlarında okunmuştur. (Demir, 2023).

Keşfi (d. ?- ö. 1127/1715) Adı Şeyh Osman Keşfi Efendi'dir. Niksarlı olan şair Halveti tarikatına bağlanmıştır. Kendi türbesinde şeyhlik yapmıştır. (Aksoyak, 2023).

Lutfî (d. 850 civarı/1446 civarı-ö. 899 veya 900/1494 veya 1495) Sarı Lutfî, Maktul Lutfî, Molla Lutfî, Deli Lutfî mahlaslarını kullanan şairin asıl adı Lutfullah'tır. İlk öğrenimini babasından alan şair daha sonra İstanbul'a gitmiştir. Kalam, mantık, felsefe ve matematik alanında öğrenim görmüştür. Dönemin vezirlerinden Sinan Paşa ile arası iyi olan şair sarayda hafız-ı kütüb görevinde bulunmuştur. Daha sonra Fatih Sultan Mehmed ile arası bozulunca görevden

azledilmiş ve müderris tayin edilmiştir. Fatih döneminde sürgüne gönderilmiş ve onun ölümü üzerine tekrar İstanbul'a dönen şair zındıklık suçlaması ile idam edilmiştir. Şairin açık sözlü, sözünü esirgemeyen kişilikte olmasından dolayı çevresinde kendini kıskanan pek çok kişi olduğu ve bu yüzden idam edildiğini düşünenler de vardır. Matematik, mantık ve felsefe gibi pek çok alanda eserleri bulunmaktadır. Eserlerinin çoğu Arapça'dır. Eserlerinden bazıları *Zubdetu'l-Belâga*, *Risâle fî Usûleti Seb'i's-Şidâd*, *El-Metâlibu'l-Îlâhiye fî Mevzû'ati'l-Ulûm*, *Har-nâme (Risâle fî Uslu Şucâ')*, *El-Ferec Ba'de's-Şidde Tercümesi*.(Akçay, 2023).

Mahvî (d. 1047/1637/1638 – ö. 1127/1715) Sarıkadılar köyünde doğan şairin asıl adı İsa'dır. Öğrenimine köyünde başlayan şair daha sonra İstanbul'da devam etmiştir. Şeyhlik vazifesinde bulunan şair Bülbülcü-zâde Şeyh Abdülkerim Fethî Efendi'ye bağlanmıştır. *Dîvân*, *Müfidü'l-İ'râb* ve *Fezâilü's-Şuhûr* ve *l-Eyyâm* eserleridir. Dinî ve tasavvufî alanda eğitim gören şair eserlerini sanat yapmak için değil, halka bir şeyler öğretmek amacı ile kaleme almıştır. İlahileri bulunan şairin şiirleri bestelenmiştir. Şiirlerinde hece ve aruz veznini kullanmıştır. (Birgören, 2023).

Mehmed Giray (d. ?/1591 - ö. ?/1674 ?) İsmi IV. Muhammed Kâmil Geray'dır. Kâmil, Kâmilî mahlasını kullanan şairin babası Kırım Hanı Selamet Giray'dır. İki defa tahta çıkan şair pek çok hayrat yaptırmıştır. Şair eserlerinde başından geçen olayları, duygularını, görüşlerini anlatmıştır. Eserlerinde dinî-tasavvufî konulara yer vermiştir. Kırım-Tatar çevresinde şiirleri ile ün yapmıştır. (Işıктаş Sava, 20203).

Mevlânâ (d. 06 Rebûlevvel 604/30.09.1207 - ö. 05 Cemâziyelâhir 672/17.12.1273) Asıl adı Muhammed Celaledin'dir. Hudâvendigâr, Mevlânâ ve Rûmî olarak da tanınmaktadır. Mevlânâ'nın hayatının dönüm noktası Şems ile tanışması ile olmuştur. Mevlânâ'nın düşüncelerini besleyen kaynak Kur'ân-ı Kerîm, hadis ve sünnetlerdir. *Mesnevî*, *Dîvân-ı Kebîr*, *Rubaîler*, *Fihî Mâfih*, *Mecâlis-i Sebâ*, *Mektubât* isimli eserleri bulunmaktadır. Yaşam tarzı, felsefesi ve sözleri ile ün yapmıştır. Hoşgörü deyince akla gelen Mevlânâ'ya olan ilgi yalnızca ülkemizden değil, tüm dünyadandır. Günümüzde Mevlânâ'nın daha doğru anlaşılması ve

anlatılması için her yıl 07-17 Aralık tarihleri arasında Şeb-i Arûs törenleri düzenlenmektedir. (Avşar, 2023).

Mısrî (d. 1072/1618-ö. 1105/1694) Niyâzî ve Mısrî mahlasını kullanan şairin asıl adı Mehmed/Muhammed'dir. Mısrî'nin Malatya'da doğduğu düşünülmektedir. Öğrenimine Malatya'da kardeşleri ile başlamıştır. Tasavvuf ve dinî konularda dersler almıştır. Kerbela, Kahire gibi pek çok yerde bulunmuştur. Mısır'da bulunmasından dolayı kendisine Mısrî denilmiştir. Bazı sözlerinden dolayı şair birçok kez sürgün edilmiştir. Sürgünlerinin sıkıntılı geçtiğini eserlerinden anlamaktayız. Sürgüne gönderildiği Limni Adası'nda vefat etmiştir. Ölümüne çok sayıda tarih düşürülmüştür. Şair ve mutasavvıf bir şahsiyettir. Yunus Emre'den etkilenmiştir. Şiirlerinde dinî ve tasavufî konuları işlemiştir. Hece ve aruz vezinlerini kullanan şair hem klasik edebiyat hem de halk edebiyatından faydalanmıştır. Arapça ve Türkçe pek çok eseri bulunmaktadır. (Kavruk, 2023).

Muhyî (d. ?- ö. 1612/1613) Bezcizâde veya Vahyîzâde olarak tanınan şair Konya'da dünyaya gelmiştir. Halvetî tarikatına bağlanmıştır. Şeyh ve vaizlik vazifesinde bulunmuştur. (Gönel, 2023).

Nahîfî (d. 1665/66- ö. 1738) Adı Süleyman olan şair İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası Abdurrahman b. Muhyî'dir. Erken yaşlarda öğrenim hayatına başlamıştır. Bazı kaynaklarda Mevlevîliğe intisap ettiği söylenmektedir. Talik hatta usta olan şair hattatlık ve memuriyet hizmetinde bulunmuştur. Devlet görevi sebebi ile pek çok yere seyahat eden şair uzun bir ömür sürmüştür. Hayatının son dönemlerinde uzlete çekilen şair kendini ibadete vermiş ve İstanbul'da vefat etmiştir. Şiirlerinin dili sadedir. Hikemî, tasavvufî, âşıkâne tarzda şiirleri bulunmaktadır. Şiirlerinde İstanbul Türkçesi'nin özellikleri görülen şairin birçok şiiri bestelenmiştir. (Karavelioğlu, 2023).

Nâilî (d. ?? - ö. 1077/1666) Sebki Hindî'den de etkilenen şairin kendine has bir üslubu vardır. Şiirde Sebki Hindî akımının en önemli temsilcilerindedir. Mübalağa ve tezat sanatına sık sık yer vermiştir. Şiirde sözden ziyade anlamı üstün tutmuştur. Yabancı tamlama ve tertipleri fazla kullandığından şiirinin anlaşılması

güçleşmiştir. Halkın anlayabileceği sadelikte söylenmiş şiirleri de mevcuttur. Şiirlerinde dinî ve tasavvufî konulardan da bahsetmiştir. Şairin bağışıklık sisteminin zayıf olması şiirlerine de yansımıştır. Şiirlerinde ıstırap ve karamsarlık hâkimdir. (Şenödeyici, 2023).

Nakşî, Ali (d. ?-ö. 1065/1655) Asıl adı Ali'dir. Şiirlerinde Nakşî mahlasını kullanan şairin hayatı hakkında elimizde yeteri kadar bilgi mevcut değildir. Bazı kaynaklara göre Akkirman'da yaşamış bir Halvetî dervişidir. Akkirman'da tekkede şeyhlik yapmıştır. Mutasavvıf bir şair olmasından dolayı şiirlerini didaktik tarzda hem hece hem de aruz veznini kullanarak yazmıştır. Çoğu şiirinde akıcı bir üslup kullanan şairin kimi şiirlerinde anlam kapalıdır. O eserlerinde daha çok müritlerine yol göstermek ister. Tasavvufî konularda eserler kaleme almıştır. Yunus Emre takipçisi olarak zikredilmektedir. *Dîvân*'ı dışında iki mesnevisi ve bir de mensur bir eseri bulunmaktadır. (Atik, 2023).

Nakşî, İbrahim Efendi (d. 1051/1641-1642 - ö. 1114-1702/1703) Asıl adı İbrahim olan şair İstanbul'da doğmuştur. Halvetî tarikatına bağlanmıştır. İstanbul'da Şehzâde Sultan Mehmed Han Cami vaizliği görevinde iken vefat etmiştir. *Dîvân* ve *İlahiyyât* adlı iki eseri bulunmaktadır. (Efe, 2023).

Necib (d. 1084/1673 - ö. 1149/1736) Necib mahlasını kullanan şair sultan III. Ahmed, sultan IV. Mehmed'in oğludur. Sanata ve sanatçıya önem veren sultan şairlerdendir. Hat sanatı ile uğraşmıştır. Şairin *Dîvân*'ı vardır. Tarih düşürme konusunda oldukça ustalaşmış ve bu yönüyle methodilmiştir. (Kesik, 2023).

Nesîmî (d. ?? - ö. 807 ?/1404-05 ?) Nesîmî, Hâşimî, Seyyid, Hüseyinî, Alî, İmâd gibi mahlasları kullanan Seyyid İmâdüddin Azerî-Türkmen coğrafyasında yetişmiştir. Nesîmî'nin *Türkçe* ve *Farsça Dîvân*'ı bulunmaktadır. Vezin kullanmada ehil olan şairin dili sadedir. Şiirlerinde âyet ve hadislerle telmihte bulunmuştur. Bu sebepten Kur'an şairi olarak da tanınmaktadır. (Usluer, 2023).

Nizam-zade (d. ?- ö. 1601) Asıl adı Seyyid Seyfullah Kasım'dır. İstanbul'da doğmuştur. Seyyid Nizameddin Ahmed Efendi'nin oğlu olduğu için Seyyid Nizamoglu denilmektedir. Seyfî ve Nizamoglu mahlaslarını kullanmıştır. İlahî aşk,

ehl-i beyt sevgisi ve on iki imama bağıllık gibi konuları işleyen şairin şiirlerinde aynı zamanda İstanbul'daki çevresinden yansımalar da görülmektedir. Şiirlerinde mürit ve müridin taşıması gereken özelliklerden de bahsetmiştir. Sanattan ziyade irşat kaygısı taşıdığı için sade bir dil kullanmıştır. Yunus Emre'ye en çok yaklaşan şairlerdendir. Halk tarafından tanınan şairin pek çok ilahisi bestelenmiştir. (Çakır ve Öztürk, 2023).

Osman (d. ?- ö. 1095/1684) Osman, Derviş Osman ve Şeyh Osman mahlaslarını kullanmıştır. Gülşenî tarikatına intisap eden şair Kayseri'de doğmuştur. Şeyhlik ve vaizlik vazifesinde bulunmuştur. *İlâhiyât-ı Derviş Osman* adlı eseri bulunmaktadır. Şiirlerinin hepsini aruz ölçüsü ile kaleme almıştır. (Köksal, 2023).

Rûşenî (d. 810/1407 - ö. 892/1487) Asıl adı Ömer'dir. Halvetî tarikatının Rûşenî kolunu oluşturmuştur. Tebriz'de Uzun Hasan'ın sarayında kalmıştır. Şair Tebriz'de vefat etmiştir. Tasavvufa yönelmeden evvelki şiirlerini hiciv türünde kaleme almıştır. Mutasavvif bir şair olmasından dolayı eserlerini didaktik tarzda kaleme alan şairin tüm eserleri manzumdur. Dîvân'ındaki şiirlere bakıldığında yetenekli bir dîvân şairi olduğunu anlamaktayız. (Baş, 2023).

Sâmî (d. ?/? - ö. 1146/1734) İstanbullu olan şairin asıl ismi Mustafa'dır. Hâce-zâde Mehmed Efendi'den nesih dersi almıştır. Kâtiplik ve vakanüvislik vazifesinde bulunmuştur. Şiirlerinde musikî öğelerini kullanmasından dolayı şairin musiki ile de ilgilendiğini anlamaktayız. Kaynaklarda şairin Mevlevî olduğu düşünülmektedir. Dîvân'ı üzerinde iki doktora bir yüksek lisans tezi yapılmıştır. Osmanlı tarihini anlattığı eseri Târîh-i Sâmî ve Şâkir ve Subhî'dir. Felsefî konularda şiirler yazmıştır. Şiirlerinde anlam açık değildir, okuyanı düşündürür. Farsça'ya hâkim olan şair şiirlerinde Farsça kelimelere sıkça yer vermiştir. Leskofçalı Galib, Yenişehirli Avnî ve Namık Kemal şairden etkilenmiştir. (Kutlar Oğuz, 2023).

Seyfullah (d. 16. Asır/? - ö. 1010/1601) Asıl adı Seyyid Seyfullah Kasım'dır. Seyyid Nizamoğlu ismiyle ünlenmiştir. Seyfî ve Nizamoğlu mahlaslarını kullanmıştır. Halvetî tarikatına bağlanmıştır. Eserlerinde dinî ve tasavvufî konuları işleyen şairin dili sade ve anlaşılırdır. Yunus Emre etkisinde olan şair hem aruz hem

de hece ölçüsünü kullanmıştır. Amacı sanat yapmak değil öğretmektir. (Çakır, Öztürk, 2023).

Seyyid Süleyman (d. ?-ö. 1654) Alaiye’de doğan şair eğitimini burada tamamlamış daha sonra Bursa’ya gitmiştir. Halveti tarikatına mensuptur. Bursa’da şeyhlik yapmış ve İstanbul’da da bulunmuştur. İlahileri bulunan şair âlim, ve takva ehli bir şahsiyettir. (Gönel, 2023).

Seyyid Şeref (d. 1080/1669-1670-ö. 1146/1733) Asıl adı Şerefeddin Mehmed olan şair Bursa’da doğmuştur. Medrese eğitimi gören şair şeyhlik vazifesinde bulunmuştur. 3 kez hacca giden şair Bursa’da vefat etmiştir. Eserleri hakkında elimizde bilgi mevcut değildir ancak şairin ilahiler söylediği kaydedilmiştir. (Kesik, 2023).

Sezâyî (d. 1080/1699-1670-ö. 1151/1738) Sezâyî mahlasını kullanan şairin asıl adı Hasan’dır. Gülşenî şeyhlerindedir. Mürettep bir Dîvân’ı bulunan şairin şiirleri âşıkâne ve ârifânedir. (Aksoyak, 2023).

Sinanî (d. 1488- ö. 1568) Asıl adı İbrahim olan şair Sinanî tarikatının kurucusudur. Ârif bir şahsiyettir. Bir rüya görmüş ve bu yüzden Ümmî mahlasını kullanmıştır. Mahlası dolayısı ile kendisinden bir yüzyıl sonra yaşayan şairle pek çok kez karıştırılmıştır. Şairin hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgiler yoktur. Günümüze ulaşan iki eseri bulunmaktadır. Eserleri *Risale-i Şerife-i İstanbulî Ümmî Sinan ve Dîvân*’dır. İlahilerden oluşan Dîvân’ı Şevket Gürel 2001 yılında yayımlamıştır. (Demir, 2023).

Sultan Murad (d. ?/1546- ö. ?/1595) Murad ve Muradî mahlaslarını kullanan şair 1546 yılında Manisa’da doğmuştur. Sultan II. Selim’in oğludur. Sultan Murad, devrin önemli mutasavvıfları tarafından eğitilmiştir. Kanuni Sultan Süleyman’dan sonra en hacimli dîvâna sahiptir. Şiirlerini diğer sultanlar gibi gazel nazım biçimiyle kaleme almıştır. Şiirlerinde daha çok dinî ve tasavvufî konuları işlemiştir. Gazelleri sade, anlaşılır bir şekilde kaleme almıştır. Şairin dîvânında yer alan müemmma gazelden yola çıkarak onun Arapça, Türkçe ve Farsça’ya da hâkim olduğunu anlamaktayız. (İsen, 2023).

Şemsî (d. 926/1520- ö. 1597) Tokat'ın Zile kasabasında doğmuştur. Şemsî mahlasını kullanan şairin adı Ahmet, lakabı Şemseddin'dir. Esmer olduğu için Kara Şems de denilmiştir. Babası Muhammed Ebü'l-Berekât'dir. Muharrem, İbrahim ve İsmail adında üç kardeşi vardır. Şairin yetişmesinde kardeşlerinin emeği büyüktür. Eğitimine Zile'de başlayan şair devrin büyük âlimlerinden dersler almıştır. İstanbul'da tahsilini tamamlamış ve Sahn medreselerinden birine müderris olmuştur. Ancak kısa süre sonra yaşadığı bir olay şairin görevinden soğumasına ve bırakmasına sebep olmuştur. İstanbul'dan ayrılıp hacca giden şair hac dönüşünde Zile'de vaizlik yapmıştır. Şöhreti yavaş yavaş yayılmaya başlayan şair Muslihuddin Efendi'ye intisap etmiştir. Şeyhi vefat ettikten sonra Halvetî büyüklerinden Şeyh Mecdüddin Şirvanî'ye bağlanmıştır. Daha sonra Sivas'a yerleşen şair orada pek çok öğrenci yetiştirmiştir. Şairin şöhreti sadece yaşadığı yerde kalmamış İstanbul'a kadar yayılmıştır. III. Mehmet döneminde Haçova Meydan Muharebesi'ne katılmış olan şair Sivas'ta vefat etmiştir. Şemseddin Sivasî'nin eserlerinin çoğu dinî, tasavvufidir. On bir manzum, on bir mensur eser vermiştir. Manzum eserlerinin tamamı Türkçe'dir. Mensur eserlerinin iki tanesi Arapça, diğerleri Türkçe'dir. (Akkaya, 2023).

Talib (d. ?- ö. 1097/1685-1686) Asıl adı Mehmed olan şair Üsküdar'da dünyaya gelmiştir. Celvetiye tarikatına intisap eden şairin babası Divitçizade Şeyh Mustafa'dır. Öğrenimini tamamladıktan sonra müderris olmuştur. Aziz Mahmud Hüdayî Tekke'sinde şeyhlik yapmıştır. Şairin birçok eseri bulunmaktadır. Mutasavvıf bir şair olmasından sebep eserlerinde dinî ve tasavvufî konuları işlemiştir. (Kaplan, 2023).

Üftâde (d. 895/1490 - ö. 989/1581) Şairin asıl adı Mehmed Muhyiddin'dir. Gördüğü bir rüyanın tesiri ile kendisine Üftâde demiştir. Müezzinlik, imamlık gibi çeşitli vazifelerde bulunmuştur. Birçok talebe yetiştirmiştir. Aziz Mahmud Hüdâyî şairin talebesidir. Şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimelere yer vermiştir. Sade bir dille söylenmiş şiirleri de bulunan şair Yunus Emre tesirindedir. Dinî ve tasavvufî konuda şiirler kaleme almıştır.

Vâlî (d. ?- ö. 1107/1696) Vâlî mahlasını kullanan şairin asıl adı Abdurrahman'dır. İyi bir eğitim alan şair müderrislik yapmıştır. Arapça ve Türkçe şiirleri bulunan şair gazel, kıta, müfred nazım şekillerini kullanmıştır. (Koncu, 2023).

Yakup (d. ?- ö. 1052/1642-1643) İstanbul'da doğan şair Bursa'da Karaağaç Tekke'sinde şeyhlik yapmıştır. (Gönel, 2023).

Yunus Emre (d. 638/1240-1241 - ö. 720/1320-1321) Yunus Emre'nin hayatı hakkında elimizde kesin bilgiler yoktur. XIII. yüzyıl ortaları ile XIV. yüzyıl başlarında yaşamış bir şairdir. Şairin mürşidi Tapduk Emre'dir. Yunus Emre'nin tarikati hakkında değişik görüşler vardır. Bazı araştırmacılar Yunus'un Nakşî, Halvetî, Mevlevî veya Kadiriliğe intisap ettiğini söylemiştir. Üzerinde en fazla durulan tarikatler Mevlevilik ile Bektâşilik'tir. Şiirlerinde tasavvuf, nefis terbiyesi, ilahi aşk gibi konulardan bahseden şair hem aruz hem hece vezni kullanmıştır. Birçok şair üzerinde derin izler bırakan Yunus, hem zamanında hem de sonrasında büyük bir yankı uyandırmıştır. (Oğuz, 2023).

Zâkirî (d. ?/?- ö. ?/1622) Asıl adı Hasan olan şairin hayatı hakkında yeterli bilgiler mevcut değildir. Zâkirî mahlasını kullanmıştır. Foça'da dünyaya gelen şair daha sonra İstanbul'a gitmiştir. Zâkirî ilahileri ile tanınmaktadır. Kendi şiirleri ile birlikte başka şairlerin şiirlerini de bestelemiştir. (Baki, 2023).

I. 2. 2. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Nazım Türleri

Mecmuada tespit edebildiğimiz kadarıyla duvaz, ilahi, methiye, münacat, naat, nasihatname, nutuk, ramazaniye, tevhit türlerine ait şiirler yer almaktadır. Nazım türleri aşağıda alfabetik bir şekilde verilmiştir.

I. 2. 2. 1. Duvaz

Tekke şiirinin bir türü olan duvazda Hz. Peygamber, Hz. Ali, On İki İmam ve Hz. Fatıma'ya övgüler bulunur. (Oğuz vd., 2015: 282). Mecmuada tespit duvaz türünde bir şiir vardır. 171 numaralı şiirde şair, Hz Fatıma'yı övmektedir.

I. 2. 2. 2. İlahi

Tarikat çevrelerinde farklı isimlerle anılan ilahi türü günümüzde de yaygın olarak bilinmekte ve geniş bir kültür alanında yaşatılmaktadır. Dinî ve tasavvufî duyguları içerir. Genellikle Allah'ın birliğini, yüceliğini, kudretini anlatan ilahiler hece ve aruz ölçüsü ile yazılmaktadır. (Oğuz vd., 2015: 276). Mecmuada tespit edebildiğimiz kadarı ile 141 tane ilahi bulunmaktadır. Şiirlerin numaraları: 2, 3, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 23, 25, 29, 30, 31, 32, 34, 37, 40, 42, 44, 45, 46, 49, 51, 54, 55, 58, 59, 61, 64, 70, 72, 73, 75, 77, 79, 80, 83, 87, 88, 89, 93, 94, 95, 98, 100, 101, 107, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 128, 129, 130, 136, 138, 139, 140, 149, 151, 152, 155, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 168, 169, 177, 178, 181, 186, 188, 189, 190, 193, 194, 196, 202, 203, 204, 206, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 222, 223, 226, 229, 231, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 254, 255, 257, 261, 262, 265, 266, 274, 277, 283, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 296.

I. 2. 2. 3. Methiye

Padişah, vezir, şeyhülislam, dört halife, din ve tarikat büyüklerini övmek için yazılan şiirlere denir. Kaside nazım şekli ile yazılan methiye türü farklı şekilleri ile de yazılmıştır. (Dilçin, 2016: 263). Mecmuada 153 numaralı şiirde Abdülkadir Geylani Hazretleri methedilmiştir.

I. 2. 2. 4. Münacat

Genellikle kaside nazım şekli ile yazılan münacat türünde Allah'a yakarış ve yalvarışta bulunulur. Mecmuada münacat nazım türü ile yazılmış 44 şiir vardır. (İsen vd., 2017: 302). Bu şiirlerin numaraları 18, 24, 33, 41, 43, 47, 48, 53, 62, 65, 68, 82, 91, 92, 96, 99, 108, 122, 126, 131, 132, 133, 134, 135, 147, 148, 150, 156, 192, 197, 198, 205, 224, 225, 230, 237, 252, 259, 260, 268, 269, 271, 278, 282.

I. 2. 2. 5. Naat

Hız. Muhammed'e övgülerin anlatıldığı şiirlerdir. Hız. Muhammed'e duyulan sevgi çeşitli sanatlarla anlatılmıştır. (Oğuz vd., 2015: 276). Mecmuada tespit

ettiğimiz naat türüyle yazılmış toplam 63 şiir vardır. Bunların numaraları 4, 6, 28, 35, 36, 38, 39, 52, 57, 60, 67, 69, 71, 74, 76, 78, 81, 90, 97, 105, 127, 137, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 159, 165, 170, 172, 173, 174, 175, 180, 182, 183, 184, 185, 187, 216, 221, 227, 228, 233, 235, 236, 241, 242, 248, 256, 258, 263, 264, 270, 275, 276, 280, 281, 293, 294, 295.

I. 2. 2. 6. Nasihatname

Bir konuda nasihat etmek, ahlakî öğüt vermek için yazılan şiirlerdir. Manzum veya mensur olan nasihatnameler hemen her konuda yazılabilir. (Oğuz vd., 2015: 276). Mecmuada toplam 29 nasihatname tespit edilmiştir. Nasihatnamelerin şiir numaraları 1, 5, 7, 10, 13, 21, 22, 27, 50, 63, 66, 85, 103, 104, 106, 113, 116, 166, 167, 176, 191, 219, 234, 253, 267, 279, 284, 285, 292.

I. 2. 2. 7. Nutuk

Tarikata yeni girecek olan müritlere tarikatın adab ve erkânını öğretmek amacı ile yazılan şiirlerdir. (Güzel, 1999: 627; aktaran Oğuz vd., 2015). Mecmuada 5 tane nutuk türünde şiir vardır. Bunlar 102, 109, 195, 200, 201 numaralı şiirlerdir.

I. 2. 2. 8. Ramazaniye

Ramazan ayının fazileti, oruç tutmanın önemini anlatan şiirlerdir. (Uzun, 2007: 439-440). Mecmuada 8 tane ramazaniye türünde şiir vardır. Bu şiirler 84, 86, 179, 208, 220, 232, 272, 273 numaralı şiirlerdir.

I. 2. 2. 9. Tevhid

Allah'ın birliğini ve bütünlüğünü anlatan şiirlerdir. (Oğuz vd., 2015: 276). Mecmuada 26, 56, 154, 199 numaralı 4 tane şiir vardır.

I. 2. 3. Mecmuada Yer Alan Atasözleri, Deyimler ve Kalıplaşmış İfadeler

I. 2. 3. 1 Atasözleri

Başa yazılan gelir: İnsan ne kadar tedbir alsın, dikkat etse de kaderinde ne varsa başına o gelir.

Levh-i cebheñde ne taqdîr itse kıssâm-ı ezel

Başa yazılan gelür ger nîk u bed yâ hayr u şer (296/1)

Dost için çiğ tavuk yenir (Zehiri şeker gibi yutmak): Kişinin çevresindekiler için yapmak istemedikleri şeyleri dahi onları kırmamak, küstürmemek için yapması.

Eşref oğlu Rūmî yâri

Sevenlerüñ budur kârı

Ol dost için ağuları

Sükker gibi yutmağ gerek (164/6)

Gülme komşuna gelir başına: İnsan neye gülerse başına o güldüğü şey gelir.

Gülme şaķın sen aña eyü degüldür saña

Âdem neye gülerse başa gelegen olur (5/2)

İnsan beşer, kuldur şaşar: İnsanoğlu hata işler, bu onun doğasında vardır. Kimi zaman şaşırmasını hoş görmek gerekir.

ķul haķada şeh 'aķada böyledür tavr-ı beşer

ķul beşer âdem şaşar işler haķa dörder beşer (296/2)

Sabreden derviş muradına ermiş: Sabırla bekleyen kişi sonunda amacına mutlaka ulaşır.

Āh bu ʿ ışkuñ eşeri her kime uğrar ise

Derdine şabr itmeyen yolda kалаğan olur (5/4)

I. 2. 3. 2 Deyimler ve Kalıplaşmış İfadeler

Afv etmek: Bağışlamak.

Cürmini ʿ afv it efendim nūr-ı Aḥmed ḥaḳıçün

Yüz sürüp ḳapuña geldi efendim Kenzī kuluñ (27/6)

Ahdine inanmak: Sözlerine kanmak.

Ey dil zen-i dünyānuñ çün āline aldanduñ

Pervāne gibi her dem şemʿ -i ruḥına yanduñ

Ḳardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ

Ahdine mi inanduñ vaʿ dine mi ḫayanduñ (1/1)

Āh u zār olmak (ah vah etmek): Çektiği sıkıntıları dile getirmek. Ağlamak, şikâyet etmek.

ʿ Işḳ-ı Mevlāya bugün her ki yār oldu

Hemān anuñ işi āh u zār oldu (21/1)

İşim āh-ile zār oldu

Cihān başuma tār oldu

Gözüm yaşı pıñar oldu

Şefāʿ at yā Resūlallāh (137/3)

Aklını almak (Akli başından gitmek): Meczup, divane olmak.

Bi-ḥamdillāh direm Allāh

‘ Aqlımı aldı zıkrullāh

Dilümde zāt-ı esmāsı

Baňa üns oldu fikrullāh 20/1)

Aklını başına almak (getirmek, devşirmek): Ölçüsüz davranmaktan sakınarak mantıklı, doğru kararlar verebilmek.

Var bir şol kabirleri gör

Her biri ne hâlde yatur

‘ Aqluñı başuña getir

Sen de şöyle olsañ gerek (167/6)

Akli başında olmamak: Kendinden geçmek.

Gönlüm kadehi dolmuş ol bāde-i ‘ ışkuñla

Başumda degül ‘ aqlum mestāneyüm ey Mevlā (18/3)

Kūs-ı rihlet çalınur uçar kafesden cān kuşu

Zerrece kalmaz başuñda dağılur ‘ aqluñ bilüñ (27/3)

Baş ve canını terk etmek: Kendini feda etmek, kendinen vazgeçmek.

İsteyen cānānını meydāna gel meydāna

Terk idüp baş u cānı kurbāna gel kurbāna (13/1)

Başını top etmek: Canını hiçe saymak, feda etmek.

Bu ‘ ışk meydānıdır bunda ‘ ār olmaz

Başını top eyle meydān içinde (254/3)

Canını feda etmek: Canını hiçe saymak, uğruna canını vermek.

Sa' dī (yā Sa' dī) sen anuñ yoluna cānı kıl fedā şafā bul

Sen anuñ şafāsını gör ne 'aceb şafā degül mi (28/6)

Canını îsâr etmek: Canından vazgeçmek.

Cān u başın şaklayanlar tā ebed bîgānedür

Cānın îsâr itmeyen cānāna olmaz āşinā (3/2)

Canını uyarmak: Kendine gelmek.

Ey Nūrī uyar cānın şakın ki giçer fırsat

Sel gibi akar 'ömrüñ yıl gibi ider sür' at

Biñ yıl yaşasañ āhir gelmez saña bir sâ' at

Ey göz niçe bir uyhu ey dil niçe bir ğaflet (1/5)

Cān uyandı cümle müşkillerüm oldı 'ayān

Açdı dost gönlüm gözüm başdum kadem 'irfāna ben (17/2)

Can kulağıyla dinlemek: Büyük bir dikkatle dinlemek.

Cān kulağıyla işit Muhyī Muhammed nuṭkıdur

Kendi nefsin bilmeyen Allāhı bilmez kandanur (143/5)

Can kuşu: Ruh.

Be hey ğāfil uyan h'āb-ı ğafletden

'Ömrüñ geldi geçdi ḥaberüñ var mı

Bir haber alduñ mı sırr-ı vaħdetden

Murğ-ı cānın uçdı haberüñ var mı (7/1)

Can ve başını saklamak: Canını esirgemek, kendinden vazgeçmemek.

Cān u başın şaklayanlar tā ebed biğānedür

Cānın İşār itmeyen cānāna olmaz āşinā (3/2)

Can vermek (Yoluna can vermek): Uğruna ölmek.

Göñül şahrāsı içinde

Dikildi dār-ı ʿışk anda

Bugün meydāna gelmişem

Virürüm cānı Hāķ Allāh (20/3)

Çiğeri kebab olmak: Çok büyük acıya uğramak, sıkıntı çekmek.

Bu meclis ehli hep mestānelerdür

Çiger niçün kebāb olmayasın sen (243/4)

Çiğeri (bağrı) yanmak: Bir olay karşısında derin üzüntü göstermek, çok üzülmek.

Vuşlatda olan kadrüm bilmez benüm ammā kim

Her gice yanar bağrum döner yüregim çana (229/6)

Derde düşmek: Bir dert içine girmek, kederlenmek.

Derd-i ʿışka düşmeyen dermāna olmaz āşinā

Cevre maħrem olmayan ihsāna olmaz āşinā (3/1)

Destimi al (elinden tutmak): Yardım etmek.

Şimdilik İkbāliyā daldum ‘ amîk-i hayrete

Luţf ile destimi al yā Rabb ki düşdüm kürbete

Diler-iseñ қо чаһıme diler-iseñ cennete

Enbiyā vü mürselîn içre hacıl itme beni (47/3)

Divane olmak: Bir şeye aşırı derecede bağlı olmak, sevmek.

Ey gönül dillerdesin efsāne olduñ bilmedüñ

Baş açuқ sırruñ ‘ acāyīb dīvāne olduñ bilmedüñ (112/1)

El almak: Yardım etmek, elinden tutarak güç vaziyetten kurtarmak.

Varlıgumdur zerre zerre sedd olan yolda baña

Al elüm kırtar bu sedden luţf u ihsān eyleyen (185/3)

Elini açmak (Dest açmak): Dua etmek, istemek.

Her murāda dest açup ‘ arz-ı ricā

Eyle Hakkā itme gayra ilticā

Tālib-i Hakk ol yeter hubb-ı sivā

Ber-murād olmaқ dilerseñ ey gönül (85/2)

El çekmek: Dünyavi işlerle ilgilenmemek.

Māsivādan el çek ey ‘ aşık kesil

Fikr ü zikrūñ Hakkā olsun muttaşıl

Şol kadar hayretde kaldı cān u dil

Қанда бақарсам efendim sanayum (12/3)

Eşğine yüz sürmek(kapısına yüz sürmek): Yalvarmak.

Cürmini ‘afv it efendim nūr-ı Aḥmed ḥaḳıçün

Yüz sürüp ḳapuña geldi efendim Kenzī kuluñ (27/6)

Fikr eylemek: Düşünmek.

Dünyāya nazār ḳılsañ biñ başlu bir erḳamdur

Her başda dehānı biñ her loḳması ādemdür

Tiryāki anuñ semdür her bir demi mātemdür

Fikr eyle bu ma‘nāyı fehm eyle ne ‘ālemdür (1/2)

Geşt eylemek: Dolaşmak, gezmek.

On sekiz biñ ‘ālemi geşt eyleseñ bulmaḳ muḥāl

Seni yoḳdan var iden Mevlāyı var sende ara (22/5)

Göğsünü girmek: Kibirleşmek, gururlanmak.

Gögsüñ gerüben cāh-ı cihān içre şalınma

Āḥir yıkılup düşecegin cāhı unutma (10/2)

Gönlünü almak: Hatrını yapmak, sevindirmek.

Benüm göñlüm alan sensin beni şeydā ḳılan sensin

Baña cānān olan sensin şükür yā Rabbi yā Rabbi (25/4)

Gönlünü vermek: Bağlanmak, kendini kaptırmak.

Nitsün bu Yūnus nitsün bu yolca nice gitsün

Göñlüni saña virsün ‘aḳlını ḥumār itsün (42/5)

Gönlünü kaptırmak: Sevdalanmak, âşık olmak.

Ne tatludur senüñ sözüñ ki benden göñlümi kapdı

Aña biñ cān fedā kıldum iki biñ cān baña kaldı (249/1)

Gönülden can vermek (can u gönül): Kalbin bütün samimiyetiyle istemek.

Benem zārı kılan ol yāra karşı

Gönülden cān viren dīdāra karşı (2/1)

Gönül gözü açık olmak: Herkesin göremediğini bakmadan, manevi olarak hissederek görmek.

Cān uyandı cümle müşkillerüm oldı ‘ ayān

Açdı dost göñlüm gözüm başdum kadem ‘ irfāna ben (17/2)

Gözünü açmak: Uyanık olmak.

Aç göziñi haq-ile baq

Oqı Hüdāyīden sebaq

Kāmil olurmıñ ehl-i Haq

Ṭoğmazdan evvel ānesi (23/5)

Gözünü yummak: Ölmek.

Ġāfil olma mü’min kardaş

Bundan sefer itseñ gerek

Āhir yalancı dünyādan

Gözüñ yumup çıksañ gerek (167/1)

Göz yaşının pınar olması: Derin üzüntü duyarak çok ağladığını belirtmek için kullanılır.

İşim āh-ile zār oldu

Cihān başuma tār oldu

Gözüm yaşı pınar oldu

Şefā' at yā Resūlallāh (137/3)

Guş etmek: İşitmek. Dinlemek.

Kelāmuñ gūş iden ehl-i haqīkat oldu ser-cümle

Reh-i taḥkīka mevşildür maḳālūñ yā Resūlallāh (38/4)

Hacil etmek: Utandırmak.

Şimdilik İqbāliyā daldum ' amīk-i hayrete

Luḫ ile destimi al yā Rabb ki düşdüm kürbete

Diler-iseñ ḳo caḫīme diler-iseñ cennete

Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni (47/3)

Hak olmak (Toprak olmak): Ölmek.

Māt oldu o şehler kim vaşlını gönül özler

Vaşfını murād itsem şerḫ eyleyemez diller

Ḳanı o ḳalem ḳaşlar ḳanı o güler yüzler

Hāk oldu o sīm tenler şu oldu siyeh gözler (1/3)

Harap olmak: Perişan olmak.

Gönlinde çü Nūrīnūñ maḫfīdür ezel kenzi

Derdüñle Һarāb olmuş vīrāneyüm ey Mevlā (18/5)

Hayran ve mest olmak: Kendinden geçmiş bir vaziyette olmak.

Giceler şubha dek Һayrān u mestem

Oturmuş muntazır çün yāra karşı (2/2)

Hor görmek: Tepeden bakmak, aşağılamak.

Degme bir dervīş faķīre Һor görüp Һor bakma gel

Қalbinüñ her gūşesinde‘ arş-ı Raħmān gizlidür (144/3)

İbret gözüyle bakmak: Nesnelere bakıp onlardaki hikmeti anlamaya çalışmak.

‘ Āleme ‘ ibret göziyle baķanlar

Çerāğın nūr-ı Mevlādan yaķanlar

Yerden gökden geçüp ‘ arşa çıkanlar

Tevhīd ile irmiş Һaķķa irenler (154/3)

Kadem basmak (Sırta kadem basmak): Ortadan kaybolmak

Cān uyandı cümle müşkillerüm oldı ‘ ayān

Açdı dost göñlüm gözüm başdum ҡadem ‘ irfāna ben (17/2)

Kadrini bilmek: Değerini bilmek.

Olma üftāde-i çāh-ı gāflet

Her zamāna girmez ele minnet

Қadrini bilmege eyle himmet

Eyledi māh-ı sa‘ ādet teşrīf (86/2)

Kan dökmek (kan saçmak): Öldürmek.

Fâş ola ‘ilm-i ledünni niçe kanlar saçıla

Bir nefes cüş eylese deryâ-yı ‘ummānum benüm (121/4)

Karar etmek: Yerinde durmak.

Ol göz ki seni gördi ol neye nazar itsün

Şol cān kim seni tıydu tende ne karar itsün (42/1)

Lutf eylemek: İnanet, ihsan etmek.

Sevdâ-yı hayālūñle dīvāneyüm ey Mevlā

Luṭf eyle vişālūñle uşlanayum ey Mevlā (18/1)

Mecnun olmak: Aklı başından gitmek, deli divane olmak.

Derde düşenler bilürler ehl-i derdüñ hālını

Gör nice ‘ākılleri Mecnūn ider Leylā-yı ‘ışık (152/2)

Mest olmak: Kendinden geçmek.

Çün mest olup şafādan devr ider yā Hū diyü

Münkir inkārın bırağdı eyledi ikrār-ı Hū (11/4)

Murat etmek: Anlatmak, dile getirmek.

Māṭ oldu o şehler kim vaşlını gönül özler

Vaşfını murād itsem şerḥ eyleyemez diller

Ḳanı o ḳalem ḳaşlar ḳanı o güler yüzler

Hāk oldu o sīm tenler şu oldu siyeh gözler (1/3)

Nazar kılmak: Bakmak.

Dünyāya nazar kılsañ biñ başlu bir erķamdur

Her başda dehānı biñ her loķması ādemdür

Tiryāki anuñ semdür her bir demi mātemdür

Fikr eyle bu ma' nāyı fehm eyle ne ' ālemdür (1/2)

Nefsine köle (kul) olmak: Nefsinin istediği her şeyi yapmak, nefsine tapmak.

İlāhī zulmet-i cürm-ile tıldum

Nedāmet eyledüm estagfirullāh

Uyup şeytāna nefsime ķul oldum

Nedāmet eyledüm estagfirullāh (94/1)

Reddetmek (Reddeylemek): Geri çevirmek.

Ĥabīb-i Ĥazret-i Yezdān Muĥammed

Yoluñda sālīkūñ bu Dervīş Aĥmed

Ki ' afv eyle ķuşūrın eyleme red

Muĥammed Muştafā sultān-ı kevneyn (39/3)

Rengine boyanmak: Hilesine aldanmak.

Ey dil zen-i dünyānuñ çün āline aldanduñ

Pervāne gibi her dem şem' -i ruĥına yanduñ

Ĥardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ

Ahdine mi inanduñ va' dine mi tayıanduñ (1/1)

Sel gibi akmak: Hızla, çabuk geçmek.

Ey Nūrī uyar cānın şaķın ki giçer fırşat

Sel gibi aķar ‘ömrüñ yıl gibi ider sür‘ at

Biñ yıl yaşasañ āķir gelmez saña bir sâ‘ at

Ey göz niçe bir uyķu ey dil niçe bir ğaflet (1/5)

Serden geçmek: Her şeyi göze almak, her şeyden vazgeçmek.

Bu yolda Nūrī serden geç

Bu erkān üzre sırlar aç

Bu meydān üzre ķanlar şaç

Bu meydān özge meydāndur (15/5)

Su gibi akmak: Zamanın çok hızlı gemesi.

Ulular gitmiş yolları açmış

Şu gibi aķmış ‘ışk meydānında (120/4)

Şad etmek: Mutlu etmek.

Ezel bezminde yād itdüñ ķamuyı ber-murād itdüñ

Nūrī ķulunu şād itdüñ şükür yā Rabbi yā Rabbi (25/5)

Şerķ eylemek: Açıklamak.

Māķ oldu o şehler kim vaşlını göñül özler

Vaşfını murād itsem şerķ eyleyemez diller

ķanı o ķalem ķaşlar ķanı o güler yüzler

Ḥāk oldı o sīm tenler şu oldı siyeh gözler (1/3)

Şeytana uymak: Harama bulaşmak, dinin yasakladığı şeyleri yapmak.

İlāhī zūlmet-i cürm-ile taldum

Nedāmet eyledüm estagfirullāh

Uyup şeytāna nefsime kul oldum

Nedāmet eyledüm estagfirullāh (94/1)

Tahammül etmek: Dayanmak, katlanmak, sabır göstermek.

Eyyübleyin şol ma' şūkuñ

Cevrin taḥammül eyledüm

Circīs gibi Ḥaḫ yoluna

Çıkmayan cānı neylerüm (145/5)

Temcīt etmek: Anmak, ululamak, övmek.

Lisān-ı ḥāl-ile her dem

Seni temcīd ider 'ālem

Ki sensin ekrem ü erḥam

Sen iḥsān eyle yā Allāh (225/2)

Ümidini kesmek: Artık beklemekten, ümit etmekten vazgeçmek.

'Işq yolu belālıdır her kārı cefālıdır

Cānuñdan ümidüñ kes cānāna irem dirseñ (253/2)

Vakti (zamanı) geçmek: Eskimek, yaşlanmak.

anı Őol dem anı arrası geerdüň güzelüň

Yok Őanurduň bu cihānda daı miŐl ü bedelüň

Cevr iderdüň bize yanına düŐüp her keelüň

Gedi vatūň yūri var imdi tırāŐ it Őaaluň (284/1)

Yakasız don: Kefen.

Māsivā yükini alduň boynuňa

Hī ölüm orusu girmez ‘aynuňa

Felek biraç arşın bezden egñüñe

Yaasız don bidi aberüň var mı (7/4)

Yaraya merhem olmak: Sıkıntıdan kurtulmasına yardım etmek.

Sevgüñe arıŐdı sevgüm artdı derdüm dem-be-dem

Őarmaduň yarama merhem beni nālān eyledüň (169/3)

Yoktan var etmek: Yaratmak.

On sekiz biñ ‘ālemi geşt eyleseñ bulmaq muāl

Seni yodan var iden Mevlāyı var sende ara (22/5)

Yürei kan alamak (kanamak): Acı ve üzüntü iinde olmak.

Vuşlatda olan adrüm bilmez benüm ammā kim

Her gice yanar barum döner yüregim ana (229/6)

Yüregi parça parça olmak: Derin acı hissetmek, çok üzölmek.

Yüregimi päre päre eyledi yārüm benüm

Kimse bilmez yārimün bilmem nesidür bu gönül (61/3)

II. BÖLÜM: METİN VE NESRE ÇEVİRİ

II. 1. Metin Kurulurken İzlenen Yöntem

1. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda 11122 arşiv numarası ile kayıtlı ilahi mecmuasındaki şiirleri çeviri yazı alfabetine aktardık.

2. Mecmuadaki şiirlerin nesre çevirisini dipnotta göstererek çeviride manayı ifade etmeye öncelik verdik. Bu yüzden nispeten daha serbest bir tavırla nesre aktardık.

3. Metindeki her şiirin numarasını kalın şekilde yazdık.

4. Mecmuadaki şiirin hangi sayfada yer aldığını dipnotta şiir numarasının yanında koyu şekilde gösterdik: **1 2^a**

5. Makam isimlerini kalın yazı tipi ile yazdık.

6. Şiir numarasının hemen altında şairin mahlasına yer verdik. Mahlası da kalın yazı tipi ile yazdık. Şairin ismi belirtilmediği hâlde mahlas belliyse yine kalın yazı tipi ve köşeli parantez [ ] içinde şairin mahlasını ekledik.

7. Şiirden hemen önce eğik yazı tipi ile vezinlere yer verdik.

8. Divanlarda veya tezlerde tespit edebildiğimiz şiirlerin kaynaklarını dipnotta gösterdik.

9. Şiirde geçen ayetleri ve Arapça ifadeleri eğik bir şekilde yazdık. Ayetin nesre çevirisini dipnotta tırnak içinde (“ ”) gösterdik. Kur’ândaki yerini ise dipnotta nesre çevirdikten sonra parantez içinde gösterdik.

10. Metinde okunmayan kısımları köşeli parantez içinde üç nokta [...] şeklinde gösterdik.

11. Anlam veremediğimiz yerlerde hem metinde hem de çeviride parantez içinde soru işaretine (?) yer verdik.

12. Özel isimleri büyük harfle başlayarak yazdık.

13. Taradığımız divan ve tez çalışmalarındaki divanın adını Sezâyî Dîvânı, Âşık Yunus Dîvânı şeklinde dipnotta gösterdik. Divanların yanında nazım şekilleri ve şiir numaralarını gösterdik: Nakşi Ali Dîvânı, g. 1.

14. Mecmuadaki şiir ile divan veya tez çalışmalarındaki şiirlerin sayıları karşılaştırılarak eksik veya fazla ise dipnotta belirttik: Şiir Dîvân'da 14 beyittir.

15. Vezin gereği tek heceden oluşan bazı kelimeleri iki hece okuduk. Bezm-bezim.

16. Metni oluştururken eserin yazıldığı dönemin ses özelliklerine dikkat ettik.

17. i- fiilinin çekimleri olan ise, idi, imiş ve iken yazımında elif harfinin bulunuşunu göz önüne aldık. Eğer elif harfi varsa ayrı yazdık.

18. İle edat/bağlacının yazımında elif (l) harfinin bulunuşunu göz önüne aldık. Elif harfi (l) varsa ayrı yazdık: ışk ile. Eğer yoksa kelimeyi önceki kelime ile bitişik yazdık: ışkile.

II. 2. Metin ve Çeviri

1. Nûrî

Mef'ûlü mefâ'îlün mef'ûlü mefâ'îlün

I

1. Ey dil zen-i dünyānuñ çün āline aldanduñ
Pervāne gibi her dem şem' -i ruḥına yanduñ
3. Qardaş o yalancınun rengine mi boyanduñ
'Ahdine mi inanduñ va' dine mi tayanduñ
5. Bilmem saña bu dünyā bākî mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākî mi qalur şanduñ

II

1. Dünyāya nazār kılsañ biñ başlu bir erqamdur
Her başda dehānı biñ her loqması ādemdür
3. Tiryāki anuñ semdür her bir demi mātemdür
Fikr eyle bu ma' nāyı fehm eyle ne 'ālemdür
5. Bilmem saña bu dünyā bākî mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākî mi qalur şanduñ

---

1. 2^a. Abdūlahad Nûrî Dîvânı, tc. 8. (Coşkun, 2001: 34-35).

Ey gönül! Dünya karısının hilesine inandın. Pervane gibi her an yanağının mumuna yandın. Ey kardeş, o yalancının hilesine mi aldandın? Yeminine mi inandın, sözlerine mi güvendin? Bilmem, sana bu dünya baki mi kalır sandın? Bu fena meclisinde saki kalır mı zannettin?

II

Dünyaya bir baksan her başta bin ağzı ve her lokmasında insan olan bin başlı bir ejderha göreceksin. Onun panzehiri zehirdir. Her bir anı matemdir. Bu manayı düşün, anla. Dünya nasıl bir âlemdir? Bilmem, sana bu dünya baki mi kalır sandın? Bu fena meclisinde saki kalır mı zannettin?

III

1. Mâṭ oldu o şehler kim vaşlını gönül özler
Vaşfını murād itsem şerh eyleyemez diller
3. Kānı o kalem kaşlar kani o güler yüzler
Ḥāk oldu o sīm tenler şu oldu siyeh gözler
5. Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi kalur şanduñ

IV

1. ‘Ārif geçinen cānlar daḥı buña aldandı
Dünyāya virüp varın aşşı iderem şandı
3. ‘İşkile konup göçdi cehd-ile binüp indi
‘Uryān varıcaḳ kabre ḥasret odına yandı
5. Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi kalur şanduñ

V

1. Ey Nūrī uyar cānın şaşın ki giçer fırsat
Sel gibi akar ‘ömrüñ yıl gibi ider sür‘ at
3. Biñ yıl yaşasañ āḥir gelmez saña bir sâ‘ at
Ey göz niçe bir uyḥu ey dil niçe bir ḡaflet
5. Bilmem saña bu dünyā bākī mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi kalur şanduñ

III

Gönlün hep yanında olmayı isteyen o sultanlar bile mat oldu, gönül kavuşmayı arzular. Niteliklerini anlatmayı dilesem diller açıklayamaz. Hani o kalem kaşlar, hani o güler yüzler? O gümüş tenler toprak oldu, siyah gözler su oldu. Bilmem, sana bu dünya baki mi kalır sandın? Bu fena meclisinde saki kalır mı zannettin?

IV

Kendini arif sanan kimseler de buna aldandı. Dünya için çabalayarak fayda sağlayacaklarını zannettiler. Aşk ile konup göçtüler, çabalayarak indiler. Kabre çıplak girince hasret ateşine yandılar. Bilmem, sana bu dünya baki mi kalır sandın? Bu fena meclisinde saki kalır mı zannettin?

V

Ey Nūrī! Fırsat geçmeden canını uyandır, sakın. Ömrün sel gibi akıp yel gibi hızla geçip gidiyor. Bin yıl yaşasan da sonunda bu sana bir saat kadar bile gelmez. Ey göz, ne zamana kadar uyuyacaksın? Ey gönül, ne zamana kadar gaflet çekeceksin? Bilmem, sana bu dünya baki mi kalır sandın? Bu fena meclisinde saki kalır mı zannettin?

2.
Yūnus

Mefā'īlūn mefā'īlūn fe'ūlūn

1. Benem zārı kılan ol yāra karşı
Gönülde cān vireñ dīdāra karşı
- Giceler şubha dek hayrān u mestem
Oturmuş muntazır çün yāra karşı
3. Bugün Manşūr benim ' ışkuñ yolında
Şoyunup çarh u ram ol dāra karşı
- Bugün ğurbette kaldı **Yūnus Emrem**
Ki ' ışkı söyledi aġyāra karşı

3.
Şemsī

Fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn

1. Derd-i ' ışka düşmeyen dermāna olmaz āşinā
Cevre maħrem olmayan ihsāna olmaz āşinā
- Cān u başın şaklayanlar tā ebed bīġānedür
Cānın İşār itmeyen cānāna olmaz āşinā
3. Şofra gibi sürmeyen yüzün yire her şubh u şām
Cānib-i Haħdan gelen miħmāna olmaz āşinā

2. 2^a. Yūnus Emre Dīvānı, g. 289. (Tatçı, 1990: 780-781). Şiir Dīvān'da 9 beyittir.

¹ O sevgilinin karşısında ağlayan, onun için gönülden can veren benim.

² Geceleri sabaha kadar kendinden geçmiş sarhoşum. Oturmuş, sevgiliyi beklerim.

³ Aşkın yolunda bugün Mansur benim. O darağacına karşı soyunmuş dönerim.

⁴ Yunus Emre, bugün gurbette kaldığı için aşkını başkalarına anlattı.

3. 2^b. Şemsettin Sivāsī Dīvānı g. 1 (Süter, 2015: 202). Şiir Dīvān'da 9 beyittir.

¹ Aşk derdine düşmeyen dermanla tanışamaz. Eziyet çekmeyen ihsana layık olamaz.

² Canını ve başını vermeyenler sonsuza kadar yabancı kalır. Canını vermeyenler canana kavuşamaz.

³ Her sabah ve her akşam sofraya gibi yüzünü yere sürmeyenler Hak tarafından gelen misafire aşına olamazlar.

‘ Ārif olmak ister-iseñ gel *nedānem* dersin al
Bildüğinden geçmeyen ‘ irfāna olmaz āşinā

5. Tālibā ҡo ғafleti ‘ ışķile gir sen ғā‘ ata
Zevķ-i dīni ғuymayan ĩmāna olmaz āşinā

Şemsiyā şevķ-i ruħ-ı cānāna yaķ her varıñı
Bāl u perrin şaķlayan pervāne olmaz āşinā

4.

Nahīfī

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Cemālūñ maṭla‘ -ı şems-i hidāyet yā Resūlallāh
Cebīnūñ maşrıķ-ı nūr-ı sa‘ ādet yā Resūlallāh

Vücūd-ı pākūñe Haķ gevher-i yektā-yı luṭf itmiş
İdüp ārāyiş-i tāc-ı kerāmet yā Resūlallāh

3. Recā-yı ‘ afv ile aḥvālūmi ‘ arz eyleyüp geldüm
Egerçi cürmüme yoķdur nihāyet yā Resūlallāh

‘ Aceb mi çāre-cūy-ı merhem-i iḥsānuñ olsam ben
Benem āzürde-i zaḥm-ı melāmet yā Resūlallāh

5. Ümīd oldur delīl ola cenābuñ ‘ afv-i Mevlāya
Olup müstağraķ-ı ḥacālet yā Resūlallāh

⁴ Gel, irfan sahibi olmak istiyorsan “bilmeme” dersini al. Çünkü bildiklerinden vazgeçmeyen irfana sahip olamaz.

⁵ Ey Tālib! Gafleti bırakın, aşk ile ibadet edin. Dinin zevkini hissetmeyenler iman sahibi olamaz.

⁶ Ey Şemsi, sevgilinin yanağının arzusu ile her şeyini yak. Kol ve kanadını sakınan pervane ona yaklaşamaz.

4. ^{2b}. Nahīfī Dīvānı, g. 429. (Aypay, 1992: 432).

¹ Yâ Resulallâh! Cemalin hidayet güneşi, alnın da saadet nurunun doğduğu yerdir.

² Yâ Resulallâh! Allah, tertemiz vücuduna keramet tacının lütfuyla eşsiz bir inci vermiş.

³ Yâ Resulallâh! Hatalarımın sonu olmasa da affımı isteyerek hâlimi arz etmeye geldim.

⁴ Yâ Resulallâh! Ben cömertlik, ihsan merheminden çare arasam şaşılır mı? Melamet yarısından yaralanmış benim.

⁵ Yâ Resulallâh! Ümidim şudur ki, senin makamında ettiğin dua utanca gark olmuş beni Allah’ın affetmesine vesile olur.

Bu ‘ișyān ile mahşerde benüm hālüm mükedderdür
Cenābuñdan ger olmasa ‘ināyet yā Resūlallāh

7. Ne deñlü mücrim ise yine kendi müstemendüñdür
Nahîfî bendeñe eyle şefā‘ at yā Resūlallāh

5. Yūnus

14’lü hece ölçüsü

1. Dervîş olan kişiler deli olağan olur
‘Işk nedür bilmeyen aña gülegen olur
- Gülme şaķın sen aña eyü degüldür saña
Ādem neye gülerse başa gelegen olur
3. ‘Āşık lā-mekān olur dünyā terkini urur
Dünyā terkin uranlar dīdār göregen olur
- Āh bu ‘ișkuñ eșeri her kime uğrar ise
Derdine şabr itmeyen yolda ķalağan olur
5. Bir kişi ‘āşık olsa ‘ișk deryāsına dalsa
O deryānuñ dibinde gevher bulağan olur
- Dervîş **Yūnus** sen dahı incitme dervîşleri
Dervîşlerüñ du‘āsı ķabūl olağan olur

⁶ Yā Resulallāh! Senden bir yardım olmazsa bu isyan ile benim vaziyetim mahşerde sıkıntılıdır.

⁷ Yā Resulallāh! Nahîfî kuluna şefaāt eyle, ne kadar suçlu olsa da kederlidir.

5. 3^a. Yūnus Emre Divānı, g. 96. (Tatçı, 1990: 628-629).

¹ Dervîş olan kişiler, deli olurlar. Aşk nedir bilmeyenler, ona gülerler.

² Sen ona sakın gülme, senin için iyi olmaz. Kişi, neye gülerse başına gelir.

³ Āşık, mekānsız olur. Dünyayı terk eder. Dünyayı terk edenler sevgiliyi göreceklerdir.

⁴ Ah! Bu aşkın eseri her kime uğradıysa derdine sabretmeyenler yolda kalırlar.

⁵ Birisi âşık olup aşkın deryasına dalsa, o deryanın dibinde inciler bulur.

⁶ Dervîş Yunus, dervîşleri sen de incitme. Çünkü dervîşlerin duası kabul olur.

6.
Nahîfî

Fe' ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

I

1. Sensin evc-i risâletüñ mâhı
Cân fedâ saña yâ Resûlallâh
3. Sensin ümmetlerüñ şehensâhı
Cân fedâ saña yâ Resûlallâh

II

1. Ğonce-i gülşen-i şafâ sensin
Gevher-i baħr-ı ıştıfâ sensin
3. Cümle maħlûka pîşvâ sensin
Cân fedâ saña yâ Resûlallâh

III

1. Derd-i 'ıŝkuñla dil helâk olsun
Tîğ-ı ħasretle sîne çâk olsun
3. Cümle varum yoluña ħâk olsun
Cân fedâ saña yâ Resûlallâh

IV

1. Bir nigâh eyle cân-ı bîmâra
Eyle luţfuñla derdime çâre
3. Kıl şefâ' at **Nahîfî**-i zâra
Cân fedâ saña yâ Resûlallâh

6. 3^a. Nahîfî Dîvânı, m. 12. (Aypay, 1992: 312). Şiir Dîvân'da 5 dörtlüktür.

Peygamberliğin ufuktaki en yüksek ayı sensin. Yâ Resulallâh, sana can feda olsun!
Ümmetlerin en büyük sultanı sensin. Yâ Resulallâh, sana can feda olsun!

Sefâ gülşeninın goncası sensin. Seçkinlik denizinin incisi sensin. Bütün yaratılmışların önderi sensin. Yâ Resulallâh, sana can feda olsun!

Aşkının derdiyle gönül yok olsun. Hasret kılıcıyla sine parçalansın. Yoluna bütün her şeyim toprak olsun. Yâ Resulallâh, sana can feda olsun!

Hasta canıma bir bak. Lütfunla derdime çare bul. Ağlayan Nahîfî bendene şefaât eyle. Yâ Resulallâh, sana can feda olsun!

Pençgāh

7.

Himmet

11'li hece ölçüsü

I

1. Be hey gāfil uyan h̄'āb-ı gāfletden
Ömrüñ geldi geçdi haberüñ var mı
3. Bir haber alduñ mı sırr-ı vahdetden
Murg-ı cānın uçdı haberüñ var mı

II

1. Bu dünyā fānīdür bunda kalınmaz
Hem şöñi fānīdür murād alınmaz
3. Kāfile kalkınca kervān eglenmez
Kervān başı göçdi haberüñ var mı

III

1. Azıgüñ var mıdur yola gitmege
Döşegüñ hazır mı varup yatmağa
3. Ejderhālar gibi çeküp yutmağa
Yirler ağzın açdı haberüñ var mı

---

7. 3^b. Himmet Dîvânçesi, k. (Yetkin, 2016: 125).

Be hey gafil! Gaflet uykusundan uyan. Ömrün geldi geçti, haberin var mı? Vahdet sırrından bir haber aldın mı? Can kuşun uçtu, haberin var mı?

Bu dünya fanidir, burada kalınmaz. Hem sonu yoktur, bu dünyadan muradını alamazsın. Kafile hareket edince kervan beklemez. Kervan başı göçtü, haberin var mı?

Yola çıkmak için azığın var mıdır? Yatıp uyumak için döşeğin hazır mı? Toprak, ejderhalar gibi çekip yutmak için ağzını açmış. Haberin var mı?

IV

1. Māsivā yükini alduñ boynuña
Hiç ölüm korkusu girmez ‘aynuña
3. Felek birkaç arşın bezden egñüñe
Yakasız don biçdi haberüñ var mı

V

1. ‘Āşık **Himmet** senden evvel gelenler
Kimisi kul kimi sultān olanlar
3. Dünyā benim mülküm diyüp yilenler
Ecel cāmın içdi haberüñ var mı

8.
Nūrī

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. Eser ‘ışkuñ yeli eşhāra karşı
Öter bülbülleri gülzāra karşı

Cemālūñ şu‘lesinden tābudārum
Yanar pervāneyüm ol nāra karşı
3. Ne şabra tākatüm var görmez isem
Ne görsem göz düger envāra karşı

Bugün yār olmayan ‘ışk-ile yarın
Utanur Hāzret-i Ğaffāra karşı

IV

Boynuna masiva yükünü aldın. Gözüne hiç ölüm korkusu girmez. Felek, birkaç arşın sırtına bezden yakasız gömlek biçti. Haberin var mı?

V

Ey âşık Himmet! Senden önce gelip kimisi kul kimisi sultan olanlar, dünya benim mülküm diyip hızlı hızlı gidenler ecel kadehini içtiler. Haberin var mı?

8. **3^b**. Abdūlahad Nūrī Dîvânı, g. 119. (Coşkun, 2001: 156). Şiir Dîvân’da 8 beyittir.

¹ Aşkın yeli seher vakitlerine karşı eser. Bülbülleri de gül bahçesine karşı öter.

² Cemalinin alevinden aydınlandım. O ateşe karşı yanan pervaneyim.

³ Görmezsem sabretmek için gücüm kalmadı. Görsem de gözde nurlara karşı dayanamıyorum.

⁴ Bugün aşk ile yâr olmayan yarın çok bağışlayıcı olan Allah’ın karşısında utanır.

5. Görürsün **Nūriyā** ‘āşıklarına
Neler ihsān ider aġyāra karşı

9.

Nizām-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Mülk-i merdān-ı Hudānuñ kārı zıkrullāh olur
Tālib-i dīdār-ı Haqqūñ yāri zıkrullāh olur

Vaşl-ı Mevlā diler iseñ iki ‘ālem terkin ur
Sālik-i rāh-ı Hudānuñ vārı zıkrullāh olur
3. Ehl-i derd ol söyleme bī-derde derdüñ sen sen ol
Dilde pinhān ‘āşıkuñ esrārı zıkrullāh olur

Gel ‘avām-ile kelimāt itme ḳalbūñ fesh olur
Ehl-i tevḥīdūñ müdām güftārı zıkrullāh olur
5. Gitmesün **Seyyid Nizāmoġlu** dilüñden zıkr-i Haqq
Zulmet-i dil şehrinüñ envārı zıkrullāh olur

⁵ Ey Nūrî! Başkalarının karşısında âşıklarına neler bağışladığını görürsün.

9. **4^a**. Seyyid Nizamoġlu Dīvānı, g. 90. (Özdemir, 1996: 99).

¹ Allah’ın erenlerinin mülkünün işi Allah’ın adını zikretmek olur. Allah’ın cemalini görmek isteyenlerin dostu Allah’ın adını zikretmekle olur.

² Allah’a kavuşmak istiyorsan iki âlemi de terk et. Allah’ın yolunda gidenlerin her şeyi Allah’ın adını zikretmektir.

³ Dert ehli ol. Sen, sen ol dertsiz insanlara derdini anlatma. Dertlerini gönlünde gizle. Âşığın gönlünde gizlediği sırları Allah’ın adını zikretmek olur.

⁴ Gel, avamla konuşma. Kalbin bozulur. Tevhit ehlinin sözleri sürekli Allah’ın adını zikretmektir.

⁵ Ey Seyyid Nizamoġlu, Allah’ı zikretmeyi dilinden eksik etme. Karanlık içinde kalmış gönül şehrinin aydınlanması Allah’ın adını zikretmekle olur.

10.
Şemsî

Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

1. Ey gâfil uyan rihlet-i nâgâhı unutma
Yol korkuludur korkusu çok râhı unutma

Gögsüñ gerüben câh-ı cihân içre şalınma
Âhir yıkılup düşecegin câhı unutma
3. Mağrūr oluban devlet-i dünyāya tayanma
Şaķın yitirüp dīnūñi Allāhı unutma

Ey çeşm-i haķāretle baķan merd-i faķīre
Ol faķr-ile faķr eyleyen ol Şāhı unutma
5. Güç itme gücūñ yitdüğine gice vü gündüz
Añsuz irişür āh-ı sehergāhı unutma

Hālīķdan utan rızķuñı halkdan şaķın umma
Bil Rabbiñi *er-rızķu* 'alallāhı unutma
7. Bu dār-ı fenā içre hevā yolları çokdur
Şemsî yūri Haķķa giden rāhı unutma

---

10. 4^a. Şemsettin Sivâsî Dîvânı g. 85 (Süer, 2015: 273-274). Şiir Dîvân'da 11 beyittir.

¹ Ey gafil! Uyan, ansızın göç edeceğini unutma. Yolun korkuludur, korkusu çok olan yolu unutma.

² Dünya makamında göğsünü gere gere yürüme. Sonunda geleceğin makamı unutma.

³ Gururlanıp dünya mülküne güvenme. Sakın, dinini kaybetme! Allah'ı unutma.

⁴ Ey fakir olanlara tepeden gözle bakan kişi! O, fakirlikle övünen şahı unutma.

⁵ Gece gündüz gücünün yettiğine zulmetme! Seherlerde yapılan ahların birden kabul olacağını, unutma.

⁶ Yaradandan utan! Sakın, rızkını mahlukattan bekleme. Rabbini bil, "Rızkı veren yalnızca Allah'tır." (Zariyat sûresi 58.âyet) unutma.

⁷ Bu yokluk dünyası içinde nefsin arzu ettiği yollar çoktur. Şemsî, var yürü! Rabbine giden yolu unutma.

11. Cemālî

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Şafha-i şadrında dā'im 'āşıkuñ efkārı Hû
Şākirüñ şükri Hüvallāh zākirüñ ezkārı Hû

Sidre seyrine muhaqqak ırmeye Cibril Emīn
Olmasa anuñ dilinde dem-be-dem tekrār-ı Hû
3. Nāleden ney deldi bağrum hû diyü nālān ider
Mevleviler Meşnevīden başladı iş'ār-ı Hû

Çün mest olup şafādan devr ider yā Hû diyü
Münkir inkārın bırağdı eyledi ikrār-ı Hû
5. Ravza-i hūda maqām it ey **Cemālî Halvetî**
Tā vücūduñ mülkine keşf ola bu esrār-ı Hû

12. Hüdâyî

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

1. H̄āb-ı ğafletden uyar uyanayum
Māsivādan cümleten uşanayum
3. Firqatüñle niçe bir dīvāneyüm
Şerbet-i vaşluñ içür uşlanayum

11. 4^a.

¹ Āşığın gönül sayfasında fikirleri her zaman Hû. Şükredenlerin şükürü Hüvallāh, zikredenlerin zikirleri Hû.

² Cebrail dilinde sürekli Allah'ı zikretmeseydi kesinlikle Sidretü'l-Müntehâya ulaşamazdı.

³ Ney, Hû diye inler durur. Bu inleyenler benim de bağrımı deldi. Mevleviler, Mesnevi'den haberleri vermeye başladılar.

⁴ Sarhoş olup sefadan yā Hû diyerek dönerler. Hakikati inkâr edenler Hû demeye başladılar.

⁵ Ey Cemālî Halvetî! Hû bahçesinde kal. Tā vücudunun varlığının ülkesine Allah'ın sırları keşfolsun.

12. 4^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 82. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 195).

Uyandır, gaflet uykusundan uyanayım. Masivayla uğraşmayı tamamen bırakayım. Ne zamandır ayrılık ile divane olmuşum. Kavuşma şerbetini içir, uslanayım.

II

1. Pādişāhā sen bilürsin şādıkı
Sen bilürsin bezm-i vaşla lāyıkı
3. Hüsnuñe pervāne kılduñ ‘ aşıkı
Ger murāduñ yaqmaq ise yanayum

III

1. Māsivādan el çek ey ‘ aşık kesil
Fıkr ü zıkrüñ Haqqa olsun muttaşıl
3. Şol kadar hayretde qaldı cān u dil
Qanda baqarsam efendim sanayum

IV

1. İsteyücek bu faķiri ol Ğanī
Eyler esrār-ı ma‘ ārif maħzeni
3. Bātınum itdüñ haqāyık hırmeni
Zāhirā gerçi bir ednā dāneyüm

V

1. Qoma yā Rabbi **Hüdāyī** yirine
Baqma noqşānuñun biñde birine
3. Ger irādet vardı ise yirine
Kevşer-i vahdetden içür qanayum

II

Ey şah! Sadıkları sen bilirsin. Kavuşma meclisine layık olanları sen bilirsin. Âşığı güzelliğine pervane ettin. Eğer istediğin yakmaksa yanayım.

III

Ey âşık, Allah’tan gayrısını bırak, onlardan ayrıl. Düşüncelerini ve yaptıklarını Hakk’a kavuşmak için yap. Can ve gönül o kadar hayrette kaldı ki nereye bakarsam efendim zannedeyim.

IV

Gani olan Allah, bu fakiri isteyince irfan sırlarının hazinesi yapar. Hakikatler harmanını gizledin. Aslında gerçekte değersiz biriyim.

V

Yâ Rabbi! Hüdâyi’yi kendini yerer vaziyette bırakma. Eksikliklerinin binde birine bakma. Eğer istersen vahdet kevserinden içir doyayım.

13.
Seyyid Süleymān

14' lü hece ölçüsü

1. İsteyen cānānını meydāna gel meydāna
Terk idüp baş u cānı ʔurbāna gel ʔurbāna

Bağma nefsuñ eline gir ma' ārif bāğına
Ṭıfl-ı dilüñ kārına fermāna gel fermāna
3. *Men 'arefe nefsehu fekad 'aref rabbehu*
Hağğı görüp hū-be-hū pinhāna gel pinhāna

Şebnem düşicek güle Ṭayyib irer bülbüle
Bülbül oluban güle efgāna gel efgāna
5. **Seyyid Süleymān** bilesin gayb-ı zāta iresin
Tennüreye girüben 'uryāna gel 'uryāna

14.
Himmet

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gelmişüz işbu cihāna tācirüz biz kār için
Yüklenüp 'ışkuñ metā' ın dostile bāzār için

Yoğluğu virdük mezāda bey' imüz oldu şahīḥ
Alacağum virecegüm ʔalmadı ağyār için

13. 4^b.

¹ Ey sevgilisini isteyen meydana gelsin, meydana. Başını ve canını terk ederek kurban olmaya gelsin, kurban olmaya.

² Nefsinin isteklerine uyma, maarif bahçesine gir. Gönül çocuğunun faydasına fermana gel, fermana.

³ "Kendini bilen Rabbini bilir." Hakk'ı görüp hū hū diyerek pinhana gel, pinhana.

⁴ Güle çiğ tanesi düşünce kokusu bülbüle gelir. Allah, bülbülün feryadını duyar. Bülbül olup gül için figan etmeye gel, figan etmeye.

⁵ Seyyid Süleyman, Allah'ın gaybını bilip erişesin. Tennüreye girip soyunmaya gel, soyunmaya.

14. 5^a. Himmet Dîvânçesi, g. (Yetkin, 2016: 104).

¹ İşte bu dünyaya kazanç sağlamak için gelmiş tüccarlarız. Dost ile pazarlığa çıkmak için aşkın malımı yüklenmişiz.

² Başkaları için alacağım vereceğim kalmadı. Yokluğu satışa çıkarttım, satışımız geçerli oldu.

3. Düşmüşem gurbet diyāra kimse şormaz hālümü
Bülbül-i şeydā gibi feryād idem gülzār için

Himmetüm hüsünin metā³ ın naqd-i ⁴ ömrüm yirine
Varlığum ol dosta virüp bey⁵ idem dīdār için

15. Nūrī

Mefā'īlün mefā'īlün

I

1. Tarīkat kurb-ı Raḥmāndur
Bu meydān özge meydāndur
3. Ḥaḳīkat sırr-ı Sübhāndur
Bu meydān özge meydāndur

II

1. Bu yol cāndan ferāğ ister
Buna bir ḳalbi şağ ister
3. Cigerde nice dāğ ister
Bu meydān özge meydāndur

III

1. Bu meydānda şatılır cān
Bu meydānda şorulmaz ḳan
3. Olur bir demde biñ ḳurbān
Bu meydān özge meydāndur

³ Gurbet ellere düşmüşüm, kimse hālimi hatrımı sormuyor. Gül bahçesi için âşık bülbül gibi feryat etmekteyim.

⁴ Ey Himmet'im ömür nakdimin yerine onun güzelliğinin malını alayım. Sevgili için o dosta varlığımı satayım.

15. **5^a.** Abdūlahad Nūrī Dîvânı, m. 43 (Coşkun, 2001: 79).

Yol, Allah'a yakın olmaktır. Bu meydan başka meydandır. Hakikat olan Allah'ın sırrıdır. Bu meydan başka meydandır.

II

Bu yol candan vazgeçmeyi gerektirir. Canından vazgeçecek sağlam bir kalp ister. Ciğerde pek çok yaralar ister. Bu meydan başka meydandır.

III

Can, bu meydanda satılır. Bu meydanda kanın hesabı sorulmaz. Bir anda binlerce kurban olur. Bu meydan başka meydandır.

IV

1. Gelür meydāna ‘āşıklar
Vücūdı ‘ıŝka yanıklar
3. ‘Aceb münkir ne ŝayıklar
Bu meydān özge meydāndur

V

1. Bu yolda **Nūrī** serden geç
Bu erkān üzre sırlar aç
3. Bu meydān üzre kanlar şaç
Bu meydān özge meydāndur

16.
Keşfī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Şol gönül kim mübtelā-yı derd-i ‘ıŝkullāh olur
Derdine dermān bulunca işi āh u vāh olur

Bāğ-ı ‘ışkda eyleyüp bülbül gibi zār u hezār
Dā’imā güftārı tevḥīd ile zıkrullāh olur
3. *Őemme vechullāh* sırrın cān u dil itse ŝuhūd
Cümle eŝyā dāide-i mir’āt-ı zātullāh olur

‘Azm-i rāh-ı ‘ilmi tecrīd iden ey zāhidā
Māsivāyı neylesün vuşlat iline ŝāh olur

IV

Vücudu aşk için yanık olan âşıklar meydana çıkar. Acaba, inkâr edenler ne sayıklarlar? Bu meydan başka meydandır.

V

Bu yolda Nūrī başından vazgeç. Bu yolun kurallarına dair sıklardan bahset. Bu meydanda kanlar saç. Bu meydan başka meydandır.

16. 5^b.

¹ Allah’ın aşkının derdine müptela olan şu gönül derdine derman bulunca işi ah vah etmek olur.

² Aşk bahçesinde bülbül gibi binlerce inleyip daima sözleri tevhit ile Allah’ı zikretmek olur.

³ “Nereye dönerseniz Allah’ın yüzü oradadır.” (Bakara 2/115) sırrına can ve gönül şahitlik eder. Bütün her şey Allah’ın zātının aynasına bakan bir göz olur.

⁴ Ey zahit! İlim yoluna rağbet eden dünyevi zevkleri ne yapsın! O zaten vuslat iline şah olur.

5. Tālib-i dīdār olan ey derdmend **Keşfī** bugün
Mā vesa'nī remzīnūñ esrārına āgāh olur

17.
Sinānī

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Gelmişem vahdet ilinden 'ışkile cihāna ben
İçmişem cām-ı ezelden olmuşam mestāne ben

Cān uyandı cümle müşkillerüm oldu 'ayān
Açdı dost gönlüm gözüm başdum kadem 'irfāna ben
3. Çünkü *kerremnā* benī Ādem didi Qur'ānda Hāq
Āyīne-veş şüret oldum cismile ol cāna ben

Gönlüme nūr-ı tecellī dost cemālinden toğar
Şem'ine pervāne oldum 'ışka yana yana ben
5. Çünkü bu sevdāyı yazdı dest-i kudret başuma
Anuñiçün yok qarārüm düşmişem dīvāne ben

Ey **Sinānī** 'ışk maqāmı pes rızā-yı Hāqdurur
Pādīşāhā hīdmetüñde tırmişam dīvāna ben
Rabbenā vāğfir lenā zünūbenā verham lenā

⁵ Ey dertli Keşfī, sevgilinin cemalini görmek istersen bugün "Sığmadım." sırlarından haberdar olur.

17. 5^b.

¹ Ben vahdet diyarından cihana aşk ile gelmişim. Ezel kadehinden içip sarhoş olmuşum.

² Kendime gelince bütün zorluklar aşikâr oldu. Dost, gönül gözümü açtı. İrfana ayak bastım.

³ Allah, Kur'an-ı Kerim'de insanoğlunu "Biz yücelttik, şereflendirdik, kerim kıldık." (İsrâ 17/70) dedi. O cana bedenle ayna gibi suret oldum.

⁴ Gönlüme tecelli nuru dostun cemalinden doğar. Aşkına yanmaktan Şem'e yanan Pervane gibi oldum.

⁵ Kudret eli, başıma bu sevdayı yazdı. Onun için yerimde duramam, bu sevda yolunda divane oldum.

⁶ Ey Sinānī! Aşk makamı öyleyse Hakk'ın rızasını almaktır. Ey padişah! Senin hizmetinde ayakta dururum.

"Ey Rabbimiz bizi bağışla." (Ali İmran sûresi 193.âyet)

18.
Nūrî

Mef'ülü mefâ'ilün mef'ülü mefâ'ilün

1. Sevdâ-yı hayâlûñle dîvāneyüm ey Mevlā
Luṭf eyle vişālûñle uşlanayum ey Mevlā

‘İşğ âteşine yanmağda bulur lezzet
Çün şem‘ -i cemālûñde pervāneyüm ey Mevlā
3. Göñlüm kadehi dolmuş ol bāde-i ‘ışkuñla
Başumda degül ‘aqlum mestāneyüm ey Mevlā

Varlık gelesi senden kalmadı eşer bende
Fark itmez olup kendüm bilmem neyüm ey Mevlā
5. Göñlinde çü Nūrîñ maḥfidür ezel kenzi
Derdüñle ḥarāb olmuş vîrāneyüm ey Mevlā

19.
Fenāyî

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Yā İlähî āsitānuñ ḥasteye dārü'ş-şifā
Şerbet-i vaşluñ içenler buldı her derde devā

Baḥr-ı rahmet kaṭresi yanında cümle yoğ olur
Her ne deñlü çok olursa bizde cürmile ḥaṭā

---

18. 6^a. Abdülhad Nūrî Dîvânı, g. 5 (Coşkun, 2001: 44). Şiir Dîvân'da 6 beyittir.

¹ Ey Mevla! Hayalinin sevdasıyla divaneyim. Ey Mevla! Sana kavuşmayı nasip et, uslanayım.

² Ey Mevla! Cemalinin mumuna pervane olduğum için aşk ateşine yanmaktan zevk alırım.

³ Ey Mevla! Aklım başımda değil, sarhoş olmuşum çünkü gönlümün kadehi aşkının şarabıyla dolmuş.

⁴ Ey Mevla! Senden varlık geldiğinden beri ben de eser kalmadı. Kendimi fark etmez oldum. Bilmem, neyim?

⁵ Ey Mevla! Ezel hazinesi Nūrî'nin gönlünde gizli olduğu için Nūrî derdinle mahvolmuş, viranedir.

19. 6^a.

¹ Ey Allah'ım! Senin dergâhın hastaya şifa evidir. Kavuşma şerbetini içenler dertlerine derman buldular.

² Bizim hata ve kusurlarımız ne kadar çok da olsa senin rahmet denizinin bir damlasının yanında hepsi yok olur.

3. Ger ziyā-yı şems-i zātuñ irmez ise sālīke
Nice kaç³ ider menāzil kıanda irişür saña
- Maḥz-ı fazluñdan İlahī vākıf-ı esrārıña
İdelüm her hālile ser-resüle iktidā
5. Zerre görünmez **Fenāyī** işbu ‘ālem ‘ārife
Bir demine vuřlatuñ iki cihān olmaz bahā

20. Şemsī

Mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Bi-ḥamdillāh direm Allāh
‘Aqlımı aldı zıkrullāh
3. Dilümde zāt-ı esmāsı
Baña üns oldu fikrullāh

II

1. Ben ol bir dāneyüm geldüm
Düşüp ‘ışkuñ ile yandım
3. Yanuban küllī kül oldum
Beni maḥv itdi ‘ışkullāh

³ Eğer zâtının güneşinin ışığı salıge erişmezse nasıl yol alır, sana nerede ulaşır?

⁴ Senin saf, katıksız fazlın ile senin sırlarına vakıf olan o zâta her hâlimizle uyalım.

⁵ Fenâyi, işte bu âlem ariflere zerre kadar kıymetli görünmez. Kavuşmanın bir anı iki cihandan değerli değildir.

20. 6^a.

I

Allah’a şükrederek Allah derim, Allah. Allah’ı zikretmekten aklım başımdan gitti. Dilimde hep Allah’ın isimleri, Allah’ı düşünmek ben de vücut buldu.

II

Bir taneydim, geldim. Düşüp senin aşkınla yandım. Yanarak tamamen kül oldum. Aşkın beni mahvetti.

III

1. Göñül şahrāsı içinde
Dikildi dār-ı ʿışk anda
3. Bugün meydāna gelmişem
Virürüm cānı Hāḡ Allāh

IV

1. **Şems-i Tebrīz** bunu bilür
Eḡad ḡalmaz fenā bulur
3. Dü ʿālem küllī kül olur
Hemān bāḡī ḡalur Allāh

Nikrīz
21.
Vişālī

12'li hece ölçüsü

1. ʿİşḡ-ı Mevlāya bugün her ki yār oldı
Hemān anuñ işi āh u zār oldı

ḡanı ʿışḡ-ı Hudādan bir eser ey Hudā dostı
ʿĀşık olan her kim ol şöyle zār oldı
3. Şerḡa şerḡa sīneñe yāreler ur kim
ʿİşḡ-ı Hāḡḡı duyanlar böyle kār oldı

Ur yu nāmūs şīşesini tārūmār olsun
Ad u şan ḡod kişide ʿāşıkda ʿār oldı

III

Gönül sahrasında aşkın darağacı dikildi. Bugün meydana canımı Allah için vermeye geldim.

IV

Şems-i Tebrizî bu dünyanın kimseye kalmayacağını, iki âlemin de tamamen yok olacağını ancak baki olanın Allah olduğunu bilir.

21. 6^b.

¹ Mevla'nın aşkına bugün her kim sevdalanır, onun işi hep ah vah etmek olur.

² Ey Allah dostu! Allah'ın aşkından bir eser nerededir? Âşık olan her kimse ağlayıp inlemektedir.

³ Parça parça sinene yaralar çek. Çünkü Allah'ın aşkını hissedenler böyle yaptılar.

⁴ Namus şişesini vur, kır. Paramparça olsun. Ad ve san sıradan insanlarda olur, âşıkta bu ardır.

5. Ey **Vişālî** derd ile durma feryād it
Güle karşı bülbülün kârı zâr oldı

22.

Himmet

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Genc-i ‘ışkı ister iseñ dil-i vîrānda ara
Hızır-veş āb-ı hayātı zulmet-i tende ara

Rāh-ı Hağğa seni irşād eyleyen ma‘ nāyı gör
Ādemî ma‘ nāyı t̄alib kāmîl insānda ara
3. Her hācerde cevher olmaz ma‘ den olmaz her türāb
Zāhidā gir bağr-i ‘ışka dūrri ‘ummānda ara

‘Alleme’l- esmā rumūzı men ‘aref sırrı dağı
Añlamak şānında ise ehl-i ‘irfānda ara
5. On sekiz biñ ‘ālemi geşt eyleseñ bulmak muhāl
Seni yokdan var iden Mevlāyı var sende ara

T̄alib-i Mevlā olup her kişiden **Himmet** dile
Ġāfil olma maṭlabını sırr-ı Ķur’ānda ara

⁵ Ey Vişālî! Dert ile durmadan feryat edesin. Güle karşı bülbülün payına inlemek düştü.

22. **6^b.** Himmet Dîvānçesi, g. (Yetkin, 2016: 114).

¹ Aşk hazinesini istersen harap olmuş gönülde ara. Hızır gibi āb-ı hayat istiyorsan beden karanlığında ara.

² Hakk’ın yolunu sana gösteren manayı gör. İnsanla ilgili manayı isteyen kāmîl insanlarda ara.

³ Ey zahit! Her taştan cevher olmadığı gibi her topraktan da maden olmaz. Aşk denizine gir, inciyi okyanusta ara.

⁴ Allah’ın Adem’e bütün varlıkların ismini öğretmesinin işareti “Nefsini bilen Rabbini bilir” sırrını da anlayacak yücelikteysen irfan ehlinde ara.

⁵ On sekiz bin âlemi de dolaşsan seni yoktan var eden Mevlayı bulman imkansız, sen onu kendinde ara.

⁶ Mevlayı talep ederek her kişiden himmet dile. Gaflete düşme, istediğini Kur’ân da ara.

23.
Hüdâyî

Müstef' ilün müstef' ilün

I

1. Açıldı çün bezm-i elest
Devr eyledi mey-hānesi
3. Andan içenler oldı mest
Ayılmadı mestānesi

II

1. Ol bādeden kim nūş ider
İçdüğü dem ser-hōş ider
3. Deryā gibi ol cūş ider
Esrük olur dīvānesi

III

1. Şavm-ı Hüdâyî kim tuta
‘İd-i vişāle ol yete
3. Bülbül gibi dā’im öte
Gülşen olur kâşānesi

IV

1. Bayrama ol ‘āşık irer
Kim Hâk cemālını görür
3. Dost bezminüñ zevkin sürer
Pür-nür olur dil hānesi

---

23. 6^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dīvânı, m. 11. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 37-39).

I

Elest meclisi kururlunca meyhanesi döndü. Ondan içenler sarhoş oldular. Sarhoşlar ayılmadı.

II

O şaraptan içenleri içtiği an sarhoş eder. Deniz gibi coşarlar. Divaneler de sarhoş olur.

7^a

III

Kim Allah’ın orucunu tutarsa kavuşma bayramına o ulaşır. Bülbül gibi daima öter ve evi gül bahçesi olur.

IV

Hakk’ın cemalini gören âşık bayrama ulaşır. Dost meclisinin zevkini sürer ve gönül hanesi nurla dolar.

V

1. Aç göziñi haq-ile bak
Okı **Hüdâyî**den sebak
3. Kâmil olurmuş ehl-i Haq
Toğmazdan evvel ānesi

24.

Ya'qub*Mefā'îlün mefā'îlün*

I

1. Dil u cān hîç qarār itmez
Tecellî eyle yâ Allāh
3. Eşiginden firār itmez
Tecellî eyle yâ Allāh

II

1. Nider ' aşık hayālâtı
Nider ma' şük maqālâtı
3. Cemālüñdür hayālâtı
Tecellî eyle yâ Allāh

III

1. Cemālüñ fikrine düşdüm
İlāhî gayrıdan geçdüm
3. Qanad açup saña uçdum
Tecellî eyle yâ Allāh

v

Gözünü aç, Hakkaniyetle bak. Hüdâyî'den ders al. Anasından doğmadan evvel Hak ehli kâmil olur.

24. 7^a.

I

Gönül ve can hiç yerinde duramaz. Ey Allah'ım tecelli et. Senin eşiginden ayrılmazlar, ey Allah'ım tecelli et.

II

Âşık hayalleri ne yapsın? Sevgili sözleri ne yapsın? Arzusu senin cemalindir. Ey Allah'ım tecelli et.

III

Cemalinin fikrine düştüm. Allah'tan gayrısından vazgeçtim. Kanadımı açıp sana uçtum. Ey Allah'ım tecelli et.

IV

1. Dil hānesin seyrān eyle
Ken' ān ilin vīrān eyle
3. Yūsuf Mısrā sultān eyle
Tecellī eyle yā Allāh

V

1. Çün ' āşıkdur saña **Ya'kūb**
Yüzüñ göster eyā maḥbūb
3. Yine sensin saña maḥlūb
Tecellī eyle yā Allāh

25.
Nūrī

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Müyesser eyledüñ ' ışkı şükür yā Rabbi yā Rabbi
Cemālūñ vaşlına şevki şükür yā Rabbi yā Rabbi

Tecellīden virüp lezzet vişāle eyledüñ da' vet
Cemālūñdür olur ni' met şükür yā Rabbi yā Rabbi
3. Kimi zikrūñ ile nāḥık kimi derdüñ ile yanık
Çamu ' ālem saña ' āşıq şükür yā Rabbi yā Rabbi

Benüm gönülüm alan sensin beni şeydā kılan sensin
Baña cānān olan sensin şükür yā Rabbi yā Rabbi

IV

Gönül hanesini dolaş. Kenan ülkesini harap et. Yusuf'u Mısır'a sultan yap. Ey Allah'ım tecelli et.

V

Yakup sana âşık olduğu için ey sevgili, yüzünü göster. Seni isteyen yine sensin. Ey Allah'ım tecelli et.

25. 7^b. Abdülahad Nūrī Dīvânı, g. 120 (Coşkun, 2001: 157). Şiir Dīvân'da 6 beyittir.

¹ Aşkı nasip ettin. Şükürler olsun ya Rabbi. Cemaline kavuşma arzusu, şükürler olsun ya Rabbi.

² Tecelliden lezzet verip kavuşmaya davet ettin. Cemalin nimettir, şükürler olsun ya Rabbi.

³ Kimisi seni zikreder kimisi de derdinle yanıktır. Bütün âlem sana âşık. Şükürler olsun ya Rabbi.

⁴ Benim gönlümü alıp beni şeyda kılan sensin. Bana sevgili olan sensin, şükür ya Rabbi.

5. Ezel bezminde yād itdūñ amuyı ber-murād itdūñ
Nūrī ulunu ād itdūñ ükür yā Rabbi yā Rabbi

26.
Hüdâyî

8'li hece ölçüsü

I

1. Gelūñ diyelüm ev-ile
Lā ilāhe illā Hüve
3. ııle ıd u zevile
Lā ilāhe illā Hüve

II

1. Cehennemden āzād ider
Hā yolına irād ider
3. Ğamgīn gōñüller ād ider
Lā ilāhe illā Hüve

III

1. Aılalum güller ile
Ötelüm bülbüller ile
3. Diyelüm āf diller ile
Lā ilāhe illā Hüve

⁵ Ezel meclisinde herkesi anıp arzusuna kavuturdun. Nūrî kulunu da mutlu ettin, ükür ya Rabbi.

26. **7^b.** Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 2. (Tatı ve Yıldız, 2005: 17-19-21). iir Dîvân'da 7 dōrtlüktür.

I

Gelin evk ile Lā ilāhe illā Hüve diyelim. Akla, sadakatle, zevk ile Lā ilāhe illā Hüve diyelim.

II

Lā ilāhe illā Hüve demek cehennemden kurtarır, Allah'ın yoluna ulatırır, gamlı gönülleri mutlu eder.

III

Güller ile aılam, bülbüller ile ötelim, temiz gönüllerle Lā ilāhe illā Hüve diyelim.

IV

1. Cennet anuñla açılır
Mü'minlere nūr saçılır
3. Dost illerine göçilür
Lâ ilâhe illâ Hüve

V

1. İster iseñ hayr-ı ezkâr
Hemân tevḥîde var
3. **Hüdâyî**ye yol şoran yâr
Lâ ilâhe illâ Hüve

27.

Kenzî

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Tiz geçer ' ömrüm bahârı şararur şolar gülüñ
Ötmez olur gönülde rüz u şeb cân bülbülüñ

Gel yürü zıkr it Hudâyı fırsatı fevt eyleme
Bir gün olur söyler iken söylemez olur dilüñ
3. Kūs-ı rıḥlet çalınur uçar kafesden cân kuşu
Zerrece kalmaz başuñda dağılır ' aklıñ bilüñ

Dem-be-dem nefis ü hevâ-ile perestiş eyleme
Bir enîs ile sefer it gurbete uğrar yoluñ

IV

Lâ ilâhe illâ Hüve ile cennetin kapıları açılır, müminlere nurlar saçılır, dost illerine göçülür.

V

Hüdâyî 'ye yol soran dost, zikirlerinin sevabını istersen Lâ ilâhe illâ Hüve diyerek hemen tevhide başla.

27. 7^b.Hasan Kenzî Divânı, g. 38. (Küçükçalık, 2016: 99).

¹ Ömrünün baharı hemen geçer, gülün sararıp solar. Gece ve gündüz göntülde can bülbülü ötmez olur.

² Gel, hadi Allah'ı zikret. Fırsatı kaçırma. Bir gün olur dilin söyler iken söylemez olur.

³ Göç davulu çalınır, can kuşu kafesten uçar. Aklın fikrin başında zerre kadar kalmaz, dağılır.

⁴ Hiçbir zaman nefis ve istekleriyle uğraşma. Yolun gurbete uğradığında bir dost ile sefer et.

5. Varına bakma fenānuñ āhirin fehmi eyle kim
Rūz-ı mahşerde firāk-ile aķar çeşm selūñ
- Cürmini ‘afv it efendim nūr-ı Aħmed ĥaķıçün
Yüz sürüp ķapuña geldi efendim **Kenzî** kuluñ

28.
Sa‘dî

16’lı hece ölçüsü

1. Yā Resūlallāh cemālūñ *keşefe’ d-dücā* degül mi
Ĥabībünā senūñ kemālūñ *belāğal-ulā* degül mi

İşigin taşına başın koyan Ādem u melā’ik
Ayağūñ türābı ey şāh tāc-ı enbiyā degül mi

3. İki ķaşlaruñ kemānı şeb-i ķadr *ķābe ķavseyn*
Biri ķaf-ı *ķul Hüvallah* biri *ķul kefā* degül mi

İki gözlerūñ kemānında nāzil olmuş *nūn ve’n-necm*
Biri nūn ve’l-ķalemi biri *ve’d-duhā* degül mi

5. İki güzīde aduñ senūñ ey Ĥabīb-i Raħmān
Biri Aħmed ü Muħammed biri Muştafā degül mi

Sa‘dî (yā **Sa‘dî**) sen anuñ yoluna cānı ķıl fedā şafā bul
Sen anuñ şafāsını gör ne ‘aceb şafā degül mi

⁵ Fani dünyaya bakma. Sonunda fena olacağını düşün çünkü mahşer günü ayrılıkla gözünden seller akacak.

⁶ Efendim, Kenzî kulun yüzünü sürüp kapına gelmiştir. Kusurlarımı Ahmed’in yüzü suyu hürmetine affet.

28. 8^a.

¹ Ya Resulallāh, cemalin zulmeti aydınlattı. Ey sevgili, senin kemalin en yüksek mertebe değil mi?

² Eşiğinin taşına insanlar ve melekler başını koymuştur. Ey şah, ayağının tozu peygamberlik tacı değil mi?

³ İki kaşının yayı Kadir gecesinde iki yay aralığı kadardır. Bunlardan biri kul Hüvallah ayetindeki kaf harfi, diğeri de kul Kefā ayetindeki kef değil mi?

⁴ İki gözlerinin yayında nun ve’n-necm inmiştir. Bunlardan biri nun ve’l-kalem biri de ve’d-duhā değil mi?

⁵ Ey Allah’ın sevgilisi iki seçkin adıdır. Bunlardan biri Ahmed Muhammed biri de Mustafa değil mi?

⁶ Sadî, ey Sadî! Sen onun yoluna canını feda et, sefa bul. Sen onun sefasını gör, ne güzel sefa değil midir?

Nîşâbûr

29.

Hüdâyî

6'lı hece ölçüsü

I

1. Bilür var mıdır bu yolu
    Çandadur dost ili
3. Söylesün cân bülbüli
    Çandadur dost ili

II

1. Āşıklar şādıklar
    Derd-ile yanıklar
3. Dün gün uyanıklar
    Çandadur dost ili

III

1. Bunda iken biliñüz
    Şoñra irmez eliñüz
3. Arayuban buluñuz
    Çandadur dost ili

IV

1. Ağyārı süregör
    Dost dīdārını gör
3. Bir bilüre şoragör
    Çandadur dost ili

---

29. 8^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 59. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 141-143).

Bu yolu bilen var mıdır? Dost diyarı nerededir? Can bülbülü söylesin. Nerededir bu dost diyarı?

II

Āşıklar, sadıklar, dert ile yanık olanlar, gece gündüz uyanık olanlar nerededir bu dost diyarı?

III

Buradayken bilesiniz, sonra eliniz ulaşamaz, arayarak bulunuz. Bu dost diyarı nerededir?

IV

Başkalarını uzaklaştır, dost cemalini gör. Bir bilene sor. Nerededir dost diyarı?

V

1. **Hüdâyî**yi bildüñ mi
Mağşūduñı bulduñ mı
3. ‘İşkile dolduñ mı
Qandadur dost ili

30.

Hüdâyî*Mefā‘ilün mefā‘ilün*

I

1. Münādîler nidā eyler
Gel Allāha gel Allāha
3. İşiden cān fedā eyler
Gel Allāha gel Allāha

II

1. Yiter dünyāya rağbet it
Yiter cāha muhabbet it
3. Hakkı bulmağa himmet it
Gel Allāha gel Allāha

III

1. Derūnuñdan idüp āhı
Qoma gāfil sehergāhı
3. İşit *firrū illallāhı*
Gel Allāha gel Allāha

v

Hüdâyî ‘yi bildin mi? İstedigini buldun mu? Aşk ile doldun mu? Nerededir dost diyarı?
30. 8^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 100. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 233-235). Şiir Dîvân’da 7 dörtlüktür.

I

Müezzinler Allah’a gel, Allah’a diye seslenirler. İşitenler feda eyleyip Allah’a gel, Allah’a.

II

Dünyaya rağbet ettiğin yeter. Makam sevdasıyla uğraştığın yeter. Hakk’ı bulmak için gayret et. Allah’a gel, Allah’a.

III

Ahını içtenlikle gönülden et. Seher vakti gaflette bırakma. “Allah’a kaçının ve sığının” (Zariyât sûresi 50.âyet) Allah’a gel, Allah’a.

IV

1. Begüm ölmezden evvel öl
Ḥayāt-ı cāvidānı bul
3. Olagör bir kapuya kul
Gel Allāha gel Allāha

V

1. Maḥabbet sāğarın nūş it
Begüm deryā gibi cūş it
3. **Hüdāyī**nün sözün gūş it
Gel Allāha gel Allāha

31.

Sulṭān Murād*11'li hece ölçüsü*

I

1. Uyan ey gözlerüm gafletten uyan
Uyan uykusu çok gözlerüm uyan
3. 'Azrā'īlūñ kaşdı cānadur inan
Uyan ey gözlerüm gafletten uyan

II

1. Seherde uyanur bu cümle kuşlar
Dilli dilince tesbīhe başlar
3. Tesbīh ider dağlar taşlar ağaçlar
Uyan ey gözlerüm gafletten uyan

IV

Ey beyim, ölmezden evvel öl. Böylece sonsuz hayatı bul. Bir kapıya kul ol. Allah'a gel, Allah'a.

V

Muhabbet kadehini iç. Deryalar gibi coş. Hüdāyī'nin sözünü dinle. Allah'a gel, Allah'a.

31. 8^b.

I

Ey gözlerim uyan, gafletten uyan. Uykusu çok olan gözlerim uyan. Azrail'in kastı senin canını almaktır, inan. Ey gözlerim uyan, gafletten uyan.

II

Bütün kuşlar seherde uyanırlar. Kendi dillerince tesbihe başlarlar. Dağlar, taşlar, ağaçlar tesbih ederler. Ey gözlerim uyan, gafletten uyan.

III

1. Semāvātuñ kapuların açarlar
‘ Āleme raḥmet şuyunı şaçarlar
3. Seherde kalkana hülle biçerler
Uyan ey gözlerüm gafletden uyan

IV

1. Budur **Murād** kuluñ günāhı ‘ afv it
Günāhın bağışla cürmüni ‘ afv it
3. Resülün sancağı dibinde haşr it
Uyan ey gözlerüm gafletden uyan

32.

Yūnus

8’li hece ölçüsü

I

1. Dün gice birisi öldi
Qabr ehlin ‘ azābda gördüm
3. Kimisi vahdet deminde
Kimini miḥnetde gördüm

II

1. Kimisi miḥnetden ayık
Haqqı seven böyle gerek
3. Nūr üstine olmuş direk
Ol kabri raḥmetde gördüm

III

Göklerin kapıları açılır. Āleme rahmet suyu saçılır. Seherde kalkanlara cennette elbise giydirirler. Ey gözlerim, uyan. Gafletten uyan.

IV

Murād kulunun günahı budur, affet. Günahını bağışla, kusurlarını affet. Resulun sancağının dibinde haşret. Ey gözlerim uyan, gafletten uyan.

32. 9^a.

I

Dün gece birisi öldü. Kabir ehlini azapta gördüm. Kimisi vahdet deminde kimisi zahmet içindeydi.

II

Kimisi miḥnetten uyanık çünkü Hakk’ı sevmek bunu gerektirir. Nur, onun üstüne direk olmuştu. O kabri rahmette gördüm.

III

1. Bunda nefse uyanları
Hak buyruğın şıyanları
3. Yetim malını yiyenleri
İriñ ile kanda gördüm

IV

1. Ma'şūmlar kevşere dalmış
Tübā ağacına konmuş
3. Her biri bir bülbül olmuş
Dürli dürli dilde gördüm

V

1. **Yūnus Emrem** söyler bunu
Seyr eylemiş olanları
3. Beş vakt namāz kılanları
Firdevs-i a' lāda gördüm

33.

Yūnus

8'li hece ölçüsü

I

1. İlāhī cennet evine
Girenlerden eyle bizi
3. Varup anda cemālūñi
Görenlerden eyle bizi

III

Burada nefse uyanları, Allah'ın buyruğunu yerine getirmeyenleri, yetim malını yiyenleri kan ve irin içinde gördüm.

IV

Günahsızlar Kevsere dalmış, Tuba ağacına konmuş, her biri bülbül olmuş türlü türlü şekilde gördüm.

V

Yunus Emrem söyler bunu. Olanları seyretmiş. Beş vakit namaz kılanları Firdevs cennetinde gördüm.

33. 9^a. Âşık Yūnus, k. 214. (Tatçı, 2005: 172-173).

I

Ey Allah'ım, cennet evine girenlerden eyle bizi. Oraya varıp cemalini görenlerden eyle bizi.

II

1. Yā Hayy u yā Kayyūm Şamed
Kalmışlara eyle meded
3. Firdevs bāğçesinde ebed
Kalanlardan eyle bizi

III

1. Bu dünyānuñ cefāsı çok
Kimi aç gezer kimi tok
3. Ol mīzānda şevābı çok
Gelenlerden eyle bizi

IV

1. Maşşerde halk ola uryān
Cigerleri ola puryān
3. Arşuñ gölgesinde seyrān
Kılanlardan eyle bizi

V

1. Mü'minlere rahmet ola
Münāfıklar mahrūm kıala
3. **Yūnus** eydür tođrı yola
Gidenlerden eyle bizi

II

Ey Hayy u Kayyum Samed olan Rabbim, kalmışlara yardım et. Firdevs bahçesinde sonsuza kadar kalanlardan eyle bizi.

III

Bu dünyanın cefası çoktur. Kimi aç kimi tok gezer. O tartıda bizleri sevabı çok olanlardan eyle.

IV

Maşşerde halk çıplak olur. Ciğerleri kebab gibi yanar. Arşın gölgesinde dolaşanlardan eyle bizi.

V

Mümin kullara rahmet olsun. Münafıklar mahrum kalsın. Yunus söyler, bizi doğru yola gidenlerden eyle.

34.
Zākiri

11'li hece ölçüsü

I

1. Dil ğaflet-i meyden olmadı ayık
Bir 'amel itmedüm Allāha lāyık
3. Seferüm var diyār için yok azık
Ħayfā geçen 'ömre yazıklar yazık

II

1. Telef itdüm bunca ay-ile günü
Bulup şeyhi bilemedüm ben beni
3. Hebā yirde çürütdüm ben bu cān u teni
Ħayfā geçen 'ömre yazıklar yazık

III

1. Bu 'ömrüñ hesābın mı ağlayayın
Yā kabruñ su'ālin mi ağlayayın
3. Yā kıyāmet 'azābın mı ağlayayın
Ħayfā geçen 'ömre yazıklar yazık

IV

1. Ħasret ile uram başuma taşlar
Žāyi' itdüm bunca yaz-ile kışlar
3. Hevā ile kıldum çok fesād işler
Ħayfā geçen 'ömre yazıklar yazık

---

34. 9^b.

I

Gönül, şarap gafletinden ayılmadı. Allah'a layık bir amel işlemedim. Diyar için seferim var, azığım yoktur. Boşa geçen ömrüme yazıklar olsun, yazık.

II

Bunca ay ve günü boşa geçirdim. Şeyhi bulup ben, beni bilmedim. Bu can ve teni boş yere çürüttüm. Boşa geçen ömrüme yazıklar olsun, yazık.

III

Bu ömrün hesabına mı ağlayayım? Ya da kabrin sualine mi ağlayayım? Ya da kıyamet azabına mı ağlayayım? Boşa geçen ömrüme yazıklar olsun, yazık.

IV

Hasretle başımı taşlara vurayım. Bunca yaz ile kışımı boşa harcadım. Hevesle çok kötü işler işledim. Boşa geçen ömrüme yazıklar olsun, yazık.

V

1. **Zâkirî** işledüñ gerçi senâ' at
Tevbe kı l maḥv ide anı nedâmet
3. Ğam yime olursa şoñra hidâyet
Ḥayfâ geçen 'ömre yazıklar yazık

35.

Yûnus

7'li hece ölçüsü

I

1. 'Işkuñ-ile 'âşıklar
Yansın yâ Resûlallâh
3. İçüp 'ışkın şarâbın
Ḳansın yâ Resûlallâh

II

1. Ol seni sevenlere
Ḳıl şefâ' at anlara
3. Mü'min olan tenlere
Cânsın yâ Resûlallâh

III

1. Ol seni seven kişi
Virür yoluña başı
3. İki cihân güneşi
Sensin yâ Resûlallâh

v

Ey Zâkirî, gerçi seyahat ettin. Pişman olasin, tövbe edesin. Sonra kurtuluşa erişersen gam yemezsin. Boşa geçen ömrüme yazıklar olsun, yazık.

35. 9^b. Yûnus Emre Divânı, k. 344. (Tatçı, 1990: 825).

I

Ya Resulallâh, aşkın ile âşıklar yansın. Aşk şarabını içip doysunlar.

II

Ya Resulallâh, seni sevenlere şefa'at eyle. Sen müminlerin bedenlerine cansın.

III

Ya Resulallâh, o seni seven kişiler senin yoluna canlarını verirler. İki cihanın da güneşi sensin.

IV

1. ‘ Āşıkam ol dildāra
Bülbülem şol gülzāra
3. Seni sevmeyen nāra
Yansın yā Resūlallāh

V

1. ‘ Āşık **Yūnus**uñ cānı
Hilm ü şefā‘ at kānı
3. ‘ Ālemlerüñ sultānı
Sensin yā Resūlallāh

36.

Kaşīde

I

1. Şallallāhu ‘ala’t- Tihāmī
El-müşfi‘ fi’l-enāmī
3. Ertahī yevme’z-zihāmī
Mevlā yā Mevlā’l-mevālī
5. Mevlā yā ‘ālimen bihālī

IV

Yâ Resulallâh, O sevgiliye aşığım. Gül bahçesindeki bülbülüm. Seni sevmeyen ateşlerde yansın.

V

Ya Resulallâh, Âşık Yunus’un canı, yumuşak huyluluk madeni, âlemlerin sultanı sensin.
36. 10^a.

I

Allah’ın rahmeti Tihameli’nin üstüne olsun. O ki insanlara şefaatchi olandır. O kıyamet gününde ümitvârım. Ey efendim! Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

II

1. Şallallāhu ‘ale’n-nebī
En-nebiyyi Ṭāhā el-Mekkī
3. Z̄ü’l-lisāni’l-‘ Arabī
Mevlā yā Mevlā’l-mevālī
5. Mevlā yā ‘ālimen biḥālī

III

1. Şallallāhu ‘aleyke yā Aḥmed
Yā mü’eyyed yā mümecced
3. Men yerā ḳabraḳe sa‘īd
Mevlā yā Mevlā’l-mevālī
5. Mevlā yā ‘ālimen biḥālī

IV

1. Şallallāhu ‘ale’n-nebiyyinā
En-nebiyyu Ṭahra’l-enbiyā
3. Min ‘avni ṣefī‘i fīnā
Mevlā yā Mevlā’l-mevālī
5. Mevlā yā ‘ālimen biḥālī

II

Allah’ın rahmeti O peygamberin üzerine olsun. O Tâhâ’dır, Mekkeli’dir ve Arap dilinin sahibidir. Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

III

Allah’ın rahmeti senin üzerine olsun ey Ahmed! Ey desteklenen, ey saygı gören! Senin kabrini gören kimse mutlu olur. Ey efendim! Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

IV

Allah’ın rahmeti bizim nebimizin üzerine olsun. O peygamber, peygamberler içindeki en temiz olandır. Ey yardımcımız ve şefaathimiz! Ey efendim! Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

V

1. Rabbi bi'l-hādī el-kerīm
Şahibü'l-fazli'l- amīm
3. Ed' anā ilā'n-na'īm
Mevlā yā Mevlā'l-mevālī
5. Mevlā yā 'ālimen biḥālī

VI

1. Rabbi bi'l-hādī el-manşūr
Şahibe'l-fazli zū'n-nūr
3. Ve min ridā'îş-şar'ir
Mevlā yā Mevlā'l-mevālī
5. Mevlā yā 'ālimen biḥālī

VII

1. Yā İlāhe'l mümecced
Unşūr es-sultān Muḥammed
3. En-naşru ve naşra'l-mü'ebbed
Mevlā yā Mevlā'l-mevālī
5. Mevlā yā 'ālimen biḥālī

v

Ey Rabbim! Ey hidayet veren, muzaffer! Faziletin sahibi, nurun sahibi! Doğumundan beri alamet sahibi! Ey efendim! Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

vi

Rabbim! Hidayet vesilesi ve yardım gören peygamber nur ve fazilet sahibidir. O süt emdiği zamandan beri alamet sahibiydi. Ey efendim! Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

vii

Ey övülen Allah'ım! Sultan Muhammed'e daima galip kılacak yardımını bahşet. Ey efendim! Ey efendiler efendisi! Efendim sen benim hâlimi bilensin.

37.
Ṭālib

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Yanalum yaqılalum ʿ ışkile sūzān olalum
Çekelüm hicr-i ğamı derdile nālān olalum

Āh u vāh eyleyelüm meretebe-i hayretde
Kendimüz yok olalum vāşıl-ı cānān olalum
3. Hū diyü kırtulalum iki cihānda şimdi
Bārgāh-ı Hakkā yüz sürüp ğalṭān olalum

Geçelüm lādan irüp meretebe-i illāya
Nefy-i nefy eyleyelüm müşbit-i Yezdān olalum
5. **Ṭālib**-i rāh-ı haqıķat olalum leyl ü nehār
Hāzret-i Hakkā irüp ʿ āleme sulṭān olalum

Māhūr
38.
Zihnī

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Göñülde cilveger naķş-ı hayālün yā Resūlallāh
Enīsüm rüz u şeb fikr ü hayālün yā Resūlallāh

ʿ Ulüvv-i şānuña nisbetle esfel kıbbe-i gerdün
Ne bilsün her denī kıadr-i hayālün yā Resūlallāh

37. 10^a.

¹ Aşk ile yanıp yakılalım. Ayrılık sıkıntısını çekip dertle inleyelim.

² Hayret mertebesinde ah vah edelim. Kendimiz yok olup sevgiliye kavuşalım.

³ İki cihanda da Hū deyip kurtuluşa erelim. Hakk'ın dergāhına yüz sürüp yuvarlanalım.

⁴ Lādan geçip illā mertebesine erişelim. İnkār etmeyi bırakalım, Allah'ın varlığını ispat edelim.

⁵ Gece gündüz hakikat yolunun talibi olalım. Hakk'ın huzuruna erişip āleme sultan olalım.

38. 10^b.

¹ Yā Resulallāh, hayalinin nakşı gönülde tecelli etti. Gece gündüz senin fikir ve hayalinle dostum.

² Yā Resulallāh, feleğin kubbesi senin şanınım yüceliği karşısında çok alçaktır. Her ahlâksız, senin hayalinin kıymetini nereden bilsin?

3. Kõmaz jeng-i kudûret ser-te-ser mir'ât-i hâırda
Şafâ-yı pertev-i mihr-i cemâlûñ yâ Resûlallâh
- Kelâmuñ gûş iden ehl-i haķîkat oldı ser-cümle
Reh-i taķķîka mevşildür maķâlûñ yâ Resûlallâh
5. Umar her dem cenâb-ı hazretûnden **Zihni**-i şeydâ
Temâşâ-yı cemâl-i pâkünüñ yâ Resûlallâh

39.
Dervîş Ahmed

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

I

1. Eyâ rehber olan cām-ı vişâle
Muḥammed Muştafâ sultân-ı kevneyn
3. Senüñle irdiler nûr-ı cemâle
Muḥammed Muştafâ sultân-ı kevneyn

II

1. Ki ol taḥt-ı risâlet şâhı sensin
Günehkâruñ şefâ' ath'âhı sensin
3. Gönüller burcunuñ çün mâhı sensin
Muḥammed Muştafâ sultân-ı kevneyn

³ Yâ Resulallâh, senin güneş gibi cemalinin aydınlık sefası baştan başa gönül aynasında kudret pasını bırakmaz.

⁴ Yâ Resulallâh, senin sözünü işiten hakikat ehli oldu. Senin sözlerin hakikat yoluna ulaştırır.

⁵ Yâ Resulallâh, bu çılgın Zihni, her zaman senin hazretinden lütuf, ihsan umar. Tertemiz cemaline hoşlanarak bakar.

39. 10^b.

I

Ey kavuşma kadehine rehberlik eden, iki cihan sultanı olan Muhammed Mustafa! Ey iki cihan sultanı olan Muhammed Mustafa! Cemalinin nuruna seninle ulaştılar.

II

Peygamberlik tahtının şahı sensin. Günahkârların şefaatchisi sensin. Gönüller burcunun ayı sensin. Ey iki cihan sultanı Muhammed Mustafa.

III

1. H̄abīb-i H̄azret-i Yezdān Muḥammed
Yoluñda s̄alikũñ bu **Dervīṣ Ahmed**
3. Ki ‘afv eyle kuṣũrın eyleme red
Muḥammed Muṣṭafā sultān-ı kevneyn

40.

Eṣref oğlu*8’li hece ölçüsü*

I

1. Cāna cefā kıl yā vefā
Senden hem ol hoş hem bu hoş
3. Yā derdüñ gönder yā devā
Senden hem ol hoş hem bu hoş

II

1. Hoşdur baña senden gelen
Yā tāze gül yāḥūd diken
3. Yā ḥil‘ at u yāḥud kefen
Senden hem ol hoş hem bu hoş

III

1. Bir dem ḥālim ōragel
Diler-iseñ bağrımı del
3. Ey lutfi çok kağrı güzel
Senden hem ol hoş hem bu hoş

III

Allah’ın sevgilisi Muhammed! Bu Dervīṣ Ahmed senin yolunda yolcudur. Onun kusurunu affet, geri çevirme. İki cihan sultanı Muhammed Mustafa.

40. **11^a.** Eṣrefođlu Rũmĩ ve Dīvānı, k. 47. (Güneş, 1994: 269-270).

I

Canıma ya cefa eyle ya da vefa göster. Senden gelen o da hoş bu da hoştur. Ya dert ver ya da derman. Senden gelen o da hoş bu da hoştur.

II

Bana senden gelen her şey güzeldir. İster taze gül ister diken. Ya kaftan ya da kefen. Senden gelen o da hoş bu da hoştur.

III

Bir kere bile olsa da hālimi sor. Dilersen bağrımı del. Ey lutfu çok kağrı güzel Allah’ım, senden gelen o da hoş bu da hoştur.

IV

1. Gelse celālũñden cefā
Yāḥud cemālũñden vefā
3. İki de cāna şafā
Senden hem ol hoş hem bu hoş

V

1. Ger bāğ u ger bostān ise
Yā bend ü yā zindān ise
3. Yā vaşl u yā hicrān ise
Senden hem ol hoş hem bu hoş

VI

1. Gerek öldür gerek dirgür
Gerek ağlat gerek güldür
3. **Eşref oğlı** saña kuldur
Senden hem ol hoş hem bu hoş

**41.
Necīb**

Fā 'ilātũn fā 'ilātũn fā 'ilũn

I

1. Zikrũñ-ile olmuşum raḥbũ'l-lisān
Yā ğiyāşe 'l-müstağışĩn el-āmān
3. 'Işkuñ-ile eylerũm āh u fiğān
Yā ğiyāşe 'l-müstağışĩn el-āmān

IV

Celalũnden cefa veya cemalinden vefa gelse ikisi de benim için hoştur. Senden gelen o da hoş bu da hoştur.

V

Bağ veya bostan, kelepçe veya zindan, ayrılık veya kavuşma senden gelen o da hoş bu da hoştur.

VI

İstersen öldür, istersen canlandır. İstersen ağlat istersen güldür. Eşrefoğlı sana kuldur. Senden gelen o da hoş bu da hoştur.

41. 11^a.

I

Ey yardım dileyenlere yardım eden Allah, seni zikretmekle güzel sözler söylüyorum. Ey yardım dileyenlere yardım eden Allah, aşkım ile ah vah ederim.

II

1. Bulmadum yol āşiyān-ı vahdete
Hayret el virdi bakup bu keşrete
3. İrmedüm her vaqt bezm-i ʿizzete
Yā ğiyāşe 'l-müstağîşîn el-āmān

III

1. Düşdi vahşetgāh-ı dünyāya bu gönül
Tābiş-i gurbet-ile bî-tāb oldu dil
3. Sāye-yi luţfuñda eyle müstaızıl
Yā ğiyāşe 'l-müstağîşîn el-āmān

IV

1. İki ʿālemde eyā Rabb-i Mücîb
Herkesüñ maşşudını eyle naşîb
3. Zerre-yi ʿışkuñ niyāz eyler **Necîb**
Yā ğiyāşe 'l-müstağîşîn el-āmān

42.

Yûnus

Mefʿûlü mefāʿîlün mefʿûlü mefāʿîlün

1. Ol göz ki seni gördi ol neye nazar itsün
Şol cān kim seni tıydu tende ne qarār itsün

ʿİşkuñ ezeli şāhum yoklukda kıomış varın
Bu remzi duyan ʿāşık yokluğa şikār itsün

II

Ey yardım dileyenlere yardım eden Allah, vahdet yuvasına yol bulmadım. Bu kesrete bakınca hayret ettim. Her vakit izzet meclisine ulaşmadım.

III

Ey yardım dileyenlere yardım eden Allah, bu gönül vahşet yeri gibi olan dünyaya düştü. Gönül, gurbet ateşi ile bitkin düştü. Lütfunun gölgesinde gölgelendir.

IV

Ey yardım dileyenlere yardım eden Allah, ey Mücib olan Allah'ım iki cihanda da dualarımı kabul eyle. Herkesin muradını nasip et. Senin aşkının yolunda bir zerre olan Necib yalvarır.

42. **11^b.** Yûnus Emre Dîvânı, g. 232. (Tatçı, 1990: 738-739). Şiir Dîvân'da 10 beyittir.

¹ Seni gören o göz nereye baksın? Seni duyan, hisseden can bedende nasıl dursun?

² Şahım, senin aşkın ezelden âşğın varlığını yoklukta bırakmıştır. Bu sırrı duyan âşık yoklukta avlansın.

3. Sen bir ulu sulṭānsın bi-ḥadd ü nihāyetsin
 Vaşfuñ ḳaleme gelmez dil ḳanda şümār itsün
 ‘İşḳuña düşen ‘āşık derd-ile yanar dün gün
 Vaşluñdur aña dermān ḥekīm ne tīmār itsün
5. Nitsün bu **Yūnus** nitsün bu yolca nice gitsün
 Göñlüni saña virsün ‘aḳlını ḥumār itsün

43.
Mışrī

Mef’ūlü mefā’īlün mef’ūlü mefā’īlün

1. Yā Rab bize iḥsān it vuşlat yolunu göster
 Şüretde ḳoma cān it ‘uzlet yolunu göster
 Eyledi hevā ḡāret oldı işimiz ‘ādet
 Dergāhuñ ulu ḡāyet ḳudret yolunu göster
3. Nefsümi hevādan kes ḳalbümi riyādan kes
 Meylümi sivādan kes ḥalvet yolunu göster
 Cāndan saña ṭālib ḳıl her ṭā’ ate rāḡıb ḳıl
 Bir pīre muşāḥib ḳıl ḥidmet yolunu göster
5. Ḥār içre biter gülzār zār içre toḡar envār
 Her şeyde tecellüñ var rü’yet yolunu göster

³ Sen ulu bir sultansın, uçsuz bucaksız ve sonsuzsun. Vasıfların kalemlle yazılamaz. Gönül onları nerede, nasıl sayabilsin?

⁴ Senin aşkına düşen âşık gece gündüz dert ile yanar. Onun dermanı sana kavuşmaktadır. Hekim onu nasıl iyileştirsin?

⁵ Bu Yunus ne yapsın, nasıl etsin? Bu yolda nasıl gitsin? Gönlünü sana verip akli başından gitsin.

43. 11^b.

¹ Yâ Rab! Bizlere ihsan et, vuslat yolunu göster. Surette bırakma, can ver. Uzlet yolunu göster.

² Heves, yağmaladı. İşimiz âdet hâline geldi. Dergâhın son derece yücedir. Kudret yolunu göster.

³ Nefsimi heveslerden arındır. Kalbimi riyadan kurtar. Gayrıdan meylimi kes, halvet yolunu göster.

⁴ Seni candan isteyeyim. Her ibadete ragıp et. Bir pire arkadaş et, hizmet yolunu göster.

⁵ Diken içinde gülşenler biter. Yalvaranlara nurlar doğar. Her şeyde senin tecellin vardır. Görme yolunu göster.

Her kim ola vuşlatda halvet bula celvetde
Bu Mıŝrîye keşretde vahdet yolunu göster

44.
Luţfî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Ey gönül bîdâr olup yalvar Hudāya her seher
Ġafleti terk eyleyüp ser-menzil-i maķşûda ir
3. Gülsitân-ı kalb-i ‘uşşâķa nesîm-i feyz eser
Bir ‘aceb hâlet-fezâdur ‘âşîķa vaķt-i seher

II

1. Maķv olur hep mâsivâ zâhir olunca sırr-ı Zât
Vâķıf-ı esrâr-ı Hâķ olan bulur tâze hayât
3. Feyz-i Hâķdan hişşedâr olur cemî‘ -i kâ’inât
Bir ‘aceb hâlet-fezâdur ‘âşîķa vaķt-i seher

III

1. Pîr-i merdân-ı Hudâ ‘âşîķlara eyler nefes
Luţfiyâ şâdıķ bulur dâmân-ı [...] dest-res
3. Ġayrı terk ider ķamu Allâh bes bâķî heves
Bir ‘aceb hâlet-fezâdur ‘âşîķa vaķt-i seher

⁶ Her kim vuslatta olsa, Celvette halvet bulur. Bu Mısrîye çokluk içinde vahdet yolunu göster.
44. 12^a.

I

Ey gönül! Her seher uyumayıp Allah’a yalvar. Ġafleti terk et. Arzu ettiğin son durağa ulaş. Âşıkların gülşen gibi olan kalbine feyz rüzgârları eser. Seher vakti âşîģa nasıl bir hâl verir?

II

Allah’ın sırrı âşîķâr olunca masiva hep mahvolur. Hakk’ın sırlarına vakıf olan yeni bir hayat bulur. Kâinatın hepsi Hakk’ın feyzinden faydalanır. Seher vakti âşîģa nasıl bir hâl verir?

III

Allah’ın mert pirleri âşîķlara nefes eyler. Bütün âşîķlar ondan gayrısını terk eder. Allah yeter, geri kalanı hevestir. Seher vakti âşîģa nasıl bir hâl verir?

45.

Yazıcızāde

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Yine 'arz eyledi dilber yüzün қаşr-ı celālīden
Yine nālende şeydāyum şarāb-ı lā-yezālīden

Çü düşdi 'ışkuña gönlüm ezelden tā ebed mestem
'İmāret mi gelür hergiz ҳarāb-ı lāubālīden
3. Menem deryā-yı tevḥīdde çü maḥv-i maḥz-ı müstağrak
Getürsem nola ger gevher bu deryā-yı vişālīden

Senüñ 'ışkuñ kitābını gözi қanıyla yazmışdur
Şaçarsa dürrile mercān nola baḥr-i emālīden
5. Ḥudāvendā ne naqş ola kemāl-i şaltanatdan kim
Eger bu **Yazıcı oğlu** göre nūr-ı cemālīden

46.

Sa'īd

Fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

1. Her seḥer āh eyleyüp biz kim қabā çāk eylerüz
Sīnemüz reşk-āver-i ḥurşīd-i eflāk eylerüz

Māsivāya lā deyüp illā ile mestāneyüz
Şanma cām-ı vaḥdeti nüş itmege bāk eylerüz

45. 12^a.

¹ Dilber yine ululuk köşkünden yüzünü gösterdi. Bitmeyen şaraptan yine inleyen bir şeydayım.

² Gönlüm aşkına ezelden düştüğü için aşkınla sonsuza kadar sarhoşum. Harap olana imar gelir mi? Asla şenlenmez.

³ Tevhit deryasında gark olup tamamen mahvolan benim. Ben, bu vuslat deryasından inci çıkarsam ne olmuş?

⁴ Senin aşkının kitabını gözünün kanıyla yazmıştır. Emalî denizinden inci ve mercan saçarsa ne olmuş?

⁵ Ey Allah'ım! Eğer bu Yazıcıoğlu cemalinin nurunu görse, noksansız saltanatının kemalinden ne eksilirdi?

46. 12^b.

¹ Her seher ah ederek elbisemizi yırttığımız için sinemizi de gökteki güneşin kıskandığı bir hâle bürünürüz.

² Allah'tan gayrısına lâ diyerek illâ ile sarhoş olmuşuz. Vahdet kadehini içmekten korkacağımızı zannetme.

3. Kāf-ı istiğnâda ‘ anķā-yı merāmı şayd için
Ol hevâda şāh-bāz-ı ṭab‘ ı çālāk eylerüz
- Rūz u şeb dergāh-ı Hākdan itmişüz cūyā-yı ‘ ışk
Rūy-ı ‘ aczi dā’imā zār-ile biz ḥāk eylerüz
5. Fikr idüp elṭāf-ı Mevlā-yı şafā-yı ḥāl ile
Biz Sa‘īd-āsā dil ü cānı feraḥ-nāk eylerüz

47.

İkbālī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Şermsār itme Hudāyā rūz-ı maḥşerde beni
Hürmetine ḥātemüñ yaḫdurma dūzaḥda beni
3. Mu‘terifüm ben günāhuma muḫırrum cürmüme
Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

II

1. Ümmet-i Aḥmede benden ‘ aṣī vü mücrim mi var
Müstahāḫḫ zecr ü ‘ itāba benden aḥsen ferd mi var
3. Sen ‘ ināyet itmez iseñ baña ḥiç rāḥat mı var
Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

³ Zenginliğin Kaf dağında merâmımızın Ankasını avlamak için o havada Doğan kuşu gibi hızlı hareket ederiz.

⁴ Hak dergâhında gece gündüz aşkı ararız. Aczin yüzünü her zaman ağlayarak toprak ederiz.

⁵ Hoş bir hâl ile Mevla’nın lütuflarını düşünürüz. Biz Said gibi gönül ve canı ferahlatırız.

47. 12^b.

I

Ey Allah’ım, maḥşer günü beni mahcup etme. Son peygamberin hürmetine cehennemde beni yaktırma. Günahlarımı ve kusurlarımı kabul edip itiraf ederim. Nebiler ve resuller içinde beni utandırma.

II

Ahmed’in ümmeti içinde benden asi ve günahkârı mı var? Zorlama ve azarlamayı hak etmiş benden âlâsı mı var? Bana sen yardım etmezsen hiç rahat var mı? Nebiler ve resuller içinde beni utandırma.

III

1. Şimdilik **İkbāliyā** daldum ʿ amīk-i hayrete
Luṭf ile destimi al yā Rabb ki düşdüm kürbete
3. Diler-iseñ ço caḥīme diler-iseñ cennete
Enbiyā vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

48.

Yūnus*10'lu hece ölçüsü*

1. Ayırma beni senden Yaradan
Düşüp ölürem ben bu yaradan

Ağlama direm şol gözlerime
Kān yaş aqıdur aqdan qaradan
3. Varam yüz sürem dost eşigine
Bir hırka giyem yüz biñ pāreden

Öldüğüm için gam mı çekerem
Alur cānumı yine Yaradan
5. Dervīş **Yūnus**un budur maqşūdı
Ala yārini çıka aradan

49.

Nūrī*Mef'ūlü mefā'īlün mef'ūlü mefā'īlün*

1. Yanmaqdan uşanmazam pervāne miyüm bilmem
Hiç şoñunu şaymazam dīvāne miyüm bilmem

III

Ey İkbālî, şimdilik hayretin derinliğine daldım. Yâ Rab, derde düşüm, lütuf ile elimden tut. İstersen cehenneme istersen cennete koy. Nebiler ve resuller içinde beni utandırma.

48. **12^b.** Yūnus Emre Dīvânı, g. 284. (Tatçı, 1990: 777-778). Şiir Dīvân'da 8 beyittir.

¹ Yaradan, beni senden ayırma. Eğer senden ayrılırsam ben bu yaradan düşüp ölürüm.

² Şu gözlerime ağlama derim. Gözümün akından karasından kanlı yaşlar akıtırım.

³ Gidip dostumun kapısına yüz süreyim. Yüz bin parçadan bir hırka giyeyim.

⁴ Öldüğüm için üzülür müyüm? Yaradan yine canımı alır.

⁵ Derviş Yunus'un arzusu yārini alıp aradan çekilmektir.

49. **13^a.** Abdūlahad Nūrî Dīvânı, g. 86. (Coşkun, 2001: 123).

¹ Yanmaktan usanmam, pervane miyim bilmem. Hiç sonunu düşünmem, divane miyim bilmem.

Her şām u seher zārum gūş eylemez ol yārüm
Bağmaz baña hünkārum bīgāne miyüm bilmem

3. Dil-ḥāne ḥarāb oldu yıkıldı türāb oldu
Her canibi bāb oldu vīrāne miyüm bilmem

Ḳalbümde ocağum var bu sīnede dāğum var
Āteşde durağum var hep yana miyüm bilmem

5. Bulup dem-i eşyā hey gel dir mey (?)
Bu dünyede ben daḥı uşlana miyüm bilmem

Nūrī dem-i dehşetde baḥr-ı ğam-ı fūrkatde
Ḳa' r-ı yem-i ḥayretde dūr-dāne miyüm bilmem

50.

Hüdāyī

Mef'ūlü mefā'īlün

I

1. Sevdā-yı sivādan geç
Gel Hū diyelüm yā Hū
3. Bir meşreb-i şāfī iç
Gel Hū diyelüm yā Hū

² Her sabah akşam inlerim, yārım işitmez. Hünkarım, bana bakmaz. Yabancı miyim bilmem.

³ Gönül hanesi harap oldu. Yıkıldı, toprak oldu. Her yer kapı oldu, virane miyim bilmem.

⁴ Kalbimde ocağım var, bu sinede yanık yaram var. Ateşte durağım var, hep yanar miyim bilmem.

⁵ Bu dünyada ben de uslanır mıyım, bilmem.?

⁶ Nūrī, dehşet anında, firkat gamının denizinde, hayret denizinin dibinde inci tanesi miyim bilmem.

50. 13^a. Aziz Mahmud Hüdāyī Dîvânı, m. 33. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 85-87).

Allah'tan gayrısının sevdasından geç. Gel Hū diyelim, yā Hū. Bir safi kadeh iç. Gel Hū diyelim, yā Hū.

II

1.   Ço keşf ü kerāmātı
Geç cümle maķāmātı
3.   Çaşd it bulagör zātı
Gel Hû diyelüm yâ Hû

III

1.   Sâlik bula ümîdi
Zerre bula ĥurřîdi
3.   Bulmaġa bu tevĥîdi
Gel Hû diyelüm yâ Hû

IV

1.   İřķâť-ı kıuyûd eyle
İfnâ-yı vücûd eyle
3.   Ĥaķķânî şühûd eyle
Gel Hû diyelüm yâ Hû

V

1.   Sırrıña **Hüdâyî** yâr
Esrâruñ eyle izĥâr
3.   Hep derde ide tîmâr
Gel Hû diyelüm yâ Hû

II

Keşif ve kerametleri bırak. Bütün makamları geç. Niyet et, zâtı bulmaya bak. Gel Hû diyelim, yâ Hû.

III

Salık ümidi bulsun. Zerre, güneşi bulsun. Bu tevhide bulmak için gel Hû diyelim, yâ Hû.

IV

Kayıtları düşür. Vücudunu mahvet. Hakiki varlığı müşahede et Adalete uygun şahitlik yap. Gel Hû diyelim, yâ Hû.

V

Ey Hüdâyî, o senin sırrına dosttur. Sırlarını ona aç, o bütün dertleri iyileştirir. Gel Hû diyelim, yâ Hû.

51.
Nazmî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Derûn-ı 'âşıkâ hâlet-fezâdur halka-i tevhit
Gıdâ-yı rûh-ı erbâb-ı vefâdur halka-i tevhit
- Kimisi bülbül-i gûyâ kimi gül ehl-i tevhitdün
Riyâz-ı vahdete havz-ı 'atâdur halka-i tevhit
3. 'Aceb mi vâsıl-ı sırr-ı beka eylerse 'uşşâkı
Tenür-ı mâsivâ-sûzı fenâdur halka-i tevhit
- Mu' allâ tekyeler meyhâne-i 'ışk-ı İlahîdür
Şarâb-ı 'ışka bir câm-ı şafâdur halka-i tevhit
5. Ehâdiş-i şahîh-ile olupdur şâbit ey **Nazmî**
Muţâf-ı kudsiyân-ı Kibriyâdur halka-i tevhit

52.
Hakkı

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Dilüm fûrkat gamına mübtelâdur yâ Resûlallâh
Gözüm hasret nemine âşinâdur yâ Resûlallâh
- Sürenler yüz o dergâha bulurlar devlet-i bâkî
Gubâr-ı âsitânuñ kîmyâdur yâ Resûlallâh

51. 13^a.

¹ Tevhit halkası, âşığın gönlünde manevî haller verir. Tevhit halkası, vefa erbabının ruhunun gıdasıdır.

² Tevhit ehlinin kimisi gül, kimisi öten bülbül. Tevhit halkası, vahdet bahçesine ihsan havuzudur.

³ Âşıkları beka sırrına kavuştursa şaşılmaz. Tevhit halkası, fenanın masivayı yakan tandırır.

⁴ Yüksek tekkeler, Allah'ın ilahî aşkının meyhanesidir. Tevhit halkası da aşkın şarabına bir sefa kadehidir.

⁵ Ey Nazmî! Sahih hadisler ile sabit olmuştur. Tevhit halkası, Allah'ın meleklerinin tavaf ettiği yerdir.

52. 13^b.

¹ Yâ Resulallâh! Gönlüm ayrılık gamına müptelâdır. Gözümde hasret yaşına alışıktır.

² Yâ Resulallâh! O dergâha yüzünü sürenler baki devleti bulurlar. Eşiğinin tozu kimyadır.

3. Dirîgâ âh bağrum yarası kan oldu derdüñle
Ölürsem yoluña cānum fedādur yâ Resûlallâh

Ümîdi **Hakķı** budur qalmaya dem-beste şoñ demde
Dili na^c tuñla zîrâ pāk-ārādur yâ Resûlallâh

53.

Hüdâyî

11'li hece ölçüsü

I

1. Tevfîķ eyle bizi vuşlat yoluna
Efendim meded hey sulţānum meded
3. Kereminden irgür vaħdet iline
Efendim meded hey sulţānum meded

II

1. Yardım eyle bize işbu yollarda
Tâ ki qalmayavuz yüce bellerde
3. Ayrılık güç imiş ğurbet illerde
Efendim meded hey sulţānum meded

³ Yâ Resulallâh! Eyvah ki, derdinle bağrımın yarası kan olmuştur. Ölürsem senin yoluna canım fedadır.

⁴ Yâ Resulallâh! Hakķı'nın ümidi şudur ki gönül, son nefesinde sessiz kalsın. Çünkü onun dili senin naatınla tertemizdir.

53. **13^b.** Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 22. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 59-61-63). Şiir Dîvân'da 8 dörtlüktür.

I

Bizi vuslat yoluna eriştir. Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et. Kereminle vahdet iline ulaştır. Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et.

II

Bu yollarda bize yardım et ki yüce dağlarda kalmayalım. Gurbet ellerde ayrılık zormuş. Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et.

III

1. Zerrece luṭfuñla günāhlar gider
Raḥmetüñ deryası zenbi maḥv ider
3. Sen ḳabül itmezseñ kim ḳabül ider
Efendim meded hey sulṭānum meded

IV

1. Kimüñ dīvānına ḳarşu varayum
Kimüñ ḳarşusunda el ḳavşurayum
3. Efendimi ḳoyup ḳanda varayum
Efendim meded hey sulṭānum meded

V

1. Gücümüz yetdükçe her yaña yeldük
Āḥir dermān senden oldıgın bildük
3. Yüzümi sürüp ḳapuña geldük
Efendim meded hey sulṭānum meded

VI

1. Ḳuluñ saña lāyık işi yok imiş
Yokdan şudür iden zīrā bu imiş
3. **Hüdāyī**ye senüñ luṭfuñ çok imiş
Efendim meded hey sulṭānum meded

III

Zerre kadar lütfunla günahlar gider. Derya gibi çok olan rahmetin günahları yok eder. Sen duamı kabul etmezsen kim kabul eder. Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et.

IV

Kimin huzuruna çıkayım? Kimden yardım bekleyeyim? Efendimi bırakıp nereye gideyim? Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et.

V

Gücümüzün yettiği her yere yetiştik. Sonsuz dermanın senden geldiğini bildik. Yüzümüzü sürüp kapına geldik. Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et.

VI

Kulun sana layık ameli yoktur. Yokdan var olan buymuş. Hüdāyī 'ye senin lütfun çoktur. Hey, efendim yardım eyle, sultanım yardım et.

54.

Eşref-zāde

8'li hece ölçüsü

I

1. Ben dost hevāsına düşdüm
Ġayrı hevā neme gerek
3. Başumda dost sevdāsı
Ġayrı sevdā neme gerek

II

1. Ey zāhid-i dünyā-perest
Var zühdüñi ' arz eylegil
3. Ben ' aşık-ı şūrīdeyem
Zevk u şafā neme gerek

III

1. Ben lāubālī giderem
İki cihānı niderem
3. Meylüm yok sekiz uçmağa
Pes māsivā neme gerek

---

54. 13^b. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, k. 54. (Güneş, 1994: 280-281).

Ben dost hevesine düşmüşümdür. Gayrı hevesler neyime gerektir? Başumda dost sevdası varken gayrı sevdalar neyime gerektir?

II

Ey dünyaperest zahid! Yürü git, zühdünü başka yerde göster. Ben perişan bir âşığım, zevk ve sefa neyime gerektir?

III

Ben kayıtsız, ilgisizim. İki cihanı ne yapayım? Sekiz cennete bile meylim yoktur. Öyleyse Allah'tan gayrısını ne yapayım?

IV

1. Gerçi şūretde insānam
Ben sulṭān-ı ins ü cānam
3. Ben fāriḡ-i dü cihānam
İşbu ḡavḡā neme gerek

V

1. Ben uyḡumı fikr itmezem
Düş görüp ta' bīr itmezem
3. Ben gelmezem ben gitmezem
Beḡā fenā neme gerek

VI

1. Ben **Eşrefoḡlu Rūmī**yem
Ben bākīyem ben ḡadīmem
3. Ben ol murḡ-ı lāhūtīyem
Arz u semā neme gerek

IV

Gerçi görünüşte insanım fakat insan ve cin taifesinin sultanıyım. İki cihandan da vazgeçmişim. İşte bu kavga neyime gerektir?

14^a

V

Ben uyumayı düşünmem. Düş görüpte yorumlamam. Ben gelmem, ben gitmem. Beka veya fena neyime gerektir?

VI

Ben Eşrefoḡlu Rūmīyim. Ben baki ve kadimim. Ben o gayba ait bir kuşum. Yer ve gök neyime gerektir?

55.

Yûnus

5'li hece ölçüsü

I

1. Yüce sulṭānum
Derde dermānum
3. Yürekde cānum
Hû demek ister

II

1. Gidersin anda
Gelmezsin bunda
3. K̄aranlık yirde
Hû demek ister

III

1. ʿĀlîmsin ʿālim
Ṭoğrıda yolum
3. Ağzumda dilüm
Hû demek ister

IV

1. ʿĀlî sırrında
Tevḥîd nûrında
3. Maḥşer yerinde
Hû demek ister

---

55. 14^a. Âşık Yûnus, k. 129. (Tatçı, 2005: 103-104).

Yüce sultanım, derde dermanım. Yürekte canım Hû demek ister.

I

Gittiğin yerde, gelmediğinde, karanlık yerlerde Hû demek ister.

II

Âlîmsin âlim, doğru yolda, ağzımdaki dilim Hû demek ister.

III

Yüce sırrında, tevhîd nurunda, mahşer yerinde Hû demek ister.

IV

V

1. **Yūnus** postunda
Göñül dostunda
3. Şırāṭ üstünde
Hū demek ister

56.

Ṭālib

7'li hece ölçüsü

I

1. Dört kitābuñ ma' nāsı
Lā ilāhe illallāh
3. Cümle derdüñ devāsı
Lā ilāhe illallāh

II

1. Ṭālib iden maṭlūba
Āşık iden maḥbūba
3. Vāşıl iden ma' şūqa
Lā ilāhe illallāh

III

1. Ulu Mevlādan nāşī
Gözden aqıdan yaşı
3. Nūra ğarq iden başı
Lā ilāhe illallāh

v

-
56. Yunus kılığında, gönül dostunda, Sırat köprüsü üstünde Hū demek ister.
14^a.

I

Dört kitabın manası Lā ilāhe illallāh. Bütün dertlilerin dermanı Lā ilāhe illallāh.

II

İstenilene talep ettiren, güzele âşık eden, sevgiliye kavuşturan Lā ilāhe illallāh.

III

Ulu Mevla için neşet eden, gözden yaşı akıtan, nura boğan Lā ilāhe illallāh.

IV

1. Kulu yola getiren
Maşşūdına yetiren
3. Şu akıdan bitiren
Lā ilāhe illallāh

V

1. Kişiyi kāmīl ider
Cennete vāşıl ider
3. Tecellī hāşıl ider
Lā ilāhe illallāh

VI

1. Ölmiş kalbi dirgüren
Tarīkatde dürgören
3. Hākīkate irgüren
Lā ilāhe illallāh

VII

1. **Tālib** cehd it bu yola
Envār anda ger bula
3. Mağfiret uman kula
Lā ilāhe illallāh

IV

Kulu yola getiren, emeline kavuşturan, suyu akıtıp ondan bir şeyler bitiren Lā ilāhe illallāh.

V

Kişiye kemal ehli eden, cennete kavuşturan, tecelli hasıl eden Lā ilāhe illallāh.

VI

Ölmüş kalbi diriltiren, tarikatte gösteren, hakikate ulaştıran Lā ilāhe illallāh.

VII

Tālib, bu yolda çabala. Onda nurlar bulan, mağfiret dileyen kula Lā ilāhe illallāh.

57.
Hüdâyî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1.   Kudümüñ rahmeti zevk u şafâdur yâ Resûlallâh
Zuhûruñ derd-i 'uşşâka devâdur yâ Resûlallâh

Nebî idüñ dahı Âdem dururken mâ' vü tîn içre
İmâm-ı enbiyâ olsañ revâdur yâ Resûlallâh
3.   Kemâli zümre-i kümmel senüñ nûruñla bulmuşdur
Vücûduñ mazhar-ı tamm-ı Hudâdur yâ Resûlallâh

Senüñle irerler zâta dahı envâ' -ı lezzâta
İşüñ erbâb-ı hâcâta 'atâdur yâ Resûlallâh
5.   **Hüdâyî**ye şefâ' at kııl eger zâhir eger bâtın
Kapuña intisâb itmiş gedâdur yâ Resûlallâh

58.

Himmet

8'li hece ölçüsü

I

1.   Bugün 'ışk odına yanmış
Cemâlullâha 'âşıkklar
3.   Şarâb-ı 'ışkile kıanmış
Cemâlullâha 'âşıkklar

57.   **14^b**. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, g. 28. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 73-75).

¹   Yâ Resulallâh! Gelişinin rahmeti bizim için zevk ve sefadır. Zuhurun da âşıkların dertlerine devadır.

²   Yâ Resulallâh! Adem su ve balçık arasında iken peygamberdin. Peygamberlerin imamı olsan layıktır.

³   Yâ Resulallâh! Kemal ehli arifler, mürşitler senin nurunla kemale ermişlerdir. Senin varlığın Allah'a tamamıyla mazhardır.

⁴   Yâ Resulallâh! Hakk'ın zâtına ve daha başka lezzetlere senin sayende ulaşıldı. İşin muhtaçlara yardım etmektir.

⁵   Yâ Resulallâh! Hüdâyî kuluna maddi ve manevi şefaet et. Senin kapında köle olmuş bir dilencidir.

58.   **14^b**. Himmet Dîvânçesi, i. (Yetkin, 2016: 71-72). Şiir Dîvânçe'de 5 dörtlüktür.

Allah'ın cemaline âşıklar, bugün aşk ateşine yanmışlar. Âşıklar, aşkın şarabından kana kana içmişler.

II

1. Bu ‘āşıkuñ semā‘ına
Anuñçün levni ider zāhid
3. Ki bilmez mest-i ‘ışk oldu
Cemālullāha ‘āşıklar

III

1. Fenāfillāha irmişler
Beķābillāhı bulmuşlar
3. Tecellī zātı görmüşler
Cemālullāha ‘āşıklar

IV

1. Gelenler terk-i ser itsün
Reh-i ‘ışkı güzer itsün
3. Bize **Himmet** nazār itsün
Cemālullāha ‘āşıklar

II

Zahid, bu âşığın işittiklerini kötüler. Ama bilmez ki Allah'ın cemaline âşık olanlar aşkla sarhoş olmuştur.

III

Allah'ın cemaline âşık olanlar fenaya ulaşmışlar, bekayı bulmuşlardır. Hakk'ın tecellisini görmüşlerdir.

IV

Allah'ın cemaline âşık olanlar başını terk etsin. Aşk yolunu geçsin. Ey Himmet, bize de baksınlar.

59.
Hüdâyî

Müstef'ilün müstef'ilün

I

1. Ey tâlib-i dünyâ olan
Taḥşîl idüp nitseñ gerek
3. Olsañ eger şâh-ı cihân
Bir gün koyup gitseñ gerek

II

1. Çekseñ niçe yıllar ta' ab
Dünyâ senüñ [...] hep
3. Qabri añar mısın ' aceb
Toprak olup yatsañ gerek

III

1. Bîçâre talup gaflete
İhmâl idersin tã' ate
3. ' Ömrüñ irerse gâyete
Emri kaçan tutsañ gerek

IV

1. Bildüñ mi nefis aḥvâlini
Tuyduñ mı mekr ü âlini
3. Görüp kıyâmet hâlini
Her zevki unutsañ gerek

---

59. **14^b.** Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 123. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 281-283). Şiir Dîvân'da 5 dörtlüktür.

I

Ey dünyaya talip olan kişi, emeline kavuşunca ne yapacaksın? Eğer cihan padişahı olsan bir gün koyup gideceksin.

II

Uzun seneler sıkıntı çeksen. Dünya her zaman senin değil. Acaba kabri düşünür müsün? Toprak olup yatacaksın.

III

Çaresiz bir şekilde gaflete dalıp ibadetlerini ihmal edersin. Ömrün sona erdiğinde emirleri ne zaman tutacaksın?

IV

Nefsin hâlini bildin mi? Hile ve aldatmalarını anladın mı? Kıyameti görünce her zevki unutacaksın.

60.

Yūnus

7'li hece ölçüsü

I

1. 'Işkuñ dadı gönümde
Hiç irmedüm 'aynumda
3. Muḥammedi seyrümde
Amān göresim geldi

II

1. Terk ideyüm dünyāyı
Nidem ğayrı sevdāyı
3. Muḥammed Muştafāyı
Ġāyet göresim geldi

III

1. Vuşlat için ağlarum
Oldı 'ömrüm çün hebā
3. Yolına cānlar fedā
Her ān göresim geldi

60. 14^b.

I

Gönlümde aşkın tadı, gözümde hiç ulaşamadım. Muhammed'i düşümde hemen göresim geldi.

II

Dünyayı terk edeyim. Başka sevdayı ne yapayım? Muhammed Mustafa'yı ne de göresim geldi.

III

Kavuşmak için ağlarım. Çünkü ömrüm heba olmuştur. Yoluna canlar feda olsun. Her an Muhammed'i göresim geldi.

IV

1. Dostum göster yüzüñi
İşideyüm sözüñi
3. Hāk-i pāya yüzümi
Dā'im süresim geldi

V

1. Müştākum dīdārına
Hem irgür vişāline
3. Luṭf it **Yūnus** bendeñe
El-ān göresim geldi

61.
Kenzī

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Dost cemāli şem' inüñ pervānesidür bu gönül
Nūr-ı zātuñ dem-be-dem kāşānesidür bu gönül

Çün elest bezminde şundi cām-ı ışkı dost baña
Ol sebebden tā ebed mestānesidür bu gönül
3. Yüregimi pāre pāre eyledi yārüm benüm
Kimse bilmez yārimüñ bilmem nesidür bu gönül

Nār-ı hasret sır sarāyın yakdı harāb eyledi
Derd ü fūrkat tīgınuñ dīvānesidür bu gönül

IV

Dostum yüzünü göster. Sözüñü duyayım. Ayağının toğrağına durmadan yüzümü süresim geldi.

V

Hem yüzünü arzularım hem de visaline ulaştır. Yunus kuluna lütfet. Şimdi göresim geldi.

61. **15^a.** Hasan Kenzī Dīvānı, g. 97. (Küçükçalık, 2016: 140-141).

¹ Bu gönül, dostun muma benzeyen cemalinin pervanesidir. Bu gönül, sürekli Allah'ın nurunun yansıdığı bir saraydır.

² Dost, bana elest meclisinde aşk kadehini sundu. Ondan dolayı bu gönül sonsuza kadar sarhoştur.

³ Yârim, benim yüregimi parça parça etti. Bu gönül, yârimin neyidir, kimse bilmez.

⁴ Hasret ateşi sır sarayını yaktı, harap etti. Bu gönül, dert ve ayrılık kılıcının divanesidir.

5. İrmek isterseñ tecellî-yi cemâli gör yine
Tâlib-i Hâk olanuñ gelir hânesidür bu gönül

Kenziyâ her dilde bir yârüñ vişâli derd-vâr
Cân Muhammed Muştafâ dîvânesidür bu gönül

62.

Yûnus

7'li hece ölçüsü

I

1. Luţfuñ dilerüz Mevlâ
Bizi maħrûm eyleme
3. Ey a' lâlardan a' lâ
Bizi maħrûm eyleme

II

1. Ey bizim Allâhımız
Dü cihânda şâhımız
3. 'Afv eyle günâhımız
Bizi maħrûm eyleme

III

1. Āzād eyle nâruñdan
Ayırma civâruñdan
3. Cennetde cemâlûñden
Bizi maħrûm eyleme

⁵ Ulaşmak istersen cemalinin tecellisini yine gör. Bu gönül, Hakk'ı isteyen evidir.

⁶ Ey Kenzi, her gönülde bir sevgilinin kavuşma derdi var. Bu gönül, can Muhammed Mustafa divanesidir.

62. **15^a.** Âşık Yûnus, k. 139. (Tatçı, 2005: 112-113).

I

Mevla, senin lütfunu dileriz. Bizi mahrum etme. Ey yücelerden yüce olan bizi mahrum etme.

II

Ey bizim Allah'ımız, iki cihanda da şahımız. Günahımızı affet, bizi mahrum etme.

III

Cehenneminden kuru, etrafından ayırma. Cennette bizi cemalinden mahrum etme.

IV

1. Şırâṭını geçmenden
Kevşerini içmenden
3. Firdevs uçmağından
Bizi maḥrûm eyleme

V

1. Ḵuṭb-ı evliyâ için
Şadr-ı aşfiyâ için
3. Fahr-i enbiyâ için
Bizi maḥrûm eyleme

VI

1. Tūṭīyi kafesinden
Temennâsı şeh senden
3. ‘Arşuñ gölgesinden
Bizi maḥrûm eyleme

VII

1. Yüzüm kara şakal aḳ
Raḥmet nazarıyla bak
3. ‘İzzüñ celâlüñ Hâḳ
Bizi maḥrûm eyleme

IV
Sırat köprüsünü geçmekten, Kevser ırmağından içmekten, Firdevs cennetinden bizi mahrum etme.

V
Evliyaların kutbu, kemal ehlinin reisi, enbiyaların övüncü için bizi mahrum etme.

VI
Papağamı kafesinden, isteği şeh senden şudur ki arşın gölgesinden bizi mahrum etme.

VII
Yüzüm kara, sakalım aktır. Rahmet gözüyle bak. İzzetin ve celalinden bizi mahrum etme.

63.

Hüdâyî*7'li hece ölçüsü*

I

1. Gider şekk ü inkârı
Tevhîde gel tevhîde
3. Muhkem tutup ikrârı
Tevhîde gel tevhîde

II

1. Koyup kırî taqlîdi
Cândan eyle tevhîdi
3. Bulmağa her ümîdi
Tevhîde gel tevhîde

III

1. Şûrete tapma şaşın
Ma' nâ yüzine bakın
3. Olmağa Hakk'a yakın
Tevhîde gel tevhîde

IV

1. Şaşın nefse inanma
Kendüñi bildüm şanma
3. 'Işk âteşine yanma
Tevhîde gel tevhîde

---

63. 15^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 92. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 215-217).

Şüphe ve inkârı gönlünden gider. Tevhide gel, tevhide. Sözünde sağlam durup tevhide gel, tevhide.

II

Kuru takliti bırak. Tevhidi canı gönülden et. Her ümit ettiğini bulmak için tevhide gel, tevhide.

III

Sakın! Görünüşe tapma, mananın yüzüne bakın. Hakk'a yakın olmak için tevhide gel, tevhide.

IV

Sakın! Nefse aldanma. Kendini bildiğini zannetme. Aşkın ateşine yanma. Tevhide gel, tevhide.

V

1. Olmasa nefsün hâ' il
Bākī mülke ol vāşıl
3. Geç fānīden ey ğāfil
Tevhīde gel tevhīde

VI

1. Terk idüp kibr ü kīni
İhyā idegör dīni
3. İste *hakka'l yakīni*
Tevhīde gel tevhīde

VII

1. Hāk yolunı ararsañ
Şirk āşāruñ sürerseñ
3. **Hüdāyī**ye şorarsañ
Tevhīde gel tevhīde

64.

Yūnus

7'li hece ölçüsü

I

1. İlhām-ile dün gice
Seyr itdüm Muḥammedi
3. Āyīne-i ḳalbümde
Seyr itdüm Muḥammedi

v

Ey gafil, nefsin engel olmasa baki mülke kavuşursun. Fani dünyadan vazgeç. Tevhide gel, tevhide.

vi

Kibir ve kini terk edip dinini ihya etmeye bak. Hakka'l yakīni iste. Tevhide gel, tevhide.

vii

Hakk'ın yolunu arıyorsan, şirkin izlerini uzaklaştır. Hüdâyî 'ye sorarsan tevhide gel, tevhide.
64. 15^b Âşık Yūnus, k. 190. (Tatçı, 2005: 154-155). Şiir Dîvân'da 7 dörtlüktür.

i

Dün gece ilham ile Muhammed'i seyrettim. Kalbimin aynasından Muhammed'i seyrettim.

II

1. İmāmesi başında
Yeşil hulle eñinde
3. Dört yār-ile yanında
Seyr itdüm Muḥammedi

III

1. Kaṭreyem ‘ummān buldum
Derdime dermān buldum
3. Dün gece kaḍre irdüm
Seyr itdüm Muḥammedi

IV

1. **Yūnus** murāda irdi
Zevkile şafā sürdi
3. ‘Āşık ma‘ şūkı buldı
Seyr itdüm Muḥammedi
(Fāhr-i ‘Ālem Aḥmedi)

65.

Yūnus

7’li hece ölçüsü

I

1. Bir günehkār kuluñam
Gel beni reddeyleme
3. Kuluñam kurbānıñam
Gel beni reddeyleme

II

Sarıĝı başında, yeşil elbisesi sırtında, dört arkadaşı yanında Muhammed’i seyrettim.

III

Damlayım, umman buldum. Derdime derman buldum. Dün gece kadrime ulaştım. Muhammed’i seyrettim.

IV

Yunus, muradına erdi. Zevkle sefasını sürdü. Āşık sevdiğini buldu. Muhammed’i seyrettim.

65. 15^b.

I

Bir günahkār kulunum. Gel, beni geri çevirme. Kulunum, kurbanınım. Gel, beni geri çevirme.

II

1. Geldüm düşdüm kapuña
Yüzüm sürüp tapuña
3. Çağırdum hazretiñe
Gel beni reddeyleme

III

1. Enbiyā ‘ izzetiçün
Evliyā hürmetiçün
3. Ğarībler ‘ izzetiçün
Gel beni reddeyleme

IV

1. Yüzüm kara saçum ak
Raḥmet nazarıyla bak
3. ‘ İzzetiñ için Hakk
Gel beni reddeyleme

V

1. **Yūnus** gibi düşkine
‘ Aklı gitmiş şaşkına
3. Ol Muhammed ‘ ışkına
Gel beni reddeyleme

66.

II

Kapına geldim, düştüm. Eşiğine yüzümü sürüp huzuruna çağırdım. Gel, beni geri çevirme.

III

Enbiya izzeti için, evliya hürmeti için, garibler izzeti için, gel, beni geri çevirme.

IV

Yüzüm kara, saçım ak. Rahmet nazarıyla bak. Hakk’ın izzeti için. Gel, beni geri çevirme.

V

Yunus gibi düşküne, aklı gitmiş şaşkına, o Muhammed’in aşkına gel, beni geri çevirme.

66. 16^a. Abdülahad Nûrî Dîvânı, m. 78 (Coşkun, 2001: 115). Şiir Dîvân’da 6 dördlüktür.

Nūrī

Müstef'ilün müstef'ilün

I

1. Ey zāhid-i fersūde-dil
‘İrfāna gel ‘irfāna gel
3. Fermān-ı ‘ışķa baĝla bel
Sultāna gel sultāna gel

II

1. Āh it gönülden zār-ile
Müstaĝraķ ol envār-ile
3. Pür-şevķ olup dīdār-ile
Vicdāna gel vicdāna gel

III

1. Görmek dilerseñ dilberi
Terk it cihānı gel beri
3. Bu ‘arşada top it seri
Çevgāna gel çevgāna gel

IV

1. Olmaķ dilerseñ ehl-i sır
Cünd-i kuvā-yı nefsi kır
3. Şevķile darb-ı zikre gir
Meydāna gel meydāna gel

I

Ey gönlü harap olmuş zahit! İrfana gel, irfana gel. Aşkın fermanına bel baĝla. Sultana gel, sultana gel.

II

Gönülden inleyerek ah et. Nurlara gark olup sevgilinin yüzüyle şevkle dol. Onu bulmaya gel, bulmaya gel.

III

Dilberi görmek istersen cihanı terk et, yaklaş. Bu dünyada başını top et. Çevgana gel, çevgana gel.

IV

Sır ehli olmak istiyorsan nefis kuvvetlerinin askerini kır. Şevkle zikir halkasına gir. Meydana gel, meydana gel.

V

1. Gel şāh-ı ʿışka çāker ol
İki cihānda şākir ol
3. ʿĀlemlere ser-ʿasker ol
Devrāna gel devrāna gel

VI

1. ʿĪd-ı vişāl oldu yine
ʿArz-ı cemāl oldu yine
3. Qanlar helāl oldu yine
Qurbāna gel qurbāna gel

VII

1. **Nūrī** dilerse feyz ala
Bu maḥzen-i qalbūñ tōla
3. Deryā gibi pūr-mevc ola
ʿUmmāna gel ʿummāna gel

v

Gel, aşkın şahına köle ol. İki cihanda da şükreden ol. Âlemlere komutan ol. Devrana gel, devrana gel.

vi

Yine kavuşma bayramı geldi. Cemal gösterildi. Kanlar yine helal oldu. Kurbanaya gel, kurbanaya gel.

vii

Nûrî, feyz almak isterse kalbini hazinelerle doldursun. Derya gibi dalgayla dolsun. Ummana gel, ummana gel.

67.

Yūnus

11'li hece ölçüsü

I

1. Arayı arayı bulsam izini
İzinüñ tozına sürsem yüzimi
3. Hâk naşîb eylese görsem yüzini
Yâ Muhammed cānum ārzūlar seni

II

1. Bir mübārek sefer olsa da gitsem
Ka'be yollarında kumlara baţsam
3. Hūb cemālūñ bir kez düşde seyr itsem
Dost Muhammed cānum ārzūlar seni

III

1. 'Alī ile Hāsan Hüseyn anda
Sevdāsı gönülde muhabbet cānda
3. Yarın maşşer günü Hâk dīvānında
Yâ Muhammed cānum ārzūlar seni

IV

1. **Yūnus** medh eyler seni dillerde
Dillerde dillerde hem gönüllerde
3. Arayı arayı ğurbet illerde
Dost Muhammed cānum ārzūlar seni

---

67. 16^a. Âşık Yūnus, k. 196. (Tatçı, 2005: 159-160). Şiir Dīvān'da 6 dörtlüktür.

I

Araya araya izini bulsam. İzlerinin tozuna yüzümü sürsem. Hak, nasip eylese yüzünü görsem. Ey Muhammed, canım seni görmek ister.

II

Bir mübarek sefer olsa da gitsem. Kâbe yollarında kumlara batsam. Güzel cemalini bir kez düşümde görsem. Dost Muhammed, canım seni görmek ister.

III

Ali, Hasan ve Hüseyin orada. Onların sevdaları gönüldedir. Yarın, maşşer günü Hakk'ın huzurunda ey Muhammed, canım seni görmek ister.

IV

Dillerde Yunus seni metheder. Hem gönüllerde hem dillerde. Araya araya gurbet ellerde izini bulsam. Dost Muhammed, canım seni görmek ister.

68.

Bîçâre

Müstef' ilâtün müstef' ilâtün

I

1. Senden ricāmuz sulţānum Allāh
‘Afv it ḥaṭāmuz gufrānum Allāh
3. Derdlüyüz geldük dermānum Allāh
Raḥm eyle bize Raḥmānum Allāh

II

1. Gerçi yanında cürmümüz çokdur
Lîk gufrānuñ dahı artuğdur
3. Bāb-ı iḥsānuñ dā’im açuğdur
Raḥm eyle bize Raḥmānum Allāh

III

1. Ğaflete ṭalduğ eksikli olduk
Ḳapuña geldük raḥmetüñ umduğ
3. Ey kerem kânî luṭfuña ḳalduğ
Raḥm eyle bize Raḥmānum Allāh

---

68. 16^a. Bîçâre Divânı, m. 108. (Aydın, 2007: 150).

I

Sultanım Allah! Senden ricamız hatamızı affet, gufranım Allah. Dermanım Allah! Dertliyiz sana geldik. Rahmanım Allah! Bize rahmet et.

II

Aslında yanında hatalarımız çoktur. Ancak senin de bağışlaman çoktur. İhsan kapın daima açıktır. Rahmanım Allah! Bize rahmet et.

III

Gaflete dalıp kusurlu olduk. Kapına gelip rahmetini umduk. Ey keremi bol olan Allah’ım lütfunu ihsan et. Rahmanım Allah! Bize rahmet et.

IV

1. Yoluñ Kerīmā dergāha lāyık
Ola ‘ uşātuñ ‘ uşşāka lāhık
3. Raḥmetüñ oldı ‘ işyāna sābık
Raḥm eyle bize Raḥmānum Allāh

V

1. İrmedi yāre oldı āvāre
Düşdi **Bīçāre** āh ile zāre
3. Vaşluñla eyle derdine çāre
Raḥm eyle bize Raḥmānum Allāh

69.

Yūnus*11’li hece ölçüsü*

I

1. Cānum ḳurbān olsun senüñ yoluña
(Adı güzel kendi güzel Muḥammed)
3. ‘ Āşık olanlaruñ vardur cefāsı
Yarın anda vardur zevḳ u şafāsı
5. On sekiz biñ ‘ ālemüñ Muştafāsı
(Adı güzel kendi güzel Muḥammed)

IV

Ey kerim Allah’ım, senin yolun dergāha layıktır. Sana isyan edenler, âşıklar arasına katılsa senin rahmetin ondan önce gelir. Rahmanım Allah! Bize rahmet et.

V

Sevgiliye ulaşamadı, avare oldu. Bīçare, ah vah etmeye düştü. Vaslınla derdine çare bul. Rahmanım Allah! Bize rahmet et.

69. **16^b.** Āşık Yūnus, g. 14. (Taṭçı, 2005: 26-27). Şiir Dîvân’da 5 dörtlüktür.

I

Senin yoluna canım kurban olsun. Adı güzel, kendi güzel Muhammed. Āşık olanların cefası çoktur. Sevgilinin yarın ahirette zevk ve sefası vardır. On sekiz bin âlemin Mustafası, adı güzel, kendi güzel Muhammed.

II

1. ‘ Āşık **Yūnus** neyler cihānı sensiz
Sen Hāḫ peygambersin şeksüz gümānsuz
3. Saña uymayanlar dīnsiz ĩmānsız
(Saña uymayanlar gider ĩmānsız)
5. (Adı güzel kendi güzel Muḫammed)
İsmi güzel kendi güzel Muḫammed

70.

Hüdāyī

Mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Hūdāyā cümle-i ‘ ālem
Saña ‘ āşık seni ister
3. Melek cinnī benī Ādem
Saña ‘ āşık seni ister ister

II

1. Zemīn olmuş yoluñda ḫāk
İder deryā yaḫalar çāk
3. Dün ü gün raḫş ider eflāk
Saña ‘ āşık seni ister

II

Āşık Yunus cihani sensiz ne yapsın? Şüphesiz, şeksiz sen Hak peygambersin. Sana uymayanlar dīnsiz ve imansızdır. (Sana uymayanlar imansız gider.) Adı güzel, kendi güzel Muhammed. (İsmi güzel, kendi güzel Muhammed.)

70. 16^b. Aziz Mahmud Hüdāyī Dīvānı, m. 45. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 113-115). Şiir Dīvān’da 13 dörtlüktür.

I

Ey Allah’ım! Bütün âlem sana âşık, seni ister. Melek, cin, insanoğlu sana âşık, seni ister.

II

Yeryüzü senin yolunda toprak olmuş. Deniz yakasını yırtar. Felekler, gece gündüz dans eder. Sana âşık, seni ister.

III

1. Seherde açılan güller
Öten şūrīde bülbüller
3. Benefşelerle sünbüller
Saña ʿāşık seni ister

IV

1. Eger mihr ü eger zerre
Eger baħr ü eger kaçre
3. Eger Tūbā eger Sidre
Saña ʿāşık seni ister

V

1. Eger ħūrī eger ğilmān
Eger Mālik eger Rıdvān
3. Sekiz cennet yedi nīrān
Saña ʿāşık seni ister

VI

1. Eger bāğlar eger beller
Ayağına yüz sürerler
3. Aқан şular esen yeller
Saña ʿāşık seni ister

III

Seherde açılan güller, öten âşık bülbüller, menekşeler, sünbüller, sana âşık, seni ister.

IV

Güneş de zerre de deniz de damla da Tuba da Sidre de sana âşık, seni ister.

V

Hūrī de Gılman da Mālik de Rıdvan da sekiz cennet de yedi cehennem de sana âşık, seni ister.

VI

Bağlar da dağlar da ayağına yüz sürerler. Akan sular, esen yeller sana âşık, seni ister.

VII

1. Eger bāğ u eger bostān
Eger sūnbül eger reyḥān
3. Efendi hep bahāristān
Saña ʿāşık seni ister

VIII

1. Eger gā'ib eger ḥāzır
Eger bāṭın eger zāhir
3. Eger mü'min eger kāfir
Saña ʿāşık seni ister

IX

1. Kimine kapı açılmaz
Kimi geçer gider ilmez
3. Kimi bilür kimi bilmez
Saña ʿāşık seni ister

X

1. **Hüdāyī**ye irüp ḥālet
Vişālūñle bula lezzet
3. Efendi cümle mevcūdāt
Saña ʿāşık seni ister

VII

Bağ da bostan da sūnbül de reyhan da ey Yaradan, hep bahar yerleri sana âşık, seni ister.

VIII

Maddi de manevi de görünen de görünmeyen de mümin de kāfir de sana âşık, seni ister.

IX

Kimine kapı açılmaz, kimi gider gelmez, kimi bilir, kimi bilmez. Hepsi sana âşık, seni ister.

X

Hüdāyî 'ye manevi hâl erişsin, visalinle lezzet bulsun. Ey Yaradan, bütün varlıklar sana âşık, seni ister.

71.
Hüdāyī

Müstef'ilün müstef'ilün

I

1. Ey enbiyālar serveri
Ey evliyālar rehberi
3. Ey ins ü cān peygamberi
Ehlen ve sehlen merḥabā
(Yā Muṣṭafā yā Müctebā)
(*Ehlen ve sehlen merḥabā*)

II

1. Peygamber idüñ ol zamān
Yoğ-idi 'ālemde nişān
3. Ḳurbān saña baş ile cān
Ehlen ve sehlen merḥabā

III

1. Sen cānlaruñ cānānısın
Derdlileruñ dermānısın
3. 'Ālemleruñ sulṭānısın
Ehlen ve sehlen merḥabā

---

71.   **17^a.**

I

Ey peygamberlerin önderi, evliyalar rehberi, insan ve cin taifesinin peygamberi! Hoş geldin, merhaba. (Ey Mustafa, ey Müctebâ!) Hoş geldin, merhaba.

II

O zaman peygamberken âlemde eser yokken sana baş ile can kurban olsun. Hoş geldin, merhaba.

III

Sen canların cananısın. Dertlilerin dermanısın. Âlemlerin sultanısın. Hoş geldin, merhaba.

IV

1. *Allāhu ekber şānehū*
Sulṭānehū Sübhānehū
3. *Ḳad-cā'enā burhānehū*
Ehlen ve sehlen merḥabā

V

1. Güneş cemālūñ görelüm
Pāyiñe yüzler sürelüm
3. Yoluña cānlar virelüm
Ehlen ve sehlen merḥabā

VI

1. Cümle nebīler geldiler
Pāyiñe yüzler sürdiler
3. Yoluña cānlar virdiler
Ehlen ve sehlen merḥabā

VII

1. Sensin ol maḥbūb-ı Ḥudā
İtme şefā' atden cūdā
3. Aḥmed Muḥammed Muştafā
Ehlen ve sehlen merḥabā
(Yā Muştafā yā Müctebā)
(*Ehlen ve sehlen merḥabā*)

IV

Allah'ın şanı ne yücedir. O sultandır, Sübhandır. Rehberimiz geldi bize. Hoş geldin, merhaba.

V

Güneş cemalini görelim. Ayağına yüzümüzü sürelim. Yolunda canlar verelim. Hoş geldin, merhaba.

VI

Bütün peygamberler geldiler. Ayağına yüzlerini sürdüler. Yoluna canlar verdiler. Hoş geldin, merhaba.

VII

Allah'ın habibi sensin. Şefaatten ayırma. Ahmed, Muhammed, Mustafa hoş geldin, merhaba.(Ey Mustafa, ey Müctebâ! Hoş geldin, merhaba.)

72.

Sezâyî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Virüp cân u dili dildâre varlıqdan berî oldum
Fenâ baħrine ğarķ oldum ebed ölmem diri oldum

Ne mazîden muzâri‘ den ne istikbâle fikrüm var
Fenâ bulmuşdur aħvâlüm anuñçün serserî oldum
3. Şoyunup ğarf libâsından irişdüm nokta-i sırra
O nokta içre maħv itdüm vücūdum Ğayderî oldum

Sezâyî Gülşenînüñ sırrına mazħar olup geldüm
Bugün râh-ı muħabbetde ğamunuñ rehberi oldum

73.

Mef'ülü mefâ'îlün mef'ülü mefâ'îlün

1. Derdiyle behey ‘ aşık bîçâre neden olduñ
Bir yerde ğarârın yok âvâre neden olduñ

Toķunmadı hîç saña tîĝ-ı müşkisi yârin
Ey sîne-i mecrûħum pür-yâre neden olduñ
3. Bir ğonca sevüp ey dil ğâr-ı ğama mı düşdüñ
Gül gibi bu ğülşende şad-pâre neden olduñ

72. 17^a. Hasan Sezâyî Dîvânı g. 231. (Özuygun, 1999: 435). Şiir Dîvân’da 5 beyittir.

¹ Canı ve gönlü sevgiliye verip varlıktan uzaklaştım. Fena denizinde boğuldum, sonsuza kadar ölmem, diri kaldım.

² Ne geçmişten ne şimdiden ne de gelecekte haberim var. Ahvalim faniliğe ermiştir, onun için serseri oldum.

³ Harf elbisesinden soyunup sırrın noktasına ulaştım. O nokta içinde varlığımı mahvettim. Hayderî oldum.

⁴ Ey Sezâyî! Gülşenî’nin sırrına ulaşıp geldim. Bugün aşk yolunda herkesin rehberi oldum.

73. 17^a.

¹ Hey dertli âşık, onun derdi yüzünden neden çaresiz kaldın? Bir yerde durmazsın, neden avare oldun?

² Sevgilinin sana hiç misk kokulu kılıcı dokunmadı. Ey yaralı göğsüm, neden yaralarla doldun?

³ Ey gönül, bir goncayı sevip gam dikenine mi düştün? Bu ğülşende gül gibi neden paramparça oldun?

Pā-māl-i muḥabbetsin yoḳdur başına çāre
Ey sīne-i mecrūḫum pūr-yāre neden oldun

Şabā
74.
Nūrī

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

I

1. *Ḥabībullāh* cihāna cān degül mi
Vücūdı 'āleme sulṭān degül mi
3. Cihāna bā' iş oldı çünki nūrı
Ziyāsı 'āleme tābān degül mi

II

1. Nebīler serveri şāh-ı rusüldür
Gülistān-ı vişāl içinde güldür
3. Zuhūrı bize hādī-i sübüldür
Beyānı āyetü'l Kur'ān degül mi

III

1. İrince *lī ma'Allāh* 'ālemine
Varınca ḫālet-i vuşlat demine
3. Kādem başınca ol arş-ı berīne
Cenāb-ı Ḥāzrete mihmān degül mi

⁴ Aşk yüzünden ayaklar altına alınmış muhabbetsin. Derdine çaresi yoktur. Ey yaralı göğsüm, neden yaralarla doldun?

74. **17^b.** Abdūlahad Nūrī Dīvānı, m. 123 (Coşkun, 2001: 160). Şiir Dīvān'da 5 dörtlüktür.

Allah'ın habibi, cihana can değil mi? Vücudu âleme sultan değil mi? Çünkü onun nuru kâinatın yaratılmasına sebep oldu. Nuru âlemi aydınlatmaz mı?

Peygamberlerin önderi, nebilerin şahıdır. Kavuşma gülşeni içinde güldür. Zuhuru bize kurtuluş yoludur. Sözleri Kur'ân âyetleri değil mi?

"Allah benimledir" sırrına ulaştınca göğün en yüksek tabakasına ayak bastığı zaman Allah'ın huzurunda misafir değil mi?

IV

1. O şemse zerre bulursa bu **Nūrî**
Yeter ‘âlemlere bir zerre nūrî
3. Olur zulmâtı çün kâşif zühûrî
Beyân-ı mu‘cîzi bürhân degül mi

75.

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

I

1. Eyleyüp ħabl-i metīne i‘tişām
Rāh-ı tecrīde sülūk it ber-devām
3. Eyle ‘İsâ ile göklerde ħırām
Ĥazret-i Allāh ide şāhib-i maķām

II

1. Şayķal-ı tevĥīd ile it ķalbi pāk
Tā-be-dāmen ‘ışķ-ile ķıl ceybi çāk
3. Gel tevāzu‘ la gönül ħāk ol ki ħāk
Ĥazret-i Allāh ide şāhib-i maķām

III

1. Eylegil ser-cümle terki ķīl u ķāl
Tā-be-key endīşe-i baĥş u cidāl
3. ‘Ārif-i vaķt ol *nedānem* dersin al
Ĥazret-i Allāh ide şāhib-i maķām

IV

Bu Nūrî, O güneşe zerre olursa âlemlere bir zerre nuru yeter. Karanlıklar içinde ortaya çıkar. Mucizevi sözleri delil değil mi?

75. 17^b.

I

Kur’ân-ı Kerîm’e sınımsız sarılıp tecrid yolunda devamlı ilerle. İsa ile göklerde dolaş. Yüce Allah seni makam sahibi etsin.

II

Tevhit cilacıyla kalbini tertemiz eyle. Eteğine kadar aşk ile yakını yırt. Tevazu ile gel, gönül toprak ol, toprak ki yüce Allah seni makam sahibi etsin.

III

Bütün dedikoduların hepsini terk et. Tartışma ve kavgaların endişesi ne zamana kadar? Vaktin arifi ol, “bilmiyorum” dersini al. Yüce Allah seni makam sahibi etsin.

IV

1. Eyle ‘irfāna dilā sa‘ y-ı cemīl
Sırr-ı *kerremnā*-yı bir hōş fehm kııl
3. *Naħnu akrebd*en murādullāhı bil
Hāzret-i Allāh ide şāhib-i maķām

76.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Ravzaña çün yüz süren bulur amān
El-amān ey faħr-i ‘ālem el-amān
3. Her gelen dil-ħaste buldı tāze cān
El-amān ey faħr-i ‘ālem el-amān

II

1. Eyleseñ bir kerre luţfuñla nazār
Hīç derūnumda ķalūr mı bir keder
3. Kııl şefā‘at Hāķdan ey nūr-ı başār
El-amān ey faħr-i ‘ālem el-amān

III

1. Mazħar olmaķ isteyüp esrārıña
Çünki geldüm ķabr-i pūr-envārıña
3. Merħametle kııl nazār züvvārıña
El-amān ey faħr-i ‘ālem el-amān

IV

Ey gönül, irfana güzelce çalışarak ulaş. Biz “şereflendirdik” (İsrâ 17/70) sırrını bir güzelce anla. “Biz insana şah damarından daha yakınız”(Kaf 50/16) sözünden Allah’ın muradını bil. Yüce Allah seni makam sahibi etsin.

76. 18^a.

I

Senin ravzana yüz sürenler yardım bulurlar. Ey alemlerin övücü yardım et. Her gelen gönül hastası can buldu, iyileşti. Ey alemlerin övücü yardım et.

II

Bir kere lütfunla baksan, hiç yüreğimde bir keder kalır mı? Ey göz nuru Allah’tan şefaet et. Ey alemlerin övücü yardım et.

III

Sırlarına ulaşmak için nurla dolu kabrine geldim. Ziyaretçilerine merhametle bak. Ey alemlerin övücü yardım et.

77.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. İremes ol şıḥḥate derdüñle bulmazsa devā
Bulmaz ol baş devleti yoluñda olmazsa fedā
- Sidre-i ravzañ havāş ervāḥına dārü's-selām
Şahā-yı türben zünüb emrāzına dārü'ş-şifā

78.

Şemsî

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. İrmedi bāğ-ı cemālün gibi zībā gülşene
Ol hevā ile cihānı seyr ider bād-ı şabā
- Dir idün *el-fakru fahrî* her dem ey maḥbüb-ı Hāḫ
Şāh-ı kevneyn iken olmayup muḥabbet māsivā
3. Diyicek düşmenlerün *yā leytenî küntü türāb*
Senden umarlar şefā' at evliyā vü enbiyā
- Ümmet içre gerçi **Şemsî** ḥor u zārdur cümleden
Lîk hiç kesmez Cenābuñdan ümîdin ol gedā

77. 18^a.

¹ Senin derdinle deva bulamazsa sağlığına kavuşamaz. Yolunda feda olmazsa o baş saadeti bulamaz.

² Makamın ulu kimselere cennettir. Türbenin bulunduğu yer günahkârların hastalıklarına şifadır ve hastalara şifa yurdudur.

78. 18^a. Şemsettin Sivâsî Dîvânı g. 3 (Süer, 2015: 192-193). Şiir Dîvân'da 9 beyittir.

¹ Saba rüzgarı, o hevesle bütün dünyayı dolaştı ancak senin cemalinin gülşeni gibi gül bahçesine güzel gelmedi.

² Ey Hakk'ın sevgilisi her zaman "fakirlik benim övüncümdür" derdin. İki âlem şahı iken Allah'tan gayrısını sevmedin.

³ Düşmanların "keşke toprak olsaydım" (Nebe 78/40. âyet) dedikleri mahşer gününde evliya ve nebiler senden şefaata isterler.

⁴ Gerçi ümmet içinde Şemsî herkes tarafından hor görülmüş ve inlemektedir ancak senden umudunu hiçbir vakit kesmez.

79.

Eşrefoğlu

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ey 'aceb bilmem nedür yâ Rab bu derdüñ çâresi
Gün gün artar hiç oñulmaz yüregimüñ yâresi

Hîç tabîb yüregimüñ yâresine kılmaz 'ilâc
Ey 'aceb var mı ola bencileyin bî-çâresi

3. Bağrı başlu gözi yaşlu cigeri delük delük
Olmışam 'âlem içinde 'ışkunuñ âvâresi

Eşrefoğlu Rûmî bu derde giriftâr olalı
Düşdi bir deryâya kim yokdur anuñ kenâresi

80.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. Kâr zâr oldu hemîşe 'âşık-ı şeydâlaruñ
Kıl teraḥḥum yâ İlâhî it 'inâyet yâ Nebî
3. Zîkr iderler vaşfiñi her dem senüñ cüyâlaruñ
Kıl teraḥḥum yâ İlâhî it 'inâyet ya Nebî

79. 18^a. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, g. 131. (Güneş, 1994: 420-421). Şiir Dîvân'da 9 beyittir.

¹ Yâ Rab! Acaba, bu derdin çaresi nedir, bilmem? Gün geçtikçe artar, yüregimin yaraları hiç iyileşmez.

² Hiçbir tabip yüregimin yarasına ilaç bulamaz. Acaba, benim gibi çaresiz olan derdimin bir çaresi var mıdır?

³ Bağrı yaralı, gözü yaşlı, ciğeri delik deşik âlemin içinde aşkının sarhoşu olmuşum.

⁴ Eşrefoğlu Rumî, bu derde tutulalı beri ucu bucağı olmayan bir deryaya düştü.

80. 18^b.

¹

Daima şeyda âşıkların işi hep inlemek oldu. Yâ Rab, merhamet et. Yâ Nebi, inayet eyle. Her zaman seni isteyenler, senin vasıflarını zikrederler. Yâ Rab, merhamet et. Yâ Nebi, inayet eyle.

81.
Vālī

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. Ey Hudādan luṭf u iḥsān isteyen
Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel
3. Cennet içre ḥūr u gılmān isteyen
Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel

II

1. Na' t-ı pākūñ cān u dilden diñle sen
Maḥz-ı nūr-ı Ḥaḫdur ol zāt-ı ḥasen
3. Olduğınca dünyede sağ u esen
Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel

III

1. Ol Resūlüñ doğduğı şeb bī-gümān
Leyle-i Ḳadre müşābihdür hemān
3. Bulmaḫ istersen cehennemden emān
Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel

IV

1. Fikr idüp dünyādan elbet göçmegi
Cennete āḫir şırātı geçmegi
3. Ḥavz-ı Kevşerden dilersen içmegi
Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel

---

81. 18^b.

I

Ey Allah'tan lütuf ve ihsan isteyen Resulallāh'ın tertemiz mevlüdüne gel. Cennetin içinde hur ve gilman görmek isteyen Resulallāh'ın tertemiz mevlüdüne gel.

II

Onun tertemiz naatını canı gönülden dinle. O güzelliklerin zâtı Hakk'ın nurudur. Dünyada sağ kaldıkça Resulallāh'ın tertemiz mevlüdüne gel.

III

Resulün doğduğu şüphesiz o gece Kadir gecesine benzemektedir. Cehennemden kurtulmak istersen Resulallāh'ın tertemiz mevlüdüne gel.

IV

Elbet dünyadan göçeceksin. Sıratı geçip sonunda cennete gitmek istersen, Kevser ırmağından su içmeyi dilersen, Resulallāh'ın tertemiz mevlüdüne gel.

V

1. Meclis-i mevlūda ey **Valī** mūdām
Ol resūle vir şalāt-ile selām
3. Cennet-i a' lāda istersen maḳām
Mevlūd-i pāk-i Resūlallāha gel

82.
Ġafūrī

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

I

1. Sürüp dergāhuña rüy- ı siyāhum
Umarum 'afv ola cürm ü günāhum
3. Penāhum Ḥāliḳum Rabbüm İlāhum
Ḥudāvendüm efendim pādişāhum

II

1. Eger sen eylemezsen derde dermān
Ne itsün neylesün biçāre insān
3. Yine senden olur her luṭf u iḥsān
Ḥudāvendüm efendim pādişāhum

III

1. **Ġafūrī**nüñ idüp derdine tīmār
Cemālūñ nūrını eyle sezā-vār
3. Keremlerle luṭuflar eyle her bār
Ḥudāvendüm efendim pādişāhum

v

Ey Valī, mevlūd meclisinde bulunmak istersen her zaman Resul'e salavat getir. Cennetin en yüksek makamında yer istersen Resulallāh'ın tertemiz mevlūdüne gel.

82. 18^b.

I

Dergāhına kara yüzümü sürüp günahımın ve kabahatlerimin affolmasını umarım. Dayanağım, Yaradanım, Rabbim, İlâhım, sultanım, efendim, padişahım.

II

Eğer sen derde derman etmezsen çaresiz insan neylesin. Her lütuf ve ihsan senden olur. Sultanım, efendim, padişahım.

III

Gafurî'nin derdine çare bulup cemalinin nuruna onu layık et. Her zaman keremler ve lütuflar eyle. Sultanım, efendim, padişahım.

83.
Niyâzî

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1. Sâliküñ mürşidine hîdmeti şâhâne gerek
Eşigine kıoya başın diye şâhâ ne gerek

Geçe dünyâ ile ‘uqbâyı dahı itmeye ‘âr
Bu yoluñ miñnetine ol kıatı merdâne gerek
3. Nâ-murâd olmağa t̄alib olalum menzil odur
Dahı halk içre adı ‘âkıll u dîvâne gerek

Dahı Mūsâ gibi Hızra gemisin deldire ol
Eski dîvârı yıkıup hem kıatl-i oğlana gerek
5. Gemi sağ olsa anı ğaşb ider emmâre-i nefis
Yeñi dîvâra begüm eskisi vîrâne gerek

Bu yola kim ki **Niyâzî** gire kıurbân ide cân
‘İd-i ekberdür aña vuşlat-ı cânâne gerek

---

83. 19^a.

¹ Dervişin mürşidine daima şahane hizmet etmesi gerek. Ey şah, onun eşigine başını koyduk, daha ne yapmamız lazım?

² Dünya ve ahiretten geçip utanmayı bırakmalı. Bu yolun sıkıntısına onun çok mertçe dayanması gerek.

³ Murada ermemeyi isteyelim, asıl gayemiz odur. Halk içinde adı akıllı ve divane olsun.

⁴ Hatta Musa gibi gemisini Hızır’a deldirsin. Hem eski duvarı yıkıp oğlanı öldürsün.

⁵ Gemi sağlam olsa da kötülüğü emreden nefis onu ele geçirir. Beyim, yeni duvar için eskinin yıkılması gerek.

⁶ Bu yola kim girse Niyâzî, canını kurban etsin. Sevgiliye kavuşmak ona en büyük bayram gerek.

84.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Olmuşken zulmet-i ‘ișyān içinde bī-ḥuzūr
‘Ālemi kıldı münevver yine sultānū’ş-şühūr
3. Ni‘ met-i ‘uzmā-yı Ḥaḫdur bize iftārū’s-sühūr
‘Ālemi kıldı münevver yine sultānū’ş-şühūr

85.

‘Aṭūfī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Dergeh-i Ḥaḫḫa yüzüñ sür ber-devām
Ber-murād olmaḫ dilerseñ ey göñül
3. Bāb-ı ḥidmetde muḫīm ol şubḫ u şām
Ber-murād olmaḫ dilerseñ ey göñül

II

1. Her murāda dest açup ‘arz-ı ricā
Eyle Ḥaḫḫa itme ğayra ilticā
3. Ṭālib-i Ḥaḫ ol yeter ḥubb-ı sivā
Ber-murād olmaḫ dilerseñ ey göñül

84. 19^a.

I

İsyān karanlığı içinde huzursuz kalmışken on bir ayın sultanı âlemi yine nurlandırdı. Hakk’ın bize en büyük nimeti oruç tutmaktır. On bir ayın sultanı âlemi yine nurlandırdı.

85. 19^a.

I

Ey gönül muradına kavuşmak istersen Hakk’ın dergâhına devamlı olarak yüzünü sür. Sabah akşam hizmet kapısında dur.

II

Ey gönül, muradına kavuşmak istersen her muradın için elini aç, Hakk’a sığın, başkasına sığınma. Hakk’ı isteyen ol, masiva sevdası yeter.

III

1. Zıkr-i Hak̄k-ile dem-ā-dem öziñi
‘Ālem-i lāhūta irgür söziñi
3. Eyle ihyā giceñi gündüziñi
Ber-murād olmağ dilerseñ ey gönül

IV

1. İster iseñ luğf ide Rabb-i Ğafūr
Dök nedāmet eşkiñi ol merd-i şabūr
3. Gel ‘Aṭūfī gibi ol merd-i şekūr
Ber-murād olmağ dilerseñ ey gönül

86.

Na‘tī

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

I

1. Nola dil olsa şafādan pür-nūr
Eyledi māh-ı sa‘ ādet teşrīf
3. Eyle ta‘ zīmīne şarf-ı mağdūr
Eyledi māh-ı sa‘ ādet teşrīf

III

Ey gönül, muradına kavuşmak istersen kendini hep Hak̄k’ın zikriyle ihya et. İlahi âleme sözünü ulaştır. Gece gündüz uyanık kal.

IV

Ey gönül, muradına kavuşmak istersen çok merhamet eden Allah isterse lütfetsin. Pişmanlık gözyaşı dök, sabreden birisi ol. Atûfi gibi gel, şükreden adam ol.

86. 19^b.

I

Gönül sefayla dolsa ne olmuş? Saadet ayı geldi, şereflendirdi. Onu yüceltmek için elinden geleni yap. Saadet ayı geldi, şereflendirdi.

II

1. Olma üftāde-i çāh-ı ğaflet
Her zamāna girmez ele minnet
3. Kādrini bilmege eyle himmet
Eyledi māh-ı sa‘ādet teşrīf

III

1. Neşr olup nūr-ı nehār āfāka
Viridi maṭlūbunı Hāḡ ‘uşşāka
3. Na‘tiyā müjde dil-i müştākā
Eyledi māh-ı sa‘ādet teşrīf

87.

‘Alī

8’li hece ölçüsü

I

1. Mevlā seni tevḥīd iden
Görse nola dīdāruñı
3. Taḡdīs ü hem tecdīd iden
Görse nola dīdāruñı

II

1. Göñli gözi açıklaruñ
Pervāne-veş yanıklarunı
3. Kurbān olan ‘aşıklarunı
Görse nola dīdāruñı

II

Gaflet kuyusuna düşme, çaresiz olma. Her zaman minnet bu kadar kolay ele geçmez. Kadrini bil, himmet et. Saadet ayı geldi, şereflendirdi.

III

Gündüzün nuru, ufuklara yayıldı. Allah, âşıklara dileğini verdi. Ey Natî! Âşıkların gönlüne müjdeler olsun. Saadet ayı geldi, şereflendirdi.

87. 19^b.

I

Mevla, seni tevhit eden senin yüzüne erişse şaşılmaz. Sana büyük hürmet eden ve sürekli seni anan senin yüzünü görse şaşılmaz.

II

Gönlü gözü açık olanların, pevane gibi yanmışların, kurban olan âşıkların senin yüzünü görse şaşılmaz.

III

1. Her dem yire koyup yüzün
Dergāha ‘ arz iden özin
3. Vird eyleyen Mevlā sözün
Görse nola dīdāruñı

IV

1. Geldi ‘Alī ĩmān-ile
Taşdıķ idüp erkān-ile
3. Göñli taldı Ŗur’ān-ile
Görse nola dīdāruñı

88.

Hüdāyī

Müstef’ilün müstef’ilün

I

1. Hūrşīde iltüp zerreyi
Bedr-i tamāma lem’ ayı
3. Deryāya şalup kıatreyi
‘Ummān iderler Hū ile

II

1. Ėayra **Hüdāyī** meyli kes
Mevlā yeter bākī heves
3. Zıkrını Hākķuñ her nefes
İ’ lān iderler Hū ile

III

Her an yere yüzünü koyup kapına gelip kendini arz eden, Mevla diye sürekli dua eden yüzünü görse şaşılmaz.

IV

Alī, esasları ile tasdik edip imanla geldi. Kur’ān-ı Kerīm ile gönlünü doldurdu. Yüzünü görse şaşılmaz.

88. 20^a. Aziz Mahmud Hüdāyī Dīvānı, m. 8. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 29-31-33). Şiir Dīvān’da 10 dörtlüktür.

I

Hū ile zerreyi hurşide iletirler. Işıķı dolunaya ulaştırırlar. Damlayı denize salıp okyanus ederler.

II

Hüdāyī, gayrıya meyli kes. Mevla yeter, baki heves. Hakk’ın zıkrını her nefes Hū ile ilan ederler.

89.
Hüdâyî

Müstef'ilün Müstef'ilün

I

1. Her şeye sen virdüñ vücūd
Cümle saña eyler sücūd
3. Cānum seni kılsa şühūd
İhsān cenābuñdan senüñ

II

1. Kapuñdaki bîçāreler
Koyup ya kanda varalar
3. Ayrık kime yalvaralar
İhsān cenābuñdan senüñ

III

1. Her emri tedbîr eyleyen
Eşyāya te'sîr eyleyen
3. Cān u teni pîr eyleyen
İhsān cenābuñdan senüñ

IV

1. Saña **Hüdâyî** ey Kerîm
İster şırāt-ı müstakîm
3. Sensin çü Raḥmān u Raḥîm
İhsān cenābuñdan senüñ

---

89. 20^a. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 5. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 23-25). Şiir Dîvân'da 5 dörtlüktür.

I

Her şeye sen vücut verdin. Herkes sana secde eder. Keşke canım seni görse, ihsan senin tarafındadır.

II

Kapındaki çaresizler bırakıp nereye gitsinler? Başka kime yalvarsınlar? İhsan senin tarafındadır.

III

Her işi düşünen, eşyaya tesir eden, canve teni pir eden ihsan senindir.

IV

Ey Kerim, Hüdâyî sana sırat-ı müstakim ister. Çünkü Rahman ve Rahîm sensin. İhsan senin tarafındadır.

90.
Naḳṣī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Bir nazār ıl ḥālūme āsān ola cümle sübül
El-meded ey faḥr-i ‘ālem ṣāh-ı sulṭānu’r-rusül
3. Bāġ-ı güلزār-ı derūnumda açılsun tāze gül
El-meded ey faḥr-i ‘ālem ṣāh-ı sulṭānu’r-rusül

II

1. Zāt-ı pākiñe didi çün *raḥmeten lil-‘ālemīn*
Eyledi zāt-ı ṣerīfūñ muḳtedā-yı mürselīn
3. Saña ümmet oldu cümle evvelīn ü āḥirīn
El-meded ey faḥr-i ‘ālem ṣāh-ı sulṭānu’r-rusül

III

1. Ravzañı firdevs-i ra‘nā itdi udretle Ḥudā
Dā’imā eyler ziyāret enbiyā vü evliyā
3. Ehl-i ‘iṣyāna ṣefā‘ atdür cenābuñdan ricā
El-meded ey faḥr-i ‘ālem ṣāh-ı sulṭānu’r-rusül

---

90. 20^b.

I

Hālīme bir bak, bütün yollar kolay olsun. Ey ālemlerin övüncü, peygamberlerin sultanı yardım et. Gönlümdeki gül bahçesinde taze güller açılsın. Ey ālemlerin övüncü, peygamberlerin sultanı yardım et.

II

Allah, senin temiz zātın için “Ālemlere rahmet” dedi. Senin mübarek zātını peygamberlerin imamı yaptı. Bütün evvelkiler ve sonrakiler sana ümmet oldular. Ey ālemlerin övüncü, peygamberlerin sultanı yardım et.

III

Hak, kudretle senin ravzanı cennet gibi güzel yaptı. Enbiya ve evliyalar her zaman onu ziyaret ederler. İsyān edenler senin eṣiġinde ṣefaāt dilenirler. Ey ālemlerin övüncü, peygamberlerin sultanı yardım et.

IV

1. **Naķŧi**-yi ğam-hārı dergāh-ı Hudāda eyle yād
Eyle ol bīçāreñi zevķ-i viŧālũñ ile ŧād
3. Nār-ı ‘iŧķuñ rüz u ŧeb bulsun derũnumda ziyād
(Āh āh yā Ħabĩbullāh)
El-meded ey faħr-i ‘ālem ŧāh-ı sulţānu’r-rusũl

91.

‘Abdü’l-Ħay

Mefā’ilũn mefā’ilũn fe’ũlũn

I

1. Gider ħũznũ İlāhĩ eyle mesrũr
Keremlerle ‘aţālar eyle Mevlā
3. Keder viren ‘adũyı eyle maķħũr
Keremlerle ‘aţālar eyle Mevlā

II

1. İŧābet eyleyen ekdār-ı dũnyā
Ma’āŧĩdũr sebep a’lā vũ ednā
3. Didũm estağfirullāh pādiŧāhā
Keremlerle ‘aţālar eyle Mevlā

IV

Hakk’ın dergāhında gamlı Nakŧi’yi hatırla. O çaresizi vuslat zevkiyle mutlu et. Aŧkının ateŧi gece ve gũndũz gönlũmde artsın. (Ah ah ey Allah’ın Habibi) Ey ālemlerin övũncũ, peygamberlerin sultanı yardım et.

91. 20^b.

I

Ey Allah! Hũznũ gider, mutlu et. Ey Mevla, lũtuf ve ihsan eyle. Keder veren dũŧmanı kahret. Ey Mevla, lũtuf ve ihsan eyle.

II

Dũnya kederlerine rastlamaya sebep bũyũk kũçũk gũnahlardır. Ey padiŧah! Estağfirullāh dedim. Ey Mevla, lũtuf ve ihsan eyle.

III

1. Kuluñ **Abdü'l-Hay** umar luṭf u vefā
Ola lāyık maḥallī zühd ü taḳvā
3. Ma'ārif maḥzeni eyle İlähā
Keremlerle 'aṭālar eyle Mevlā

92.
Şāhīn

I

1. Şallallāhu 'ale't-Tihāmī
El-muzallel bi'l-ḥamāmī
3. Seyyidu veledi 'Adnānī
Mevlā yā Mevlā'l- mevālī
5. Mevlā yā 'alīm bī-ḥālī

II

1. Şallallāhu 'aleyke yā Aḥmed
Yā Muḥammed yā mümecced
3. Men rā' a nūrake seye sa' d
Mevlā yā Mevlā'l- mevālī
5. Mevlā yā 'alīm bī-ḥālī

III

Kulun Abdülhay senden lütuf ve ihsan umar. Dünyaya raġbet etmeden zühd ve takva sahibi olmaya layık olsun. Ey Allah! Maarif hazinesi eyle. Ey Mevla, lütuf ve ihsan eyle.

92. 20^b.

I

Allah'ın salat ve selamı Hz. Muhammed'e olsun. O peygamber bulutlarla gölgelenmiştir. Adnan'ın çocuklarının efendisidir. Ey efendim! Efendilerin efendisisin! Ey benim hâlimi bilen efendim!

II

Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun ey Ahmed! Ey desteklenen, ey saygı gören! Senin nurunu gören kimse mutlu olur. Ey efendim! Efendilerin efendisisin! Ey benim hâlimi bilen efendim!

III

1. Şallallāhu ‘ale’n-nebī
Zü’l-lisāni’l-‘Arabī
3. Ṭāhā zü’l-ḥulūḳi’l-cennetī
Mevlā yā Mevlā’l- mevalī
5. Mevlā yā ‘alīm bī-ḥālī

IV

1. Yā İlāhe’l-mecīd
Tenşur es-sultān Muḥammed
3. Tenşuru naşran mü’ebbed
Mevlā yā Mevlā’l- mevālī
5. Mevlā yā ‘alīm bī-ḥālī

V

1. Ente’s-selām tayyibū
Bī-nebiyyi’l-hādī el-munībū
3. Ve beşşerā bi’l-ḥayr ve neyyebū
Mevlā yā Mevlā’l- mevālī
5. Mevlā yā ‘alīm bī-ḥālī

VI

1. Rabbi bi’l-hādī’l-emīnī
Şāhibu’l-fazli’l-kerīmī
3. ‘Abduke Şāhīni’l-faḳīrī
Mevlā yā Mevlā’l- mevālī

III

Allah’ın salâtı Arapça konuşan nebinin üzerine olsun. Hz. Muhammed yüce ahlak sahibidir. Ey efendim! Efendilerin efendisisin! Ey benim hâlimi bilen efendim!

IV

Ey ulu Rabbim! Sen sultan Muhammed’e yardım et. Ona daima galip kılacak yardımını bahşet. Ey efendim! Efendilerin efendisisin! Ey benim hâlimi bilen efendim!

V

Sana selam olsun. O peygamber, insanların hidayetine vesile olur ve etrafına nur saçar. O hayrı müjdelere ve hayra yönlendirir. Ey efendim! Efendilerin efendisisin! Ey benim hâlimi bilen efendim!

VI

Hidayet, fazilet ve kerem sahibi efendim! Bu fakir Şahin senin kulundur. Ey efendim! Efendilerin efendisisin! Ey benim hâlimi bilen efendim!

5. Mevlā yā ‘alīm bī-ḥālī

93.
Nazmî

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

I

1. K̄o yaḳsun gel cisimüm nār-ı hicrān
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol
3. Olur elbetde bir gün vaşl-ı cānān
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol
(Göñül şükr eyle şükr eyle şekūr ol)

II

1. Ne kanlar nūş olunmuşdur bu ilde
Ne āteşler çekülmişdür bu yolda
3. Ne ğurbetler çekülmişdür bu yolda
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol

III

1. Aña ‘aşık deñilmez eyle inşāf
Ki nār-ı ‘ışka yanup olmaya şāf
3. Bu **Nazmî**-veş idüp tebdîl-i evşāf
Göñül şabr eyle şabr eyle şabūr ol
(Göñül şükr eyle şükr eyle şekūr ol)

---

93. 21^a.

I

Gel, bırak. Ayrılık ateşi bedenimi yaksın. Gönül sabret, sabret çok sabırlı ol. Bir gün elbette sevgiliye kavuşursun. Gönül sabret, sabret, çok sabırlı ol. (Gönül şükret, şükret, çok şükreden ol.)

II

Bu yerde ne kanlar içilmiştir. Bu yolda ne ateşler edilmiştir. Bu yolda ne gurbetler çekilmiştir. Gönül sabret, sabret, çok sabırlı ol.

III

Aşkın ateşine yanıp saf olmayana âşık denilmez. İnsaf et. Bu Nazmî gibi vasıflarını değiştirerek gönül sabret, sabret, çok sabırlı ol. (Gönül şükret, şükret, çok şükreden ol.)

94.
Himmet

Mefā'îlün mefā'îlün fe'ûlün

I

1. İlâhî zulmet-i cürm-ile taldum
Nedâmet eyledüm estağfirullâh
3. Uyup şeytâna nefsime kul oldum
Nedâmet eyledüm estağfirullâh

II

1. Eger kılmaz iseñ yâ Rabbi çâre
Yürekde oñulur mı böyle yara
3. Kuluñ kapuñı koyup kanda vara
Nedâmet eyledüm estağfirullâh

III

1. Benüm ' işyânumuñ pâyânı yoğdur
Velîkin rahmetüñ deryâsı çoğdur
3. ' Uşâta bâb-ı gufrânuñ açığdur
Nedâmet eyledüm estağfirullâh

IV

1. Günehde her ne ki yâ Rabbi kıldı
Peşîmân oluben cürmini bildi
3. Diyerek **Himmetî** kapuña geldi
Nedâmet eyledüm estağfirullâh

---

94. **21^a.** Himmet Dîvânçesi, m. (Yetkin, 2016: 116-117-118). Şiir Dîvânçe'de 10 dörtlükten oluşmaktadır.

I

Ey Allah'ım! Kabahatlerim ile günah karanlığında kaldım. Pişman oldum, estağfirullâh. Şeytana uyup nefsime kul oldum. Pişman oldum, estağfirullâh.

II

Ya Rabbi! Eğer derdime çare bulmazsan böyle yara yürekte iyileşir mi? Kulun senin kapından ayrılıp nereye gitsin? Pişman oldum, estağfirullâh.

III

Benim isyanımın sonu yoktur. Lakin senin rahmetinin deryası çoktur. Asilere rahmet kapın açıktır. Pişman oldum, estağfirullâh.

IV

Ya Rabbi! Her ne günah ki işledi, pişman olup kabahatini bilip Himmetî kapına geldi. Pişman oldum, estağfirullâh.

95.
Fethî

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

1. Oldur insân-ı kâmil kim ola evvel ehl-i hâl
Bilmeyen kendi vücûdın niçe bilsün ol kemâl

Medh idüp nazm-ı mübeyyende *kerremnâ* Hudâ
Pes o sırra maẓhar olan buldılar feyz-i cemâl
3. Zühd ü takvâ-yı şüretinde görinenler dâ‘imâ
Ger hülûş üzre olursa buldılar luṭf-ı nevâl

Mecma‘ -ı ‘uşşâkı gör kim bakmadılar ğayrıya
Haḫḫı maṭlab itdiler çün buldılar anlar vişâl
5. Enbiyâ vü evliyânuñ yoludur şerh itdigüm
Gir bu yola sen de **Fethî** kim cemâl olur me’âl

96.
Fethî

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

I

1. Yiter yandum firâkuñ âteşine
Tecellî it meded Sübhânum Allâh
3. Yiter kanlar katıldı gözyaşına
Tecellî it meded sultânnum Allâh

95. 21^b.

¹ Kâmil insan, evvelâ hâl ehli olmalıdır. O kemal ehli, kendi varlığını bilmeyeni nasıl bilsin?
² Allah, “Şerefliendirdik.” (İsrâ 17/70) diye Kur’ân âyetlerinde metheder. Öyleyse o sırra nail olanlar cemalinin feyzini bulurlar.

³ Zühd ve takva sahibi görünenler her zaman samimiyet üzerine olurlarsa nasiplerinin lütfunu bulurlar.

⁴ Gayrıya bakmayan âşıkların toplandıkları yeri gör. Hakk’ı istedikleri için onlar vuslata erdiler.

⁵ Açıkladığım yol enbiya ve evliyaların yoludur. Ey Fethî, sen de bu yola gir çünkü sonu güzeldir.

96. 21^b.

I

Ayrılığın ateşine yandığım yeter. Sübhanım Allah! Tecelli et, yardım et. Göz yaşına kanlar karıştığı yeter. Sultanım Allah! Tecelli et, yardım et.

II

1. Göñül seyr eyledi arz u semāyı
Görem diyü merāyādan hümāyı
3. Ta' ayyün pāsı ğaym itmiş havāyı
Tecellī it meded Sübhānum Allāh

III

1. Görinmez oldu kūy-ı vuşlat-ı yār
Duyulmaz oldu aşlā būy-ı dildār
3. Qoma bīgāne mehcūr böyle nā-çār
Tecellī it meded sulţānum Allāh

IV

1. Fenā oldu beķādan çün kināye
İrişdür **Fethī** evc-i 'alāya
3. Faķīri vāşıl eyle bu ğināya
Tecellī it meded sulţānum Allāh

97.
Baķī

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Zihī nūr-ı ruħ-ı 'ālem-fırūzuñ pertev-i Yezdān
Cemālūñ maţla' -ı envār-ı zāt-ı Hāzret-i Raħmān

Hābīb-i Kibriyā ħayrū'l-beşer sermāye-yi İslām
Güzīn-i enbiyā-yı ferħunde-fer dībāce-yi İmān

II

Gönül, aynadan Hümâ'yı görmek için yeri ve göğü dolaştı. Taayyün pası havayı kaplamış. Sübhanım Allah tecelli et, yardım et.

III

Yârin kavuşma köyü görünmez oldu. Sevgilinin kokusu asla duyulmaz oldu. Kayıtsız, uzaklaşmış ve böyle çaresiz bırakma. Sultanım Allah! Tecelli et, yardım et.

IV

Fena, bekadan kinayedir. Fethî'yi en yüceye ulaştır. Bu zenginliğe, bu fakiri kavuştur. Sultanım Allah! Tecelli et, yardım et.

97. 21^b.

¹ Âlemi aydınlatan yanağının nuru, Allah'ın ışığıdır. Cemalin, Hazret-i Rahman'ın zâtının nurlarının doğduğu yerdir.

² Allah'ın sevgili kulu, insanların hayırlısı, İslam'ın sermayesi, mübarek nebilerin seçkini, imanın ön sözü.

3. Sen ol zāhr-i bī-tūşegān-ı rŭz-ı maḥşersin
Ki eyler ŧefkatŭnden enbiyā der-yŭze-i iḥsān
- Senŭñ cāy-ı refī‘ ŭl-ḳadr-i ta‘ zŭm-i celālŭnden
Felek dā’ir melek ḥā’ir beşer vālih cihān ḥayrān
5. Şefī‘ ŭl-mŭznibīnā ḳalmışuz rāh-ı ma‘ āşīde
Zelīl ŭ müstağīş ŭ müstemend ŭ bī-ser ŭ sāmān
- Recā-yı mağfiretle rŭy-māl-i dergehŭñ olduḳ
Saña ḳaldı hemān **Bāḳī** mŭrŭvvet merḥamet fermān

98.

Ḥayālī

Mefā‘ilŭn mefā‘ilŭn fe‘ŭlŭn

I

1. Hevā şahrāsı içinde dŭn ŭ gŭn
Yŭrŭrem gāhī ‘ āḳil gāhī mecnŭn
3. Nażar ḳılmaz ise ol Ferd-i bīçŭn
Baña *veylŭn fe-veylŭn şümme veylŭn*

II

1. Bu nefşŭnden kime feryād idem ben
Yŭzŭm ḳarasını yā Rab nidem ben
3. Eger bu cŭrmile ḥāke gidem ben
Baña *veylŭn fe-veylŭn şümme veylŭn*

³ Sen, maḥşer gŭnünde azıksızların yol azıḳsın çŭnkŭ senin ŧefkatinden peygamberler ihsan dilenirler.

⁴ Senin celalinin hŭrmetli makamından dolayı felek dŭner, melek şaşkın, insanın aklı gitmiş, cihan hayran kalmıştır.

⁵ Ey gŭnahkārların ŧefaatchisi! İsyān yolunda kaldık. İsyān yolunda zelil, rehbersiz, yardıma muhtaç ve eli boş kalmışız.

⁶ Mağfiret arzusuyla dergāhına yŭz sŭrdŭk. Hemen artık iyilik, merhamet hep sana baki kaldı.

98. 22^a.

I

Heves çölünde gece gŭndŭz gāh akıllı gāh mecnun bir ŧekilde yŭrŭrŭm. Eşı ve benzeri olmayan Allah bakmaz ise bana yazıklar, yazıklar, yazıklar olsun.

II

Bu nefsim yŭzŭnden ben kime feryat edeyim? Ya Rab, yŭzŭmŭn karasını ne yapayım? Eğer bu kabahatlerle topraḳa girersem bana yazıklar, yazıklar, yazıklar olsun.

III

1. Yolumuz dostu doğru varmaz ise
Yüzümüz karası ağarmaz ise
3. İşimiz ger Hudā oñarmaz ise
Baña *veylün fe-veylün şümme veylün*

IV

1. Yarın mahşerde bu cürm ü hevādan
Tenüm ünler tutunca her yañadan
3. Şefâ' at irmez ise Muştafādan
Baña *veylün fe-veylün şümme veylün*

V

1. Ölüben sine girince **Hayâlî**
Dilümüñ qalmaya zikre mecālî
3. Bulunursam ' amelden şöyle hālî
Baña *veylün fe-veylün şümme veylün*

III

Yolumuz dostu uğramaz ise, yüzümüzün karası ağarmaz ise, işimizi Allah iyileştirmez ise bana yazıklar, yazıklar, yazıklar olsun.

IV

Yarın mahşerde bu kabahat ve kusurlar ile benim her taraftan seslenince Mustafa'dan şefaahat ulaşmazsa bana yazıklar, yazıklar, yazıklar olsun.

V

Ey Hayâlî! Ölüp mezara girince dilimin zikretmeye mecali kalmaz, amellerim olmasa bana yazıklar, yazıklar, yazıklar olsun.

99.
Mahvî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

1. Sivā efkārınuñ cüdi gönül mülkin harāb itdi
Elüm al düşmüşüm qaldur Mevlā-yı Raḥmānum
3. Emel ārzūsunuñ odı yaqub baḡrum kebāb itdi
Elüm al düşmüşüm qaldur Mevlā-yı Raḥmānum

II

1. Elestde rūḡ-ı insānı çün aldı ahd ü peymānı
Nüzül itdükde dünyāya tuta ol emr ü fermānı
3. Gelince 'ālem-i mülke unuttum ḡük-m-i Yezdānı
Elüm al düşmüşüm qaldur Mevlā-yı Raḥmānum

III

1. İlähî cümlenüñ qaşdı rızāña olalar nā'il
'İnāyet olmadın senden ya kimdür maṭlaba vāşıl
3. Kerem bābında tırandan biridür **Mahvî**-yi sâ'il
Elüm al düşmüşüm qaldur Mevlā-yı Raḥmānum

---

99. 22^a.

I

Dünya fikirlerin ordusu gönül ülkesini harap etti. Rahmanım Mevla! Düşmüşüm, elimden tut, kaldır. Emel arzusunun ateşi baḡrımı yakıp kebab etti. Rahmanım Mevla! Düşmüşüm, elimden tut, kaldır.

II

Eleste insan ruhu söz verdi. Bu sebepten dünyaya sözünü tutsun diye gönderdik. Mülk âlemine gelince Hakk'ın hükümlerini unuttum. Rahmanım Mevla! Düşmüşüm, elimden tut, kaldır.

III

Ey Allah'ım! Bütün herkesin maksadı senin rızana nail olabilmektir. Senden lütuf ve ihsan olmadan isteḡine kavuşan kimdir? Kerem kapında duranlardan biri dilenci Mahvî'dir. Rahmanım Mevla! Düşmüşüm, elimden tut, kaldır.

Çār-gāh**100.****Mısrî***Mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün*

1. Esmā-i İlähiyyede bî-ḥad hünerüm var
Her demde semāvāt-ı ḥurūfa seferüm var

Gönlüm gögünüñ yıldızınıñ hîç ' adedi yok
Her burcda benüm biñ güneş ü biñ kamerüm var
3. ' Ālimlere ebced ḥocası olmak olur 'ār
Alçağ görinen ebcede 'ālî nazarum var

' Arş u semevāt-ı 'ulūmuñ budur el-Ḥağ
Hem daḥı zemīninde dūkenmez güherüm var
5. Bunuñla pür oldı dem-i ' İsa ile **Mısrî**
Gönlüme daḥı ne gelürüm ne giderüm var

101.**Himmet***8'li hece ölçüsü***I**

1. Ne var derde düşdüm ise
Gönlül senden dermān ister
3. Merkezümden düşdüm ise
Gönlül senden dermān ister

100. 22^b.

¹ Allah'ın isimleri konusunda sınırsız hünerim vardır. Her zaman da harflerin göğüne seferim vardır.

² Gönül göğümün yıldızının hiç sayısı yoktur. Her burçta bin güneş ve bin ayım vardır.

³ Ālimlere ebced hocası olmak mahcubiyet verir. Küçük görünen ebcede yüksekte bakırım.

⁴ El-Hak ilminin göğü budur. Hem daha yeryüzünde tükenmeyen incilerim vardır.

⁵ Ey Mısrî, İsa'nın nefesiyle doldu. Gönlüme de ne gelen ne de giden vardır.

101. 22^b. Himmet Dîvânçesi, i. (Yetkin, 2016: 72). Şiir Dîvânçe'de 4 dörtlükten oluşmaktadır.

Derde düştüysen ne olmuş? Gönül, senden derman ister. Merkezinden ayrı düştüysen gönül, senden derman ister.

II

1. Fānī dünyā keşretinden
Kurtuluş yok miñnetden
3. Cenāb-ı Hāk Hāzretinden
Gönül senden dermān ister

III

1. Dervīş **Himmet** iydür bārī
Ben de bulaydum dildārı
3. Dil mülküñe ‘ışk-ı yāri
Gönül senden dermān ister

102.
Hüsni

8’li hece ölçüsü

I

1. Cemāl-i Hākka‘ âşıklar
Tarīkat içre şādıklar
3. İlm-i ledünne ‘ārifler
Bize Sināniler dirler

II

1. Özin Hākka [...] iden
Hākīkat şem‘ine yanan
3. ‘Işk-ı Hākka cānlar viren
Bize Sināniler dirler

II

Fani dünyanın çokluğundan, mihnetten kurtuluş yoktur. Cenab-ı Hakk’ın hazretinden, gönül senden derman ister.

III

Derviş Himmet söyler, hiç olmazsa ben de sevgiliyi bulsaydım. Gönül, senden gönül ülkesine derman olan yâr aşkını ister. Gönül, senden derman ister.

102. 22^b.

I

Biz Hakk’ın cemaline âşıklarız, tarikat içindeki sadıklarız, ledün ilmini bilenleriz. Bize Sināniler derler.

II

Bize özünü Hak’a .. eden, hakikat mumuna yanan, Hakk’ın aşkına canlar veren Sināniler derler.

III

1. İren pîr-i Sinânîye
İrer Muhammed ‘Alîye
3. Şāhib ‘ışk-ı İlāhîye
Bize Sinânîler dirler

IV

1. Şāh-ı velāyet Murtażā
Tarîkine kıl iktidā
3. Olsun fenā ‘ayn-ı beķā
Bize Sinânîler dirler

V

1. Eyle Sinânîye iķrār
Gitsün derūnuñdan inkār
3. Gel tevĥîde eyle ezķār
Bize Sinânîler dirler

VI

1. Çünkü ‘azîzüm Muştafā
Feyz-i Ĥudā oldu ‘aķā
3. Dā’im şükr eyle **Hüsniyā**
Bize Sinânîler dirler

III
Sinânîye’nin pirine eren Muhammed’e ve Ali’ye erer. Bize Allah’ın aşkına sahip Sinânîler derler.

IV
Velilik şahı Murtazâdır, onun yoluna gir. Fena, bekaya dönüşsün. Bize Sinânîler derler.

V
Sinânîye sözle bağlan. Gönlünden inkâr gitsin. Tevhide gel, zikret. Bize Sinânîler derler.

VI
Şeyhim Mustafa olduğu için bana da Allah’ın feyzi ihsan edildi. Ey Hüsni! Her zaman şükret. Bize Sinânîler derler.

103.
Hüsni

11'li hece ölçüsü

1. Cihānı terk eyle cānān gerekse
Unut ğayrı Haḫka ĩmān gerekse

Göñül evinde ḫoma ğayrı ūret
Gider ağyārını mihmān gerekse
3. Ḳuşan 'ıŝḫ kuvvet ğayret zünnārı
Terk it cemāl nūrla Sübhān gerekse

Vücūdundan cihān pür-nūr olupdur
Ve in min şey'in oḫu bürhān gerekse
5. Fedā ḫıl cānını 'ıŝḫuñ yolına
Bu 'ide Haḫ için ḫurbān gerekse

Hüsniyā 'ıŝḫ-ı yāri ḫoma elden
İriŝe rahmet-i Raḫmān gerekse

104.
Nakşi

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Göñül dūr olma ŝer'iden seni ŝayd itmesün dünyā
Edā it emrini Haḫḫuñ ŝaḫın elden çıkar 'uḫbā

---

103. 22^b.

¹ Sevgili gerekiyorsa cihani terk et. Hakk'a iman gerekiyorsa gayrıyı unut.

² Göñül evinde başka suret bırakma. Misafir gerekiyorsa başkalarını gönder.

³ Aşk, kuvvet ve gayret zünnarını kuşan. Nurla Sübhan gerekiyorsa cemali terk et.

23^a

⁴ Onun varlığından bütün âlem nurla dolar. Buna delil gerekse "Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur." (İsrâ 17/ 44. âyet) âyetini oku.

⁵ Allah için bu bayrama kurban gerekiyorsa aşkın yoluna canını kurban et.

⁶ Ey Hüsni! Rahman'ın rahmeti erişmesi gerekiyorsa o zaman yârin aşkını elden bırakma.

104. 23^a. Nakşi Ali Akkirmânî Dîvânı g. 1. (Atik, 2003: 169-170). şiir Dîvân'da 14 beyittir.

¹ Ey gönül! ŝeriatten uzaklaşma, dünya seni avlamasın. Hakk'ın emrini yerine getir yoksa ahireti kaybedersin.

- Hişār-ı şer‘ i muhkem tut hevā-yı nefse aldanma
Şeyāḫīn‘ askeri tā kim metā‘ ın itmesün yağmā
3. Görinmezsin şerī‘ atsiz işüñ bitmez benüm ‘ ömrüm
Muḥammed Muştafā ḫaḫḫı olursuñ ‘ ilmile deryā
- Göz aç pīrezen-i dehrüñ igen mekrine aldanma
Şaḫın zeyn idüp kendin saña zehrin şunar ammā
5. Şerī‘ at ḫapudur evvel ikinci gel tarīḫat gör
Ḥaber al sırr-ı Aḫmedden ne yüzden gösterüp rüyā
- Üçüncü ma‘ rifetdür kim rumüz-ı ders-i ‘ uşşāḫı
Oḫursın levḫ-i ḫudretten bilürsin ḫandadır ma‘ nā
7. Budur maḫşūd olan āḫir ki dördüncü ḫaḫīḫatdür
Ki oldur cümleñüñ aşlı ne kim var ḫaḫḫ olan eşyā
- Bu naḫmum eyleyen icrā bugün ‘ âlemde ey zāhid
Geçer menzillerin bir bir olur ol ‘ âlem-i kübrā
9. Güzer olmazsa menziller hevā-yı nefside āḫir
Görünür özge şüretten kaçan kim ḫaşr olur mevtā
- Gezer ol niçe biñ yıllar yeler vādīleri bir bir
Yanar nār-ı caḫīm içre olur kārı anuñ eyvāḫ

² Şeriat kalesini sağlam tut. Nefsin isteklerine aldanma. Böylece şeytanın askeri senin malını yağmalamasın.

³ Ey benim ömrüm! Şeriatlı görünmezsin, işin bitmez. Muhammed Mustafa için ilimle derya olursun.

⁴ Kocakarı dünyanın hiçbir hilesine aldanma, gözünü aç. Sakın, kendini süslenip sana zehrini sunar.

⁵ İlk kapı şeriattır. Gel, ikincisi tarikattır bunu gör. Sana hangi şekilde rüya gösterirse sen o yoldan Ahmed’in sırrından haber al.

⁶ Üçüncü kapı marifettir. Burada kudret levhasından âşıkların derslerini okursun. Mana nerededir, bilirsın.

⁷ Sonunda ulaşılmak istenen şey de dördüncü kapı olan hakikattir. Yaratılmış olan ne varsa, her şeyin aslı odur.

⁸ Ey zahit! Bugün âlemde bu şiirimi yerine getiren menzilleri bir bir geçerek o en büyük âlemin kendisi olur.

⁹ Menziller, sonunda nefsin istekleri yüzünden geçilmezse ölü dirildiğinde o başka bir yüzle görünür.

¹⁰ Kaç bin yıl gezer, vadileri hızla geçer. Cehennem ateşi içinde yanar, işi eyvah demek olur.

11. Cemâldür şanma ey zâhid o şüret kesbîdür anuñ
 Odur kim rûz-ı maḥşerde olur ‘âlemlere rûsvâ
 Olur mı hîç ḥulûl ol kim ne var cümle mevcûdât
 Ola bir-nûr-ı Vâhid kim ser-â-ser eyle her cā
13. Bu nazm-ı pākûñ ey **Naḳşî** ḳabûl itmezse münkirler
 Görürler yevm-i *tüblâ*da ḳaçan kim irişür ferdâ

Hüseynî
105.
Rif‘at

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Derûnum ‘ışḳuñ ile yâ Resûlallâh kebâb oldı
 Vücûdum milketi hicrûñ hevâsı-ile ḥarâb oldı
 Vücûd-ı nâzenîñ mebde-yi feyz-i ḥaḳîḳatdür
 Anuñçün ‘ışḳ-ı pākûñ ‘âleme ḥüsnü’l-me’âb oldı
3. Ḳudûmüñ bâ‘ iş-i faḥr-i maḳâm-ı ‘arş-ı a‘lâdur
 Dilüñde sırr-ı *mâ evḥâ* sözüñ faşlü’l-ḥiṭâb oldı
 ‘Ulüvv-i şân-ı ‘âlî şānuña *levlāk* ile şāhā
 Cenâb-ı Ḥazret-i Ḥaḳdan ḥiṭâb-ı müsteṭâb oldı

¹¹ Ey zahit! O sureti cemal zannetme. O, onun kazandığıdır. Maḥşer günü âlemlere rezil olan odur.

¹² Var olan bütün mevcudata onun hulul etmesi hiç olur mu? O vahit olan Allah’ın nurudur. Her yerde baştan başa vardır.

¹³ Ey Naḳşî, bu temiz nazmını inkâr edenler kabul etmezse, “bütün gizliliklerin ortaya çıkarıldığı gün” (Tarık sûresi 9.âyet) ne zaman ki yarına erişirler, ne olacağını görürler.

105. 23^b.

¹ Yâ Resulallâh! Derunum, senin aşkınla kebab oldu. Varlık ülkem, ayrılık hevesiyle harap oldu.

² Narin varlığın hakikat feyzinin kaynağıdır. Ondandır dolayı temiz aşkın âleme en güzel sığınak oldu.

³ Senin gelişin arş makamının övünmesine sebep oldu. Dilinde “Kuluna vahyedeceği şeyi vahyetti.” (Necm 53/10) sırrı, sözün de açıklayıcı oldu.

⁴ Ey şah! Senin pek yüce şanına Hazret-i Allah tarafından çok güzel “Sen olmasaydın.” hitabı geldi.

5. Fezā-yı āsumān cevlanuña mi‘ rācuñ olduḡda
Meh ü hūrşīd raḡş-ı ‘ izzūne zerrīn rikāb oldu
- Senūñ ey şāh-ı ‘ ālem çāker-i dergāh-ı zī-şānuñ
Şeh-i iklīm-i Rif‘at Husrev-i ‘ ālī-cenāb oldu

106.
Yūnus

11’li hece ölçüsü

I

1. ‘ Ömür bāğçesinūñ güli şolmadan
Uyan gel gözlerüm ġafletden uyan
3. Ecel bize bir gün devrān dönmeden
Uyan gel gözlerüm ġafletden uyan

II

1. Niçün ġaflet ile maġrūr olursın
Kervān göçer gider yolda ġalursın
3. Be-vallāh şoñra peşīmān olursın
Uyan gel gözlerüm ġafletden uyan

III

1. Ķaba döşekde yatma döne döne
Maġrūr olup uyuma ġana ġana
3. İletürler seni ġarañu sine
Uyan gel gözlerüm ġafletden uyan

⁵ Gökyüzü, senin seyahatine merdiven olduġunda ay ve güneş izzetli atına altından üzengi oldular.

⁶ Ey ālemin şāhı! Şanlı dergāhının kölesi olan (Rifat) yücelik ülkesinin sultanı makamı ulu bir hükümdar oldu.

106. **23^b.** Āşık Yūnus, k. 105. (Tatçı, 2005: 87). Şiir Divān’da 5 dörtlüktür.

Ömür baġının gülü solmadan, gözlerim uyan gel, ġafletten uyan. Ecel bize bir gün uğramadan, gözlerim uyan gel, ġafletten uyan.

II

Niçin ġaflet ile gururlanırsın. Kervan göçüp gider, yolda kalırsın. Vallahi! Sonra pişman olursun. Gözlerim uyan gel, ġafletten uyan.

III

Kaba döşekte döne döne yatma. Gururlanıp kana kana uyuma. Karanlık mezara seni koyarlar. Gözlerim uyan gel, ġafletten uyan.

IV

1. **Yūnus** yeter söyler sözüñ tıyulmaz
Senüñ kumaşuñ bu yerde şatılmaz
3. Böyle yatmağile Hakk'a yetilmez
Uyan gel gözlerüm gafletten uyan

107.
Nesimî

Müfte' ilātün müfte' ilātün

1. Durmañ yanalum āteş-i ' ışka
Şu' le virelüm āteş-i ' ışka

' Işk eri ölmez sırdur añlanmaz
Yanmayan bilmez āteş-i ' ışka
3. Sīnesi sūzān gözleri giryān
Durma sen de yan āteş-i ' ışka

Evvel aldandum ki kolay şandum
Kat-be-kat yandum āteş-i ' ışka
5. **Seyyid Nesimî** terk ider ismi
Şaldı bu cismi āteş-i ' ışka

IV

Yunus, söz söylediğın yeter! Sözlerin duyulmaz. Senin kumaşın bu yerde satılmaz. Böyle yatmakla Hakk'a ulaşılmaz. Gözlerim uyan gel, gafletten uyan.

107. 24^a.

- ¹ Durmayın! Aşk ateşine yanalım. Aşk ateşini canlandıralım.
- ² Aşk eri ölmez, sırrı anlaşılmaz. Aşk ateşine yanmayan bilemez.
- ³ Sinesi yanmış, gözleri yaşlı. Hadi, durma! Sen de aşk ateşine yan.
- ⁴ Kolay sandığım için evvel aldandım. Aşk ateşine daha fazla yandım.
- ⁵ Seyyid Nesimî, ismini terk etti. Bedenini aşk ateşine bıraktı.

108.
Fā'iz

Mefā'îlün mefā'îlün

I

1. Bu dil gümrâh-ı hierüñdür
Hidāyet eyle sulṭānum
3. Ğarîḳ-i yemm-i fikrüñdür
Hidāyet eyle sulṭānum

II

1. Ne dilde lezzeti ḳaldı
Ne cānda rāḫatı ḳaldı
3. Ne şabr u ṭāḳatı ḳaldı
Hidāyet eyle sulṭānum

III

1. Nişîn-i gūşe-i ğamdur
Dem-ā-dem kārı mātemdür
3. Günāha şimdi hem-demdür
Hidāyet eyle sulṭānum

IV

1. Teni zār u nizār oldu
Vücūdı dāğdār oldu
3. Dü çeşmi eşk-bār oldu
Hidāyet eyle sulṭānum

---

108. 24^a.

I

Bu gönül, ayrılıktan yolunu şaşırmıştır. Sultanım, hidayet et! Seni düşünmenin denizine gark olmuştur. Sultanım, hidayet et!

II

Ne gönülde lezzeti, ne canda rahatı, ne de sabır ve takati kalmıştır. Sultanım, hidayet et!

III

Gam köşesine oturmuş sürekli matem eder. Şimdi, günahla arkadaştır. Sultanım, hidayet et!

IV

Teni zayıf ve dermansız, vücudu yaralı oldu. İki gözü yaşla doldu. Sultanım, hidayet et!

V

1. Kapuñda **Fâ'iz**-i zâra
Kerem eyle o nâçâra
3. Koma bir dem anı nâra
Hidâyet eyle sultânüm

109.

Rüşenî

8'li hece ölçüsü

I

1. Biz ezelden mestâne yüz
Bize Gülşenîler dirler
3. Üftâde-i cânâne yüz
Bize Gülşenîler dirler

II

1. Seyyid Yahyâ 'âşıqları
Hak yolunuñ şadıqları
3. Dervîşlerüñ fâ'îkleri
Bize Gülşenîler dirler

III

1. Bizdedür nür-ı **Rüşenî**
Bizdedür sırr-ı Gülşenî
3. İhyâ iden cân u teni
Bize Gülşenîler dirler

v

Kapıda inleyen o çaresiz Fâ'iz'e kerem et. Bir an bile onu ateşe koyma. Sultanım, hidayet et!

109. 24^a.

I

Biz ezelden sarhoşuz. Bize Gülşenîler derler. Sevgilinin aşığıyız. Bize Gülşenîler derler.

II

Bize Seyyid Yahyâ âşıqları, Hakk'ın yolunun sadıkları, dervîşlerin seçkinleri olan Gülşenîler derler.

III

Rüşenî'nin nuru bizdedir. Gülşenî'nin sırrı bizdedir. Bize can ve bedeni canlandıran Gülşenîler derler.

IV

1. Sultān İbrāhīmden Hicāz
Şeyh Aḥmede idüp niyāz
3. Ḥalvetīye keşf oldı rāz
Bize Gülşenīler dirler

110.
Hüdāyī

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

I

1. Seherde açılan güller nedendür
Öten şūrīde bülbüller nedendür
3. Benefşelerle sünbüller nedendür
Ağızda söyleyen diller nedendür

II

1. Bakanlar kudret-i Perverdigāra
Görenler şun^ç -ı Ḥaḳḳı āşikāre
3. Nazar it^ç ibret-ile nev-bahāra
Aḳan şular esen yeller nedendür

III

1. Nedendür dār-ı dünyā dār-ı^ç uḳbā
Nedendür māh u ḥurşīd u şüreyyā
3. Nedendür berr ü baḥr u kūh u şaḥrā
^ç Aceb bu yollar u beller nedendür

IV

Sultan İbrahim'den Hicaz, Şeyh Ahmed'e niyaz edip sır Halveti'ye açıldı. Bize Gülşeniler derler.

110. **24^b**. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 52. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 127-129-131).

Seherde açılan güller, öten âşık bülbüller, menekşelerle, sümbüller, ağızda söyleyen diller nedendir?

II

Allah'ın kudretine bakanlar Hakk'ın sanatını apaçık görürler. İlkbahara ibretle bak. Akan sular, esen yeller nedendir?

III

Dünya ve ahiret makamı, ay, güneş, Süreyya yıldızı, toprak, deniz, dağ, sahra, acaba bu yollar, yokuşlar nedendir?

IV

1. amu ervāḥ elest bezmine yetdi
Ḥitāb-ı Ḥaqqı hep cümle işitdi
3. a niçün her biri bir yola gitdi
Ḥudā birdür bu çok yollar nedendür

V

1. afāyı anda buldı alb-i insān
iyāyı andan aldı māh-ı tābān
3. emārı anda buldı bāḡ u bostān
Gülistānda biten güller nedendür

VI

1. amusı ādir-i mutlak işidür
Bu sırrı añlayan ‘ārif kişidür
3. Neden göz görüben ulak işitür
Ayak yürür tutar eller nedendür

VII

1. Kimi olmuş vişāl-i Ḥaqqā lāyık
Kiminüñ dāde-i albi uyanık
3. Kimi nūr-ı cemāl-i Ḥaqqā ‘āşık
Bu hāy u hūy-ı ulguller nedendür

IV

Bütün ruhlar elest meclisine ulaştı. Hakk’ın sözlerini bütün herkes işitti. O zaman neden her biri ayrı yola gitti? Allah birdir, bu çeşit çeşit yollar nedendir?

V

İnsan kalbi sefayı nerede buldu? Parlayan ay parlaklığını nereden aldı? Baḡ ve bostan meyveyi nerede buldu? Gülşende biten güller nedendir?

VI

Hepsi mutlak kudret sahibi Allah’ın işidir. Bu sırrı anlayan arif kişidir. Neden göz görüp kulak işitir. Ayak yürür, eller tutar nedendir?

VII

Kimi Hakk’a kavuşmaya layık olmuş. Kiminin kalp gözü uyanık. Kimi Hakk’ın cemalinin nuruna âşık. Bu gürültülü sesler nedendir?

VIII

1. Kimisi ' ışıkile nālān olurlar
Kimisi gül gibi hāndān olurlar
3. Kimi bende kimi sultān olurlar
Bu sultān-ile bu kullar nedendür

IX

1. Kamunuñ aşlı hod Ādemle Havvā
Yā niçün ba' zı ednā ba' zı a' lā
3. **Hüdāyī** kandan oldı bunca eşyā
Bu ' ālemler vü bu iller nedendür

111.
Mışrī

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

1. Bir yüze dūş oldı gözüm yüz biñ gezer dīvānesi
Olmuş cemāli şem' inüñ ay-ile gün pervānesi

Kendü şunar tolu tolu peymāneler ' âşıklara
Bir kez elinden nüş iden olur ebed mestānesi
3. Bir mülke mālīk eylemiş ' uşşāqını ol pādişāh
Mülk-i Süleymān anlaruñ yanında bir vīrānesi

Şunlar ki tutmadı ezel bezminde anuñ cür' asın
Bunda dahı tatmaya ol ' ışık ehlinüñ bīgānesi

VIII

Kimisi aşk ile inler. Kimisi de gül gibi güler. Kimi köle kimi sultan olur. Bu sultanla, bu kullar nedendir?

IX

Bütün insanların aslı Ādem ile Havva iken neden kimi yüksekte kimi aşağıda? Hüdāyī, bu kadar varlık nereden oldu? Bu ālemler ve bu iller nedendir?

111. 24^b.

¹ Gözüm bir yüz gördü. Gezen yüz bin divanesi vardır. Ay ile güneş onun muma benzeyen yüzünün pervanesi olmuştur.

² Kendi âşıklara dolu dolu kadehler sunar. Bir kez elinden içen ebede kadar sarhoş olur.

³ O padişah, âşıklarını bir mülke sahip etmiş ki Süleyman'ın mülkü onların yanında harabedir.

⁴ Ezel meclisinde ondan bir yudum içmeyenler dünyada da onu tadamazlar. Onlar aşk ehline yabancıdırlar.

5. İki cihānda **Mıṣrî**'ye devlet dahı ʿ izzet yeter
Geldükçe yārūñ şunduğı gevherlerūñ bir dānesi

112.
Nūrî

Fāʿilātūñ fāʿilātūñ fāʿilātūñ fāʿilūñ

1. Ey gönül dillerdesin efsāne olduñ bilmedūñ
Baş açık sırruñ ʿ acāyīb dīvāne olduñ bilmedūñ

Añmaduñ bezm-i elestden ʿ ahdini peymānını
Āşinā-yı Hāk iken bīgāne olduñ bilmedūñ
3. Rabbūñe nefsuñ seni ğaflet ile ʿ āşî kıllur
Kul iken Mevlā ile ḥaşmāne olduñ bilmedūñ

Māsivā şüretlerin pür eyleyüp için tışın
ʿ Ayn-ı Beytullāh iken puthāne olduñ bilmedūñ
5. **Nūriyā** irmez iseñ yārin vişāli sırrına
Tutalum ʿ ilmile sen bir dāne olduñ bilmedūñ

113.

Dānā

Mefāʿilūñ mefāʿilūñ mefāʿilūñ mefāʿilūñ

1. O kim indi zemīne āsumāndan söz idi taḥkīk
Ḥod ol sözdürür ol söz benüm fehm ile taḥkīkā

⁵ Sevgilinin sunduğu incilerin bir tanesi geldikçe Mısrî'ye iki cihanda devlet ve izzet olarak yeter.

112. 25^a. Abdūlahad Nūrî Dîvānı, g. 76 (Coşkun, 2001: 113).

¹ Ey gönül! Dillerdesin, efsane oldun, bilmedin. Başın açık, sırrın acayip divane oldun, bilmedin.

² Elest meclisinde verdiğin sözünü ve yeminini anmadın. Hakk'ın aşına iken yabancılaştın, bilmedin.

³ Nefsin seni gaflet ile Rabbine asi eder. Kul iken nefsin yüzünden Mevla'ya düşman gibi oldun, bilmedin.

⁴ İçini, dışını Allah'tan gayrısı ile doldurup Kābe iken puthane oldun, bilmedin.

⁵ Ey Nurî! Sevgiliye kavuşma sırrına ulaşamazsan ilim ile tutalım ilimde bir tane oldun, bilmedin.

113. 25^a.

¹ Gökten yere inen o kişi aslında söz idi. O söz gerçekte benim.

Ne kim halk oldu-ise sözle halk oldu sözi [...]
 Haḳīḳat ol demek dirken demek her dili tertīlā

3. Bilūñ sezā-yı havārīyüm sözüm zāt-ı Haḳḳuñ ben
 Ki söz haḳdur Haḳı görmez anasından toğan a^ç mā

Sözün Haḳ olduğın bilmek dilerseñ sözün-ile yol bul
 Özüñden gitse söz senden ne kalur söyle gel pīrā nīrān

5. Söz olup söyleyen Haḳdur Cenāb-ı Zāt-ı Muḳlaḳdur
 Bu bir esrār-ı muḳlāḳdur haḳīḳat ey ulū'l-ārā

Sözün aşlı nefesdür bir nefesden zindedür ^ç ālem
 Nefsi nuḳ ile zāhirdür nuḳdur emr-i mā evḫā

7. Haḳīḳat nuḳ u şavt u söz uci bir aşlā mübīndür
 Fürūḡı otuz iki harfde zāhir oldı taḳsīmā

Çü ^ç İsā maḫharından zāt-ı bāri nuḳ-ı şavtumdur
 Yine geldükde İzāḫ eylerüm bu sırrı tafzīlā

9. Ben ol zātum kim ^ç İsalık Muhammedlik şifātumdur
 Şifātumdan görünür zāt-ı pāküm nūr-ı bī-hemtā

Ḳamu zātum şifātumdur bu mevcūdāt-ı meşhūdāt
 Şu^ç ā^ç -i şems-i zātumdur eger şüret eger ma^ç nā

11. Şifāt-ı Haḳdurur ^ç ālem şifāt-ı zātıdur ādem
 Ḳamu şeyde olan aḳdem olupdur ādem-i ma^ç nā

² ?

³ Ki söz doğrudur, anasından kör doğan Hakk'ı göremez.

⁴ Sözünün Hak olduğunu bilmek istersen, sözünle yol bul. Gül niran, kendinden söz gitse senden ne kalır söyle.

⁵ Sözü söyleyen Haktır. Cenab-ı zât-ı mutlakdır. Ey evveli, hakikat hallolunmamış bir sırdır.

⁶ Sözün aslı nefestir. Âlem bir nefesten diridir. nefsi nutuk ile zahirdir. "Vahyetti" (Necm 53/10) emri nutuktur.

⁷ Işıḡı otuz iki harfte belli olmuştur.

⁸

⁹ Ben o zâtım ki İsalık, Muhammedlik sıfatımdır. Sıfatımdan eşsiz nurum, temiz zâtım görünür.

¹⁰ Bu görünen var olan herkes zâtım, sıfatımdır. Eğer suret eğer mana zâtımın güneşinin telleridir.

¹¹ Âlem Hakk'ın sıfatıdır. Adem zâtın sıfatıdır. Bütün şeyde olan daha önce olmuştur.

Ben âdem didüğüm âdemde Hakk zâtıyla zâhirdür
Ben âdem didüğüm âdemdurur bil a' zîm- esmâ

13. Ben âdem didüğüm ma' nâ-yı âdemdür be-hey âdem
Sözi ma' ne'l-ma' ânîdür budur nüshâ-i kübrâ

Ĥudâvend-i cihânuñ cilvegâh-ı kalb-i âdemdür
Girüp ol şâhib-i kalbi bul kıl kalb-ile ırzâ?

15. Hakkâ yol kalb-i kâ'il-i **Dânâ**da yir itmekdür
Bu yoldan ġayrı yol yokdur Ĥudâya aġreb u evlâ

114. Sezâyî

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Zülfüñ içre vechiñi cânâ çü pinhân eyledüñ
Ehl-i îmâni cehille perişân eyledüñ

Eyledüñ envâr-ı ġüsnüñ târ-ı zülfüñden ' ayân
Beste-i zünnâr baġın arz ü îmân eyledüñ

3. Muşhaf-ı ġüsnüñ rü'yet hattını kim okudu
Vâkıf iden anı esrârına ġayrân eyledüñ

Hattüñ üzre gösterüp cânâ **Sezâyî**ye ruġuñ
Ĥızr-ı câna zülmet içre âb-ı ġayvân eyledüñ

¹² Ben, Adem dediğim insanda Hak zâtıyla aşıkardır. Ben Adem dediğim insandır. Yüce isimleri bil.

¹³ Hey Adem! Benim Adem dediğim mana-yı ademdir. Sözü manaların manasıdır. En büyük nüsha budur.

¹⁴ (?)

¹⁵ Hakk'a giden yol bilgili anlatan kalpte yer etmektir. Allah' a en yakın ve daha iyi bu yoldan başka yol yoktur.

114. 25^b. Hasan Sezâyî Dîvânı, g. 207. (Özuygun, 1999: 422-423). Şiir Dîvân'da 7 beyittir.

¹ Ey can! Zülfünün içinde yüzünü gizleyince iman ehlini cehaletle perişan ettin.

² Güzelliğinin nurlarını zülfünün telinden gösterdin. Zünnâr ile bağlanmış baġını arz u iman ettin.

³ Güzelliğinin mushafına bakıp hattını kim okudu. Onu haberdar eden sırlarına hayran ettin.

⁴ Sevgiliye hattın üzerinde gösterip Sezâyî'ye yanaġını canın yeşilliğine karanlık içinde âb-ı hayvan ettin.

115.
Yūnus

14'lü hece ölçüsü

1. İstedüğümü buldum āşikāre içinde
Taşra olan ten kendü kendüsi ten içinde

Kā'imdurur irilmez ansuz kimse dirilmez
Adım adım yer ölçer kendi revān içinde
3. Bu tılsımı bağlayan cümle dilde söyleyen
Yere göge şıgmayan şıgmış gönül içinde

Girdüm gönül şehrine taldım anuñ baħrine
İşkile seyrān idüp iz buldum cān içinde
5. Ben izimi izledüm şağum şolum gözledüm
Çok 'acāyībler gördüm yokdur cihān içinde

Yüce yüce 'arş düzer kendüyi anda sezer
Gör nice cevlān ider hırka palās içinde
7. Dürlü dürlü 'imāret köşk ü sarāy yapan ol
Kara niķāb örtünmüş girmiş külhān içinde

Uğru olmuş uğrular yine kendüyi çalar
Şahne kendüsi olmuş kendi zindān içinde
9. Tutun tutun çağurur uğrı daħı çağurur
Bu ne 'acāīb uğru bu çağurğan içinde

---

115. 25^b. Yūnus Emre Dīvānı, g. 302. (Tatçı, 1990: 793-794-795).

¹ Görünen içinde aradığımı buldum. Dışarıda olan bedendir, kendisi ise bedenin içindedir.
² Bakidir, ulaşılmaz. Onsuz kimse yaşamaz. Kendi ruh içindedir. Adım adım yerde gezer.
³ Bu tılsımı bağlayan bütün dillerde söyleyen, yere göge sığmayan gönül içine sığmış.
⁴ Gönül şehrine girdim, onun denizine daldım. Aşk ile dolaşıp can içinde izini buldum.
⁵ Ben izimi izleyip sağımı, solumu gözledim. Cihan içinde olmayan çok acayıpler gördüm.
⁶ Yüce yüce arş düzenler, kendini onda gizler. Nasıl dolaşır hırka ve elbise içinde gör.
⁷ Türülü Türülü imaret köşk ve saray yapan odur. Kara peçe örtünmüş, ocak içine girmiş.
⁸ Hırsız olmuş, hırsızlar yine kendini çalar. Polis kendisi olmuş, kendi zindan içindedir.
⁹ Tutun, tutun diye bağırır hırsız da bağırır. Bu çok bağırınlar içinde bu ne acayıp hırsızdır.

Siyāset meydānında ġā'ibeden bakan ol
Siyāset kendü olmuş kendü meydān içinde

11. Çekmiş kudret kılıcın urmuş nefsüñ boynını
Depelemiş nefsinin elleri kan içinde

Başdan ayağa degin Hāḡdur ki seni tutmuş
Andan ayru ne vardur ḡalma gümān içinde

13. Oruç namāz ḡusul ḡac ḡicābdur 'āşıklara
'Āşıḡa andan sende ḡāşşu'l-ḡavāş içinde

Orucıña ḡayanma namāzıña ḡüvenme
'İlm ü 'amel çok olur nāz u niyāz içinde

15. Hāste olmuş iñiler ḡur'ān ünin diñler
ḡur'ān oḡuyan kendü 'ilm-i ḡur'ān içinde

Yūnus senüñ sözlerüñ ma' nīdür bilenlere
Söyleyeler sözini devr-i zamān içinde

17. İñit iñitdügini ma' rifet 'ārif dili
Ma' rifetin maḡāli 'ilm-i ḡur'ān içinde

Bir isen birliḡe gel iki iseñ var bir ol
Bütün ma' nā bulasın şıdḡ-ı ĩmān içinde

10 Siyaset meydanında gaipen bakan odur. Kendi idam edilmiş, yine kendisi meydan içinde.

11 Kudret kılıcını çekmiş, nefsin boynunu vurmuş. Elleri kan içinde nefsinin tepelemiş.

12 Baştan ayağa kadar Hak seni tutmuş. Ondan ayrı ne vardır, şüphe içinde kalma.

26^a

13 Oruç, namaz, gusül, hac âşıklara perdedir. Âşığa ondan sen de en güzel içindedir.

14 Orucuna dayanma, namazına güvenme. Naz ve niyaz içinde ilim ve amel çok olur.

15 Hasta olmuş inler, Kur'ân sesini dinler. Kur'ân ilmi içinde Kur'ân okuyan kendidir.

16 Yunus, senin sözlerin bilenlere manadır. Sözü zaman devir içinde söylesinler.

17 İñittiğini iñit marifet, arif dili. Marifetin sözü Kur'ân ilmi içindedir.

18 Bir isen birliḡe gel, iki isen git, bir ol. İman doğruluḡu içinde bütün manayı bul.

116.
Naḫṣī

8'li hece ölçüsü

1. Eydin söz evliyānuñ gel
Özinden Ḥaḫḫa ḥōṣ yār ol
- Eriş menzil-i maḫṣūda
Devşir ʿaḫluñ sebük-bār ol
3. Yeter sırruñ içre gezdüñ
Gel bulup bir mürşid-i kāmīl
- Sürüp yüzler ayağına
İmān it sözine yār ol
5. Yüzümden söylen Ḥaḫdur
Eşer yok bende benlükden
- Ḳabūl it pendümi luṭf it
Bu sözden var ḥaberdār ol
7. Dilersen ger [...]
Ḥudā-yı lem yezelden sen
- Gider ḫalbinden inkārı
Ḳapumda gel emekdār ol
9. Reh-i ʿışḫında dildāruñ
Celāl eyle cemālinden

---

116. 26^a.

- 1 Söyledin, söz evliyanın gel. Hakk'a özünden güzel bir dost ol.
2 Ulaşmak istediğin son durağa eriş. Aklını başına topla, yükünü hafiflet.
3 Sır içinde gezdiğin yeter. Bir mürşid-i kāmīl bulup gel.
4 Ayağına yüzler sürüp sözüne iman et, yār ol.
5 Yüzümden söyleyen Hak'tır. Ben de benlikten eser yoktur.
6 Nasihatimi kabul et, yardım et. Bu sözden yürü haberdār ol.
7
8 Kalbinden inkārı gider. Gel, kapımda emek çek.
9 Sevgilinin aşkının yolunda cemalinden celal eyle.

[...]feyz olup ahîr
Gehî nûr ol gehî nâr ol

11. Bir it gel luḫf ilen ḳahrı
İzime yâr-ı mahrem ol

İkilik perdesinden geç
Anuñla anı bul var ol

13. İrişgör sırr-ı ahfâyı
Ḥaber al ḳavl-i a' zamdan

Dil ol dilden geçüp cānâ
Özin bil ehl-i esrâr ol

15. Sözüñ añlatma ey **Naḳşî**
Ḥaḳîḳat ehline pesdür

Ki bilmez ḳadrini herkes
Kerem ḳıl açma settâr ol

117. Naḳşî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Açup cān gözlerin cānâ bu mirât-ı nümâdan ben
Bütün pür-nûr olup gördüm bu kevneyni Ḥudâdan ben

Boyanup rengine anuñ çü gördüm niçe 'âşıklar
Göründi rüy-ı Ahmedden ḳaçan çıḳdum aradan ben

¹⁰ (?)

¹¹ Gel, lutf ile ḳahrı bir et. İzime sırdaş bir dost ol.
26^b

¹² İkilik perdesinden geç, onunla onu bul, var ol.

¹³ En gizli sırra eriş. En büyük sözden haber al.

¹⁴ Ey can! Gönülden geçip gönül ol. Kendini bil, sır ehli ol.

¹⁵ Ey Naḳşî! Sözüñü anlatma. Hakikat ehline yeter.

¹⁶ Herkes ḳadrini bilmez, lütfet, açma, örtücü ol.

117. **26^b.** Naḳşî Ali Akkirmânî Dîvânı, g. 128. (Atik, 2003: 270).

¹ Ey can! Bu görünen aynadan can gözlerini açtım, nurla dolup bu iki âlemin Allah'tan olduğunu gördüm.

² Onun rengine boyanıp pek çok âşıklar gördüm. Aradan ben çıkınca bütün bunlar Ahmed'in cemalinden göründü.

3. Yedi kat nūr-ı a‘zamdan tecellī eyleyüp bir nūr
 Hıtāb-ı *irci’i* eyler işitdüm ol hümādan ben
 O dem bir hāle yüz tutdum ki aklun anda efkārı
 Bu remzi ehl-i hāl añlar ki üç toğdum anadan ben
5. Şorarsın zāhid **Naqşinūn** bu nazmı kesbilen olmaz
 Ne kim almışdum ezelden eküp biçdüm buradan ben

118.
Muşlī

Mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün

1. Dilā bu menzil-i ‘ışka gelen cāna hesāb olmaz
 Günāhın ‘afv ider Mevlā su’ālinden ‘itāb olmaz
 Hidāyet nūrına mazhar olup tā’ib-i müstağfir
 Geçer ikrār u inkārı verāsında hicāb olmaz
3. Ledün ‘ilmin oğut tıfl-ı dile mürşid-i kāmilden
 Gör ‘irfān mektebinde ders-i Mevlādan niqāb olmaz
 Kōmaz kalb-i selīme māsivā fikrūn Hūdā aşlā
 O dergāh-ı mu‘allā ehline sehv ü su’āl olmaz
5. İder kalbi tecelliyyāt-ı Hākka dā’imā tevḥīd
 Sezā merd-i mürīde **Muşliyā** ğayrı cevāb olmaz

³ Yedi kat ulu nurdan bir nurun tecelli edip o Hümâ’dan“Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön!” (Fecr sûresi 28.âyet) diye hitap ettiğini işittim.

⁴ Öyle bir hāle girmeye başladım ki aklın onda herhangi bir düşüncesi yoktur. Bu sırrı, hāl ehli anlar, ben üç anadan doğdum.

⁵ Zahit! Sorarsın, Nakşî’nin bu nazmı çalışmakla olmaz. Ezelden aldığım şeyleri burada ekip biçtim.

118. 26^b.

¹ Ey gönül! Bu aşk menziline gelen sevgiliye hesap sorulmaz. Mevla, günahını affeder, sorgusunda azarlanmaz.

² İstiğfar eden hidayet nuruna mazhar olup ikrār ve inkārdan geçer, sonrasında hem örtü hem utanma olmaz.

³ Gönül çocuğuna kāmīl-i mürşitten ledün ilmini okut. İrfan mektebinde Mevla’nın dersiyile ilgili bir peçe olmadığını örtüsüz, peçesiz görürsün.

⁴ Allah, asla selīm kalbe masiva fikrini koymaz. O yüce dergāh ehlinde hata ve sual olmaz.

⁵ Kalbi daima Hakk’ın tecellisine tevhid eder. Ey Muslī! Mürit mertlere layık başka cevap olmaz.

119.
Şeyh Mehmed
8'li hece ölçüsü

I

1. Allāh şalsa ben de varsam
Eşiğine yüzler sürsem
3. Baqup aña hayrān olsam
Cānum Ka' betullāh saña

II

1. Gümüşden kapu aşmışlar
Mermerleri döşetmişler
3. Altun kuşak kuşatmışlar
Cānum Ka' betullāh saña

III

1. Qara tonunu bürinür
'Arşa berāber görünür
3. Varmayan cānlar yerinür
Cānum Ka' betullāh saña

IV

1. Qara tonıñun heybeti
Budur cānumuñ firqati
3. Şimdi göñlümüñ hasreti
Cānum Ka' betullāh saña

---

119. 27^a.

I

Canım Kabetullah Allah salsa da ben sana varsam. Eşiğine yüzler sürsem. Ona bakıp hayran olsam.

II

Canım Kabetullah sana gümüştən kapı asmışlar. Mermerleri döşetmişler. Altın kuşakla kuşatmışlar.

III

Kara elbisesine bürünür. Arşla denk görünür. Canım Kabetullah sana varmayan canlar yerinir.

IV

Kara elbisenin heybeti, canımın firqati budur. Canım Kabetullah şimdi gönlümün hasreti sanadır.

V

1. Nūruñdur Nebīnūñ tācı
Kaldı yüregümde acı
3. Yetmiş biñdür varan hācı
Cānum Ka‘betullāh saña

120.

Şeyh Mehmed*10'lu hece ölçüsü*

1. Yandum kül oldum ‘ ışk meydānında
Kokar gül oldum ‘ ışk meydānında

Hak ‘ ışkı geldi benligüm aldı
Bir adım kaldı ‘ ışk meydānında
3. Gül idüm şoldum nūr ile tıldum
Bilmezem noldum ‘ ışk meydānında

Ulular gitmiş yolları açmış
Şu gibi akmış ‘ ışk meydānında
5. **Tālib** de hayrān ‘ ışkile sūzān
Olmışdur ‘ irfān ‘ ışk meydānında

v

120.

Nebinin tacı nurundur. Yüregimde acı kaldı. Canım Kabetullah sana varan hacı yetmiş bindir.

27^a.

- ¹ Aşk meydanında yandım, kül oldum. Aşk meydanında kokar gül oldum.
- ² Hak aşkı geldi, benliğimi aldı. Aşk meydanında bir adım kaldı.
- ³ Gül idim soldum, nur ile oldum. Aşk meydanında bilmem, ne oldum?
- ⁴ Ulular gitmiş, yolları açmış. Aşk meydanında su gibi akmış.
- ⁵ Talib’de hayrandır. Aşk ile inler. Aşk meydanında arif olmuştur.

Büselik**121.**‘**Āşık***Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*

1. ‘İşkuñ odı arturur her gice efgānum benüm
 Tañ budur kim derd olur her şubha dermānum benüm
- Niçe sırlar açılır ‘āleme rahmet saçılır
 Ger okunsa ‘āleme bir şafha dīvānum benüm
3. Yine sensin gösteren hem sırrını örten dağı
 Pes ne sırdur bu arada ad ile şanum benüm
- Fāş ola ‘ilm-i ledünni niçe kanlar saçıla
 Bir nefes cūş eylese deryā-yı ‘ummānum benüm
5. ‘İşk odına yanagör ‘**Āşık** dime çün ü çerā
 Çün oda yandırmak ister seni Sübhānum benüm

122.**Hüdāyî***Mef‘ülü Mefā‘ilün*

I

1. İslāh idivir hālüm
 Esirge ‘ināyet kııl
3. Āsān idivir yolum
 Esirge ‘ināyet kııl

121. 27^b.

¹ Aşkın ateşi her gece figanlarımı arttırır. Şaşılır ki, her sabah benim dermanım yine dert olur.
² Eğer âleme bir sayfa benim divanım okunsa, pek çok sırlar açılıp âleme rahmet saçılır.
³ Sırrı gösteren de örten de yine sensin. Bu arada bulunan ad ile sanım öyleyse nasıl bir sırdır?
⁴ Benim umman denizim bir an çoşsa, ledün ilmi ortaya çıkar ve pek çok kan dökülür.
⁵ Ey Āşık, aşk oduna yanmaya bak. Neden ve niçin deme. Sübhanım benim seni aşk ateşine yandırmak ister.

122. 27^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 9. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 33-35). Şiir Dîvân’da 5 dörtlüktür.

I

Hâlimi ıslah et. Esirge, yardım et. Yolumu kolaylaştır. Esirge, yardım et.

II

1. Tāliblere kudret vir
‘Āşıklara kuvvet vir
3. Şādıklara vuşlat vir
Esirge‘ ināyet kııl

III

1. Zikrūñ olıcaķ dilde
Sālik kıala mı yolda
3. Bir ğayrı ırak yolda
Esirge ‘ ināyet kııl

IV

1. Luţfuñla **Hüdāyī**den
Ger rāzī olasın sen
3. Her ħāli olur aĥsen
Esirge ‘ ināyet kııl

123.
Yūnus

Fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

1. Sen cāmuñdan toymaduñ cānān ārzū kıııarsın
Bilden zūnnār kesmeduñ ĩmān ārzū kıııarsın

*Men ‘arefe nefsehu dirsın illā degūlsın
Melā’ikden yuķaru cevlān ārzū kıııarsın*

II

Taliplere kudret ver. Āşıklara kuvvet ver. Sadıklara vuslat ver. Lūtfet, yardım et.

III

Dilde zikrin olunca salik yolda kalır mı? Bir başka uzak yoldayız. Esirge, yardım et.

IV

Lūtfunla Hüdāyī’den eđer razı olursan çok güzel olur. Esirge, yardım et.

123. 27^b. Yūnus Emre Dīvānı, g. 255. (Tatçı, 1990: 755-756). Şiir Dīvān’da 9 beyittir.

¹ Sen kadehten doymadın, sevgiliyi arzu edersin. Belden kuşığı kesmedin, iman arzu edersin.

² “Kendini bilen Rabbini bilir” dersin ancak öyle değilsin. Meleklerden yukarı dolaşmak istersin.

3. Bilmedünse sen seni şadefde ne gevhersün
Mışra sultān olmadın Ken‘ān ārzū kılırsın
- Ṭıfl-ı nev-reste gibi etegün at idinüp
Meydān ele girmedin cevlan ārzū kılırsın
5. ‘Āşık **Yūnus** derde Eyyūbleyin şabr eyle
Derde katlanmazsuñ dermān ārzū kılırsın

124.

Yūnus

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Senün ‘āşıklarun kılmaz nazar firdevs-i a‘lāya
Ne hūrīden haber söyler ne meyl ider muşaffāya
- Nuķūş-ı māsivallāhdan geçürmiş bunları ‘ışkuñ
Ḳomışlar ğayrı sevdāyı ulaşmışlar bu sevdāya
3. Ene’l-ḥaḳ kıblesin bulmuş yüzini Ḥaḳḳa döndürmüş
Şarāb-ı lem-yezel içmiş baḳ ol Manşūr-ı şeydāya
- Eger ol ‘āşikuñ zāhid şorarsañ vaşf-ı ḥālinden
Fenā baḥrine ğarḳ olmuş ulaşmış ḳatre deryāya
5. Eger şol ‘āşikuñ ḥālin şorarsañ kendiden şorma
Şorarsañ ḥāl-i Mecnūnı şor ol ruḥsār-ı Leylāya

³ Sen, kendini sedefte nasıl bir inci olduğunu bilmediysen Mısır’a sultan olmamışsın, Kenan ilini istiyorsun.

⁴ Yeni yetme bir çocuk gibi eteğini at edinip meydana girmeden dolaşmayı istersin.

⁵ Âşık Yunus, derde Eyüp gibi sabret. Derde katlanmazsın, derman arzu edersin.

124. 28^a.

¹ Senin âşıkların en yüksek Firdevs cennetine bakmaz. Ne Huri’den haber sorar, ne de tertemiz şaraba meyleder.

² Senin aşkın bu kimseleri Allah’tan gayrısının nakşından geçirmiş. Başka sevdayı bırakmışlar, bu sevdaya ulaşmışlar.

³ Enel Hak kıblesini bulmuş, yüzünü Hakk’a döndürmüş. Bak, o âşık Mansur sonsuz şaraptan içmiş.

⁴ Ey zahit! Eğer o âşığın hâlinin vasfını sorarsan fena denizine batmıştır, damla deryaya ulaşmıştır.

⁵ Eğer şu âşığın hâlini sorarsan, kendinden sorma. Mecnun’un hâlini sorarsan Leyla’nın yüzüne sor.

Gel ey **Yūnus** göziñi yum cemāl-i māsivallāhdan
Ki bunda göresin **Ḥaḫḫı** ne lazım va‘ d-i ferdāya

125.
Ġazel
[Nāmī]

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Devlet-i ‘uzmā-yı Īrāndan gelüp Rūm mülkine
‘Ahdı tecdīd itmeğe bu devlet-i ‘ulyāyilen

Bu hümāyūn vaḫt ü hurrem faşl u meymūn rūzgār
Kim ki yetdüm devlet ü āmāl ilen ālāy ilen

3. Māh-ı mevlūd-ı şeref-zāy-ı Resūlallāh idi
Ol ki a‘ lā oldı ḫurb-ı Ḥaḫḫda *ev-ednā* ilen

Bu mübārek ayda ol faḫru’r-rūsūl ḫayru’l-enām
‘Arşa-i dūnyāya gelmiş şevket ü ālāy ilen

5. Çünkü İstanbulda dūnyāyı [...]
Ben de bu dūnyāya geldüm ol mübārek ay ilen

Çün müşādif düşdi eyyām-ı vürūdum ol aya
Ben daḫı faḫr eyledüm bu ma‘ nīde dūnyāyilen

7. Vāridāt-ı ḡaybdan gül gül açıldı ḫāḫırım
‘Ālemi ḡulzār ḫıldum ḫab‘ -ı ma‘ nī-zāyilen

⁶ Ey Yunus! Gel, Allah’tan gayrısının cemaline gözünü kapat. Böylece Hakk’ı burada görürsün, ahirette gerçekleşecek olan vaade ne gerek var.

125. 28^a.

¹ Bu pek yüce devlet ile sözü yenilemek için Rum mülküne İran’dan en büyük devlet gelir.

² Bu kutlu vakit, neşeli mevsim, uğurlu zaman ?

³ Peygamberin şeref veren mevlüt ayı idi. Resulallāh, Allah’a yakınlık makamında ev ednā ile daha da yüceldi.

⁴ Bu mübarek ayda peygamberlerin övücü, halkın hayırlısı şevket ve alay ile dünyaya gelmiştir,

⁵ Ben de o mübarek ay ile dünyaya geldim.

⁶ Benim gelişimde o aya tesadüf edince ben de o manada dünyaya karşı iftihar ettim.

⁷ Gaybdan gelen ilhamlar, sevinçlerden dolayı gönlüm gül gül açıldı. Manayı aydınlatan, parlatan tabiatınla âlemi gül bahçesine çevirdin.

Yay faşlı tek kış oldu pür gül-i [...] bû
Şehr-i İstanbula girdi **Nâmî** ilçî yayilen

126.
Nûrî

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

I

1. 'Aṭāya lāyık olmak kul ne mümkün
A sulṭānum hemān iḥsān senüñdür
3. Neye ḳādir ola bir 'abd-i miskīn
A sulṭānum hemān iḥsān senüñdür

II

1. 'İnāyet āfitābı olsa ṭālî'
Göñülde nūr-ı Mevlā ola lāmi'
3. Ne vardır rahmet-i Raḥmāna māni'
A sulṭānum hemān iḥsān senüñdür

III

1. Keremler eyle sulṭānum gedāya
Nesi var kim anı sermāye şaya
3. Meger senden 'ināyet ola baya
A sulṭānum hemān iḥsān senüñdür

⁸ Ey Nâmî, elçi yaz mevsiminde İstanbul'a girdi.

126. **28^b**. Abdülahad Nûrî Dîvânı, m. 35. (Coşkun, 2001: 71).

Kulun lütfuna layık olması ne mümkündür? A sultanım, hep ihsan etmek sendendir. Bir zavallı kulun neye kadir olsa. A sultanım, hep ihsan etmek sendendir.

II

Yardım güneşi doğsa, gönülde Mevla'nın nuru parlarsa, Rahman'ın rahmetine engel ne vardır? A sultanım, hep ihsan etmek sendendir.

III

Sultanım dilenciye keremler eyle. Neyi var ki onu sermaye saysın. Zengine de meğer senden yardım olsa. A sultanım, hep ihsan etmek sendendir.

IV

1. Efendi kul yañılsa yolu buldur
Anuñ eksikligini aña bildir
3. Ne deñlü suçlu ise yine kuldur
A sulţānum hemān ihsān senüñdür

V

1. Esirge **Nürî**'yi ey Rabb-i Ğaffār
Faķîrüñdür yoluñda kaldı nā-çār
3. O miskîñüñ saña lâyıķ nesi var
A sulţānum hemān ihsān senüñdür

127.
Muhyî

Müstef' ilün müstef' ilün

I

1. 'Arz it cemālüñ görelüm
Ey meh-i tábān Muştafā
3. Ref' it niķāb-ı rüyuñı
Şems-i dirahşān Muştafā

II

1. Hāķķuñ sen olduñ mazharı
Sensin ķamunuñ rehberi
3. Seni seven olur berî
Cümleden ekrem Muştafā

IV

Efendi, kul yanılsa yolu budur. Onun eksikliğini ona bildir. Ne denli suçlu da olsa kuldur. A sultanım, hep ihsan etmek sendendir.

v

Ey bağışlayıcı Rabbim! Nürî'yi esirge. Yolunda kalmış çaresiz, fakirindir. O zavallının sana layık neyi vardır? A sultanım, hep ihsan etmek sendendir.

127. 28^b.

I

Ey ay gibi parlak olan Mustafa! Cemalini arzet, görelim. Güneş gibi parlayan Mustafa! Yüzündeki peçeyi kaldır.

II

Hakk'ın mazharı sen oldun. Herkesin rehberi sensin. Herkesten cömert Mustafa! Seni seven günahlarından uzak olur.

III

1. İren saña irdi Haka
‘ Işk zencir boynına tağa
3. Tâ Hak cemaline bağa
Ey nür-ı Rahmân Muştafa

IV

1. Senüñle oldı âfitâb
Gönderdi saña Hak kitâb
3. ‘ Âşıklara fetḥ oldı bâb
Ey derde dermân Muştafa

V

1. Medḥ eylemek seni muḥâl
Meddâhın oldı Zü’l-celâl
3. **Muhyî** kuluña kıl vişâl
Ey Hakkâ mihmân Muştafa

128.

Meḥmed Girây*11’li hece ölçüsü*

I

1. Bu dehrüñ ḥâline eyle nazar
Her biri bir derde giriftâr ancak
3. Kemâle irdükçe ḥâr ile gülzâr
Bülbülün ‘ âdeti âh u zâr ancak

III

Ey Rahman’ın nuru Mustafa! Sana eren Hakk’a ulaştı. Aşk zincirini boynuna taksın. Tâ Hak cemaline baksın.

IV

Ey derde derman Mustafa! Güneş, senin sayende oldu. Sana Hak kitap gönderdi. Âşıklara kapı açıldı.

V

Seni methetmek imkansızdır çünkü seni Allah methetmiştir. Ey Hakk’a misafir Mustafa! Muhyî kulunu vuslata eriştir.

128. 29^a.

I

Bu dünyanın hâline bir bak. Her biri bir derde bağlı ancak. Diken ile gül bahçesi, kemale erdikçe bülbülün işi ancak ah vah etmektir.

II

1. Kimi dervîş olmuş girmiş ‘ abāya
Kimi nā’ il olmuş t̄ac u abāya
3. Kiminüñ meyli māl-ı dünyāya
Kiminüñ başında t̄acdār ancak

III

1. Eger p̄adişāh ola eger kim gedā
İdegör borcuñı vatinde edā
3. Kimini şafāya düşürmiş Hūdā
Kiminüñ ismeti zehr-i mār ancak

IV

1. İnşāf olmadın mı dil-i ‘ āil
Niçe bir gezersin cihānda gāfil
3. Bārī alınaydı şūr-ı İsrāfīl
Bizden evvel gidenler intizār ancak

V

1. ‘ Iş-ı İllāhīden alduñsa seba
Kāmil ol her şeyden ‘ ibret eyle ba
3. Gören ‘ arifler disünler el-a
Kāmilüñ bu sözi yādigār ancak

II

Kimi derviş olup abâ giymiş. Kimi taç ve kaftana nail olmuş. Kiminin meyli dünya malıdır. Kiminin başında da hükümdarlık tacı var.

III

Padişah da olsan dilenci de borcunu vaktinde edâ et. Allah, kimini sefaya düşürmüş, kiminin kısmeti ancak yılan zehridir.

IV

Akıllı bir gönül, insaf olmadın mı? Ne zamana kadar cihanda gafil gezeceksin? İsrâfil suru bir defa alındı. Bizden evvel gidenler ancak beklemektedir.

V

Allah’ın aşkından ders aldıysan, kâmil olup her şeyden ibret al. Gören arifler doğru desinler. Kâmilin bu sözü ancak hatıradır.

129.
Hâcî Bayram
8'li hece ölçüsü

I

1. Çalabum bir şâr yaratmış
İki cihân aresinde
3. 'Āşıklar cānı şatılır
Ol şāruñ bāzāresinde

II

1. Nāgehān ol şāre vardum
Ol şārı yapılır gördüm
3. Ben daḥı bile yapıldum
Taş u toprak arasında

III

1. Şākirdleri taş yonarlar
Yonup üstāda şunarlar
3. Mevlānuñ ismin añarlar
Ol taşuñ her pāresinde

IV

1. Ol şār didüğüm gönüldür
Ne 'ālimdür ne cāhildür
3. 'Āşıklar kanı sebīldür
Ol şāruñ diyāresinde

---

129. 29^a.

I

Allah'ım iki cihan arasında bir şehir yaratmış. O şehrin pazarında âşıkların canı satılır.

II

Ansızın o şehre vardım. O şehri yapılırd gördüm. Ben de taş ve toprak arasında onunla birlikte yapıldım.

III

Talebeleri taş yontarlar. Yontup üstada sunarlar. O taşın her parçasında Mevla'nın ismini anarlar.

IV

O şehir dediğim gönüldür. Ne âlimdir ne de cahildir. O şehrin diyarında âşıkların kanı sebil olarak akar.

V

1. Bu sözüm ‘arifler añlar
Cāhiller bilmeyüp tañlar
3. **Hācı Bayram** kendi bañlar
Ol şāruñ minaresinde

130.
Muhyî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Cümleñ maḥbūbı sensin ey Ḥabīb-i ezeli
Cümle Yūsuf lar içinde ey güzeller güzeli

Cümle ümmet kapuña yalvarı geldi ey şefî‘
Himmetüñle gitdi ğayrı bāğ-ı vaḥdet güzeli
3. Cümle ‘ālem saña ‘āşık oldu ey seyyid-i ḥalk
Hep ḳabül oldu dilekler *min Eḥad lem yezeli*

‘Uşşāḳuñ gözi giryān dili büryān ey ḥabīb
Oldı Mecnūn u dīvāne **Muhyî** ḥüsnüñ sezeli

v

Bu sözümü arifler anlar. Cahiller bilmeyip şaşar. Hacı Bayram o şehrin minaresinde kendisi söyler.

130. 29^b.

¹ Ey ezeli sevgili, ey güzeller güzeli! Bütün Yusuf lar içinde, herkesin sevdiği sensin.

² Ey şefaate eden! Bütün ümmet kapına yalvararak geldi. Vahdet bağının başka güzeli senin himmetinle gitti.

³ Ey yaratılmışların seyyidi! Bütün âlem sana âşık oldu. Zeval bulmaz Allah tarafından dilekler hep kabul oldu.

⁴ Ey habib! Âşıkların gözü yaşlı, gönlü kebab. Güzelliğini sezeli Muhyî mecnun ve divane oldu.

131.
Sultān Muştafā

8'li hece ölçüsü

I

1. Dā'im şalāt olsun saña
Yā *rahmeten li'l 'ālemīn*
3. Hālüm benüm her dem бүkā
Yā *rahmeten li'l 'ālemīn*

II

1. Kāfir diler cenge bizi
Çöpten şaşınmaz kendüyi
3. Raḥm eyleyüp kayır bizi
Yā *rahmeten li'l 'ālemīn*

III

1. Rāḥat ḥarām oldu baña
Tā irişince nuşretā
3. Cānum fedā olsun saña
Yā *rahmeten li'l 'ālemīn*

IV

1. Mefṭūn u aḥḳar bendeñe
Luṭf eyle ben ğarībūñe
3. Yapışmışum dāmenüñe
Yā *rahmeten li'l 'ālemīn*

---

131. 29^b.

I

Ey âlemlere rahmet! Daima sana selam olsun. Ey âlemlere rahmet! Her an benim hâlim ağlamaklı.

II

Ey âlemlere rahmet! Kâfir bizden cenk ister. Kendini çöpten sakınmaz. Bize rahmet eyleyip kayır.

III

Ey âlemlere rahmet! Yardım erişene kadar bana rahat haram oldu. Sana canım feda olsun.

IV

Ey âlemlere rahmet! Âşık ve değersiz kuluna, ben garibe lütf et. Eteğine yapıştım.

132.
Sultān Muştafā Han

8'li hece ölçüsü

I

1. Allāhu Rabbi lā yezāl
Yā Vāhidü yā Ze'l-celāl
3. Ey pādişāh-ı bī-zevāl
Yessir lenā hayra 'l-umūr

II

1. Vaqt-i seher feryādımız
‘Arşa çıkar efgānımız
3. Cürm ü haţādur kārımız
Yessir lenā hayra 'l-umūr

III

1. Senden irişmezse āmān
Oldı kamu işler yaban
3. Yā şāhib-i kevn ü mekān
Yessir lenā hayra 'l-umūr

IV

1. Yā Hāliķu Ferdü's-selām
Olsun habībūñe selām
3. Budur hulüş üzre kelām
Yessir lenā hayra 'l-umūr

---

132. 29^b.

I

Ey Vahid, ey celal sahibi! Ey zeval bulmaz Rabbim, ey yok olmayacak padişah! “Hayırlı işleri bize kolaylaştır.”

II

Seher vaktindeki feryadımız, efganımız arşa yükselir. Bizim işimiz hata ve kusurdur. “Hayırlı işleri bize kolaylaştır.”

III

Yardım senden ulaşmazsa bütün işlerimiz yarım kalır. Ey âlemin sahibi! “Hayırlı işleri bize kolaylaştır.”

IV

Ey Halık, ey Ferd selam! Habibine selam olsun. Samimiyet üzerine söz budur. “Hayırlı işleri bize kolaylaştır.”

V

1. Meftûn u ‘âşîdûr ğarîb
Vuşlatuña irgür naşîb
3. Yâ Bâkî-yi Hayyu’l-Mucîb
Yessir lenâ hayra ’l-umûr

133.
Hüdâyî

8’li hece ölçüsü

I

1. Çünkü maşşûdımız sensin
Ġayruñ sevdâsını kıaldur
3. Pâk eyle gönül hânesin
Kendü ‘ışkuñ-ile taldur

II

1. Nice bir derd ile miñnet
Nice bir firkat u hasret
3. Vaşluña vir kıâbiliyyet
Çok ağladuk bizi güldür

III

1. İster seni cânım velî
Neylesün irişmez eli
3. El şanur ‘âşıkı deli
Kimse bilmez bu ne hâldür

v

Garip, meftun ve asidir. Kavuşmayı nasip et. Ey dualara cevap veren, ey baki! “Hayırlı işleri bize kolaylaştır.”

133. **29^b**. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 88. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 207).

Çünkü istediğimiz sensin. Gayrının sevdasını uzaklaştır. Gönül hanemizi temizle. Kendi aşkın ile doldur.

ii

Ne zamana kadar dert ile sıkıntı, Ne zamana kadar ayrılık ve hasret? Kavuşmak için güç ver. Çok ağladık, bizi güldür.

30^a

iii

Canım seni ister ancak eli ulaşmaz. Eller âşığı deli zanneder. Bu ne hâldir, kimse bilmez.

IV

1. Eger elünden geleydi
Çokdan maşşūdın bulaydı
3. Bolayki luţfuñ olaydı
Çünkü bir bī-çāre ıuldur

V

1. Gör **Hüdāyī**-i derdmendi
Kanda baksa seni şandı
3. Luţf it esirge efendi
Raĥmet u gufrānuñ buldur

134.
Hüdāyī

Mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

I

1. Bizi varlık ĥicābından ĥalāş it
Meded ey pādişāhlar pādişāhı
3. Kerem it bāde-nüş-ı bezm-i ĥāş it
Meded ey pādişāhlar pādişāhı

II

1. Münevver eyleyüp nūr-ı şerī' at
Şırāt-ı müstakīm olsun ĥaĥīkat
3. İĥāta eylesün baĥr-ı ĥaĥīkat
Meded ey pādişāhlar pādişāhı

IV

Eğer elinden gelseydi çoktan aradığımı bulurdu. Keşke lütfun olsaydı, çünkü çaresiz bir kuldur.

V

Dertli Hüdāyī'yi gör. Nereye baksa sen zannetti. Efendi, lütfet, esirge. Rahmet ve merhametini ona buldur.

134. **30^a.** Aziz Mahmud Hüdāyī Dīvānı, m. 16. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 47-49).

I

Bizi varlık perdesinden kurtar. Ey padişahlar padişahı! Meded et. Has meclisinde bize bade içir, kerem et. Ey padişahlar padişahı! Meded et.

II

Şeriat nuru, münevver eyleyip hakikat doğru yol üzerine olsun. Hakikat denizi çevrelesin. Ey padişahlar padişahı! Meded et.

III

1. Țarīkat gūşesinde nefsi kâl it
Bu kâl içinde koma ehl-i hâl it
3. Esirge lâyıķ-ı bezm-i vişâl it
Meded ey pâdişâhlar pâdişâhı

IV

1. Geçür ‘ âşıkларуñ şavt u şadâdan
Göre kalsun cemî‘ -i mäsivâdan
3. Hâyât irsün aña bÿy-ı beķâdan
Meded ey pâdişâhlar pâdişâhı

V

1. Esirge bu **Hüdâyî** derdmendi
Ki zîrâ maḥz-ı fazluña tayandı
3. Sarây-ı vahdete irgür efendi
Meded ey pâdişâhlar pâdişâhı

135.
Hüdâyî

Müstef’ ilün müstef’ ilün

I

1. Șuldan saña lâyıķ nola
‘ Āşık seni kanda bula
3. Meger senden iḥsân ola
Yâ Rabbenâ yâ Rabbenâ
5. Senden kerem senden ‘ aṭâ

III

Tarikat köşesinde nefsi halis et. Bu söz içinde bırakma, hâl ehli yap. Esirge, kavuşma meclisine layık et. Ey padişahlar padişahı! Meded et.

IV

Āşıkları ses ve sedadan geçir. Masivadan uzaklaşsın. Beka kokusundan ona hayat ulaşsın. Ey padişahlar padişahı! Meded et.

V

Bu dertli Hüdâyî’yi esirge. Çünkü o sadece senin fazlına güvendi. Efendi, vahdet sarayına ulaştır. Ey padişahlar padişahı! Meded et.

135. **30^b**. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, mh. 27. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 71-73).

I

Kuldan sana layık ne olsun? Senden ihsan olmadıkça âşık seni nerede bulsun. Yâ Rabbenâ! Yâ Rabbenâ! Kerem senden, lütuf senden.

II

1. Şuğrā senüñ kübrā senüñ
Ūlā senüñ uhrā senüñ
3. Dünyā senüñ ‘ uqbā senüñ
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘ aṭā

III

1. Ey lā-yezāl u lem-yezel
Ḳanı saña lāyık ‘ amel
3. ‘ Abdüñ işi sehv ü zeled
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘ aṭā

IV

1. Nefse bizi işmarlama
Çignetme derd-ile gama
3. İrgür saña yolda kıoma
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘ aṭā

V

1. Kıoma **Hüdāyī**yi ğarīb
Vaşluñ eyle aña naşīb
3. *Yessir lenā* Rabb-i Mücīb
Yā Rabbenā yā Rabbenā
5. Senden kerem senden ‘ aṭā

II

En küçük senin, en büyük senin. İlk senin, son senin. Dünya senin, ahiret senin. Yâ Rabbenâ! Yâ Rabbenâ! Kerem senden, lütuf senden.

III

Ey sonsuz ve daimi olan Allah! Sana layık amel nerededir? Kulun işi kusur ve hatadır. Yâ Rabbenâ! Yâ Rabbenâ! Kerem senden, lütuf senden.

IV

Bizi nefse bırakma. Dert ile gama çignetme. Sana ulaştır, yolda bırakma. Yâ Rabbenâ! Yâ Rabbenâ! Kerem senden, lütuf senden.

V

Hüdâyī’yi garip bırakma. Kavuşmayı ona nasip et. Ey Allah’ım kolaylaştır. Yâ Rabbenâ! Yâ Rabbenâ! Kerem senden, lütuf senden.

136.
Hüdâyî

7'li hece ölçüsü

I

1. Neyleyeyüm dünyâyı
Baña Allāhum gerek
3. Gerekmez māsivâyı
Baña Allāhum gerek

II

1. Ehl-i dünyā dünyāda
Ehl-i 'uqbā 'uqbāda
3. Her biri bir sevdāda
Baña Allāhum gerek

III

1. Dertlü dermānın ister
Kullar sulṭānın ister
3. 'Āşık cānānın ister
Baña Allāhum gerek

IV

1. Fānī devlet gerekmez
Dürlü zīnet gerekmez
3. Hāksuz cennet gerekmez
Baña Allāhum gerek

---

136. 30^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 38. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 97-99).

Dünyayı neyleyeyim, bana Allah'ım gerek. Gayrısı gerekmez. Bana Allah'ım gerek.

Dünya ehli dünyadadır, ahiret ehli ahirettedir, her biri bir başka bir sevdadır, bana Allah'ım gerek.

Dertli, dermanımı ister. Kullar, sultanımı ister. Âşık, sevgilisini ister. Bana Allah'ım gerek.

Fani devlet gerekmez, türlü süs gerekmez. Hakk'ın olmadığı cennet gerekmez. Bana Allah'ım gerek.

V

1. Mecnûn ister Leylâyı
Vâmık ister ‘Azrâyı
3. Nidem ğayrı sevdâyı
Baña Allâhum gerek

VI

1. Bûlbûl güle karşı zâr
Pervâneyi yakmış nâr
3. Her kuluñ bir derdi var
Baña Allâhum gerek

VII

1. Beyhûde hevâyı ço
Hakkı bulagör yâ hû
3. **Hüdâyî**nün sözi bu
Baña Allâhum gerek

137.
Seyyid

8’li hece ölçüsü

I

1. Meded kıl derdime dermân
Şefâ‘ at yâ Resûlallâh
3. Dilüm büryân gözüm giryân
Şefâ‘ at yâ Resûlallâh

v

Mecnun, Leyla’yı ister. Vamık, Azra’yı ister. Gayrı sevdâyı ne yapayım? Bana Allah’ım gerek.

VI

Bûlbûl, güle karşı inler. Pervaneyi ateş yakmış. Her kulun bir derdi vardır. Bana Allah’ım gerek.

VII

Boş hevesi bırak. Yâ Hû, Hakk’ı bul. Hüdâyî’nin sözü bu. Bana Allah’ım gerek.
137. 30^b.

I

Derdime derman bulmama yardım et. Yâ Resulallâh, şefaet et! Gönlüm kebab, gözüm yaşlı.
Yâ Resulallâh, şefaet et!

31^a

II

1. Kapuña gelmişüm raḥm it
Kerem kıl cürmümi 'afv it
3. Beni luṭfuñla hemdem it
Şefā' at yâ Resûlallâh

III

1. İşim āh-ile zâr oldı
Cihân başuma târ oldı
3. Gözüm yaşı pıñar oldı
Şefā' at yâ Resûlallâh

IV

1. Kuluñ pāyuña çün geldi
Cemī' -i cürmüni bildi
3. Sivādan kalbini sildi
Şefā' at yâ Resûlallâh

V

1. Olup **Seyyid Şeref** 'uryān
Getürdi cānını kurbān
3. Olunca nāre çün fermān
Şefā' at yâ Resûlallâh

II

Kapına gelmişim merhamet et. İhsan eyle, hatalarımı affet. Beni lütfunla dost et. Yâ Resulallâh, şefa'at et!

III

İşim ah vah etmek oldu. Cihan başıma karardı. Gözüm yaşı pınar oldu. Yâ Resulallâh, şefa'at et!

IV

Kulun ayağına geldi çünkü bütün hatasını bildi. Gayrıdan kalbini temizledi. Yâ Resulallâh, şefa'at et!

V

Seyyid Şeref, çıplak olup canını kurban olmaya getirdi. Emir ateşe atılmak olunca yâ Resulallâh, şefa'at et!

138.
Nûrî

Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

1. Eş-şalâ gelsün gelen meydân-ı ı şka eş-şalâ
Cân u başa bakmayan merdân-ı ı şka eş-şalâ

İbn-i Edhem gibi tâc u tahtını terk eylesün
Kul olan gelsün sultân-ı ı şka eş-şalâ
3. ı Aklı ı işkuñ kaydına bend eyleyenler kâdadur
Gelsün ol dîvâneler dîvân-ı ı şka eş-şalâ

ı Āşık-ı şadıqları bezmine da ı vet eylemiş
Bâb açık yol toğrıdur ı unvân-ı ı şka eş-şalâ
5. Ka ı be-i vaşla irüp **Nûrî** yoluñda sa ı y ile
Cânı îşâr eyledi kurbân-ı ı şka eş-şalâ

139.
Seyfullâh

Mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

1. Mecnûn-ı Hudâ olanı zencîre çekerler
Şol tâlib-i Hağ ı âşıkı bir yire çekerler

Fer ı ile bulunur yine ol ı âlemüñ aşlı
Ma ı nâ bileni luğf-ile tağrîre çekerler
3. Bu *kâne yekûnu* ile ey h ı ace bu olmaz
Bu dersi bilen tâlibi tağrîre çekerler

138. **31^a.** Abdülâhad Nûrî Dîvânı, g. 8. (Coşkun, 2001: 47). Şiir Dîvân'da 7 beyittir.

¹ Çağırıyorum! Aşk meydanına gelen gelsin, çağırıyorum! Can ve başa bakmayan aşk mertlerine çağırır.

² İbrahim Bin Edhem gibi tac ve tahtını terk etsin. Aşk sultanına kul olan gelsin, çağırıyorum.

³ Akli, aşkın bağına bağlayanlar nerededir? O divaneler aşk divanına gelsin, çağırıyorum.

⁴ Sadık âşıkları meclisine davet etmiş. Aşk unvânına kapı açık, yol doğrudur, çağırıyorum.

⁵ Nûrî, yolunda say ederek Kâbe'ye kavuştu, canını feda etti. Aşk kurbanına çağırır.

139. **31^a.**

¹ Allah'a Mecnun olanı zincire vururlar. Şu Hakk'ı isteyen âşığı bir yere çekerler.

² Âlemin aslı dallarıyla bulunur. Mana bileni lütufla anlatırlar.

³ Ey hoca! Bu "Ne oldu ise benimle oldu ve ne olacaksa benimle olacaktır." sözü ile bu olmaz.

Bu dersi bilen talebeyi sorgulattırlar.

Seyfî bilürüm dime şaşkın ʿilm-i ledünni
Erbâb-ı ʿarîkat seni taʿbîre çekerler

140.
Mişlî

Fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

1. Cümle ʿâlem âşinâ ben arada bîġāneyüm
Her işüm ağyâr-ile gör kim ʿaceb dîvāneyüm

Bilmeyüp taʿmîr cismi itdüm velî ʿalbüm ʿarâb
Hey meded miʿmâr-ı ʿâlem ʿal nazar vîrāneyüm
3. Teşneyüm zülmetde ʿaldüm âb-ı hayvân isterem
Girmeden deryâ-yı ʿışka ʿalib-i dür-dāneyüm

Mey-fürüş oldum şalâdur ehl-i ʿışka **Mişliyâ**
Bizdedür ʿamr-ı ezel gelsün gelen meyhāneyüm

ʿAşîrân
141.
Muştafâ

Mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün mefâʿilün

1. Hevâ-yı nefse cānum mübtelâdur yâ Resûlallâh
İşüm hep cümle cürm ü ʿaḥâdur yâ Resûlallâh

Senüñ sünnetlerüñden biñde birin itmedüm icrâ
Baña her ne cezâ olsa sezâdur yâ Resûlallâh

⁴ Seyfî, ledün ilmimi biliyorum deme, sakın. Tarikat erbabı, sana anlattırır.

140. **31^a.**

¹ Bütün herkes aşına, ben arada yabancıyım. Nasıl bir divane olduğumu gör ki her işim yabancıyla.

² Bedeni tamir etmeyi bilmeden kalbimi harap ettim. Hey, âlemlerin mimarı! Yardım et, bak viraneyim.

³ Susamışım, karanlıkta kaldım, âb-ı hayatı isterim. Aşk deryasına girmeden inci tanesini isterim.

⁴ Ey Misli! Meyhaneci oldum, aşk ehlini çağırırım. Meyhaneyim, ezel şarabı bizdedir, gelen gelsin.

141. **31^b.**

¹ Yâ Resulallâh! Nefsin isteklerine canım mübtelâdır. Yâ Resulallâh! Bütün işim hep hata ve kusurdur.

² Yâ Resulallâh! Senin sünnetlerinden binde birini yerine getirmedim. Bana her ne ceza olsa layıktır.

3. ‘ Aceb mi bülbül-i dil deşt-i hasretde figân itse
Cemâlûñ gülsitânından cüdâdur yâ Resûlallâh
- Sen ol sulţân-ı ‘ adl-rütbe-i taht u risâletsin
Kudumuñ olsa ‘ arş üzre revâdur yâ Resûlallâh
5. Kerem kıl cürümümi eyle şefâ‘ at rûz-ı maşşerde
Kelâmuñ cümle maqbûl-ı Hudâdur yâ Resûlallâh
- Yüzün ferş eyleyenlerden der-i devlet-me’âbuñda
Biri de ümmetüñden **Muştafâdur** yâ Resûlallâh

142. Şemsî

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Biz ol ‘ uşşâk-ı ser-bâzuz bize ‘ aql issi yâr olmaz
Mey-i ‘ ışkile sermestüz bize hergiz humâr olmaz
- Şarâb-ı ‘ ışkı çün içdük ferâgat mülkine göçdük
Yanup ‘ ışkile tutuşdük bize tehdîd-i nâr olmaz
3. Bu dünyâ mālına yanma Ebed bâkî kalur şanma
Hayâlâtına aldanma fenâdur pâyidâr olmaz
- İrişdi çün bu **Şemsî**nüñ Vücûdı kaçre-i bahre
Ne kaçre ‘ ayn-ı bahr oldı bize kaç r u kenâr olmaz

³ Yâ Resulallâh! Gönül bülbülü hasret çölünde figan etse şaşılır mı? Çünkü cemalinin gül bahçesinden ayrılmıştır.

⁴ Yâ Resulallâh! Peygamberlik ve hükümdarlık makamının adaletli sultanı sensin. Arş üzerinde yürüsen layıktır.

⁵ Yâ Resulallâh! Maşşer günü şefaet et, hatalarıma lütfet çünkü bütün sözlerini Allah kabul eder.

⁶ Yâ Resulallâh! Sığınılacak devletli kapıda yüzünü yere sürenlerden biri de ümmetinden Mustafa’dır.

142. 31^b. Şemsettin Sivâsî Dîvânı g. 33 (Süer, 2015: 226-227). Şiir Dîvân’da 7 beyittir.

¹ Biz, o cesur âşıkınız. Bize akıl sahibi olmak yâr olmaz. Aşk şarabıyla sarhoşuz. Biz de asla sersemlik olmaz.

² Aşk şarabından içtiğimiz için feragat ülkesine göçtük. Aşk ile yanıp tutuştuk. Bize cehennem tehdidi işlemez.

³ Bu dünya malına kanma. Ebede kadar baki kalır zannetme. Hayallerine aldanma. Fanidir, kalıcı olmaz.

⁴ Bu Şemsî’nin vücudu denizin damllarına erişti. Ne damla, denizin kendisi oldu. Bize dip bucak olmaz

143.
Muhyî

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Bilmeyen cân Yūsufî Ken‘ânî bilmez kâdadur
Öz vücūdî Mıŝırınuñ sulţânî bilmez kâdadur

İçüben vuşlat şarâbın yâr elinden her zamân
Beñzer ol mâhîye kim ‘ummânî bilmez kâdadur
3. Bilmeyen ‘ilm-i ledünnî dört kitâbı okusa
Zâhir-i ‘âlemde ol Qur‘ânî bilmez kâdadur

Mübtelâ-yı ‘ışık oluban bilmeye cân u teni
Devr ola devrân ider devrânî bilmez kâdadur
5. Cân kulağıyla işit **Muhyî** Muhammed nuţkıdur
Kendi nefsin bilmeyen Allâhî bilmez kâdadur

144.
Eşref-zâde

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Ey gönül bir derde düş kim anda dermân gizlidür
Gel karış bir kaçre kim anda ‘ummân gizlidür

---

143. 31^b

¹ Can Yusuf‘unu bilmeyen Kenan nerededir, bilmez. Mısır ülkesi gibi olan öz varlığının sultanı nerededir bilmez.

32^a

² Her zaman sevgilinin elinden vuslat şarabını içen ummanın nerede olduğunu bilmeyen o balığa benzer.

³ Ledün ilmini bilmeyen dört kitabı okusa da âlemde görünen o Kur‘ân-ı Kerîm nerededir, bilmez.

⁴ Aşk müptelası olan can ve bedeni bilmez. Devrolur, devran eder, dervan nerededir, bilmez.

⁵ Ey Muhyî! Can kulağı ile dinle, Muhammed sözüdür. Kendi nefsini bilmeyen Allah nerededir, bilmez.

144. 32^a Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânî, g. 14. (Güneş, 1994: 223).

¹ Ey gönül! Bir derde düş çünkü onda derman gizlidir. Gel, bir damla karış çünkü onda umman gizlidir.

Terk idüp nāmūs u ‘ārı giy melāmet hırkasını
Ol melāmet hırkasında sırr-ı Sübhān gizlidir

3. Degme bir dervīş faķīre ĥor görüp ĥor bakma gel
Ķalbinüñ her gūşesinde‘ arş-ı Raĥmān gizlidir

‘ İşka gelse cān u dil bulur ĥayāt-ı cāvidān
‘ Āřıkuñ her bir sözünde āb-ı ĥayvān gizlidir

5. Gör bu Eřrefoĝlu Rūmī baĥr-ı ‘ıřka neyledi
Cān u başı terk idüp cānında cānān gizlidir

145.

Yūnus

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Mülk-i beķādan gelmişem
Cān u cihānı neylerem
3. Ben dost cemālin görmişem
Ĥūr u cinānı neylerem

II

1. Vaĥdet meyinüñ cür‘ asın
Ma‘ řūķ elinden içmiřem
3. Ben dost ĥoķısın almışam
Misk-i Tātārı neylerem

² Haya ve namusu terk edip melamet hırkasını giy. O melamet hırkasında Allah’ın sırrı gizlidir.

³ Herhangi bir fakir dervişe gel, hor görüp hor bakma. Kalbinin her köşesinde Rahman’ın arşı gizlidir.

⁴ Can ve gönül aşka gelse sonsuz hayatı bulur. Āřıĝın her bir sözünde āb-ı hayat gizlidir.

⁵ Bu Eřrefoĝlu Rūmī aşkın denizine ne yaptı, gör. Canını ve başını terk etti, canında sevgili gizlidir.

145. 32^a. Āřık Yūnus, m. 83. (Tatçı, 2005: 74). řiir Dīvān’da 8 dörtlüktür.

I

Beka mülkünden gelmişim, can ve cihanı ne yapayım? Ben dost cemalini görmüşüm Huri ve cenneti ne yapayım?

II

Vahdet şarabının yudumunu sevgilinin elinden içmişim. Ben dost kokusunu almışım, Tatar miskini ne yapayım?

III

1. ‘İsā gibi dünyā koyup
Gökleri seyrān eylerem
3. Mūsā-yı dīdār olmuşam
Ben *lenterānī* neyelerem

IV

1. İbrāhīmem Cebrā’ile
Hīç ihtiyācum kalmadı
3. Muḥammedüm dosta gider
Ben tercümānı neyelerüm

V

1. Eyyübleyin şol ma‘ şūkuñ
Cevrin taḥammül eyledüm
3. Circīs gibi Ḥaḳ yoluna
Çıkmayan cānı neyelerüm

VI

1. ‘Āşık **Yūnus** ma‘ şūkına
Vuşlat bulunca mest olur
3. Ben şīşeyi çaldum taşa
Nāmūs u ‘ārı neyelerüm

III

İsa gibi dünyayı bırakıp gökleri dolaşırım. Musa gibi Allah’ın cemalini görmüşüm. “Sen beni göremezsın.”(Araf 7/143) sözünü ne yapayım?

IV

İbrahim’im. Cebrail’e hiç ihtiyacım kalmadı. Ben dosta giden Muhammed’im. Ben tercümanı ne yapayım?

32^b

V

Eyyüp gibi şu sevgilinin cevrine tahammül ettim. Cercis gibi Hak yolunda çıkmayan canı ne yapayım?

VI

Āşık Yunus, sevdiğine kavuşunca kendinden geçer. Ben şışeyi taşa vurdum. Haya ve namusu ne yapayım?

146.
Eşref-zāde

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Rāh-ı ‘ışkda mahrem-i ‘irfān olan añlar bizi
‘Alleme ‘l-esmāya vākıf olan añlar bizi

Egnümüze giymişiz *el-fakru fahrī* hırkasın
Fāriğ-i kevneyn olup sulṭān olan añlar bizi
3. Rehberimüzdür bizüm sulṭān-ı dīn-i fahr-i cihān
Dosta ‘āşık rūz u şeb ḥayrān olan añlar bizi

Biz tecellī-i cemāle cān virür ‘āşıklaruz
İbn-i İbrāhīm gibi ḳurbān olan añlar bizi
5. Ḥaḳ cemāli şem‘ inüñ pervānesidür bu gönül
Āteş-i ‘ışka düşüp sūzān olan añlar bizi

Mazhar-ı esrār-ı *küntü kenz* İbn-i Seyyid Şeref
Ḳurb-ı Ḥaḳda ḥāliyā mihmān olan añlar bizi

---

146. 32^b.

¹ Bizi aşk yolunda irfan mahremi olan anlar. Bizi “Allah, Adem’e bütün varlıkların ismini öğretti.” (Bakara 2/31.âyet) âyetini bilenler anlar.

² Sırtımıza “Fakirlik benim övüncümdür. Ben onunla iftihar ederim.” hırkasını giymişiz. Bizi dünya ve ahiretten vazgeçip sultan olan anlar.

³ Kainatın övüncü ve dinin sultanı bizim rehberimizdir. Bizi dosta âşık olup gece gündüz hayran olan anlar.

⁴ Biz cemalinin tecellisine can veren âşıklarız. Bizi İbrahim’in oğlu İsmail gibi kurban olan anlar.

⁵ Bu gönül, Allah’ın cemalinin mumunun pervanesidir. Bizi aşk ateşine düşüp yanan anlar.

⁶ Seyyid Şeref oğlu “Ben gizli bir hazine idim.” sırrına mazhardır. Bizi Hakk’ın yakınında hâlâ misafir olan anlar.

147.
Nūrî

7'li hece ölçüsü

I

1. 'Işkuñla cihān beste
Luṭf eyle 'ināyet kıl
(Yā Allāh Hū)
3. Derdüñle bu dil ḥaste
Luṭf eyle 'ināyet kıl
(Yā Allāh Hū)

II

1. Raḥmān u Raḥīmimsin
Sultān u 'Azīzimsin
3. Ğufrān u Kerīmimsin
Luṭf eyle 'ināyet kıl
(Yā Allāh Hū)

III

1. Ey rahmeti çok Raḥmān
'Ālem gözime zindān
3. Uçarsa kafesden cān
Luṭf eyle 'ināyet kıl

---

147. 32^b. Abdülahad Nūrî Dîvânı, k. 81. (Coşkun, 2001: 118-119). Şiir Dîvân'da 7 dördlüktür.

Aşkınla cihan bağlanmış. Lütuf ve yardım et. (Yâ Allah! Hû!) Bu gönül derdinle hasta. Lütuf ve yardım et. (Yâ Allah! Hû!)

II

Rahman ve Rahimimsin. Sultan ve azizimsin. Günahları affeden ve kerimimsin. Lütuf ve yardım et. (Yâ Allah! Hû!)

III

Ey rahmeti çok Rahman! Âlem gözüme zindan. Can kafesten uçarsa, lütuf ve yardım et.

IV

1. Būlbūl gibi pūr-zārum
Dā'im durmaz ağlarum
3. Yā ben kime yalvaram
Luṭf eyle 'ināyet kı̄l

V

1. Bīçāreleri yād it
Vuşlat yolın āsān it
3. Dertlilere dermān it
Luṭf eyle 'ināyet kı̄l

VI

1. 'Āşıklara ihsān it
Vīrāneyi ābād it
(Yā Allāh Hū)
3. **Nūrī** kuluñı şād it
Luṭf eyle 'ināyet kı̄l
(Yā Allāh Hū)

IV

Būlbūl gibi durmadan inlerim. Hiç durmadan ağlarım. Yā ben kime yalvarayım? Lütuf ve yardım et.

V

Çaresizleri hatırla. Vuslat yolunu kolaylaştır. Dertlilere derman ver. Lütuf ve yardım et.

VI

Āşıklara ihsan et. Harabeyi şen et. (Yā Allah! Hū!) Nūrî, kulunu mutlu et. Lütuf ve yardım et. (Yā Allah! Hū!)

148.
Naşühî

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

I

1. Vişâlûñle idüp i' zâz u ikrâm
Tecellî it meded yâ Hâyî u Ğufrân
3. Niķābuñ ref' ile it bize in'âm
Tecellî it meded yâ Hâyî u Ğufrân

II

1. Ğarîb itme dil-i ' uşşâķı her dem
Cemâlûñ nûrına kıl anı aķdem
3. Dil-i ' uşşâķ ne itsün Rabbi bu dem
Tecellî it meded yâ Hâyî u Ğufrân

III

1. **Naşühî** derdüñ ile yandı yâ Rab
Gözi giryân özi büryân olur yâ Rab
3. Tesellî it bize yâ Rab bilâ Rab
Tecellî it meded yâ Hâyî u Ğufrân

149.
Şiyâmî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Ğanîdür göñlümüz dâ'im bî-ħamdillâh şafâmuz var
Gelür şol cānib-i Ğaķķdan ķanā' atle ğidāmuz var

148. 32^b.

I

Yâ Hâyî u Ğufrân! Visalinle izzet ve ikram edip tecelli et, yardım et. Peçeni kaldırıp bize nimet ver. Yâ Hâyî u Ğufrân! Tecelli et, yardım et.

II

Hiçbir zaman âşıkların gönlünü garip bırakma. Bir an önce onu cemalinin nuruna yakın kıl. Ya Rabbim, âşıkların gönlü şimdi ne yapsın? Yâ Hâyî u Ğufrân! Tecelli et, yardım et.

33^a

III

Yâ Rab! Nasûhî derdinle yandı. Yâ Rab! Gözü yaşlı, gönlü kebab oldu. Yâ Rab bilâ Rab! Bizi teselli et. Yâ Hâyî u Ğufrân! Tecelli et, yardım et.

149. 33^a.

¹ Gönlümüz zengindir. Daima hamd olsun, sefalıyızdır. Hak tarafından kanaatle gelen gıdamız vardır.

Ne gönlüm aklı dünyāya ne meylüm oldı dünyāya
Değişmem degme dībāya bizim köhne ‘ abāmuz var

3. Ne bir devletle meşhūruz ne bir varlıkla mağrūruz
Ne dünyālıkıla ma‘ mūruz ne bir mülk ü bināmuz var

Ne bir dem var fenā içre ne cismim var zamān içre
Ne kārūm var cihān içre ne bir dürlü metā‘ amuz var

5. **Şiyāmī** fānī dünyādur ne hācet dürlü mişnetler
Ne hay u hūy u ne gāvġā ne bir ceng ü cidāmuz var

150.

Yūnus

11’li hece ölçüsü

I

1. Yokdur benüm saña lāyık ‘ amelüm
Bizi ĩmān-ile gönder Allāhum
3. Giceler içinde budur firāķum
Bizi ĩmān-ile gönder Allāhum

II

1. ĩmān-ile giden irer Hāzrete
ĩmān-ile giden irer devlete
3. ĩmān-ile giden irer cennete
Bizi ĩmān-ile gönder Allāhum

² Ne dünyaya gönlüm aktı, ne dünyaya meylim oldu. Herhangi bir ipekli kumaşa değişmem. Bizim eskimiş abāmız vardır.

³ Ne bir devletle şöhretliyiz ne de bir varlıkla gururluyuz. Ne dünyalıkla mamuruz ne de bir mülk ve binamız vardır.

⁴ Fena içinde ne bir an var, zaman içinde ne bir cismim var. Cihan içinde ne bir işim var, ne de bir çeşit kazancımız vardır.

⁵ Ey Siyāmī! Fani dünyadır. Türlü sıkıntılara ne gerek vardır. Öyle ise ne kavga, ne mücadele, ne savaşımız vardır.

150. 33^a.

I

Benim sana layık amelim yoktur. Allah’ım bizi iman ile gönder. Geceler içinde ayrılığım budur. Allah’ım bizi iman ile gönder.

II

İman ile giden hazrete kavuşur. İman ile giden devlete kavuşur. İman ile giden cennete kavuşur. Allah’ım bizi iman ile gönder.

III

1. Īmāndur aşlında dīnūñ diregi
Īmāndur aşlında dīnler çerāğı
3. Īmāndur aşlında āḥret yarağı
Bizi Īmān-ile gönder Allāhum

IV

1. Īmān-ile durur bu cān nefisde
Īmānı olmayanuñ cānı ḥaste
3. Dervīş **Yūnus** eydür āḥir nefesde
Bizi Īmān-ile gönder Allāhum

151.

Eşref-zāde*Müstef'ilün Müstef'ilün*

I

1. Ey tālib-i vaşl-ı Ḥudā
Gel gidelüm Ḥaḫdan yaña
3. Ey rāğıb-ı nūr-ı liḫā
Gel gidelüm Ḥaḫdan yaña

II

1. Açıldı vahdet gülleri
Şevḫ eyledi bülbülleri
3. Görindi cānān illeri
Gel gidelüm Ḥaḫdan yaña

III

Aslında dinin direği imandır, aslında dinin ışığı imandır, aslında ahiret azığı imandır. Allah'ım bizi iman ile gönder.

IV

Bu can nefiste iman ile durur. İmanı olmayanın canı hastadır. Derviş Yunus, son nefesinde Allah'ım bizi iman ile gönder, der.

151. 33^a.

I

Ey Allah'a kavuşmayı isteyen! Gel, Hak'tan yana gidelim. Ey Allah'ın cemalinin nuruna rağbet eden! Gel, Hak'tan yana gidelim.

II

Vahdet gülleri açıldı. Bülbülleri şevklendi. Sevgilinin illeri görüldü. Gel, Hak'tan yana gidelim.

III

1. Gel ʿ ışkile diñle beni
Hakka kul it cān u teni
3. Mevlā seni ister seni
Gel gidelüm Hakdan yaña

IV

1. Ey murğ-ı bāğ-ı lā-mekān
Ey sırr-ı nūr-ı kün fekān
3. Yirüm degüldür bu mekān
Gel gidelüm Hakdan yaña

V

1. Tālib bula āsar-ı cūd
Ahmed egil eyle sücūd
3. Bulmağa haqqānī vücūd
Gel gidelüm Hakdan yaña

152.
Fenāyī

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Cān u dil şehrin ezelden eyledi yağmā-yı ʿ ışk
Ol vecihden düşdi bu ʿ ālemlere gavğā-yı ʿ ışk

Derde düşenler bilürler ehl-i derdüñ hālını
Gör nice ʿ ākılleri Mecnūn ider Leylā-yı ʿ ışk

III

Gel, aşkla beni dinle. Canımı ve bedenini Hakk'a kul et. Mevla, seni ister, seni. Gel, Hak'tan yana gidelim.

33^b

IV

Ey mekânsızlık bağının kuşu! Ey "Allah, ol derse oluverir." nurunun sırrı! Bu mekân yerim değildir. Gel, Hak'tan yana gidelim.

V

Talip, cömertliğin eserlerini bulsun. Ey Ahmed eğil, secde et. Hakiki varlığı bulmak için gel, Hak'tan yana gidelim.

152. 33^b.

¹ Aşk, can ve gönül şehrinin ezelden yağmaladı. O sebepten bu âlemlere aşkın kavgası düştü.

² Derde düşenler, dertlilerin hālını bilirler. Aşkın Leylası gör, ne kadar akıl sahibini Mecnūn yapar.

3. Gel gülistān seyrini eyle afesden ey hezār
Cennet-i udse urūc it bulasın Mevlā-yı ık
- Çünkü mevcūd nuk imi ālemde ık ālī maām
Bize bildürdi **Fenāyī** rehber-i Mevlā-yı ık

153.

Yūnus

11'li hece ölçüsü

I

1. Seyyāh olup ol ālemi ararsañ
Abdü'l-ādir gibi bir er bulunmaz
3. Ceddi Muammedür eger orarsañ
Abdü'l-ādir gibi bir er bulunmaz
(Allāh Allāh Allāh yā Allāh)

II

1. Cümle dervileri gelir dirilür
Erkān-ile ihyāları sürilür
3. ısmetleri hep udretten virilür
Abdü'l-ādir gibi bir er bulunmaz

³ Ey bülbül! Gel, güleni kafesten seyret. Mübarek cennete yüksel, ak Mevla'sını bul.
⁴ Ālemde akın yüce makam olduu var olan sözmüş. Ey Fenāyī, bize bunu ak Mevla'sının reberi haber verdi.

153. **33^b.** Āık Yūnus, k. 59. (Tatı, 2005: 57-58). iir Dīvān'da 7 dörtlüktür.

I

Seyyah olup u ālemi ararsan Abdülkadir gibi bir er bulunmaz. Eer sorarsan atası Muhammed'dir. Abdülkadir gibi bir er bulunmaz. (Allah Allah Allah yā Allah)

II

Bütün derviler gelir, toplanır. Esasları ile ihyaları sürülür. ısmetleri hep kudretten verilir. Abdülkadir gibi bir er bulunmaz.

III

1. Cümle evlādına yeşil yaraşur
‘Işkı gelür bu cānuma dolaşur
3. Aña mürīd olan Hākka ulaşur
‘Abdü’l-Ḳādir gibi bir er bulunmaz

IV

1. Yeri gögi yaraduban düzeli
Hoş nazar eylemiş aña ezeli
3. Evliyānuñ ser-çeşmesi güzeli
‘Abdü’l-Ḳādir gibi bir er bulunmaz

V

1. Dervīş **Yūnus** çeker dünyā ğayreti
Üstümüze hāzır ola himmeti
3. Oğlum demiş aña Resūl Hāzreti
‘Abdü’l-Ḳādir gibi bir er bulunmaz
(Allāh Allāh Allāh yā Allāh)

III

Bütün çocuklarına yeşil yakışır. Aşkı gelip bu canıma dolaşır. Ona mürit olan Hakk’a ulaşır. Abdülkadir gibi bir er bulunmaz.

IV

Yeri göğü yaratıp düzenleyeli, ezelden ona hoş nazar etmiş. Veliler pınarının başındaki güzel, Abdülkadir gibi bir er bulunmaz.

V

Derviş Yunus, dünya gayreti çeker. Hazret-i Resulallāh, ona oğlum demiş. Abdülkadir gibi bir er bulunmaz. (Allah Allah Allah yâ Allah)

154.
Hüdâyî

11'li hece ölçüsü

I

1. Tevhîd ile olur her derde dermân
Tevhîd ile irmiş Hakk'a irenler
3. Tevhîd ile olur her müşkil âsân
Tevhîd ile irmiş Hakk'a irenler

II

1. Gönülden pāsını silmek dilerseñ
Bilmedüğünü eger bilmek dilerseñ
3. Eger Hakk'ı sen de bulmak dilerseñ
Tevhîd ile irmiş Hakk'a irenler

III

1. 'Āleme 'ibret göziyle bakanlar
Çerāğın nūr-ı Mevlādan yakanlar
3. Yerden gökden geçüp 'arşa çıkanlar
Tevhîd ile irmiş Hakk'a irenler

IV

1. Aldanma key şağın bu kâ'ināta
Geç ağ u karadan bak nūr-ı Zāta
3. İrmek isteriseñ bākî hayāta
Tevhîd ile irmiş Hakk'a irenler

---

154. 33^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 1. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 15).

I
Tevhit ile her derde derman olur. Hakk'a ulaşanlar tevhit ile ulaşmıştır. Her zorluk tevhit ile kolay olur. Hakk'a ulaşanlar tevhit ile ulaşmıştır.

II
Gönülden pasını silmek dilersen, bilmediğini bilmek istersen, eğer Hakk'ı sen de bulmak istersen, Hakk'a ulaşanlar tevhit ile ulaşmıştır.

III
Āleme ibret gözüyle bakanlar, ışığını Mevla'nın nurundan yakanlar, yeri göğü geçip arşa çıkanlar. Hakk'a ulaşanlar tevhit ile ulaşmıştır.

34^a

IV
Çok sakın, bu kainata aldanma. Ak ve karadan geç, Hak'ın nuruna bak. Baki hayata ulaşmak istersen. Hakk'a ulaşanlar tevhit ile ulaşmıştır.

V

1. Bulmak ister iseñ eger Hudāyī
Ehl-i tevḥīde ḥıdmet it **Hūdāyī**
3. Yola çeken oldur bay u gedāyī
Tevḥīd ile irmiş Ḥakḫa irenler

155.
Hūdāyī

7'li hece ölçüsü

I

1. Gelüñ şükr eyleyelüm
Dertlere dermān gelsün
3. Ḥakḫı zıkr eyleyelüm
Cānlara cānān gelsün

II

1. Varumuz ḥāk idelüm
Yaḫalar çāk idelüm
3. Ḳalbümüz pāk idelüm
Taḫtına sulṫān gelsün

III

1. Terk eyle cümle varı
Ḳoma elden iḳrārı
3. Maḫv it şekk ü inkārı
Yerine ĩmān gelsün

v

Ey Hūdāyī, Allah'ı bulmak istersen tevhit ehline hizmet et. Zengin ve fakiri yola getiren odur. Hakk'a ulaşanlar tevhit ile ulaşmıştır.

155. **34^a.** Aziz Mahmud Hūdāyī Dīvānı, k. 34. (Taṫçı ve Yıldız, 2005: 87-89).

Gelin, şükredelim, dertlere derman gelsin. Hakk'ı zikredelim, canlara canan gelsin.

II

Varımızı toprak edelim. Yakalarımızı parçalayalım. Kalbimizi temizleyelim. Tahtına sultan gelsin.

III

Bütün her şeyi terk et. İkrarı elden bırakma. Şüphe ve inkârı mahvet. Yerine iman gelsin.

IV

1. Başma yalan dũnyāya
Açma ırı sevdāya
3. Yalvar Ğanī Mevlāya
Luşfile iřsān gelsũn

V

1. Varlıęuñ eyle zā'il
Olagör Ğařķa vāřıl
3. Geç şatreden ey ğāfil
Başr-ile 'ummān gelsũn

VI

1. Ta'alluş defterin dũr
Māсивāyı dilden sũr
3. Ğařķı añla bilegör
'İlmile 'irfān gelsũn

VII

1. **Hũdāyī** aç gũzũñi
Pāk eyle kendũzũñi
3. Ğařķa dũndũr yũzũñi
Her iřũñ āsān gelsũn

IV
Yalan dũnyaya bakma. Kuru sevdaya y¶nelme. Ganī olan Mevla'ya yalvar. Lũtuf ve işsan gelsin.

V
Varlığımı yok et. Hakk'a erişmeye bak. Ey gafil! Damladan geç. Denizle umman gelsin.

VI
Dũnya bağlarının defterini dũr. Gayrıyı g¶nũlden sũr. Hakk'ı anlayıp bil. İlimle irfan gelsin.

VII
Ey Hũdāyī! Gũzũnũ aç. Őzũnũ temizle. Yũzũnũ Hakk'a dũndũr. Her işin kolay gelsin.

156.
Hüdâyî

11'li hece ölçüsü

I

1. Kıpıñdan ğayra muhtâc olmayalum
Sen yaratduñ yine sen yardım eyle
3. Hñn-ı vaşla toyrur aç olmayalum
Sen yaratduñ yine sen yardım eyle

II

1. Gülşende bülbüli zâr iden sensin
Düşmeni dost idüp yâr iden sensin
3. Ālemleri yoqđan var iden sensin
Sen yaratduñ yine sen yardım eyle

III

1. Cânıma cânânı kimden umayın
Derdime dermânı kimden umayın
3. Luţfile ihsânı kimden umayın
Sen yaratduñ yine sen yardım eyle

IV

1. Sensüz bir kişinüñ işi bitmedi
Kimse buyruğuñsuz gelüp gitmedi
3. Halk idicek kimse yardım itmedi
Sen yaratduñ yine sen yardım eyle

---

156. **34^a**. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 41. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 105-107).

Senin kapından başkasına muhtaç olmayalım. Sen yarattın, yine sen yardım et. Vuslatının sofrasını doyur, aç olmayalım. Sen yarattın, yine sen yardım et.

Gül bahçesinde bülbülü inleyen sensin. Düşmanı dost edip, yâr eden sensin. Ālemleri yoktan var eden sensin. Sen yarattın, yine sen yardım et.

Canıma cananı kimden umayım. Derdime dermanı kimden umayım. Lütuf ve ihsanı kimden umayım. Sen yarattın, yine sen yardım et.

Sensiz, bir kişinin işi bitmedi. Kimse, senin buyruğun olmadan gelip gitmedi. Yarattığında kimse yardım etmedi. Sen yarattın, yine sen yardım et.

34^b

V

1. Bilmeyenler ğayruñ nef'î var şandı
Bilicek ğayra bakmadan uşandı
3. Sen esirge **Hüdâyî**-i derd-mendi
Sen yaratduñ yine sen yardım eyle

157.
Hüdâyî

Mefā'îlün mefā'îlün fe'ûlün

I

1. Alan sensin viren sensin kılan sen
Ne virdüñse odur dağı nemiz var
3. Hākīkat üzre eşyâyı bilen sen
Ne virdüñse odur dağı nemiz var

II

1. Tutan el u ayak senden gelüpdür
Gören göz u kulağ senden gelüpdür
3. Efendi dil tudağ senden gelüpdür
Ne virdüñse odur dağı nemiz var

III

1. Hüdâyâ biz bu zâtı kanda bulduk
Ya ef'âl u şıfâtı kanda bulduk
3. Fenâyı yâ şebâtı kanda bulduk
Ne virdüñse odur dağı nemiz var

v

Seni bilmeyenler, gayrıdan menfaat var zannetti. Bilince gayrıya bakmaktan usandı. Dertli Hüdâyî'yi sen esirge. Sen yarattın, yine sen yardım et.

157. **34^b.** Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 116. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 265-267).

I

Alan sensin, veren sensin, yapan sen. Ne verdiysen odur, başka neyimiz var? Hakikat üzerine eşyayı bilen sen. Ne verdiysen odur, başka neyimiz var?

II

Tutan el ve ayak senden gelmiştir. Gören göz ve kulak senden gelmiştir. Rabbim, dil ve dudak senden gelmiştir. Ne verdiysen odur, başka neyimiz var?

III

Ey Allah! Biz bu zâtı nerede bulduk? Fiiller ve sıfatlar nerede bulduk? Fenâyı ve şebâtı nerede bulduk? Ne verdiysen odur, başka neyimiz var?

IV

1. Bizüm aḥvālimüz ey Ḥayy u Kayyûm
Cenāb-ı pākūñe hep cümle ma‘ lûm
3. Buyurduñ oldu illā ƣaldı ma‘ dûm
Ne virdüñse odur daḥı nemiz var

V

1. **Hüdâyî**yi sen irişdür murāda
Senüñdür çünki ḥükm arz u semāda
3. Efendi daḥli yoƣ ğayruñ arada
Ne virdüñse odur daḥı nemiz var

158.

Hüdâyî

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Nefse uyup rāh-ı Ḥaƣdan taşra çıƣmaƣ yol mıdur
Kibr ü ‘ucb-ile adıñ dervîşe taƣmaƣ yol mıdur
3. Maṭlabuñ a‘ lā iken ednāya aƣmaƣ yol mıdur
Yār-ı bāƣî var iken ağyāra baƣmaƣ yol mıdur

IV

Ey Hayy ve Kayyûm! Bizim ahvālimiz senin temiz cenabına tamamen mâlûm oldu. Buyurdun oldu, buyurmadığın seyler yoklukta kaldı. Ne verdiysen odur, başka neyimiz var?

V

Hüdâyî’yi murada sen eriştir. Çünkü hüküm yer ve gökte senindir. Rabbim, başkasının arada müdahalesi yoktur. Ne verdiysen odur, başka neyimiz var?

158. 34^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 137. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 305-307-309).

I

Nefse uyup Hakk’ın yolundan dışarı çıkmak yol mudur? Kibir ve gurur ile derviş adını takınmak yol mudur? Talebin yüksek iken aşağıya akmak yol mudur? Baki yâr var iken başkasına bakmak yol mudur?

II

1. Nice bir olmaz hevālar nice bir tūl-ı emel
Gel berü ŧimden gerü ey derd-mend inŧāfa gel
3. Sālike lāyık mıdur hīç Zeyd ü ‘ Amr-ile cedel
Her taŧarruf hod Hākuñ sen halka bakmaq yol mıdur

III

1. Çün Hākuñ kullarıdur küçük büyük erkek diŧi
Hiçmet-i Mevlāda olmağdur kul olanuñ iŧi
3. Añladuñ mı Rabbüñi hey kendüyi bilmez kiŧi
Hāzır iken Hālikuñ etrāfa bakmaq yol mıdur

IV

1. Dūr ider Hāđdan seni hubb-ı sivā kayd-ı ‘ alef
Gör ne vechile sülük itmiŧ bu yollarda selef
3. Nađd-i ‘ ömri eyleme nefsuñ hevāsında telef
Vech-i bākī var iken maħlūka bakmaq yol mıdur

V

1. Niçe bir emmārelilikde eyleye nefsuñ qarār
Güş idüp *firrū ilallāhı* it ol yaña firār
3. Qo sivāyı ŧıdık-ile gel eyle Hāđka iktidār
Her murādı Hāđ virür sen ğayra bakmaq yol mıdur

II

Olmaz arzular ne zamana kadar? Uzak emeller ne zamana kadar? Ey dertli, beri gel. ŧimdiden sonra insafa gel. Zeyd ve Amr (Ali ve Veli) ile savaŧmak hiç salike layık mıdır? Her tasarruf yalnızca Hakk’ındır, senin yaratılmışlara bakman yol mudur?

III

Küçük büyük, erkek diŧi Hakk’ın kullarıdır. Kul olanın iŧi Mevla hizmetinde olmaktır. Hey, kendini bilmez kiŧi! Rabbini anladın mı? Yaratıcın var iken etrafa bakmak yol mudur?

35^a

IV

Yemek derdine bağlanmak, gayrı sevdalar seni Hak’dan uzaklaştırır. Gör, eskiler ne şekilde bu yollarda sülük etmiş. Ömrünün nakdini nefsin arzularıyla boŧa harcama. Baki olan Allah’ın cemali var iken yaratılmışlara bakmak yol mudur

V

Nefsin ne zamana kadar emmārelilikte duracak. “ O hâlde Allah’a sığının! Ben, sizin için O’nun tarafından gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım.” (Zariyat 51/50) âyetini işitip o tarafa firar et. Masivayı bırak, doğrulukla gel, Hakk’a ğüven. Her muradı Hak verir, senin başkasına bakman yol mudur?

159.
Hüdâyî

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1. Elâ ey gevher-i kân-ı risâlet
Saña biñ biñ şalât-ile taḥiyyât
- Ḥaḳîḳat bâğınuñ serv-i bülendi
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı sa'âdet
3. *Fekâne kâbe kavseyni ev-ednâ*
‘Ulüvv-ı şānuña eyler şehâdet
- Nebîler gerçi halkı da'vet idüp
Ḳamusı itdiler irşād-ı ümmet
5. Velî sen geçüp ef'âl u şifâtı
‘İbâdı itdün aşl-ı zâta da'vet
- Anuñcün ḥâtem oldun enbiyâya
Senüñle bitdi bünyād-ı nübüvvet
7. Ḥabîbâ ger Ḥalîl olduysa ceddün
Sen olduñ ḳuṭb-ı eflāk-i muḥabbet
- İki şakḳ oldu mâh engüştün ile
Çü gördi sende nūr-ı şems-i vaḥdet
9. Meded eyle **Hüdâyî** derdmende
Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

159. 35^a. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, g. 146. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 325).

¹ Ey peygamberlik menbainin incisi! Sana binlerce dua ile selamlar.

² Hakikat bağının uzun servisi. Saadet gül bahçesinin yüz yapraklı gülü.

³ “Böylece iki yay aralığı kadar hatta daha yakın oldu.” (Necm süresi 9.âyet) âyeti senin şanının yüceliğine şehadet eder.

⁴ Gerçi peygamberler halkı davet edip hepsi ümmeti doğru yola gönderdiler.

⁵ Fiiller ve sıfatları geçip kulları Allah’ın zâtının aslına davet ettin.

⁶ Onun için peygamberlerin sonuncusu oldun. Peygamberlik binası seninle bitti.

⁷ Ey Habib! Deden Halil olduysa, sen aşk feleklerinin kutbu oldun.

⁸ Parmağın ile ay iki parçaya bölündü. Çünkü sen de vahdet güneşinin nurunu gördü.

⁹ Dertli Hüdâyî’ye meded et. Yâ Resulallâh! Şefaata, şefaata et.

160.
Eşref-zāde
8'li hece ölçüsü

I

- Seni seven ‘āşık¹laruñ
Gözi yaşı diñmez imiş
3. Seni maqşūd idinenler
Dünyā āḥret añmaz imiş

II

1. Ölmez imiş ‘āşık cānı
Hiç dağılmaz imiş teni
3. ‘Işkuñ kimi kıldı fānī
Aña zevāl irmez imiş

III

1. ‘Işkuña düşen cānlaruñ
Yoluña baş virenleruñ
3. ‘Işq bülbülü olanlaruñ
Kimse dilin bilmez imiş

IV

1. Gözi seni görenleruñ
Eli saña irenleruñ
3. Kendüzinden varanlaruñ
Kimse ḥālin bilmez imiş

---

160. 35^a. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, k. 45. (Güneş, 1994: 266).

I

Seni isteyen âşıkların göz yaşı dinmez imiş. Seni murad edenler dünya ve ahiret anmaz imiş.

II

Âşğın canı ölmez imiş. Bedeni hiç dağılmaz imiş. Aşkın kimi fāni kıldıysa ona zeval olmaz imiş.

35^b

III

Aşkına düşen canların, yoluna baş verenlerin, aşk bülbülü olanların kimse dilini bilmez imiş.

IV

Gözü seni görenlerin, eli sana ulaşanların, kendi özünden geçip sana varanların, kimse hâlini bilmez imiş.

V

1. Kim ki gerçek sever seni
Yoluña or cn u teni
3. İster seni dn  gni
urye aldanmaz imiş

VI

1. **Eşref oğlı Rm** senn
Yansın  ış odına cnun
3.  Iş odına yanmayann
albi şf olmaz imiş

Krd
161.

F'iltn f'iltn f'iltn f'iln

1. Knhn derk itmede  ciz  ul-1 aşfiy
Enbiy v evliyda m arafndur nid

Kim haberdr ise senden b-aberdr ol hemn
Lldr bunda zebn- 1  rifn-i etıy
3. Cm-1  ışun atresinden eyleyen bir zerre nş
Kendini kll fen eyler bulur d'im be

Saa yz ttan iki dnyy p-ml eyler ol
Bir ged-y kemtern iki cihna pdiş

v

Kim ki seni gerekten severse yoluna can ve bedenini koyar, gece ve gndz seni ister, Hrlere aldanmaz imiş.

vi

Eşrefoğlu Rm, senin aş ateşine canın yansın. Aş ateşine yanmayanın kalbi temiz olmaz imiş.

161. 35^b.

¹ Ermişlerin akılları aslnı anlamada cizdir. Evliya ve enbiya da ‘‘Ey btn mahlkat tarafından bilinen Rabb'im seni bilinmesi gereken lde bilip tanıyamadık.’’ diye seslendi.

² Kim senden haberdr ise o hemen habersizdir. Ariflerin, takva sahiplerinin dilleri ll olmuştur.

³ Aşın şarabının damlasından bir zerre ien kendini tamamen fenaya eriştirir, daima beka bulur.

⁴ Yzn sana eviren iki dnyy ayakları altına almıştır. Senin zavall bir kulun iki cihana padişahtır.

5. Māsivāyı terk idüp dünyāya ur sen püşt-i pā
Ġāfil iseñ ey gönül⁵ ışk-ile ol gel āşınā

Ķıl mücerred kendini ħalbũñ sarāyın pāk ħıl
Yārdan ħayrı tavaṭṭun ħılmaya her nā-sezā

162.

Eşref-zāde

16'lı hece ölçüsü

1. Ey dervīřüm diyen kişi ħayra gönül virme řaħın
Cānuñı ⁶ ışk odı şanup nefis odına yanma řaħın

⁶ ışk odı ⁶ āřıklar cānın yaħar dostu ulaşturur
At cānuñı ⁶ ışk odına iki şanup ṭurma řaħın

3. ⁶ ışk deñizi deriñ olur yüz biñ yüzgeçler boħulur
Kenārı yok bu deñizũñ çıħam deyü şorma řaħın

Bu deñizũñ yüzgeçleri cānsuz olur baħrīleri
Cān terkini urmayınca bu deñize girme řaħın

5. Baħrī iseñ bu deñizde **Eřrefoħlu Rũmī** sen de
Az az çıħar ⁶ ışk gevherin kendüziñi yorma řaħın

⁵ Masivayı terk edip ayaħının tabanıyla dünyayı tep. Ey gönül! Gafil isen gel, aşk ile aşına ol.

⁶ Kendini soyutla, kalp sarayını temiz kıl. Yārdan başka layık olmayan yerler edinme.

162. **35^b**. Eřrefoħlu Rũmī ve Dīvānı, g. 87. (Güneş, 1994: 339).

¹ Ey dervişim diyen kişi! Sakın, başkasına gönül verme. Canını aşk ateşine sanıp, sakın, nefis ateşine yakma.

36^a

² Âşıklar, aşk oduna canını yakar, dostu ulaştırırlar. Canını aşk ateşine at. Sakın, iki canım var zannedip durma.

³ Aşk denizi derin olur. Yüz binlerce yüzen boħulur. Bu denizin kenarı yoktur, sakın, çıkayım diye sorma.

⁴ Bu denizde yüzen ördekler cansız olur. Canını terk etmeyince sakın, bu denize girme.

⁵ Bu denizde sen de ördek isen Eřrefoħlu Rũmī, aşk incisini yavaş yavaş çıkar, sakın, kendini yorma.

163.
Eşref-zāde

11'li hece ölçüsü

I

1. H̄ayıf benüm bunca geçen ʿ ömrüme
Dervîşlik ne güzel sultānlık imiş
3. Hū didükçe şafā virür cānıma
Dervîşlik ne güzel sultānlık imiş

II

1. Dervîşler ʿonların ʿ abā biçdiler
ʿ Işķ şarābın kana kana içdiler
3. ʿ Ömer ʿ Oşmān ʿ Alī böyle geçdiler
Dervîşlik ne güzel sultānlık imiş

III

1. Eger dervîşlerūñ kadrin bileydūñ
Gice gündüz dervîşlerle olayduñ
3. Arayuban dervîşleri bulayduñ
Dervîşlik ne güzel sultānlık imiş

IV

1. Dervîşūñ birisi Bāyezīd Bestām
Dervîşlikde buldı derdine dermān
3. ʿ İklīmın terk itdi İbrāhīm Edhem
Dervîşlik ne güzel sultānlık imiş

---

163. 36^a.

I

Benim bunca geçen ömrüme yazıklar olsun. Dervîşlik, ne güzel sultanlık imiş. Hū dedikçe canıma sefa verir. Dervîşlik, ne güzel sultanlık imiş.

II

Dervîşler elbiselerinden hırka biçtiler. Aşk şarabını kana kana içtiler. Ömer, Osman, Ali böyle geçip gittiler. Dervîşlik, ne güzel sultanlık imiş.

III

Keşke dervîşlerin kıymetini bilseydin, gece gündüz dervîşlerle olsaydın, arayıp dervîşleri bulsaydın. Dervîşlik ne güzel sultanlık imiş.

IV

Dervîşlerden biri olan Bayezid Bestami dervîşlikte derdine derman buldu. İbrahim Edhem memleketini terk etti. Dervîşlik, ne güzel sultanlık imiş.

V

1. Ele ne şatarsa şatar özine
İnanmazlar münâfıklar sözine
3. Düşmüş gider Resûlullâh izine
Dervîşlik ne güzel sultânlık imiş

VI

1. Bakmaz mısın bu dünyānuñ hâline
Pâdişâhlar dermân bulmaz ölüme
3. **Eşrefoğlu Rûmî** şükr it hâlüne
Dervîşlik ne güzel sultânlık imiş

164.

Eşref-zāde*8'li hece ölçüsü*

I

1. Dost yolına gidenlere
Eydem aña nitmek gerek
3. Kimler ile yoldaş olup
Kimleri terk itmek gerek

II

1. Evvel mürşid elin tuta
Çalmaya dünyā āhrete
3. Hiç dimeye hâlüm nite
Bildigin unutmak gerek

v

Ele ne satarsa, kendine de onu satar. Münâfıklar onun sözüne inanmazlar. Resulullâh'ın izine düşmüş, gider. Dervîşlik, ne güzel sultanlık imiş.

vi

Bu dünyanın hâline bakmaz mısın? Padişâhlar, ölüme derman bulamaz. Eşrefoğlu Rûmî, hâline şükret. Dervîşlik ne güzel sultanlık imiş.

164. **36^b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, k. 56. (Güneş, 1994: 284).

I

Dost yoluna gidenlere söyleyeyim. Ona, ne yapmak gerek? Kimler ile yoldaş olup kimleri terk etmek gerek?

II

Önce mürşit elini tutsun, dünya ve ahirete kalmassın. Hâlim nasıldır diye hiç söylemez, bildiğini unutmaması gerek.

III

1. Çek bu yollaruñ zaḥmetin
Rāḥat bile her miḥnetin
3. İki cihān sa‘ ādetin
Cümle hīçe şatmaḵ gerek

IV

1. Meşğūl ola riyāzete
Bil bağlaya ‘ ibādete
3. Müştāk olan ol ḥazrete
Ne uzanup yatmaḵ gerek

V

1. Nefsine zecr ide ḫatı
Hīç añmaya ‘ ākıbeti
3. Dosta bulmağa vuşlatı
Düni güne ḫatmaḵ gerek

VI

1. **Eşref oğlu Rūmî** yāri
Sevenlerüñ budur kārı
3. Ol dost için ağuları
Sükker gibi yutmaḵ gerek

III

Bu yolların zahmetini çek, her mihnetini rahat bil. İki cihan saadetinin hepsini hiçe satmak gerek.

IV

Nefsini kır, ibadete bel bağla, onunla meşgul ol. Allah’a müştak olanın uzanıp yatması ne gerek.

V

Nefsine engel ol, âkıbeti hiç anma. Dosta kavuşmak için geceyi gündüze katmak gerek.

VI

Eşrefoğlu Rūmî, sevgiliyi sevenlerin işi budur. O dost için zehiri şeker gibi yutmak gerek.

165.
Eşref-zāde

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Kulluğa bel bağladum sulṭānı gözler gözlerüm
Derdine düş olmuşum dermānı gözler gözlerüm
- Bağdıgum ol gördigüm ol istedigüm oldur ol
Evvel oldur Āhir oldur anı gözler gözlerüm
3. Muşṭafānuñ yoluña ben cānı kurbān iderem
İşkile girdüm yola meydānı gözler gözlerüm
- Āline evlādına vardur bizüm ikrārımız
Ebūbekir ' Ömer ' Alī ' Oşmān gözler gözlerüm
5. Şeyhimüñ yüzini dā'im gözler gözlerüm
Nicesi gözlemesün dīdārı gözler gözlerüm
- Eşref oğlı Rūmī**ñ sözleri var gevher gibi
Dā'imā ĩmānile Kur'ānı gözler gözlerüm

---

165. **36^b.** Eşrefoğlu Rūmī ve Dīvānı, g. 80. (Güneş, 1994: 327). Şiir Dīvān'da 5 beyittir.

¹ Kulluğa bel bağladım, gözlerim sultanı gözler. Derdine düşmüşüm, gözlerim dermanı gözler.

² Baktığım, gördüğüm, istediğim odur. Evvel, āhir odur. Gözlerim onu gözler.

³ Mustafa'nın yoluna ben canımı kurban ederim. Aşk ile yola girdim. Gözlerim meydanı gözler.

⁴ Soyuna ve evlatlarına bizim ikrārımız vardır. Gözlerim Ebubekir, Ali, Osman ve Ömer'i gözler.

⁵ Daima gözlerim şeyhimin yüzünü gözler. Neden gözlemesin, gözlerim yüzünü gözler.

⁶ Eşrefoğlu Rūmī'nin inci gibi sözleri var. Gözlerim daima iman ile Kur'ānı gözler.

166.
Ḥamdî

Mefā'îlün mefā'îlün fe'ûlün

I

1. Şerî' at ' ilmini bildüm diyenler
Ṭarîķe girmemiş yolu ne bilsün
3. Ma' ānî baħrine ṭaldum diyenler
Tevḥîde dalmamış gölü ne bilsün

II

1. Gelüñ zıkr idelüm Allāh adını
Zıkr idenler görmez ṭamu odını
3. Münkirler ne bilsün tevḥîd tadını
' Ömründe yimedük balı ne bilsün

III

1. Hırş ile dünyānuñ ğamına dalar
Āħireti terk itmiş dünyāya yeler
3. Bir manķıra cānın odlara şalar
Yele gider şanur malı ne bilsün

IV

1. Ey **Ḥamdî** mürşîdüñ eşiğın bekle
Söyleme sırrıñı nādāna şaķla
3. Eger ' ārif iseñ ḳalbiñi yoķla
Zikirsizüñ ḳalbi ölü ne bilsün

---

166. 36^b.

I

Şeriat ilmini bildim diyenler, tarike girmemişlerdir, yolu ne bilsinler? Manalar denizine daldım diyenler, tevhide dalmamışlardır, gölü ne bilsinler?

II

Gelin, Allah adını zikredelim. Allah'ı zikredenler cehennem ateşini görmezler. İnkâr edenler, tevhidin tadını ne bilsin? Onlar, ömründe yemedikleri balı ne bilsinler?

III

Hırş ile dünyanın gamına dalar. Ahireti terk edip dünya için koşturur. Bir mangır için canını ateşlere atar. Malı yele gider sanır, ne bilsin?

37^a

IV

Ey Hamdî, mürşidin eşiğini bekle. Sırrını cahile söyleme, sakla. Eğer arif isen kalbini yokla. Zikirsizin kalbi ölüdür, ne bilsin?

167.
‘Abdu’r-raḥīm
8’li hece ölçüsü

I

1. Ğāfil olma mü’min ҡardaş
Bundan sefer itseñ gerek
3. Āḥir yalancı dünyādan
Gözün yumup çıksañ gerek

II

1. Zaḥmetile ҡazandugūñ
Göñül virüp uzandugūñ
3. Dürlü çeşit bezendügūñ
Döküp ‘uryān gitseñ gerek

III

1. Şol oğluñ kızuñ ҡardaşuñ
Dostuñ yārānuñ yoldaşuñ
3. Dün ü gün ḥelāl yoldaşuñ
Hep terkini ursañ gerek

IV

1. Nice cem‘iyyetler ola
Dostlaruñ oynuna güle
3. Bulunmayasın sen bile
Orta yerden çıksañ gerek

---

167. 37^a.

I

Mümin kardeş, gafil olma. Buradan gideceksin. Ahir, yalancı dünyadan gözünü yumup çıkacaksın.

II

Zahmet ile kazandığın, gönül verip uzandığın, çeşit çeşit bezendiğin, döküp uryan gideceksin.

III

Şu oğlunu, kızını, kardeşini, dostunu, yârenini, yoldaşını, gece gündüz helal olan yoldaşını hep terk edeceksin.

IV

Pek çok cemiyetler olsun, dostların oyununa gülsün, sen bile bulunmayasın, orta yerden çıkacaksın.

V

1. Bu cihān fānīdür fānī
Çırtulmaz kimsenüñ cānı
3. Enbiyā evliyā anı
Gitdi sen de gitseñ gerek

VI

1. Var bir ol abirleri gr
Her biri ne hālde yatur
3. ‘Aqluñı bauña getir
Sen de oyle olsañ gerek

VII

1. ‘Abdu’r-rahīm-i Tırsī var
lümüñ añadur zinhār
3. Bu fenāda olmaz arār
Elbet bundan gitseñ gerek

168.

Eref-zāde

Mef’ūlü mefā’īlün mef’ūlü mefā’īlün

1. Cānān yoluña varum yağmadur alan alsun
Nāmūs ile hem ‘ārum yağmadur alan alsun
- Virdüm çü gñül saña derd oldu devā baña
imdengerü evārum yağmadur alan alsun

v

Bu cihan fanidir, fani. Kimsenin canı kurtulmaz. Enbiya, evliya nerede? Onlar gitdi, sen de gideceksin.

vi

Yürü, git. u kabirleri gr. Her biri ne hālde yatmaktadır, aklını başına toplu. Sen de öyle olacaksın.

vii

Ey Abdurrahim Tırsi! Haydi, hep ölümünü an. Asla bu fenada durulmaz. Elbet buradan gideceksin.

168. 37^b.

¹ Varlığım, sevgilinin yoluna yağmadır. Alan, alsın. Namus ile hâyâm yağmadır. Alan, alsın.

² Sana gönül verdiğim için deva bana dert oldu. Bundan sonra bütün tavırlarım yağmadır. Alan, alsın.

3. Buldum seni sulṭānum ḳurbān yoluña cānum
Gördüm [...]jefkārüm yağmadur alan alsun
- Vuşlat beni şād itdi firḳatden āzād itdi
Hecrinde olan zārüm yağmadur alan alsun
5. **Seyyid Şeref** ol yārüm keşf eyledi esrārüm
Gizlideki bāzārüm yağmadur alan alsun

169.

Eşref-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Çün ezel ey dost benimle ‘ahd ü peymān eyledüñ
Gösterüp maḥbūb cemālüñ mest ü ḥayrān eyledüñ
- Pes didüñ sen beni sev derdiñe dermān ideyüm
Sevdigüm artmağda sevgüm yā ne dermān eyledüñ
3. Sevgüñe ḳarışdı sevgüm artdı derdüm dem-be-dem
Şarmaduñ yarama merhem beni nālān eyledüñ
- Ne ‘acebdür bir ḳuluñı eyledüñ şusuz şehīd
Bir ḳuluña Nil aḳıtmağ emrin iḥsān eyledüñ
5. Bir ḳuluña eyledüñ fermān oğul ḳurbān ide
Bir ḳuluñ zebḥ-i‘ aẓīmüñ eyle şādān eyledüñ

³ Sultanım, seni buldum. Yoluna canım kurban olsun.

⁴ Vuşlat beni sevindirdi. Ayrılıktan kurtardı. Ayrı iken olan inlemelerim yağmadır. Alan, alsın.

⁵ Ey Seyyid Şeref, o yârim sırlarımı açıkladı. Gizli alışverişim yağmadır alan alsın.

169. 37^b.

¹ Ey dost, benimle ezelde söz ve yemin ettin. Güzel cemalini gösterip mest ve hayran ettin.

² Sonra, sen beni sev, derdine derman olayım dedin. Sevdığım, sevgim artmakta ya ne derman ettin?

³ Sevgine sevgim karıştı. Derdim durmadan arttı. Yarama merhem olmadın, beni inlettin.

⁴ Ne şaşılacak şeydir ki bir kulunu susuz şehit ettin. Bir kuluna Nil nehrine akıtmak işini ihsan ettin.

⁵ Bir kuluna emir verdin, oğlunu kurban et diye emir verdin. Bir kulunu yüce kurban ile mutlu ettin.

Bir kula sincāb u semūr giydirüp virdüñ sürür
 Bir kuluñ gömleğe muhtāc cismin ‘uryān eyledüñ

7. Bir kuluñ beytü’l-ḥazende zāri zāri iñledüp
 Bir kuluñ kulluḳ iderken Mıṣra sulṭān eyledüñ

Bir kuluñı da‘vet itdüñ ‘arṣa baṣdı çün ḳadem
Lī ma‘allāh ḥalvetinde ṣād u ḥandān eyledüñ

9. Luṭf-ı Ḥaḳ irdi saña eyle sürür **Seyyid Şeref**
 Dil sarāyında cemāl-i yāri seyrān eyledüñ

170.

Eşref-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Ey nübüvvet taḥtınıñ sulṭānı ḥatmü’l-enbiyā
 Bā‘iṣ-i iḫhār-ı ‘ālem ṣāḥib-i tāc u livā
3. İsm-i pāküñ Aḥmed u Maḥmūd Muḥammed Muṣṭafā
 Yā Resūlallāh ṣefā‘ at it bize rüz-ı cezā

⁶ Bir kula sincap ve samur giydirip onu sevindirdin. Bir kulunu gömleğe muhtaç edip bedenini çıplak bıraktın.

38^a

⁷ Bir kulunu hüzünler evinde zar zar inlettin. Bir kulunu da köleyken Mısır’a sultan ettin.

⁸ Bir kulunu davet ettin o da arşa ayak bastı. “Allah benimledir.” sırınca yakınında sevindirdin.

⁹ Ey Seyyid Şeref, sana Hakk’ın lütfu ulaştı, sevin. Gönül sarayında sevgilinin cemalini seyrettin.

170. 38^a.

I

Ey peygamberlik tahtının sultanı, nebilerin sonuncusu! Âlemin zuhurunun sebebi, peygamberlik tacının ve sancağının sahibi. Temiz ismin Ahmed, Mahmud, Muhammed, Mustafadır. Yâ Resulallâh! Mahşer günü bize şefaet et.

II

1. Merhamet it mücrimüz ey biz şefî' u'l-müznibîn
Şân-ı pākūñde didi Hâk *rahmete'n-li'l-'ālemîn*
3. Yâ Resûlallâh şefâ' at evvelîñ ü âhirîn
Senden umarlar şefâ' at it bize rûz-ı cezâ

III

1. *Hamdülillâh* ümmetinden kıldı bizi Zü'l-' Aţâ
Saña îmân getürenden 'afv olur cürm ü haţâ
3. Yoluña **Seyyid Şeref** cânı fedâ olsun fedâ
Yâ Resûlallâh şefâ' at it bize rûz-ı ceza

171.

Eşref-zâde*8'li hece ölçüsü*

I

1. Muḥammedüñ gözi nûrı
Fâţma anamuzdur bizüm
3. Bâ' iş-i şalât zuhûrı
Fâţma anamuzdur bizüm

II

Ey günahkârların şefaatchisi! Merhamet et, biz suçluyuz. Hak, temiz şanına “Biz, seni bütün insanlık için sadece bir rahmet olarak gönderdik.” (Enbiyâ sûresi 107.âyet) dedi. Yâ Resulallâh! Önceki ve sonraki ümmetler mahşer günü senden şefaata umarlar. Şefaata et.

III

Lütuf sahibi Allah, hamdolsun bizi senin ümmetinden eyledi. Hata ve kusur sana iman edenden affolur. Senin yoluna Seyyid Şeref'in canı feda olsun, feda. Yâ Resulallâh! Mahşer günü bize şefaata et.

171. 38^a.

I

Muhammed'in gözünün nuru bizim Fatma anamızdır. Salat bâisi zuhuru bizim Fatma anamızdır.

II

1. Cümle nisā seyyidesi
Ḥaseneynüñ vālidesi
3. Ḥazret-i ‘Alī zevcesi
Fāṭma anamızdır bizim

III

1. Doğrı idi Ḥaḳḳa özi
Geçerdi ne dirse sözi
3. Sultān-ı enbiyānuñ kıızı
Fāṭma anamızdır bizüm

IV

1. Cümle ḥalāyık geeler
Dīvān-ı Ḥaḳḳa duralar
3. Ḥaḳ da‘ vā iden diyeler
Fāṭma anamızdır bizüm

V

1. Ḥaḳdan ḥiṭāb ola ol dem
İste maḳṣūduñı [...]
3. Her ne istersen vireyüm
Fāṭma anamızdır bizüm

II

Bütün kadınların seyyidesi, Hasan ile Hüseyin’in annesi, Hz. Ali’nin karısı bizim Fatma anamızdır.

III

Hakk’a kendisi doğruydu. Ne söylese sözü geçerdi. Peygamberlerin sultanının kıızı bizim Fatma anamızdır.

IV

Bütün hizmetçiler gelip Hakk’ın huzurunda dururlar. Hak davasını güdenler Fatma bizim anamızdır derler.

V

Her ne istersen vereyim, Fatma bizim anamızdır.

VI

1. **Seyyid Şeref** maşşerde sen
Gör kimdür imdād eyleyen
3. Ümmetin ‘afvın dileyen
Fāṭma anamızdır bizüm

172.

Eşref-zāde*11’li hece ölçüsü*

I

1. Seni da‘vet itdüm eyle icābet
Benüm Muḥammedüm güzel Aḥmedüm
3. Gel seyr it ‘arşımı şems-i hidāyet
Benüm Muḥammedüm güzel Aḥmedüm

II

1. ‘Āşıkuñam senüñ ben kerem kânı
Senüñçün yaratdum kevn ü mekânı
3. Şefā‘at taḥtınıñ sensin sulṭānı
Benüm Muḥammedüm güzel Aḥmedüm

III

1. Saña ümmet olan buldı sa‘ādet
Dünyāda āḥrette hem oldı rāḥat
3. Ümmetüñ ‘afv itdüm çekme melālet
Benüm Muḥammedüm güzel Aḥmedüm

VI

Ey Seyyid Şeref, maşşerde yardım eden kimdir, sen gör. Ümmetinin affını dileyen bizim Fatma anamızdır.

172. 38^b.

I

Benim Muhammed'im, güzel Ahmed'im! Seni davet ettim, kabul et. Benim Muhammed'im, güzel Ahmed'im! Hidayet güneşi, gel, arşımda dolaş.

II

Benim Muhammed'im, güzel Ahmed'im! Cömertlik madeni, senin aşığıyım. Kainatı senin için yarattım. Şefahtının sultanı sensin.

III

Benim Muhammed'im, güzel Ahmed'im! Sana ümmet olan saadet buldu. Dünya ve ahirette rahat buldu. Ümmetini affettim, üzülme.

IV

1. Nebîler aķdemi hem efďālisin
Resūller eşrefi hem ekremisin
3. *Mā evhā* sırrınıñ sen maħremisin
Benüm Muħammedüm güzel Aħmedüm

V

1. **Seyyid Şeref** dir o faħr-i cihāna
Ĥabîbüm ümmetüñ al gir cinānā
3. Sen benüm ben senüñ yoķdur bahāne
Benüm Muħammedüm güzel Aħmedüm

173.
Ĥasbî

Mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

1. Ķudümüñ bā' iş-i ' ayn-ı sa' ādet yā Resūlallāh
Zuhūruñ pertev-endāz-ı hidāyet yā Resūlallāh

Reh-i Ĥaķdan *fenāfillāh* olan erbāb-ı himmetler
Senüñ feyzüñle buldılar kerāmet yā Resūlallāh
3. Ğarîbüm bî-nevāyum sāye-i luţfuñda sulţānum
Bu mücrim bendeñe eyle ĥimāyet yā Resūlallāh

Ki yoķdur ben de bir ĥaşlet ola şāyeste-i ĥazret
Meger senden ola baña ' ināyet yā Resūlallāh

IV

Benim Muhammed'im, güzel Ahmed'im! Nebilerin hem önde geleni hem de en faziletlisin. Peygamberlerin en şerefli si hem de en kerimisin. "Kuluna vahyedeceği şeyi vahyetti." (Necm sûresi 13.âyet) sırrının sırdaşı sensin.

V

Benim Muhammed'im, güzel Ahmed'im! Ey Seyyid Şeref, Allah cihanın fahrine "Ey Ĥabîbim ümmetini al da cennete gir." der. Sen benim, ben senin, bahane yoktur.

173. 38^b.

¹ Yâ Resulallâh! Gelişin, saadetin tâ kendisine sebep oldu. Yâ Resulallâh, zuhurun hidayet nurlarını dağıtır.

² Yâ Resulallâh! Hakk'ın yolundan fenafillâh olan himmet sahipleri senin feyzinle keramet buldular.

³ Yâ Resulallâh! Garibim, lütfunun gölgesinde zavallıyım. Bu kabahatli kulunu koru.

⁴ Yâ Resulallâh! Senden bana yardım olmazsa senin huzuruna layık ben de bir haslet yoktur.

5. Nigāh-ı merḥamet kı̇l **Ḥasbî**-yi bîçāreye luṭf it
Ola hemvāre şāyān-ı şefā' at yā Resūlallāh

174.
Ṭabīb

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. Ṭākatüm yok ğarķ-ı ' işyān olmışam
Yā Resūlallāh şefā' at eyle gel
3. Kı̇l teraḥḥum baña ḥayrān olmışam
Yā Resūlallāh şefā' at eyle gel

II

1. Eyledi sen şāhı Mevlā çün ḥabīb
Cümle dertlere seni kı̇ldı ṭabīb
3. Kimsenem yoķdur benüm kı̇aldum ğarīb
Yā Resūlallāh şefā' at eyle gel

III

1. Merḥamet kı̇l baña ey māh-ı münīr
Cürm ü ' işyān oldı nefşümde keşīr
3. Kı̇orķarum rüz-ı cezā olam ḥaķīr
Yā Resūlallāh şefā' at eyle gel

⁵ Yā Resulallāh! Çaresiz Hasbî'ye lütfet ve merhametle bak. Her zaman şefaatine yaraşır olsun.

174. **38^b.**

I

Takatim yoktur, isyana batmışım. Yā Resulallāh! Gel, şefaata et. Bana merhamet et, şaşkınlık kalmışım. Yā Resulallāh! Gel, şefaata et.

II

Mevla, sen sultanı habib etti. Bütün dertlere seni tabip etti. Benim kimsenem yoktur, garip kaldım. Yā Resulallāh! Gel, şefaata et.

III

Ey ziya veren ay! Bana merhamet et. Nefsimde hata ve isyan çoğaldı. Mahşer günü hakir olmaktan korkarım. Yā Resulallāh! Gel, şefaata et.

IV

1. Çün **Ṭabīb** ʿ arz eyledi aḥvālını
Kimse bilmez ol ġarībūñ ḥālını
3. Ḥaḫ Teʿālā ʿ afv ide ʿ işyānımı
Yā Resūlallāh šefāʿ at eyle gel

175.
Ülfetī

Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Cenābuñdan kerem-cüy-ı nigāhum yā Resūlallāh
Velī şermende-i rüy-ı siyāhum yā Resūlallāh

Yed-i luṭfuñla ey kân-ı şefāʿ at dest-ġirüm ol
Ki mānde-i vaşl u zār-ı günāhum yā Resūlallāh
3. Hücüm-ı şarşar-ı meyl ü hevādur şeş cihātumda
Cihān bāğında bir lerzān giyāhum yā Resūlallāh

Meded çok rāh-zen (var) şāh-rāh-ı müstaḫīmünde
Ne dem āsūde-ḥāl-i bīm-i rāhum yā Resūlallāh
5. Temūzistān-ı Sinā/Settā? ھاḫṭ-ı maḥşer içre luṭfuñdan
Hemān cüyende-i zıll-ı penāhum yā Resūlallāh

Çerāğ-ı Merveyüm ey şeb-çerāğ-ı ḥāne-i levlāk
Cemālūñ şuʿ lesinden feyz-ḥāʿhum yā Resūlallāh

IV

Tabib, hâlini arz etti. Kimse o garibin hâlini bilmez. Hak Teâlâ, isyanımı affetse. Yâ Resulallâh! Gel, şefaet et.

175. 39^a.

¹ Yâ Resulallâh! Bakışımla senin huzurundan kerem isterim ancak yâ Resulallâh, kara yüzümden utanırım.

² Ey şefaet menbai, lütfunun kudreti ile elimden tut. Yâ Resulallâh! Ki ben günahımdan inleyen ve hasretinden uzak kalmışımdır.

³ Yâ Resulallâh! Altı yönümde meyil ve heves kasırgasının hücumu var. Cihan bağında titreyen bir otum.

⁴ Yâ Resulallâh! Senin dosdoğru yolunda çok yol kesici var, yardım et. Ne zaman yoldaki korkulardan kurtulacağım?

⁵ Yâ Resulallâh! Mahşerin sıcaklığı içinde ...? Lütfunla sığınacağım bir gölge arıyorum.

⁶ Yâ Resulallâh! Merve çerağıyım. Cemalinin şulesinden feyiz isterim.

7. Biḍā‘ am yok meded bāzārgāh-ı ḥaṣre varduḡda
Tehī-dest Ülfetī-yi dil-tebāhum yā Resūlallāh

176.
Naḡṣī

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. Kılalum ‘ışk-ı İlähīden şafā
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm
3. Ola dil āyīne-i nūr-ı Hudā
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

II

1. Evliyānuñ bak dil-i āgāhına
Bezī-i maḡdūr eyle Hakkıñ rāhına
3. Rūz u şeb yüzler sürüp dergāhına
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

III

1. Sırr-ı tevḥīdüñ ide dā’im zuhūr
Vire Hakk ‘īd-i vişāl-ile sürür
3. Rūḡa esmāda tecellī ide nūr
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

⁷ Yâ Resulallâh! Sermayem yok, yardım et. Maḥşer pazarına varınca eli boş, gönlü harap olmuş Ülfetî’yim.

176. 39^a.

I

Allah’ın aşkından sefa edelim. Gel, Cenâb-ı Hakk’ı tevhit edelim. Gönül, Allah’ın nurunun aynası olsun. Gel, Cenâb-ı Hakk’ı tevhit edelim.

II

Evliyanın uyanık kalbine bak. Hakk’ın yoluna kudretini esirgeme. Gece gündüz kapısına yüzler sürüp gel, Cenab-ı Hakk’ı tevhit edelim.

III

Daima tevhidin sırrı ortaya çıkar. Hak, vuslat bayramıyla neşelendirir. Allah’ın isimlerinde ruha nur tecelli eder. Gel, Cenab-ı Hakk’ı tevhit edelim.

39^b

IV

1. Gir semā' a sīneyi şad çāk idüp
Naḳşiyā ' uşşākı âteş-nāk idüp
3. Ḳalbinüñ âyīnesini pāk idüp
Gel Cenāb-ı Hakkı tevḥīd idelüm

177.

Ṭālib*10'lu hece ölçüsü*

I

1. Yandum kül oldum ' ışk meydānında
Ḳoḳar gül oldum ' ışk meydānında
3. Gül idüm şoldum nūr ile ṭoldum
Bilmezem noldum ' ışk meydānında

II

1. Ağlarum gülmem gözlerüm silmem
Noldıgum bilmem ' ışk meydānında
3. Bīhūş olmuşum medhūş olmuşum
Serḥōş olmuşum ' ışk meydānında

III

1. Hakk ' ışkı geldi benligüm aldı
Bir adum ḳaldı ' ışk meydānında
3. **Ṭālib** ḳul ḥayrān' ışkile sūzān
Olmışdur ' irfān ' ışk meydānında

IV

Ey Nakşî! Sineni yüz parça edip semaya gir. Âşıkları ateşlendirip kalbinin aynasını temizleyip gel, Cenâb-ı Hakk'ı tevhit edelim.

177. 39^b.

I

Aşk meydanında yandım, kül oldum. Aşk meydanında kokar gül oldum. Gül idim soldum, nur ile doldum. Aşk meydanında bilmiyorum, ne oldum?

II

Ağlarım, gülmem. Gözlerimi silmem. Aşk meydanında ne olduğumu bilmem. Sersem olmuşum, korkmuşum. Aşk meydanında sarhoş olmuşum.

III

Hakk'ın aşkı geldi. Benliğimi aldı. Aşk meydanında bir adım kaldı. Bu kul Tâlib hayrandır aşk ile yanmaktadır. Aşk meydanında arif olmuştur.

178.
‘Osmān

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Ziyālar viridi nūrıyla dil ü cāna seher zikri
Şafālar bahş idüp vaşl itdi Sübhāna seher zikri

Seherde bülbül-i şūrīde-veş efgāna başladı
Göñül mülkini döndürdi gülistāna seher zikri
3. Giceler şubha dek zār it gözüñ yaşı revān olsun
Dilerseñ döndüre derdiñi dermāna seher zikri

İrişdi sem‘ -i cāna bir haber ilhām-ı Mevlādan
Ki vākıf eyledi esrār-ı sultāna seher zikri
5. *Bi-ḥamdillāh* ‘ anāşır bend ü bāğından ḥalāş idüp
Müyesser kıldı vuşlat **Dervîş** ‘**Osmāna** seher zikri

179.
Nūrî

Müstef‘ilün müstef‘ilün

I

1. Geldi sa‘ ādetle yine
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām
3. Envā‘ -i ni‘ metle yine
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

178. 39^b. Dervîş Osman Dîvânı, g. 19(Düşünmez, 2004: 144). Şiir Dîvân’da 8 beyittir.

¹ Seher zikri, gönül ve cana nuruyla ışık verdi. Seher zikri, sefalar bağışlayıp Allah’a kavuşturdu.

² Seher vaktinde çılgın bülbül gibi feryat etmeye başladı. Seher zikri, gönül ülkesini gül bahçesine döndürdü.

³ Seher zikri, derdini dermana döndürsün istiyorsan geceler sabaha kadar inle, gözünün yaşı aksın.

⁴ Mevla’nın ilhamından bir haber can kulağına ulaştı. Böylece seher zikri, sultanın sırlarına vakıf etti.

⁵ “Allah’a şükürler olsun.” unsurlar zincirinden kurtarıp seher zikri Dervîş Osman’a kavuşmayı nasip etti.

179. 39^b. Abdülahad Nûrî Dîvânı, m. 91. (Coşkun, 2001: 128).

II

1. Hürrem kıılup ‘ābidleri
Nūr eyledi mescidleri
3. Qayd eyledi mārīdleri
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

III

1. Tesbīh ü tevḥīdler güzel
Qandīl ü temcīdler güzel
3. Qadri güzel ‘īdi güzel
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

IV

1. Mü’minler anda şād olur
Çok suçlular āzād olur
3. ‘Uqbāya haberdār olur
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

V

1. ‘Āşıkıları mesrūr ider
Cānı dili ma‘mūr ider
3. Bu Nūrīyi pür-nūr ider
Şehr-i şıyām māh-ı kıyām

II

Oruç ayı, namaz ayı ibadet edenleri sevindirip mescidleri nurlandırdı. Sapkınları bağladı.
40^a

III

Oruç ayı, namaz ayında tesbih ve tevhitler güzel, kandil ve temcidler güzel, Kadir gecesi güzel, bayramı güzel.

IV

Oruç ayı, namaz ayında müminler onunla mutlu olur, çoğu suçlular serbest kalır, ahiretten haberdār olur.

V

Oruç ayı, namaz ayı âşıkıları mutlu eder, can ve gönlü iyileştirir, Nūrî’yi nurlandırır.

180.
Kenzî

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Düşelden derdiñe yokdur qararum yâ Resûlallâh
Değişdüm 'ışkıña dâr u diyârum yâ Resûlallâh

Geçürdi 'ömrümi sevdâ-yı hüsnuñ nâr-ı firkatle
Benüm âh u enînum bergüzârum yâ Resûlallâh
3. Görünmez gözüme dâr-ı fenânuñ bâğ u bostânı
Senüñ vechüñi görmek gül-'izârum yâ Resûlallâh
4. Sevelden zâr u ser-gerdân olup 'ışkuñla ey Leylâ
Seni cism içre cânımda ararum yâ Resûlallâh
5. Saña meftûn olan 'uşşâk ile hemrâh olup **Kenzî**
Fedâ olsun yoluñda cümle varum yâ Resûlallâh

181.
Eşref-zâde

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Yüregime dost derdi urdı dürlü yâreler
Kim tabîbler kılmaz aña ne devâ ne çâreler

İllâ olur dost vaşlı aña dermân ey tabîb
Andan özge her ne kılsam yüregimi yâreler

180. **40^a.** Hasan Kenzî Dîvânı, g. 15. (Küçükçalık, 2016: 83). Şiir Dîvân'da 6 beyittir.

¹ Yâ Resulallâh! Dardine düştüğümden beri yerimde duramam. Yâ Resulallâh! Evimi barkımı aşkına değıştım.

² Yâ Resulallâh! Güzelliğinin sevdası ömrümü firkat ateşi ile geçirdi. Benim ah ve inleyişlerim hediyeğdir.

³ Yâ Resulallâh! Fena diyarının bağ ve bostanı gözüme görünmez. Benim gül yanaklım, senin yüzünü görmektir.

⁴ Ey Leyla! Sevdığıminden beri aşkınlâ inlerim ve başım dönmüştür. Yâ Resulallâh! Seni bedenim içinde, canımda ararım.

⁵ Kenzî, sana tutulan âşıklar ile yoldaş olmuş. Yâ Resulallâh! Senin yolunda bütün varlığım feda olsun.

181. **40^a.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, g. 26. (Güneş, 1994: 243-244). Şiir Dîvân'da 10 beyittir.

¹ Dostun derdi yüregime türlü türlü yaralar açtı. Hiçbir tabip ona ne çare ne de deva bulamaz.

² Ey tabip! Ona ancak dosta kavuşmak derman olur. Ondan başka her ne yapsam yüregimi yaralar.

3. ‘İlmine mağrūr olanlar adr-i‘ iıdan bī-naīb
‘ Āıkuñ bir lem‘ asına irmez ol bīāreler

El tutuup gidelüm Hadın yaña ive ive
Bizi bunda aldamasun ibu ağ u aralar

5. **Eref ođlu Rūmī**ye ger orsalar dost andadır
Yer ü gögi ‘ ar u kürsi toptolu her aralar

‘Uzzāl
182.
Hafız

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Mey-i ‘ iuñla ser-mest ü harābum yā Resūlallāh
Dem-ā-dem nār-ı evūñle kebābum yā Resūlallāh
- Nola üftādeñi bir kerre pā-māl-i nigāh itseñ
Ser-i kūyuñda bir kemter türābum yā Resūlallāh
3. Kerem ıl hatır-ı maħzūnumı lufuñla ādān it
amuñla tā-be-key pūr-ıztırābum yā Resūlallāh
- Derūnuma feyzi yār it ādāb-ı valuñda
Teb-i hicrānile pūr-sūz ü tābum yā Resūlallāh
5. Der-i devlet-medāruñdan beni redd itme sultānum
arībüm **Hafız**um asret me’ābum yā Resūlallāh

³ İlmine gururlananlar aşkın kudretinden nasip alamazlar. Āıgın bir parıltısına o aresizler erişemezler.

⁴ Hak’dan yana el ele tutuup hızlı hızlı gidelim. Bu ak ve karalar bizi burada aldatmasın.

⁵ Eğer Erefođlu Rūmī’ye dost nerededir diye sorsalar yer ve gök, ar ve kürsi hep O’nunla doludur.

182. 40^b.

¹ Yā Resulallāh! Akının arabıyla kendinden gemiş ve harap olmuşum. Yā Resulallāh! Sürekli evkinin atei ile kebab olmuşum.

² Yā Resulallāh! Ne olur, âıgını bir kere bakımın altına alsan. ünkü ben senin mahallenin başında zavallı bir toprağım.

³ Yā Resulallāh! Kederli gönlüme ihsan et, lütfunla mutlu et. Gamınla ne vakte kadar ızdırıp çekeceğim?

⁴ Yā Resulallāh! Vuslatının suya doymuluğunda gönlüme feyzi dost et. Ayrılığının harareti ile yanmıım.

⁵ Sultanım, devletli kapından beni kovma. Yā Resulallāh! Garip bir Hafız’ım. Sığınılacak yere hasretim.

183.

Hâfız

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Vücūduñ şem' -i pür-nür-ı Hudādur yâ Resūlallāh
Zuhūruñla dü 'ālem rūşenādur yâ Resūlallāh

Cemālūñ 'ışkıñı Mevlā müyesser itse bir 'abde
Vücūdı mülki hep cümle fedādur yâ Resūlallāh
3. Senūñ ism-i şerifūñ her kaçan yād olsa sulṭānum
Şafālar bahş ider rūḥa gıdādur yâ Resūlallāh

Bizi kân-ı şefā' atden kerem kııl behredār eyle
Dem-ā-dem kārımız cürm ü ḥaṭādur yâ Resūlallāh
5. Kemāl üzre anı vaşf eylemek mümkin midür **Hâfız**
Murādı intisāb-ı ḥāk-i pādur yâ Resūlallāh

184.

Maḥvī

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Zerre-i 'ışkuñ İlāhī her kimūñ gönlinde var
Soldurur beñzin şarardur iñledür leyl ü nehār

Her zamān gūş eyledükçe zıkr-i tevḥīdūñ senūñ
Ra'şe tutar cümle endāmın olur bī-iḥtiyār

183. 40^b.

¹ Yâ Resulallâh! Vücudun, Allah'ın nurla dolu mumudur. Yâ Resulallâh! Zuhurunla iki âlem aydınlanmıştır.

² Yâ Resulallâh! Mevla, cemalinin aşkını bir kula nasib etse, varlığının ülkesi baştan başa feda olur.

³ Sultanım! Senin şerefli ismin ne zaman anılsa, yâ Resulallâh! Sefalar bağışlar, ruha gıdadır.

⁴ Yâ Resulallâh! Bize şefaât kaynağından ihsan et, faydalandır. Her zaman işimiz hata ve kusurdur.

⁵ Hâfız'ın eksiksiz bir şekilde onu anlatması mümkün müdür? Yâ Resulallâh! Onun muradı ayağının toprağına bağlanmaktır.

184. 40^b.

¹ Allah'ım aşkının zerresi her kimin gönlünde varsa gece gündüz inlettir, benzini sarartıp soldurur.

² Her zaman senin tevhidinin zikrini dinledikçe bütün bedeni titreme tutar, iradesi elinden gider.

3. Āh u zārī dü cihānı ʔoldurursa ʕ ayb degül
Hāne-i ʔalbinde zīrā bir oñulmaz yare var
- Tā ezelden bu meşeldür derdi olan iñiler
Neylesün bī-çāre ʕ āşık bulmadı dermān-ı yār
5. Külhan-ı göñlüñ külinde setr olunmuş nār-ı ʕ ışık
Merd iseñ keşf eyle **Mahvī** saña oldur özge yār

185.
Üftāde

Fāʕilātün fāʕilātün fāʕilātün fāʕilün

1. Gel berü ey göñlümüñ şahnında seyrān eyleyen
Zerrece bir ʔatreyi ʕ ışık-ile ʕ ummān eyleyen
- Cānuma virmiş iken bir kez hiṭābın zevṕini
Düşürüp bu ʕ āleme hem zārī vü giryān eyleyen
3. Varlığumdur zerre zerre sedd olan yolda baña
Al elüm ʔurtar bu sedden luṭf u ihsān eyleyen
- Ehl-i ʕ irfān didiler sen ʕıṕmayınca aradan
Bilemezsiñ kimdürür kendiyi pinhān eyleyen
5. Bilmek isterseñ nazār ʔıl sırruña **Üftāde** sen
Tā bilesin kimdürür sırruñı seyrān eyleyen

³ Ağlayış ve inleyişleri bütün âlemi doldursa ayıp değildir. Çünkü gönül hanesinde iyileşmez yara vardır.

⁴ Ezelden beri bu söz söylenir. Derdi olan inler. Çaresiz âşık ne yapsın? Yârdan derman bulmadı.

⁵ Gönlün ocağının küllerinde aşkın ateşi gizlenmiştir. Ey Mahvî! Mert isen keşfet, sana tek yâr odur.

185. 41^a.

¹ Ey gönlümün meydanında dolaşan, zerre kadar bir damlayı aşk ile umman eyleyen beri gel.

² Bir kez hitabına muhatap olma zevkini canıma vermiş iken beni bu âleme düşürüp ağlatıp inletem (beri gel.)

³ Bana yolda zerre zerre engel olan kendi varlığımdır. Ey lütuf ve ihsan eden, bu engelden elimi tut da kurtar.

⁴ Arifler, sen aradan ʕıṕmayınca kendini gizleyen kimdir bilemezsin dediler.

⁵ Ey Üftāde! Bilmek istersen sırrına bak. Böylece bilirsin, sırrını seyrān eden kimdir?

186.

Fethî

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1. Lisānum ʿ andelīb-i bāğ-ı tevḥīd
Derūnum lālezār-ı dāğ-ı tevḥīd
- İderdüm ḥasretünde çāk-i imkān
Beni bend itmese ger bāğ-ı tevḥīd
3. Yem-i keşretde bir mähî iken dil
ʿ Aceb şayd itdi anı ağ-ı tevḥīd
- O qalbe olmaya mi feyz-i bāri
Ki ola cümle şavtı şāğ-ı tevḥīd
5. Olar kim fark içinde kaldı nākış
Kemāl ehli ider ısbāğ-ı tevḥīd
- İşüñ daʿ vet ilallāh oldı **Fethî**
Turuq-ı evliyā iblāğ-ı tevḥīd

187.

Nā'îlî

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Göñül bīgānelerle āşinādur yā Resūlallāh
Der-i devlet-me'ābuñdan cüdādur yā Resūlallāh
- Zer-i ḥurşīd-i maḥşer qurşadur iksīr-i ḥākūñden(?)
Reh-i ʿ işquñda her kim ḥāk-i pādur yā Resūlallāh

186. 41^a.

- ¹ Dilim, tevhit bağının bülbülü. Gönlüm, tevhit yarasının lale bahçesi.
² Tevhit bağı eğer beni bağlamasa hasretinle bütün mümkün olan şeyleri yakardım.
³ Göñül, çokluk denizinde bir balık iken tevhit ağı onu avlasa şaşılır mı?
⁴ Bütün sesleri tevhit olan o kalbe Allah'ın feyzi olmaz mı?
⁵ Fark içinde olanlar nākıs kalırlar. Kemal ehli tevhibi tamamlar.
⁶ Ey Fethî! İşin Allah'a davet etmek oldu. Evliyanın yolları tevhibin en beliği oldu.

187. 41^a.

- ¹ Yâ Resulallâh! Göñül, yabancılarla tanıdıktır. Yâ Resulallâh! Sıgınılacak devletli kapından ayrılmıştır.
² Yâ Resulallâh! Her kim aşkının yolunda ayağımı bastığın topraktır.

3. Şarardur zıkr ü fikrũñ cebhesin erbāb-ı tevḥīdũñ
Siyeh ḥāki zer eyler kīmiyādur yā Resūlallāh

Olan ḥādī şırāṭ-ı müstakīme şer‘ -i pākũñdür
Bu ‘ālem bir daḥı ḥavf ü recādur yā Resūlallāh

5. Sözüñ maḥbũl-i dergāh-ı Şamed dillerde ad şanuñ
Şefī‘ -i ḥalk u maḥbũb-ı Hudādur yā Resūlallāh

Ne deñlü **Na’ılī** şāyān-ı tertīb-i cezā olsa
Cenābuñdan şefā‘ at mültecādur yā Resūlallāh

188. Naḫşī

Fā‘ilātũn fā‘ilātũn fā‘ilātũn fā‘ilũn

1. Oldı göñlũm mülk-i ḥalvet-ḥāne-i sulṭān-ı ‘ışk
Menzil ü me’vā idindi ḫalbũmi miḥmān-ı ‘ışk

Feyz irişdi cānuma gördũm şeref-yāb oldı dil
Nũr-ı maḥz olmuş cemāl-i yār ile eyvān-ı ‘ışk

3. Na‘re-i feryād idüp bezm-i vişāl-i yār için
Cānile Ḥaḫdan münācāt eyledi mestān-ı ‘ışk

Ceyş-i ḥasret ‘azm-i rāh itdi derũn iḫlĩmine
Bārgāhın ḫurdu cānumda şeh-i şāhān-ı ‘ışk

³ Yā Resulallāh! Seni anmak ve düşünmek tevhit erbabının yüzünü sarartır. Seni zikretmek ve seni düşünmek kara toprağı altın yapan bir kimyadır.

⁴ Yā Resulallāh! Doğru yola ileten senin tertemiz şeriatın ve dinindir. Bu âlem bir de korku ve ümit arasında olmaktadır.

⁵ Yā Resulallāh! Sözüñ Allah’ın kapısında makbuldür, ad ve sanın da dillerdedir. İnsanların şefaatchisi ve Allah’ın sevgilisisin.

⁶ Yā Resulallāh! Nâilî ne kadar cezaya layık olsa da senden bunun şefaatine sığınmaktadır.

188. 41^b.

¹ Gönlũm, aşk sultanının halvet hanesinin mülkü oldu. Aşk misafiri kalbimde misafir oldu.

² Görünce canıma feyiz ulaştı, gönül şereflendi. Aşkın köşkü yârin cemali ile tamamen nur olmuş.

³ Aşk sarhoşları yârin meclisine kavuşmak için feryat nârâları atıp can ile Hakk’a yalvardılar.

⁴ Hasret ordusu, gönül ülkesine sefere çıktı. Sultanlar sultanı olan aşk canımda otağını kurdu.

5. Pādişāh-ı ʿiṣka ʿiṣretgāh olup bu cān u dil
Mesken itdi gönümün tahtında ol hākān-ı ʿiṣk
ʿAqlumı yağmaladı envār-ı tīg-ı gamzesi
Milket-i ḳalbüm ḫarāb itdi benüm bu cān-ı ʿiṣk
7. Dāğ yakmış şerḫa çekmiş sīnesin çāk eylemiş
Böyledür ʿālemde **Naḳṣī** ḫāl-i müştākān-ı ʿiṣk

189.

ʿIṣkī

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1. Var mı bir lezzet kola ezkār-ı Mevlādan lezīz
Şeş cihānı aradum bulmadum illādan lezīz
Şu gibi aḳdım cihāta ser-te-ser seyr eyledüm
Bulmadum illā ki buldum zıkr-i Ḥaḳ mādan lezīz
3. Ḳalb-i müʿmin ʿarş-ı Allāh olması zıkr iledür
Zıkrini buldum dilümde ʿizzet-i ʿulyādan lezīz
Zıkr ü fikründen ayırma ʿIṣkīyi ey Züʿl-celāl
Ḥayret-i ḫüsnün aña dünyā vü ʿuḳbādan lezīz

⁵ Bu can ve gönül aşkın padişahına işret yeri oldu. O aşkın sultanı gönlümün tahtına oturdu.
⁶ Gamzesinin kılıcının nurları aklımı yağmaladı. Bu aşkın canı kalbimin mülkünü harap etti.
⁷ Ey Nakşî! Dağ yakmış, şerha çekmiş, sinisini parçalamış. Aşkî arzu edenlerin hâli âlemde böyledir.

189. 41^b.

¹ Mevla'nın zikirlerinden daha leziz olan başka bir lezzet var mıdır? Her tarafı aradım, illâdan leziz bulmadım.

² Cihana su gibi aktım, baştan başa gezdim, bulamadım ancak Hakk'ın zıkrini sudan daha leziz buldum.

³ Müminin kalbinin Allah'ın arşı olması zikir sayesinde. Dilimde pek yüce izzetten leziz zikrimi buldum.

⁴ Ey Celal sahibi! İşkî'yi zikir ve fikrinden ayırma. Güzelliğinin hayreti ona dünya ve ahiretten leziz.

190.
Bayram

Müstef' ilātün müstef' ilātün

1. Noldı bu göñlüm noldı bu göñlüm
Derd ü gamuñla doldı bu göñlüm
- Yandı bu göñlüm yandı bu göñlüm
Yanmada dermān buldı bu göñlüm
3. Gerçi ki yandı gerçege yandı
Rengine ' ışkuñ cümle boyandı
- Kendide buldı kendide buldı
Mañlabını hoş buldı bu göñlüm
5. Sevdā-yı a' zam sevdā-yı a' zam
Belki olupdur ' arş-ı mu' azzam
- Mesken-i cānān mesken-i cānān
Olsa ' aceb mi şimdi bu göñlüm
7. **Bayramîyimdür Bayramîyumdur**
Dost ile bayram itdi bu göñlüm

---

190. 42^a.

- ¹ Bu gönlüm ne oldu, bu gönlüm ne oldu? Bu gönlüm, dert ve gamınla doldu.
² Bu gönlüm yandı, bu gönlüm yandı. Bu gönlüm yanmakta derman buldu.
³ Yandıysa da gerçeğe yandı. Aşkın rengine tamamen boyandı.
⁴ Kendinde buldu, kendinde buldu. Bu gönlüm istediğini ne güzel buldu.
⁵ En büyük sevda, en büyük sevda belki muazzam arş olmuştur.
⁶ Şimdi bu gönlüm sevgilinin meskeni, sevgilinin meskeni olsa şaşılır mı?
⁷ Bayramîyimdir, bayramîyimdir. Bu gönlüm dost ile bayram etti.

191.
Ṭālib

8'li hece ölçüsü

I

1.   Ḳabūl itdüñse dā' ī
      Gel Allāha dön Allāha
3.   Saña ol ḥayra sâ' ī
      Gel Allāha dön Allāha

II

1.   İşit sözün erenlerüñ
      Nazarın al o cānlaruñ
3.   Ṭutagör izin anlaruñ
      Gel Allāha dön Allāha

III

1.   Derūnuñ pāk u ḥālī kııl
      Ḥaḳuñ ' ışkıyle mālī kııl
3.   Şalāt u şavmı dā'im kııl
      Gel Allāha dön Allāha

IV

1.   İrişdür zıkrüñi ḳalbe
      Ki tā ḥāşıl ola cezbe
3.   Açıla bāb sırr-ı ğayba
      Gel Allāha dön Allāha

---

191. 42^a.

I

Ey dua eden Allah'a gel, Allah'a dön. Sen kendin için hayra çalış. Allah'a gel, Allah'a dön.

II

Erenlerin sözünü işit, o canların nazarını al. Onların izini tutmaya bak. Allah'a gel, Allah'a dön.

III

Gönlünü temiz ve boş kıl. Hak'ın aşkıyla doldur. Daima namaz kıl, orucunu tut. Allah'a gel, Allah'a dön.

IV

Zikrini kalbe eriştir. Böylece cezbe ortaya çıksın. Gaybın sırrına kapı açılsın. Allah'a gel, Allah'a dön.

V

1. Hüviyyetden açılsa bāb
Saña meftūh ola ebvāb
3. İde ehl-i Hakkı deryāb
Gel Allāha dön Allāha

VI

1. Çü Tālibden haber alsañ
Merātīb seyr idüp gelseñ
3. Saña senden yakın bilsen
Gel Allāha dön Allāha

192.
Sālik

Mefā'īlün mefā'īlün

I

1. Qarīn-i bezm-i hāş eyle
Meded senden kerīm Allāh
3. 'Alāyıkdan hālāş eyle
Meded senden kerīm Allāh

II

1. Ta' alluq defterini dür
Gönülden gayra meyli sür
3. Sarāy-ı vahdete irgür
Meded senden kerīm Allāh

v

Hüviyyetten söz açılsa. Kapılar sana açılır. Hakk'ın ehlini anla. Allah'a gel, Allah'a dön.

VI

Tālib'den haber alsan, mertebeleri seyredip gelsen, Allah'ın sana senden yakın olduğunu bilsen Allah'a gel, Allah'a dön.

192. 42^b

I

Has meclisine yakın et. Kerim Allah, yardım senden. İlgilerden kurtar. Kerim Allah, yardım senden.

II

Alaka defterini dür. Gönülden gayrıya meyli uzaklaştır. Vahdet sarayına ulaştır. Kerim Allah, yardım senden.

III

1. Saña varmağa yok çārem
Oñulmaz kaldı bir yarem
3. Meger derd-ile yalvaram
Meded senden kerīm Allāh

IV

1. Geçüp dünyā vü ‘uqbādan
Kesüp a‘lā vü ednādan
3. Tıyur sırr-ı *ev ednādan*
Meded senden kerīm Allāh

V

1. Vücūdum cümle maḥv olsun
Fenā-ender-fenā bulsun
3. Beḳā içre beḳā bulsun
Meded senden kerīm Allāh

VI

1. Olup rıdvānuña mālīk
Görinsün küllisi hālīk
3. İrişsün maṭlaba **Sālīk**
Meded senden Raḥīm Allāh

III

Sana varmaya çarem yok. Bir yaram iyileşmez kaldı. Meğer dert ile yalvarırım. Kerim Allah, yardım senden.

IV

Dünya ve ahiretten geçip yüksek ve aşağıdan ilgiyi kesip “Böylece iki yay aralığı kadar, hatta daha yakın oldu.” (Necm 53/9) sırrını duyur. Kerim Allah, yardım senden.

V

Varlığım tamamen mahvolsun. Fena içinde fena bulsun. Beka içinde beka bulsun. Kerim Allah, yardım senden.

VI

Rızana sahip olup tamamı fani görünsün. Salik, maksadına ulaşsın. Kerim Allah, yardım senden.

193.
Himmet

11'li hece ölçüsü

I

1. Göñül kuşu eski yuvadan uçdı
Giden gelsün bizümle dost iline
3. Katarlar bağlandı kâfile göçdi
Giden gelsün bizümle dost iline

II

1. 'Işk eşeri olan qarâr bağlamaz
Yüreginde derd olmayan ağlamaz
3. Bizi bu yerlerde kimse añlamaz
Giden gelsün bizümle dost iline

III

1. Bir garîbüm adum şanum añılmaz
Yüregümde yarem vardur oñulmaz
3. 'Işk deryası cüş eyledi yeñilmez
Giden gelsün bizümle dost iline

IV

1. Leyl ü nehâr aqar çeşmümüñ yaşı
Dost yolına koyup cânile başı
3. 'Işkile geçelüm tağile taşı
Giden gelsün bizümle dost iline

---

193. 42^b Himmet Dîvânçesi, i. (Yetkin, 2016: 111-112).

I

Gönül kuşu, eski yuvadan uçtu. Bizimle giden dost diyarına gelsin. Katarlar bağlandı, kâfile göçtü. Bizimle giden dost diyarına gelsin.

II

Aşk eseri olan yerinde duramaz. Yüreginde dert olmayan ağlamaz. Bizi bu yerlerde kimse anlamaz. Bizimle giden dost diyarına gelsin.

III

Bir garibim, ad ve sanım anılmaz. Yüreğimde yaram vardır, iyileşmez. Aşk deryası coştı, durulmaz. Bizimle giden dost diyarına gelsin.

IV

Gece gündüz gözümün yaşı akar. Can ile başı dost yoluna koyup dağ ile taşı aşk ile geçelim. Bizimle giden dost diyarına gelsin.

V

1. Dervîş **Himmet** eydür anı bilenler
Medhin okur anda varup gelenler
3. Delîlümüz oldı pîrlere erenler
Giden gelsün bizümle dost iline

194.
Ķādirî

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Dil odur kim ola dā'im mahrem-i rāz-ı şühūd
Ṭayy ide kevneyn-i 'arşa eyleye her dem şu'ūd

Nola lā-şey dise terk-i māsivallāh eylese
Kim ezel bezminde Mevlā ile kılmışdur 'uhūd
3. Kim şalāt-ı dā'imūnuñ sırrını fehm eyledi
Göñlini hergiz Hudādan gayrıya kılmaz rubūd

'Ākil iseñ ger tefekkür eyle kendü zātuñı
Men 'aref sırrına vāķıf olana olur vürūd
5. Virmedünse Haķdan özgeye gönül ey **Ķādirî**
'Arşa-i 'ışık içre sensin mazhar-ı ism-i Vedūd

v

Dervîş Himmet söyler onu bilenler methini okur. Oraya varıp gelenler onun methini okur. Pirlere, erenlere rehberimiz oldu. Bizimle giden dost diyarına gelsin.

194. 42^b.

¹ Gönül, şahitlik sırlarına her zaman mahrem olmalıdır. Böylece arşın kainatına geçmeli. Her zaman yükselmeli.

² Allah'tan gayrısını terk etse, gayrıya değersiz dese ne olmuş? Çünkü ezel meclisinde Mevla ile sözleşmiştir.

43^a

³ Daimi namazın sırrını anlayan kimse gönlünü asla Allah'tan gayrısına mesken etmez.

⁴ Eğer akıllı isen kendi zâtını bil, tefekkür et. "Kendini bilen Rabbini bilir." sırrına vakıf olana ilham gelir.

⁵ Ey Ķādirî! Allah'tan başkasına gönül vermediysen aşk meydanı içinde Vedūd isminin mazharı sensin.

195.
Fenāyī

8'lü hece ölçüsü

I

1. 'Āşıkları ḥandān iden
Sinānīler dirler bize
3. Seherlerde efgān iden
Sinānīler dirler bize

II

1. Giyerüz köhne palāsı
Silerüz gönülden pāsı
3. Altun iden dil nuḥāsı
Sinānīler dirler bize

III

1. Fark içinde bulduk farkı
Gāhī cem' eylerüz ' ışkı
3. Hem bulan bāṭnī zevki
Sinānīler dirler bize

IV

1. Tarīkat bir yirden gelür
Cümlesi bir yere varur
3. Āyīn-i Sinānī budur
Sinānīler dirler bize

---

195. 43^a.

I

Bize âşıkları güldüren Sinânîler derler. Bize seherlerde figan eden Sinânîler derler.

II

Eskimiş elbiseyi giyeriz. Gönülden pası sileriz. Bize gönül bakırını altın eden Sinânîler derler.

III

Fark içinde farkı bulduk. Bazen aşkı cem ederiz. Bize ayrıca sırla ilgili zevki bulan Sinânîler derler.

IV

Tarikat bir yerden gelir. Hepsi bir yere varır. Sinânî'nin âdeti budur. Bize Sinânîler derler.

V

1. Bulduk fenā-ender-fenā
Beķā içindedür beķā
3. **Fenāyī** ĥalvetī ednā
Sinānīler dirler bize
(Demine Hū)

196.
Hüdāyī

Müstef' ilün müstef' ilün

I

1. Ey nefis yeter sehv ü zelel
İnşāfa gel inşāfa gel
3. Terk eyleyüp tül-i emel
İnşāfa gel inşāfa gel

II

1. Bu 'ādet ü bid' at nedür
Bu şöhret ü zīnet nedür
3. Bu kuru germiyyet nedür
İnşāfa gel inşāfa gel

III

1. İfsādı қо ey nefis-i dūn
Қад dalle қавмін мүфсідүн
3. Tālibleri itme zebūn
İnşāfa gel inşāfa gel

v

196. Fena içinde fena bulduk. Beka, beka içindedir. Ey aşağı Fenaî halveti. Bize Sinānīler derler.
43^a. Aziz Mahmud Hüdāyī Dîvānı, m. 90. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 211).

Ey nefis, hata ve kusur yeter. İnşafa gel, insafa gel. Sonu gelmez isteklerini terk edip insafa gel, insafa gel.

ii

Bu âdet ve bidat nedir? Bu şöhret ve süs nedir? Bu kuru hararet nedir? İnşafa gel, insafa gel.

iii

Ey aşağı nefis, bozgunculuğu bırak. “Bozguncu topluluklar saptılar.” Dervişleri zayıf bırakma. İnşafa gel, insafa gel.

IV

1. Bir gün eser bād-ı ecel
Ten bāğına virür hâlel
3. İhlâş ile eyle ‘amel
İnşâfa gel inşâfa gel

V

1. İtme **Hüdâyî**'ye ‘inād
Fermāna eyle inkiyād
3. İtmez misin Mevlâyı yād
İnşâfa gel inşâfa gel

Şehnâz
197.
Ġafûrî

Fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilâtün fā'ilün

1. Micmer-i kalbün pür idüp aḥker-i tevḥîd ile
Cānuñı eyle mu'atṭar ‘anber-i tevḥîd ile
(Ġaffār u Ġafūr u Kerīm ü Eḥadā)
(Raḥmān u Raḥīm ü Ḥalīm ü Şamedā)

Sidre vü Tūbā degül ‘arş-ı mu'allādan geçer
Ḥaḳḳa kim pervāz iderse şehper-i tevḥîd ile
3. Maṭla‘-ı envār-ı Ḥaḳ itmek dilersen kalbünü
Çāk çāk it sineñi gel ḥançer-i tevḥîd ile

IV

Bir gün ecel rüzgarı eser. Ten bahçesini bozar. İhlas ile amel işle. İnsafa gel, insafa gel.
43^b

V

Hüdâyî'ye inat etme. Fermāna boyun eğ. Mevla'yı yād etmez misin? İnsafa gel, insafa gel.

197. 43^b.

¹ Tevhidin ateşli külü ile buhurdan gibi olan kalbini doldurup tevhit anberi ile canını misk kokulu yap.

(Ey Gaffar ve Gafur ve Kerim ve Tek olan Allah'ım!)

(Ey Rahman ve Rahim ve Halim ve Samed olan Allah'ım!)

² Tevhidin en uzun kanadı ile kim Hakk'a uçarsa Sidre ve Tuba'dan değil en yüksek arştan geçer.

³ Kalbini Hak'ın nurlarının doğduğu yer hâline getirmek istersen gel, tevhidin hançeri ile sineni parçala.

(Ey Gaffar ve Gafur ve Kerim ve Tek olan Allah'ım!)

(Ey Rahman ve Rahim ve Halim ve Samed olan Allah'ım!)

(Ġaffār u Ġafūr u Kerīm ü Eḥadā)
(Raḥmān u Raḥīm ü Ḥalīm ü Şamedā)

‘ Azm-i rāh-ı Ka‘be-i ‘ışk maḫşūd iden erbāb-ı ‘ışk
Hem-rikāb olmaḫ gerekdür rehber-i tevḥīd ile
(Ġaffār u Ġafūr u Kerīm ü Eḥadā)
(Raḥmān u Raḥīm ü Ḥalīm ü Şamedā)

5. Ey **Ġafūrī** anda cā’iz kim gele sultān-ı ‘ışk
Dil sarāyın kıl müzeyyen zīver-i tevḥīd ile
(Ġaffār u Ġafūr u Kerīm ü Eḥadā)
(Raḥmān u Raḥīm ü Ḥalīm ü Şamedā)

198. Ġafūrī

11’li hece ölçüsü

I

1. İdelüm cānile Mevlāyı ṭaleb
O yolda varımız olsun fedā hep
3. Keder gitsün olalum şāfī-meşreb
Günehkāruz bizi ‘afv eyle yā Rab

II

1. Delīl olup bize nūr-ı hidāyet
İdelüm Ka‘be-i vaşluñ ziyāret
3. Cenābuñdan ola meger ‘ināyet
Günehkāruz bizi ‘afv eyle yā Rab

⁴ Aşkın Kābe’sinin yoluna niyetlenen aşk ehli, tevhidin rehberi ile yan yana olması gerektir.
(Ey Gaffār ve Gafur ve Kerim ve Tek olan Allah’ım!)

⁵ Ey Gafūrī! Aşkın sultanı gelse caizdir. Gönül sarayını tevhidin süsü ile süsle.
(Ey Gaffār ve Gafur ve Kerim ve Tek olan Allah’ım!)

(Ey Rahman ve Rahim ve Halim ve Samed olan Allah’ım!)

198. 43^b.

I

Can ile Mevla’yı isteyelim. O yolda her şeyimiz hep feda olsun. Keder gitsin, temiz tabiatlı olalım. Ya Rab! Günahkâruz, bizi affet.

II

Hidayet nuru bize rehber olup vuslat Kābe’sini ziyaret edelim. Meğer yardım ancak senin dergâhındadır. Ya Rab! Günahkâruz, bizi affet.

III

1. Reh-i' ışkuñda her kim oldı çālāk
Vişālũñle olur bir gün ferahnāk
3. Göñüller qalmasun hecrũñle ğamnāk
Günehkãruz bizi 'afv eyle yâ Rab

IV

1. **Ġafürî** bendeñi irgür şühũda
Giriftâr eyleme zîb-i vücũda
3. Kerem it lâyiķ it fazl-ı cũda
Günehkãruz bizi 'afv eyle yâ Rabb

199.

Murġnãme-i Ĥazret-i Yũnus*7'li hece ölçüsü*

I

1. Her şey'i Ĥaķ yaratdı
İşbu cihãn içinde
3. Cümle Ĥaķķı zikr ider
Kevn ü mekãn içinde

II

1. Turaç eydür yâ Ĥannãn
Ördek eydür yâ Mennãn
3. Ĥaz eydür kim yâ Sübhãn
Âb-ı zülâl içinde

III

Senin aşkının yolunda hızlı hareket eden sana kavuşmakla bir gün ferahlar. Ayriġınla gönüller gamlı kalmasın. Ya Rab! Günahkãrız, bizi affet.

IV

Gafürî kulunu şühut mertebesine eriştir. Vücudun süsüne bağlama. Cömertlik fazlına layık et, ihsan et. Ya Rabb! Günahkãrız, bizi affet.

199. 44^a. Âřık Yũnus, k. 146. (Taťçı, 2015: 118-119-120-121-122-123). řiir Dîvãn'da 27 dörtlüktür.

I

İşte bu cihan içindeki her şeyi Allah yarattı. Kâinat içinde her şey Hakk'ı zikreder.

II

Berrak su içinde turaç, ördek kaz, "Yâ Hannan, yâ Mennan, yâ Sübhan!" derler.

III

1. Angut eydür yā Allāh
Tırna eydür İllallāh
3. Leylek eydür Hüvallah
Āhir beyān içinde

IV

1. Tāvūs eydür Yā Raḥmān
Yer ü gök emrüne fermān
3. Bizi maḥrūm eyleme
Yā Rab cinān içinde

V

1. Karga eydür yā ‘Azīz
İşimiz eyle temiz
3. Üveyk eydür Hū dirüz
Ulu tağlar içinde

VI

1. Kuzgun eydür yā Ḥaḳ
Hālümüze sen baḳ
3. Balıḳçıl dir yā Rezzāḳ
Koma günāh içinde

III

Son sözü içinde angut yâ Allah, turna İllallâh, leylek Hüvallah der.

IV

Tavus kuşu söyler. Ey Allah'ım! Yer ve gök senin emrindedir. Ya Rab! Cennetler içinde bizi mahrum bırakma.

V

Karga söyler. Ey aziz Allah'ım! İşimizi temiz et. Üveyk söyler, ulu dağlar içinde Allah deriz.

VI

Kuzgun söyler. Ey Hak! Hâlimize sen bak. Balıḳçıl kuşu söyler. Ey rızkı bol olan Rabbim! Günah içinde bırakma.

VII

1. Tavşancıl dir uçarum
Deryāları geğerüm
3. Nā-ħaķ kınlar şaçarum
Fenā dūnyā içinde

VIII

1. Keklik eydür ey Mennān
Senden ğayrı kimimiz var
3. Yavrucuķlarum řaķla
Bebr-i beyān içinde

IX

1. Çaylak eydür yā Ğayy
İşimiz eyle ķolay
3. Senden umar yohşsul bay
İşbu cihān içinde

X

1. Tūřī eydür gölmedüm
şuum nedür bilmedüm
3. Uçup cevlān ķılmadum
Ķaldum ķafes içinde

VII

Tavşancıl uçarım der. Denizleri geđerim. Fani dūnya içinde haksız yere kanlar dökerim.

VIII

Keklik söyler. Ey ihsanı bol olan Rabbim! Senden başka kimimiz var. Yırtıcı kaplandan yavrularımı sakla.

IX

Çaylak kuşu söyler. Ey Rabbim! İşimizi kolay et. İşte bu cihan içinde zengin, fakir senden umar.

X

Papağan söyler. Gölmedim, suçum nedir bilmedim. Uçup dolaşmadım. Kafes içinde kaldım.

XI

1. umrı eydur niderem
Dost iline giderem
3. Allahı zıkr iderem
Bag u bage içinde

XII

1. Bulbul eydur akıram
Allah ismin ouram
3. Yılda u ay eydayam
Gul gulistan içinde

XIII

1. Hudhud eydur ya abur
Kerkes eydur ya ekur
3. artal tesbihi our
arp ayalar içinde

XIV

1. Bayu dun u gun alar
Tesbihin belne balar
3. ıyamet için alar
Gozleri an içinde

XI

Kumru soyler. Ne yaparım? Dost iline giderim. Ba ve bahçe içinde Allah'ı zikrederim.

XII

Bulbul soyler. akırım, Allah'ın ismini okurum. Gul, gul bahçesi içinde yılda u ay eydayım.

XIII

Hudhud soyler. Ey sabrı bol olan Rabbim! Akbaba soyler. Ey ukredenlere ihsan eden Rabbim! Kartal sarp kayalar içinde Allah'ı tesbih eder.

XIV

Bayu gece gunduz alar. Tesbihini beline balar. Gozleri kan içinde kıyamet için alar.

XV

1. Serçe eydür yā Kerīm
Üveyk eydür yā Raḥīm
3. Raḥmetüñ çokdur senüñ
Leyl ü nehār içinde

XVI

1. Toy eydür kim gezerem
Dürlü renkler bezerem
3. Şükr kııuram tepesiz
Güller içinde (?)

XVII

1. Toğan eydür tutdılar
Tesbīhim yañıldılar
3. Dā'imā giriftārum
Bağlu insān içinde

XVIII

1. Gügercin dir yā Hū
Lā ilāhe illā hū
3. Raḥmetüñ çokdur senüñ
Leyl ü nehār içinde

---

xv

Serçe söyler. Ey keremi bol olan Allah'ım! Üveyik kuşu söyler. Ey rahmeti çok olan Allah'ım! Gece gündüz içinde senin rahmetin çoktur.

xvi

Toy kuşu söyler. Gezerim, çeşit çeşit renklerle bezenirim. Tepesiz güller içinde şükrederim.

xvii

Doğan kuşu söyler. Tuttular, tesbihim yanıldılar. Bağlı insan içinde daima bağlıyım

xviii

Güvercin söyler. Ey Allah'ım! Lā ilāhe illā hū. Gece gündüz içinde senin rahmetin çoktur.

XIX

1. *Ḳul yā* okur kırlanğaç
Yā ġāfil gözünü aç
3. Niçe yatarsın yalnaç
Fenā dünyā içinde

XX

1. Ḥorūs eydür yā ḤālİK
Otdan virgil āzādlık
3. Muḥammed dostluġına
Yanarum dün içinde

XXI

1. Ṭavuġ tañrısın bilür
Allāha şükür kıılır
3. Ġāfiller yatur kıalur
Döşek yorgan içinde

XXII

1. **Yūnus** eydür ḥālinde
Söyledüñ kuş dilinde
3. Kıuşlar dilin söyledin
Ḳul erenler içinde

XIX

Kırlanğıç Kafırun suresini okur. Ey gafıl, gözünü aç. Fani dünya içinde yalnız niçin yatarsın?

XX

Horoz söyler. Ey Allah'ım! Ateşten azat et. Gece içinde Muhammed'in aşkına yanarım.

XXI

Tavuk tanrısını bilir. Allah'a şükreder. Gafiller döşek yorgan içinde yatıp kalır.

XXII

Yunus kendi hâlinde söyler. Kuş dilinde söyledin. Kul erenler içinde kuşların dilini söyledin.

200.

Hakki*Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün*

I

1. Baṭn-ı cīm içre bugün bir nokṭayam
Celvetiyem Celvetiyem Celvetî
3. Kaṭrem içre maḥv olupdur niçe yem
Vaḥdetiyem Vaḥdetiyem Vaḥdetî

II

1. Kanda seyr itsem baña birdür ṭarîk
Haḫ ḫalîfemdür daḫı ni' me'r-refîk
3. On sekiz biñ ' âlem oldı baña dîk
Vüs' atiyem Vüs' atiyem Vüs' atî

III

1. Çünkü ṭtdum mürşid-i kâmil elin
Pâyuma âsân kıldı Haḫ yolun
3. Gördi çeşmüm giderek vuşlat ilin
Rü' yetiyem Rü' yetiyem Rü' yetî

IV

1. Bâṭn-ı Üftâde yâr oldı baña
Hem Hüdâyî yâr-ı gâr oldı baña
3. Şeyḫ Fazlî çok medâr oldı baña
Himmetiyem Himmetiyem Himmetî

200. 44b.

I

Bugün cim harfinin karnı içinde bir noktayım. Celvetiyim, Celvetiyim, Celvetî. Damlamın içinde pek çok deniz mahvolmuştur. Vaḥdetiyim, Vaḥdetiyim, Vaḥdetî.

II

Nerede dolaşsam yol bana birdir. Hak halifemdir, ne iyi yoldaştır. On sekiz bin âlem bana dar oldu. Vüsâtiyim, Vüsâtiyim, Vüsâti.

III

Mürşid-i kâmilin elini tutunca Hak yolunu benim için ayağıma kolaylaştırdı. Gözüm giderek vuslat diyarını gördü. Rüyetiyim, Rüyetiyim, Rüyetî.

IV

Bana Üftâde'nin gönlü yâr oldu. Hem Hüdâyî bana mağara arkadaşı oldu. Şeyḫ Fazlî, bana çok sebep oldu. Himmetiyim, Himmetiyim, Himmetî.

V

1. Hakk-ı mutlakdur baña **Hakki** diyen
Ehl-i Hakdur lâ-cerem baña uyan
3. Ey bu firkat içre dâ'im hem yiyen
Vuşlatiyem Vuşlatiyem Vuşlatî

201.

Hakki

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

I

1. Turur serv-i sehî-âsâ vücudum
Dönerse dil döner ben Celvetiyem
3. Çü zât-ı Hakka irmişdür şühüdum
Beni Hak zabt ider ben Celvetiyem

II

1. Şu kim esb-i dili Mevlâya şürmez
Ebed menzil yüzün bir yolda görmez
3. Egerçi devr ider eflâk tırmaz
Baña Hakdur maqar ben Celvetiyem

v

Bana Hakkî diyen mutlaka Hak'tır. Şüphesiz bana uyan Hak ehlidir. Ey bu ayrılık içinde gam çeken! Vuşlatiyim, Vuşlatiyim, Vuşlatî.

201. 44^b.

I

Vücudum doğru selvi gibi durur. Dönerse dil döner. Ben Celvetiyim. Görüşüm Hakk'ın zâtına erdiği için beni ancak Hak tutar. Ben Celvetî'yim.

II

Kim ki gönül atını Mevla'ya sürmezse sonsuza kadar menzilin yüzünü bir yerde göremez. Eğer ki felekler durmadan döner bana durulan yer Hakk'ın yanındır. Ben Celvetiyim.

45^a

III

1. Tutuñ kulağ ger **Hakkı** kula
Tarikatde yuri bir toğrı yola
3. Ayağum atmazam ben sağ u şola
Sana toğrı haber ben Celvetiyem

202.

Hikmeti

8'li hece ölçüsü

I

1. Kaatre 'ışkuñ 'ummān oldu
Daralan gelsün bu meydāna
3. Dürr-i gevher ile toldı
Alan gelsün bu meydāna

II

1. Her işüñ evveli Allāh
Oğuruz *hasbete'n-lillāh*
3. Cihānda 'ārif-i billāh
Olan gelsün bu meydāna

III

1. **Hikmeti** bir ednā cāndur
Dü cihānda lā-mekāndur
3. Sırr-ı Mevlāda pinhāndur
Bulan gelsün bu meydāna

III

Hakkı kula kulak verin. Tarikatte doğru bir yola yürü. Ben sağa sola ayağımı atmam. Sana doğru bir haber vereyim. Ben Celvetiyim.

202. 45^a.

I

Aşkının damlası umman oldu. Daralan bu meydana gelsin. Gevher incisi ile doldu. Bu meydana alan gelsin.

II

Her işin evveli Allah. Allah rızası için sözünü söyleriz. Cihanda arif-i billāh olan bu meydana gelsin.

III

Hikmeti, pek aşağı bir kimsedir. İki cihanda da mekânsızdır. Mevla'nın sırrı gizlidir. Bu meydana bulan gelsin.

203.
Emîr Sulţān

11'li hece ölçüsü

I

1. Gerçi 'āşıklara şalā denildi
Derdi olan gelsün dermānı buldum
3. Āh u vāh ile cevlān ideriken
Cānumuñ içinde cānānı buldum

II

1. Erenler meydāna toğrı varurlar
'Āşıklar cem' olmuş dīvān tururlar
3. Cümle evliyālar dīvān dururlar
Hakka yakın olan dīvānı buldum

III

1. Açıldı dükkānlar kuruldı bāzār
Cānlar mezād olup dellāl de gezer
3. Oturmuş ümmetüñ berātın yazar
Cevāhir-baħş olan dükkānı buldum

---

203. 45^a.

I

Gerçekte âşıklara gelin denildi. Derdi olan gelsin, dermanı buldum. Ah vah ederek dolaşırken canımın içinde cananı buldum.

II

Erenler meydana doğru varırlar. Âşıklar toplanıp huzura varırlar. Bütün evliyalar divana dururlar. Hakk'a yakın olan divanı buldum.

III

Dükkânlar açıldı, pazarlar kuruldu. Canlar satılıp tellal de gezer. Oturup ümmetin beratını yazar. Cevherler ihsan eden dükkânı buldum.

IV

1. **Emîr Sultân** eydür ne hoş bāzârmış
‘Âşıklar meydân idüp gezer imiş
3. Cümlenüñ maqşûdı ol sultân imiş
Haqqa yakın olan sultânı buldum

Muḥayyer**204.****Gafûrî***11’li hece ölçüsü*

I

1. İden rāh-ı muḥabbetde teḳāpū
Gül-i gülzār-ı vuşlatdan alur bû
3. Göñül olsun o gülşende aqar şu
Diyelüm şevqle Allāh hû yâ Hû

II

1. Nihāl-i bāğ-ı firdevs-i muḥabbet
Vire dâ’im şemār-ı luḫf u raḫmet
3. İrişsün ol semerden cāna lezzet
Diyelüm şevqle Allāh hû yâ Hû

IV

Emir Sultan söyler, ne hoş pazarmış. Âşıklar toplanıp gezermiş. Cümlenin arzusu o sultanmış. Hakk’a yakın olan sultanı buldum.

204. 45^b.

I

Aşk yolunda koşuşturan vuslat gülşeninün gülünden koku alır. O gülşende gönül akar su olsun. Şevkle Allah Hû, yâ Hû diyelim.

II

Aşkın firdevs bağının fidanı daima lütuf ve rahmet meyvesi versin. O meyveden cana lezzet erişsin. Şevkle Allah Hû, yâ Hû diyelim.

III

1. Şolar bir gün olur ‘ömrüñ bahārı
Cihānı terk idersin ıztırārī
3. Silüp āyāne-i dilden ğubārı
Diyelüm şevķle Allāh hū yā Hū

IV

1. İden cām-ı vişāl-i yāri kim nūş
O dem ider sivāyı hem ferāmūş
3. **Ġafūrī** eylesün baħr-i şafā cūş
Diyelüm şevķle Allāh hū yā Hū

205.
Vahyī

Mef’ülü mefā’ilün mef’ülü mefā’ilün

I

1. Yā Rab beni mesrūr it āşār-ı nevālūñle
Dil mülkini ma’ mūr it esrār-ı vişālūñle
3. Tārīk-i firāk içre terk itme celālūñle
Çeşm-i dili pür-nūr it envār-ı cemālūñle

II

1. Bu bende-i nāçarı şāyāne ‘ ināyet kıl
‘ İşyāna şeķāvetden hıfz eyle hırāset kıl
3. Luţf eyle himāyet kıl ‘ afv eyle hidāyet kıl
Çeşm-i dili pür-nūr it envār-ı cemālūñle

III

Ömrünün baharı bir gün olur, solar. Mecburi cihanı terk edersin. Gönül aynasından toz silip şevkle Allah Hû, yâ Hû diyelim.

IV

Yârin vuslat kadehini içen o zaman gayrıyı unuttur. Ey Gafûrî, sefa denizi coşsun. Şevkle Allah Hû, yâ Hû diyelim.

205. 45^b.

I

Yâ Rab, ihsanın eseri ile beni sevindir. Gönül mülkünü, vuslat sırları ile imar et. Celalinle ayrılık karanlığı içinde terk etme. Cemalinin nuruyla gönül gözünü aydınlat.

II

Bu çaresiz kuluna yakışır ihsan et. İsyân ve yanlış yola düşmekten esirge, koru. İhsan et, koru, affet ve doğru yolu göster. Cemalinin nuruyla gönül gözünü aydınlat.

III

1. Bîçâre gönül gerçi me'nûs-ı muhabbetdür
Kârı şeb u rûz ammâ nezzâre-i hasretdür
3. **Vahyî**-i siyeh-rüyuñ zulmet-keş-i firqatdür
Çeşm-i dili pür-nür it envâr-ı cemâlünle

206.
‘Osmân

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Derd-i yâre şabr iderseñ ey gönül dermân senüñ
Râh-ı taḥkîķe giderseñ ey gönül gufrân senüñ

İki ‘âlem varlığından yüz çevirdi ‘ışķ eri
Varını terk ider iseñ ey gönül sultân senüñ
3. Vasl-ı yâri isteyenler cân u başa ḳalmadı
İşbu yolda sa‘y iderseñ ey gönül meydân senüñ

Dervîş Osmân varını maḥv eyledi merdân-ı eḥaḳḳ
Sen de varuñ maḥv iderseñ ey gönül‘ irfân senüñ

207.
Sâmî

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. Ey pâdişeh-i taḥt-ı serâ-perde-i *levlāk*
Cibrîl-i emîn şem‘ üñe pervâne-i çâlāk

III

Çaresiz gönül, aslında muhabbete alışıktır. İşi, gece gündüz hasret seyretmektir. Senin kara yüzlü Vahyî kulun ayrılık karanlığı çekmektir. Cemâlinin nuruyla gönül gözünü aydınlat.

206. 46^a.

¹ Ey gönül! Yârin derdine sabredersen derman senindir. Ey gönül! Hakikati bulma yoluna gidersen bağışlanma senindir.

² Ey gönül! Aşk eri, iki âlem varlığından yüz çevirdi. Varlığını terk edersen sultan senindir.

³ Ey gönül! Yâre kavuşmayı isteyenler can ve başa ḳalmadı. İşte bu yolda çabalarsan meydan senindir.

⁴ Ey Derviş Osman, hak mertleri varlıklarını yok ettiler, ey gönül sen de varlığını yok edersen irfan senindir.

207. 46^a. Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî Dîvânı, g.67 (Kutlar Oğuz, 2017: 333-334). Şiir Dîvân’da 6 beyittir.

¹ Ey levlak sarayındaki tahtın padişahı! Cebraîl senin mumunun etrafında dönen bir pervanedir.

Ey nūr-ı haremğāh-ı nihān-hāne-i kudret
Sensin şadef-i baħr-i haķīkatde dūr-i pāk

3. Takdīrde taħķīķ idi mi² rāc-ı şerīfūñ
Rif³ atile anuñçün yaradıldı bu nüh eflāk

Bir dil ki ola cilvegeh-i ⁴ ıŝķ-ı cemālūñ
Ol ⁵ āŝıķ-ı ser-bāz gelūr maħşere bī-bāk

5. **Sāmī**yi ħalāş eyle eyā mefħār-ı ⁶ ālem
Ķa⁷ r-ı yem-i ⁸ işyānda Ķoma anı elemnāk

208.

Besīm

7'li hece ölçüsü

I

1. Ey dil idelüm ħamdi
Māh-ı ramazān geldi
3. Tā¹ āt idelüm şimdi
Māh-ı ramazān geldi

II

1. Bu şehr-i sa¹ ādetdür
Hem bā² iş-i ³ izzetdür
3. Ħaķdan bize raħmetdür
Māh-ı ramazān geldi

² Ey kudretin gizli hanesinin harem yerinin nuru! Hakikat denizinin sedefinde temiz inci sensin.

³ Şerefli miracın Allah'ın takdirinde bir hakikat idi. Bu yüzden bu dokuz felek rifat ile yaratıldı.

⁴ Cemalinin aşkının cilve yeri olan gönül, o cesur âşık mahşere korkusuz gelir.

⁵ Ey âlemin övüncü! Sāmī'yi kurtar. İsyân denizinin derinliğinde onu kederli bırakma.

208. 46^a.

I

Ey gönül hamd edelim. Ramazan ayı geldi. Şimdi ibadet edelim. Ramazan ayı geldi.

II

Bu saadet ayıdır. Hem izzetin sebebidir. Hak'tan bize rahmettir. Ramazan ayı geldi.

III

1. Bu  alemi s ur itdi
alb m zi n r itdi
3. Nefs m zi k r itdi
M h-1 ramaz n geldi

IV

1. Luf eyledi ol Ram n
Besm eyledi ok is n
3. amd eyle **Bes m** her  n
M h-1 ramaz n geldi

209.

 Abd 'l-ay

Mef 'il n mef 'il n

I

1. Ne am ey dil meaatden
Ker m All humuz vardur
3.  mid n kesme rametden
Ker m All humuz vardur

II

1. Bu  alem olmadın mevc d
ud  kıldı seni mes   d
3. Tahayy rden ned r ma d
Ker m All humuz vardur

III

Bu  lemi donattı. Kalbimizi nurlandırdı. Nefsimizi k reltti. Ramazan ayı geldi.

IV

O Rahman l tuf etti. ok ihsanı g nderdi. Ey Bes m! Her an hamd et. Ramazan ayı geldi.
209. 46^b.

I

Ey g n l, zorluklardan kurtaran kerem sahibi Allah'ımız vardır. O y zden gam yok.
Rahmetten  midini kesme. Kerem sahibi Allah'ımız vardır.

II

Bu  lem var olmadan Allah seni erefli kıldı. Oyle ise neden hayret ediyorsun? Kerem sahibi
Allah'ımız vardır.

III

1. ‘İbādı eyleyen icād
    Çulūbı eyleyen ābād
3. İder bir gün seni irşād
    Kerīm Allāhumuz vardur

IV

1. Taleb kıl dā’im ihsānı
    Dağı ‘afv ile ğufrānı
3. Bulasın derde dermānı
    Kerīm Allāhumuz vardur

V

1. Bu ‘Abdü’l-Ḥay fakīr her bār
    İder ‘acz-ile hüzn izhār
3. Ço ğayrı Rabbüñe yalvar
    Kerīm Allāhumuz vardur

210.
Hüdâyi

Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün

1. Tecellî-i cemāl ister gönül eğlenmez eğlenmez
    Tesellî-i vişāl ister gönül eğlenmez eğlenmez

Şu cān kim buldı dermānı nider mülk-i Süleymānı
    Çodı hayrette ‘ışk anı gönül eğlenmez eğlenmez

III

Kulları yaratan, kalpleri mutlu eden seni bir gün doğru yola ulaştırın kerem sahibi Allah’ımız vardır.

IV

Daima ihsanı ve de affedilip bağışlanmayı talep et. Derde dermanı bul, kerem sahibi Allah’ımız vardır.

V

Bu Abdülhay fakiri aciziyet ile hüznünü ortaya koyar. Gayrını bırak, Rabbine yalvar. Kerem sahibi Allah’ımız vardır.

210. 46^b. Aziz Mahmud Hüdâyi Dîvânı, g. 105. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 243-245-247).

¹ Gönül, cemalinin tecellisini ister. Durulmaz, eğlenmez. Gönül, vuslatın tesellisini ister. Durulmaz, eğlenmez.

² Dermanı bulan şu can Süleyman’ın mülkünü ne yapsın? Aşk onu hayrette bıraktı. Gönül durulmaz, eğlenmez.

3. Ne H̄alvetde ne Celvetde ne Keşretde ne Vaḥdetde
Ne Ṭübāda ne cennetde gönül eğlenmez eğlenmez
- Ne dünyāda ne ʿuḳbāda gönül bir özge sevdāda
Dem-ā-dem fikr-i Mevlāda gönül eğlenmez eğlenmez
5. Sivā şavmını kim tutdı vişālūñ ʿīdına yetdi
Cemālūñ vaşfin işitdi gönül eğlenmez eğlenmez
- Cihānı gezse ser-tā-ser görünmez aña baḫr u ber
Meger yā Rab seni ister gönül eğlenmez eğlenmez
7. Cemālūñ nūrını gözler aña kār eylemez sözler
Meger Mevlā seni özler gönül eğlenmez eğlenmez
- Gönül vīrānesin yā Rab kemāl-i vaşluñla yap
İdelden zātuñı maṭlab gönül eğlenmez eğlenmez
9. Eger dünyā eger ʿuḳbā vişālūñsiz ḳurı sevdā
Hüdāyī nitsün ey Mevlā gönül eğlenmez eğlenmez

³ Ne Halvette, ne Celvette, ne Kesrette, ne de Vahdette. Ne Tuba'da, ne cennette gönül durulmaz, eğlenmez.

⁴ Ne dünyada, ne ahirette gönül başka bir sevdadadır. Her zaman Mevla'yı düşünür. Gönül durulmaz, eğlenmez.

⁵ Kim masiva denilen şeye el uzatmadıysa vuslat bayramına yetiştii. Cemalinin vasfını işitti. Gönül durulmaz, eğlenmez.

⁶ Baştan başa cihanı gezse ona kara ve deniz görünmez. Ya Rab, aslında seni ister. Gönül durulmaz, eğlenmez.

⁷ Cemalinin nurunu gözler. Ona sözler fayda etmez. Mevla aslında seni özler. Gönül durulmaz, eğlenmez.

⁸ Ya Rab, gönül viranesini vaslının kemali ile yap. Zâtını isteyeli beri seni ister. Gönül durulmaz, eğlenmez.

⁹ Hem dünya hem ahiret senin visalin olmadan kuru sevdadır. Ey Mevla! Hüdâyî ne yapsın. Gönül durulmaz, eğlenmez.

211.
Vāḥidī

7'li hece ölçüsü

I

1. Daḥl eyleme devrāna
Anda çok işler vardır
3. Kādem başmış ʿ irfāna
Hezār dervişler vardır

II

1. Şıdkile girseñ aña
Maḥrem olurduñ baña
3. Fetḥ olmadı bāb saña
Sen de teşvīşler vardır

III

1. Saña görüñür oyun
Rızāya eymiş boyun
3. Sākī-yi ezel meyin
Niçe içmişler vardır

IV

1. Bakmaz dünyā varına
Ulaşmışlar yārine
3. Dost zülfünüñ dārına
Kendin aşmışlar vardır

---

211. 46^b.

I

Devrana laf etme, onda çok işler vardır. İrfana ayak basmış, Binlerce derviş vardır.
47^a

II

Ona doğruluk ile girsen. Bana mahrem olurdun. Kapı sana açılmadıysa sen de karışıklık vardır.

III

Sana oyun görünür, rızaya boyun eğmiş. Ezel sakisinin şarabını içmiş pek çok kimseler vardır.

IV

Dünyanın varlığına bakmaz. Yārine ulaşmışlar. Dost zülfünün dārına kendini asmışlar vardır.

V

1. Dost derdiyle ağlayup
Dā'im yürek dağlayup
3. Bir kere yâ Hû diyüp
Hezâr göçmişler vardur

VI

1. Gir devrāna **Vahidî**
Tevhîd eyle Vâhidi
3. Niçe münkir zâhidi
İrşād itmişler vardur

212.

Hamdî

8'li hece ölçüsü

I

1. Evliyānuñ nazarına
Yanmayunca durulur mı
3. 'İşk 'âşıkı esrük ider
Dönmeyünce durulur mı

II

1. 'İşk yakar kuruyı yaşı
Kül eyler tağile taşı
3. Hakk'a 'âşık olan kişi
Uşanur yâ yorulur mı

v

Dost derdiyle ağlayıp daima yürek dağlayıp bir kez yâ Hû deyip binlerce göçmüşler vardır.

VI

Ey Vâhidi! Devrana gir, vahid olan Allah'ı tevhit et. Nice münkir zahidi doğru yola sevk edenler vardır.

212. 47^a.

I

Evliyanın bakışına yanmayınca durulur mu? Aşk, âşığı sarhoş eder. Dönmeyince durulur mu?

II

Aşk kuruyı yaşı yakar. Dağ ile taşı kül eder. Hakk'a âşık olan kişi usanır veya yorulur mu?

III

1. Ğurāb gibi ötmekile
Ğayvān gibi yatmağıle
3. El Ğaqqını yutmağıle
Dost cemāli görünür mi

IV

1. Būlbūl gibi ötmeyince
Derdine dert qatmayınca
3. Gice gündüz gitmeyince
Dost qatına varulur mı

V

1. Ehl-i tevĥīdūñ cengine
Ğaqqdan Ğayrınıñ Şun'ına
3. Ğaqqı zikirūñ men'ine
Emr-i fetvā virülür mi

VI

1. Çāre nedür virülürse
'IŞq-ı Ğaqqdur Őorulursa
3. **Ğamdī** bu yolda ölürse
Őori Ğesāb Őorulur mı

III

Karga gibi ötmekle, hayvan gibi yatmakla, el Hakını yutmakla dost cemali görünür mü?

IV

Būlbūl gibi ötmeyince, derdine dert katmayınca, gece gündüz gitmeyince dost katına ulaşılır mı?

V

Tevhit ehlinin cengine, Hak'dan gayrısının eserine, Hakk'ı zikrin yasaklanmasına fetva emri verilir mi?

VI

Verilirse çare nedir? Hakk'ın aşkı sorulursa, Hamdī bu yolda ölürse soru hesap sorulur mu?

213.

Hakkı

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'İşk-ile tüt gūşe-i dāmān-ı şer' -i Ahmedi
'Abd-i maḥz ol bulmak isterseñ felāḥ-ı sermedi

Cām-ı feyz-i vaḥdet-i na' tiyesin nūş eyle kim
Olasın bu bezm-i ḥāşlar içre merd-i vaḥdeti

3. 'Āşıka zāhid göziyle eyleme hergiz naẓar
'Ālim-i dānā ile bir görme tıfl-ı ebcedi

Āteş-i tevḥīdi her kim yaqdı kāf u nūn ile
Hakkıyā envār-ı Hakk-ile pür oldı merḳadı

214.

Hüdâyi

Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

I

1. Yeter olduñ fenā bāğında nālān
Yüri bülbül yüri dost illerine
3. İdüp ṭāvūs-ı ḳudsilerle seyrān
Yüri bülbül yüri dost illerine

213. 47^a.

¹ Aşk ile Ahmed'in şeriatının eteğinin köşesini tut. Ebedi kurtuluşu bulmak istersen sırf kul ol.

² Naat vahdetinin feyizli kadehini iç böylece bu haslar meclisinde vahdet adamı olursun.

³ Āşığa asla zahit gözüyle bakma. Alfabe öğrenen çocuğu bilgili âlim ile bir görme.

47^b

⁴ Tevhit ateşini ol emri ile her kim yaktıysa Ey Hakkî! Kabri Hakk'ın nurları ile doldu.

214. 47^b. Aziz Mahmud Hüdâyi Dîvânı, m. 50. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 125-127).

I

Fena bağında inlediğin yeter. Bülbül yürü, dost illerine yürü. Mukaddes tavus kuşu ile dolaşıp bülbül yürü, dost illerine yürü.

II

1. Gülün rengine aldanma geçegör
Bu keşret murğzârından uçagör
3. Varup vahdet şarâbından içegör
Yüri bülbül yüri dost illerine

III

1. Güli şanma ki derdüñe devâdur
Sivâ hubbı çü beyhüde hevâdur
3. K̄o gayrı maşşad-ı aqşâ Hudâdur
Yüri bülbül yüri dost illerine

IV

1. Görüp pervâneyi andan sebak al
Göyündür nâr-ı 'ışka per ile bâl
3. Mecâzı k̄o haqîkat baħrine dal
Yüri bülbül yüri dost illerine

V

1. Göñül virme **Hüdâyî** kâ'inâta
Geçüp fâniden ir bâkî hayâta
3. Şafâ bul ğark olup envâr-ı Zâta
Yüri bülbül yüri dost illerine

215. Hüdâyî

II

Gülün rengine aldanma, geçmeye bak. Bu kesret kuşluğundan uç. Varıp vahdet şarabından iç. Bülbül yürü, dost illerine yürü.

III

Sanma ki gülü derdine devadır. Gayrının sevdası beyhude hevestir. Artık başka seyleri bırak, en yüce maksat Allah'tır. Bülbül yürü, dost illerine yürü.

IV

Pervaneyi görüp ondan ders al. Kolunu kanadını aşk ateşine yak. Mecazı bırak, hakikat denizine dal. Bülbül yürü, dost illerine yürü.

V

Hüdâyî, kainata gönül verme. Faniden geçip baki hayata ulaş. Allah'ın nurlarına ğark olup sefa bul. Bülbül yürü, dost illerine yürü.

215. 47^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, g. 60. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 143-145).

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey bu gönlüm şehrini biñ luṭfile ābād iden
On sekiz biñ ‘ālemi bir emrile icād iden

Zāt-ı bî-çünün mekānlardan münezzehdür senün
Pes seni yā ḳanda bulsun ağlayup feryād iden
3. Ḳaşr-ı ḳurba irgürüp ihsāna maḫhar olmağa
‘Āşıḳa varlık cibālin kesdirüp Ferhād iden

Kimseye göstermeyüp ölmezden ön didārını
İrgürüp bāḳī ḫayāta līk soñra şād iden
5. Sen ‘ināyet sen hidāyet it **Hüdāyī** ḳuluña
Zīrā sensin her murāda irgürüp irşād iden

‘Irāḳ
216.
Rüşenī

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Dir idüm gül yüziñe olsa gülün gözi ḳaşı
Ya benefşe ḳoḳulu ḫad u ḳadd-i serv-veşi

Rūmī rūyı külehi Deylemī özi Medenī
‘Arabī sözi gözi Hāşimī ḳaşı Ḳureşī
3. Ḥaşelillāh ki diyem ben de senün gül yüziñe
Di nice benzedeyüm pādişeh ḫār-keşi

¹ Ey bu gönlüm şehrini bin lütuf ile mutlu eden! On sekiz bin âlemi bir emir ile icat eden!
² Benzersiz zâtın senin mekanlardan münezzehdir. Öyle ise ağlayıp feryat eden seni nerede bulsun?

³ Yakınlık köşküne ulaştırıp ihsana mazhar olmaya, âşığa varlık dağımı kestirip Ferhat eden.

⁴ Ölmeden önce yüzünü kimseye göstermeyip baki hayata ulaştırıp sonra mutlu eden.

⁵ Hüdāyī kuluna sen yardım et, sen hidayet et. Zira her murada ulaştırıp doğru yolu gösteren.

216. 48^b. Dede Ömer Rüşenī Dīvânı, g. 77. (Tavukçu, ?: 185). Şiir Dīvân’da 9 beyittir.

¹ Eğer gülün gözü kaşı olsaydı veya menekşe kokulu, selvi gibi boylu olsaydı yüzüne gül derdim.

² Yüzü Rûmîdir. Külehi Deylemîdir. Özi Medinelilidir. Sözü Arapçadır, gözü Haşimî, kaşı Kureşî.

³ Haşa, ben de senin yüzüne gül nasıl diyeyim? Söyle, diken taşıyan yoksulu padişaha nasıl benzeteyim?

Ne ‘aceb kâfir-i bed-gevher-i sengî̄n-dil imiş
Gelmeyüp rahme senüñ gevheriñe atdı taş

5. Bu şaçıñ hâlüñe yüz sürdügi miskî̄nlik idüp
Hacerü’l-esved ider tavk-ı Bilâl-i Habeşî̄

Rüşenî̄ zülf ü haţtuñ yādına tañ mı okusa
Süre-i Nür u Duḫān *külle gadātin ve ‘aṣî̄*

217.

Eşref-zāde

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey gönül var kim bu dertden sen haberdār olmaduñ
Anuñçün bu yolda sen cigerdār olmaduñ
- Ey gönül var kim benimle dosta karşı yanmaduñ
Çok cefālar eyledüñ baña vefādār olmaduñ
3. Ben dilerem dost zülfüñ boynına kılam kemend
Sen perişānlık idüp ol dāra berdār olmaduñ
- Ben ki ol şāhuñ cemāl-i şem‘ine pervāneyüm
Var gönül var kim düşüp ol şem‘a yanar olmaduñ
5. Her gice fikrinde ben bir laḫza ḫāba varmadum
Sen benimle yār olup bir gice bīdār olmaduñ

⁴ Ne kadar taş kalpli, mayası bozuk bir kafirmiş. Sana acımayıp senin mücevherine taş attı.
⁵ Bu saçının miskinlik edip senin yanağındaki bene yüz sürmesi Bilal-i Habeşî'nin boynundaki gerdanlığı hacere' l-esved etmesindedir (?)

⁶ Rüşenî, senin zülfün ve tüylerinin yadına Nur ve Duhan sûresini okusa şaşılmaz.

217. **48^b.** Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, g. 57. (Güneş, 1994: 285). Şiir Dîvân'da 7 beyittir.

¹ Ey gönül, yürü çünkü sen bu dertten haberdār olmadın. Onun için bu yolda sen dert çekersin, içten olmadın.

² Ey gönül yürü çünkü benimle dosta karşı yanmadın. Çok cefalar çektin, bana vefalı olmadın.

³ Ben isterim ki dost zülfünü boynuna bağlayayım. Sen perişānlık edip o dar ağacına asılmadın.

⁴ Ben ki o şahın şeminin cemaline pervaneyim. Yürü gönül, yürü çünkü düşüp o şeme yanar olmadın.

⁵ Her gece fikrinde ben bir an uykuya dalmadım. Sen benimle yār olup bir gece uykusuz kalmadın.

Eşref oğlu Rûmî'ye yoldaş oluban ey gönül
Geçüben aşşı ziyāndan dosta gider olmaduñ

218.
[**Murādî**]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. *Yā hafīyye'l-luṭf elṭafnā bi-envā'i'l-kerem*
Çün kerem senden bulurlar iki dünyāda ümem

Şād olur her kim saña şıdḳ-ile kılsa ünsini
Ben niçe şād olmayam çün her nefes yā Rab diyem
3. *Ārzū-yı vuşlat eyler bu dil-i bīçāremüz*
Aḳıdur hicrūñle gözler yaş yerine niçe dem

Burḳa⁶ -ı vechüñ gider seyr eyleyem zībā yüzüñ
İki dünyā bile māfihāyı ben sensiz nidem
5. Bu **Murādî** sensizin olmaz taḥammül eylemez
Şādî-i ḳalbisin anuñ senden ayru aña ğam

⁶ Ey gönül, Eşrefoğlu Rûmî'ye yoldaş olup fayda zarardan geçip dosta gider olmadın.

218. **49^a.**

¹ Ey lütufları gizleyen, bize türlü türlü lütuflar ve keremler ver. Çünkü ümmetler iki cihanda senden kerem bulurlar.

² Her kim sana sadakatla arkadaş olursa mutlu olur. Ben her an Allah derim, onun için nasıl mutlu olmayayım?

³ Bu çaresiz gönlümüz kavuşmayı arzular. Ayrılığınla gözler yaş yerine pek çok kan aktır.

⁴ Yüzündeki peçeyi kaldır, güzel yüzünü seyredelim. Ben sensiz iki dünyayı ve içindekileri sensiz ne yapayım?

⁵ Bu Murādî, sensiz olamaz, katlanamaz. Onun kalbindeki neşesin, senden ayrı kalmak ona gamdır.

219.
[Murādī]

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

I

1. Göñül bulmağ dilerseñ derde dermān
Cenāb-ı Hāzret-i Allāha yalvar
3. Olur müşkillerüñ ser-cümle āsān
Cenāb-ı Hāzret-i Allāha yalvar

II

1. Ta'alluğ riştesin kaç' it sivādan
[...]
3. [...]
[Cenāb-ı Hāzret-i Allāha yalvar]

220.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ey mübārek māh-ı ğarrā-yı dırağşān merḥabā

221.
[Naẓmī]

Mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

1. Maḥbüb-ı Hudā zāt-ı şeref-yāb-ı Muḥammed
Maḥbül-i İllāhīdir eṭvār-ı Muḥammed

---

219. 49^a.

I

Ey gönül, derde derman bulmak istersen Cenab-ı Allah'a yalvar. Zorlukların hepsi kolay olur. Cenabı Allah'a yalvar.

II

Bağlılık ipini gayrıdan kes. Cenabı Allah'a yalvar.

220. 49^a.

¹ Ey mübarek parlayan güzel ay merhaba!

221. 49^b.

¹ Muhammed'in şerefli zâtı, Allah'ın sevgilisidir! Muhammed'in davranışları Allah tarafından beğenilmiştir.

Hep ‘âlem ü Âdem senüñ için yaradıldı
Pes ‘illet-i ġā’iyedür izhâr-ı Muḥammed

3. ‘Âlemlere rahmet olıcağ zât-ı şerîfi
Bu ümmete ḥod maḥz-ı kerem kâr-ı Muḥammed

Ol göz ki o şemsi görmekle niçesi
Pür itmiş iki ‘âlemi envâr-ı Muḥammed

5. Bir bende-i maḥbûl-i Ḥudâsın saña müjde
Girdiyse ele ser-rişte-i âşâr-ı Muḥammed

A‘mâline aḥvâline düstûr-ı ‘amel kııl
Tâ keşf ola **Nazmî** saña esrâr-ı Muḥammed

Segâh

222.

Yûnus Emre

8’li hece ölçüsü

I

1. Vîrâne olıcağ dünyâ
Dünyâm var diyüp neylersin
3. Toprakda çürüyen tene
Tenüm var diyüp neylersin

² Bütün âlem ve insan senin için yaratıldı. Öyle ise Muhammed’in varlığı bütün bunların ortaya çıkış sebebidir.

³ Muhammed’in şerefli zâtı âlemlere rahmet olunca Muhammed’in bütün işleri de bu ümmet için sadece keremdir.

⁴ Muhammed’in nurları iki âlemi doldurmuş olduğu hâlde ?

⁵ Muhammed’in eserlerinin ipinin ucunu tuttuysan sen Allah’ın makbul bir kulu olursun, sana müjdeler olsun.

⁶ İşlerinin, davranışlarının temel kuralları olsun. Ey Nazmî! böylece sana Muhammed’in sırrı açılır.

222. 51^b.

I

Dünya virane olunca dünyam var deyip ne yapacaksın? Toprakta çürüyen ten için benim var deyip ne yapacaksın?

II

1. Gidegör doğru yollara
Hakk rahmet eden kullara
3. Harâm şunan ellere
Elüm var diyüp neylersin

III

1. Bülbul ‘ âşıkdur güllere
Dâ’im konarlar dallara
3. Gıybet söyleyen dillere
Dilüm var diyüp neylersin

IV

1. Şakın girmeyegör kana
Hiçmet it ehl-i ‘ irfâna
3. Harâmı seçmeyen câna
Cânüm var diyüp neylersin

V

1. Söyleme yâve sözleri
Gâyet çok olur azları
3. Bâtin görmeyen gözleri
Gözlerüm var diyüp neylersin

II

Doğru yollara gitmeye bak. Hakk’ın merhametini isteyen kullara, haram sunan ellere, elim var deyip ne yapacaksın?

III

Bülbul, güllere âşıktır. Daima dallara konarlar. Gıybet eden dillere, dilim var deyip ne yapacaksın?

IV

Kana girmemeye bak. İrfan ehline hizmet et. Haramı ayırt edemeyen cana, canım var deyip ne yapacaksın?

V

Anlamsız sözler söyleme. Azları pek çok olur. İçi görmeyen gözleri, gözlerim var deyip ne yapacaksın?

VI

1. Ol kişinüñ hâli nola
‘Ömri geçer gelmez yola
3. Zikirde olmayan dile
Dilüm var diyüp neylersin

VII

1. Var Allâhdan amân dile
Muhammed yardımcın ola
3. Helâlden olmayan mâla
Mâlüm var diyüp neylersin

VIII

1. **Yûnus Emrem** hâlüm yaman
Ecel gelür virmez amân
3. Yoldaşuñ olmazsa îmân
Ölüm var diyüp neylersin

223.
Niyâzi

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Ben şanurdum ‘âlem içre hîç baña yâr kalmadı
Ben beni terk eyledüm gördüm ki ağıyâr kalmadı
- Gitdi keşret geldi vahdet oldı halvet dostile
Hep haq oldı cümle ‘âlem şehr ü bāzār kalmadı

VI

O kişinin hâli ne olmuş? Ömrü geçer, yola gelmez. Zikir yapmayan dile, dilim var deyip ne yapacaksın?

VII

Git, Allah’tan yardım iste. Muhammed yardımcın olsun. Helalden olmayan mala, malım var deyip ne yapacaksın?

VIII

Yunus Emre’m hâlim yaman. Ecel gelir, aman vermez. İman yoldaşın olmazsa ölüm var deyip ne yapacaksın?

223. 52^a.

¹ Ben âlem içinde bana hiç sevgili kalmadı zannedirdim. Ben, beni terk ettim. Gördüm ki yabancı kalmadı.

² Kesret gitti, vahdet geldi, dost ile halvet oldu. Bütün âlem hep toprak oldu, şehir ve pazar kalmadı.

3. Dīn dīyānet ‘ādet ü şöhret kamu virdüm yile
Ey Niyâzî noldı sende kayd-ı dīldār qalmadı

224.
[Münīb]

Müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün

1. Her kār-ı nā-hemvārıma estağfirullāhe’l-‘ Aṭūf
Dā’im heme bed-kārıma estağfirullāhe’l-‘ Aṭūf
- Ol pādīşāhum sen güvāh kesb itdigüm zenb ü günāh
Her var ise ger yā İllāh estağfirullāhe’l-‘ Aṭūf
3. Sensin Hudāvend-i habīr cürm-i qalīl u ger keşīr
Luṭf eyle ‘afv it yā Habīr estağfirullāhe’l-‘ Aṭūf
- Budur bize nuṭq-ı habīb tebşīr-i naşş-ı dil-firīb
Mağfūr olur ‘abd-i **Münīb** estağfirullāhe’l-‘ Aṭūf

225.
Naḥīfī

Mefā’ilün mefā’ilün

I

1. Bizüm ‘işyānumuz çoḡdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh
3. Saña lāyık ‘amel yoḡdur
Sen iḥsān eyle yā Allāh

³ Din, diyanet, âdet ve şöhret hepsini yele verdim. Ey Niyâzî! Ne oldu, sen de sevgilinin bağı kalmadı.

224. 52^b.

¹ Çok merhametli olan Allah’ım! Yakışmayan işlerimin tamamına estağfirullah. Her zaman bütün kötü işlerime estağfirullah.

² Padişahım işlediğim hata ve kusurlarıma sen şahit ol. Ey Allah’ım! Her ne işlediysen estağfirullah.

³ Az veya çok hatalarımızdan her şeyden haberdâr olan sensin. Ey her şeyden haberi olan Allah’ım! Lütfet, affet, estağfirullah.

⁴ Gönül çeken âyetin müjdesi, peygamberin sözü bize budur. Münīb kulu, bağışlanır.

225. 57^a. Nahîfî Dîvânı, m. 9. (Aypay, 1992: 307-308). Şiir Dîvân’da 8 dörtlüktür.

Bizim isyanımız çoktur. Ey Allah’ım, sen ihsan et. Sana layık âmelimiz yoktur. Ey Allah’ım sen ihsan et.

II

1. Lisân-ı hâl-ile her dem
Seni temcîd ider ‘âlem
3. Ki sensin ekrem ü erham
Sen ihsân eyle yâ Allâh

III

1. Beni çün eyleyüp insân
Hidâyet eyledüñ ihsân
3. Meded kııl müşkilüm âsân
Sen ihsân eyle yâ Allâh

IV

1. Saña lâyıķ ne var bende
Menem cürm-ile nâlede
3. Koma maħcüb u şermende
Sen ihsân eyle yâ Allâh

V

1. Bizi lutfuñla şādân it
‘Aṭâ vü fazla şâyân it
3. Kibrimi ‘afv u ğufrân it
Sen ihsân eyle yâ Allâh

II

Her zaman hâl dili ile âlem seni temcîd eder. Çünkü en merhametli ve en cömert sensin. Ey Allah’ım sen ihsan et.

III

Beni insan yapıp hidayeti bana ihsan ettin. Yardım et, zorluklarımı kolaylaştır. Ey Allah’ım sen ihsan et.

IV

Sana layık ben de ne var? Hatalarım ile inleyen benim. Mahcup ve utanmış bırakma. Ey Allah’ım sen ihsan et.

V

Bizin lütfunla sevindir. Bağış ve ihsana layık et. Kibrimi affet, bağışla. Ey Allah’ım sen ihsan et.

VI

1. Baña luḡf-ı hidāyet kıl
Rehā-yāb-ı melāmet kıl
3. **Nahīfīye** ‘ināyet kıl
Sen iḡsān eyle yā Allāh

226.
Fethī

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

I

1. Göñül āyīnesi olsun mücellā
Senüñ bir zerre-i ‘ışķuñla Mevlā
3. Görünsün şūret-i ma‘ nā muşaffā
Senüñ bir zerre-i ‘ışķuñla Mevlā

II

1. Ne gül gördüm bu ‘ālemde ne gülzār
Ḳamu ḡār-ile ṭolu bāḡ u bāzār
3. Nola bülbül gibi olsam hevādār
Senüñ bir zerre-i ‘ışķuñla Mevlā

III

1. Vücūdum fülkini ‘ummāna şaldum
Gehī mevce gehī ḡa‘ rına ṭaldum
3. Ne idem neyleyem ḡayrette ḡaldum
Senüñ bir zerre-i ‘ışķuñla Mevlā

VI

226. 57^a. Bana hidayet lütfet. Kınanmışlıktan kurtar. Nahīfī’ye yardım et. Ey Allah’ım sen ihsan et.

I

Mevla, senin aşkının bir zerresi ile gönül aynası parlasın. Mevla, senin aşkının bir zerresi ile mananın sureti tertemiz görünsün.

II

Bu âlemde ne gül ne gül bahçesi gördüm. Baḡ ve pazarın hepsi dikenle dolu. Mevla, senin aşkının bir zerresi ile bülbül gibi âşık olsam ne olmuş?

III

Varlığımın gemisini ummana saldım. Bazen dalgasına bazen dibine daldım. Mevla, senin aşkının bir zerresi ile hayrette kaldım, ne yapayım?

IV

1. Keder gitsün gönüllerden ser-ā-pā
Silinsün şekl-i şugrā fikr-i kübrā
3. Vişālūñ zevki olsun dilde peydā
Senūñ bir zerre-i ʿ işkuñla Mevlā

V

1. Bu sırruñ dilde maḥzūn oldu levḥi
Muḥāl oldu kemāli üzre şerḥi
3. Hele dīvāne oldu şimdi **Fethī**
Senūñ bir zerre-i ʿ işkuñla Mevlā

227.

[Bakī]

Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1. Zihī nūr-ı ruḥ-ı ʿ ālem-fürūzuñ pertev-i Yezdān
Cemālūñ maṭlaʿ -ı envār-ı zāt-ı ḥazret-i Raḥmān

Ḥabīb-i kibriyā ḥayrūʿl-beşer sermāye-i İslām
Güzīn-i enbiyā ferḥunde-i dībāce-i İmān
3. Sen ol zād-ı reh-i bī-tüşegān-ı rüz-ı maḥşersin
Ki eyler şefkatüñden enbiyā der-yüze-i iḥsān

Şefiʿ üʿl-müzñibīnā kalmışuz rāh-ı maʿ aşīde
Dil-i bī-müstağīş ü cān-ı zār u bī-ser ü sāmān

IV

Baştan ayağa kadar gönüllerden keder gitsin. Büyük küçük her şeyin fikri silinsin. Mevla, senin aşkın bir zerresi ile vuslatın zevki gönülde meydana çıksın.

V

Bu sırrın gönülde levhası gizlendi. Kemal üzerine eksiksiz bir şekilde şerh edilmesi imkansız oldu. Mevla, senin aşkın bir zerresi ile hele şimdi Fethî divane oldu.

227. 57^b.

¹ Âlemi aydınlatan yanağının parlaklığı Allah'ın ışığıdır. Cemalin, Allah'ın zâtının nurlarının doğuşudur.

² Allah'ın sevgilisi, insanların hayırlısı, İslamın sermayesi. Nebilerin seçkini, iman ön sözünün kutlu kişisi.

³ Sen mahşer günü azıksızların yol azığısın. Nebiler bile şefkatinden ihsan dilenirler.

⁴ Ey günahkârların şefaatchisi! Günah yolunda medetsiz gönül, inleyen can, başsız ve yoksul kalmışız.

5. Recā-yı mağfiretle rüy-māl-i dergehüñ oldum
Saña kaldı hemān **Bākī** mürüvvet merḥamet fermān

228.

Aḥmed

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

I

1. ‘Işkile dā’im idersem āh u vāh
Ben resül-ı Müctebāya ‘āşıqam
3. Rāh-ı ‘ışk içre tenüm itsem tebāh
Ben Muḥammed Muştafāya ‘āşıqam

II

1. Sensin ol şāh-ı cihānuñ mefḥarı
Zāt u esmā vü şıfātuñ mazḥarı
3. Evvelīn ü āḥīrinüñ serveri
Ben Muḥammed Muştafāya ‘āşıqam

III

1. Bülbül-āsā eyleyüp āh u figān
Eylesem ḥāk-i rehinde terk-i cān
3. Dervīş **Aḥmed** virdüñ olsun her zamān
Ben Resül-i Müctebāya ‘āşıqam

⁵ Mağfired ricası ile eşğine yüz sürer oldum. Bundan sonra mürüvvet, merhamet, ferman sana kaldı.

228. 57^b.

I

Her zaman aşk ile ah vah ediyorsam ben seçilmiş resule aşığım. Aşk yolunda tenimi mahvetsem. Ben Muhammed Mustafa’ya aşığım.

II

O cihanın övülmüş şahı sensin. Zāt, esma ve sıfatın mazharı sensin. Öncekilerin ve sonrakilerin reisi, ben Muhammed Mustafa’ya aşığım.

III

Bülbül gibi ah ve figan edip yolunun toprağında canımı terk etsem. Derviş Ahmed, her zaman duan olsun. Ben seçilmiş resule aşığım.

Beyātī
229.
Mevlānā

Müstef' ilün fe'ülün müstef' ilün fe'ülün

1. Hürşīd-i ruḥuñla dil beñzer gibi büryāna
Bu ayrılık odına cānum niçe bir yana

‘ Ālem ki bilür cānā öldürdi beni firḳat
‘ Işḳ odı nihān olmaz yandukça ire cāna
3. Yüz tīre urur oldu ol yār-ı kemān-ebrū
Fitnelü ala gözler çün uyḫudan uyana

Sevdā-yı ruḫ-ı Leylī ḫāşıl olalı ḫaylī
Mecnūn gibi vāveylī oldum deli dīvāne
5. Ol būy-ı dil-āvīzi ‘ ālemlere neşr eyler
Her vaḳt ü seḫer yeli zülfüñe ḳılır şāne

Vuşlatda olan ḳadrüm bilmez benüm ammā kim
Her gice yanar baḡrum döner yüregim ḳana
7. Tā ki düşeli Monlā la’ lüñden ıraḡ elbet
Ḥaḳḳā ki gözüm döker yāḳūt-ile mercāne

---

229. 66^b.

- 1 Yanağının güneşi ile gönül kebaba benzer. Bu ayrılık ateşine canım ne kadar yanacak.
- 2 Ey can, âlem bilir ki bu ayrılık beni öldürdü. Aşk ateşi gizlenmez, yandıkça cana ulaşır.
- 3 Fitneli, ela gözler uykudan uyandığında o keman kaşlı sevgili yüz ok atar oldu.
- 4 Leyla'nın yanağının sevdası ortaya çıktığından beri vah yazık Mecnun gibi deli divane oldum.
- 5 Her vakit seher yeli zülfüne tarak vurduğunda o gönül çekicinin kokusu âlemlere yayılır.
- 6 Vuslatta olan benim kadrime bilmez ama her gece bağrım yanar, yüreğim kana döner.
- 7 Mevlanâ, senin lal dudağından uzak düşeli doğrusu gözüm mercan ile yakut döker.

230.
Ġafūrî

8'li hece ölçüsü

I

1. Cürm ü taqşîr idüp âh
Diyelüm estağfirullâh
3. Umaruz 'afv ide Allâh âh
Diyelüm estağfirullâh

II

1. Döndürüp yüz mâsivâdan
Geçelüm cümle hevâdan
3. Mağfîret umup Hudâdan
Diyelüm estağfirullâh

III

1. Hâkka her kim âşinâdur
Ehl-i derde pîş-vâdur
3. Derd-i 'işyâna devâdur
Diyelüm estağfirullâh

IV

1. Lâyık ol Hâkdan nigâha
Virme gönül mâl u câha
3. Ey **Ġafūrî** her günâha
Diyelüm estağfirullâh

---

230. 66^b.

I

Hata ve kusur işleyip estağfirullah diyelim. Umarız Allah affeder. Ah, estağfirullah diyelim.

II

Mâsivadan yüz çevirip bütün heveslerden vazgeçelim. Allah'tan mağfîret umup estağfirullah diyelim.

III

Hak'a aşına olanlar dertlilere önderdir. Estağfirullah demek isyan derdine devadır.

IV

Hakk'ın nazarına layık ol. Mal ve makama gönül verme. Ey Gafûrî, her günaha estağfirullah diyelim.

231.

[Yûnus Emre]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Eyyübüm mübtelâyum derde dermân isterüm
 ‘Āşıkum dil-ḥastayum derdime dermân isterüm
 Ya‘ķūbum ağlarum Yūsuf için ḳaldum firāk
 Yūsufum zindân içinde fazl-ı Raḥmân isterüm
3. Tūrına Mūsānuñ vardum vaḥdet cemālin görmege
 Gitdi ‘aḳlum nāgeh ol dem sırr-ı Sübhān isterüm
 Bir mekāna gelmişüm ki ol benüm yurdum degül
 Hızr-ile ḳulmāta irdüm āb-ı ḥayvān isterüm
5. Defter-i a‘mālîmi yüklendüm itdüm ‘azm-i rāh
 Menzil-i maḳşūda Ḥaḳdan emr ü fermān isterüm
Yûnus Emrem kimseler hîç bilmedi ḥālūñ senūñ
 Ḥālūmi ‘arz itmege bir merd-i ‘irfān isterüm

---

231. 67^a. Yûnus Emre Dîvânı, g. 228. (Tatçı, 1990: 736).

¹ Eyüp’üm, müptelayım, derde derman isterim. Aşığım, gönül hastasıyım, derdime derman isterim.

² Yakup’um, Yusuf için ağlarım. Ayrı kaldım. Yusuf’um, zindan içinde Allah’ın fazlını isterim.

³ Vaḥdet cemalini görmek için Musa’nın dağına vardım. Ansızın aklım gitti, o zaman Allah’ın sırrımı isterim.

⁴ Benim yurdum olmayan bir mekāna gelmişim. Hızır ile karanlığa ulaştım, âb-ı hayatı isterim.

⁵ Âmel defterine yüklendim, yola düştüm. Ulaşmak stediğim menzil için Hak’dan emir ve ferman isterim.

⁶ Yunus Emre’ m, kimseler hiç senin hâlini bilmedi. Hâlimi arzetmeye bir irfan merdi isterim.

232.

I

1. Künnā zevātü'r-raşed
Nelnā ḥayātü'l-ebed
3. Lemmā bede'e min Aḥmed
Envāru's-sırrı's-Şamed
(Nebıyyinā Muḥammed)
(Ḥabībınā Muḥammed)
(Şeffı'ınā Muḥammed Aḥmed)
(Ḳad cā'enā bi'l-meded)

II

1. Şehrü's-sıyām ḳad etā innı̄
Bi'l-cūdi min baḥrū'l-ʿaṭā
3. Ehlen ve sehlen merḥabā (merḥabā)
Envāru's-sırrı's-Şamed
(Nebıyyinā Muḥammed)
(Ḥabībınā Muḥammed)
(Şeffı'ınā Muḥammed Aḥmed)
(Ḳad cā'enā meded)

233.

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. Vücūdün dürc-i dārū-yı şefā' at yā Resūlallāh
Marīz-ı mücrime baḥş-ı ifāḳat yā Resūlallāh

232. 67^a.

I

Rüş̄t sahibi ol, ebedî hayata nail ol. Samet olan Allah'ın nurları Ahmet ile başlamıştır. (Nebimiz Muhammed, habibimiz Muhammed, şefaathimiz Muhammed Ahmet. O bize medetle geldi.)

II

Oruç ayı, ihsan denizinden bize cömertlik getirdi. Samet olan Allah'ın sırrının nurlarından merhaba (merhaba). (Nebimiz Muhammed, habibimiz Muhammed, şefaathimiz Muhammed Ahmet. O bize medetle geldi.)

233. 67^a.

¹ Yâ Resulallâh! Senin varlığın şefaath ilacının kutusudur. Yâ Resulallâh! Günah hastasına iyileşmeyi bahşet.

Maḳālũñ gerçi āb-ı çeşme-sār-ı baħr-i raħmetdür
Zuhũruñ māḫĩ küfr ü ḍalālet yā Resũlallāħ

3. Sen ol miħmān-ı vālā-ħānesin Cibrĩl zātında
Ṭufeylũñ olmaġa bulmaz liyākat yā Resũlallāħ

Olan ümmetlerũnden sũnnetũnde Őıdġ-ile rā' ĩ
Olur cāy-ı ṭarab Őũr-ı kıyāmet yā Resũlallāħ

5. Ne mũmkın na' t-ı pākũñ eyleyem ġaħ ũzre ben' āciz
Ki zĩrā vaŐfuña yoġdur nihāyet yā Resũlallāħ

234.
[Niyāzĩ]
14'li hece ölçüsü

1. Uyan gözüñ aç durma yalvar güzel Allāha
Bu yoldan izüñ ırma yalvar güzel Allāha

Bir gün bu gözüñ görmez hem ġulaġuñ işitmez
Bu fırsat ele girmez yalvar güzel Allāha

3. Her ġiceyi ġā'im ol hem gündüzi Őā'im ol
Hem zĩkr ile dā'im ol yalvar güzel Allāha

Saġlıġı ġanĩmet bil her Őā'ati ni' met bil
Gizlice 'ibādet ġıl yalvar güzel Allāha

² Yā Resulallāħ! Sözlere aslında rahmet denizinin kaynaġı olan sudur. Zuhurun, küfür ve dalaleti mahvetti.

³ Yā Resulallāħ! Sen yüce bir eve misafir oldun. Cebrael, kendi zātında sana yanaŐmaya kendinde liyakat bulamaz.

⁴ Yā Resulallāħ! Senin ümmetin içinde sũnnetine sadakatle uyanlar için kıyametin karmaŐası bir sevinç mekânı olur.

⁵ Yā Resulallāħ! Benim gibi acizin dosdoġru Şekilde senin tertemiz naatını anlatması mũmkün deġildir. Çünkü senin vasıfların anlatmakla bitmez.

234. 67^b

¹ Gözünü aç, uyan, durma. Güzel Allah'a yalvar. Bu yolda izini uzaklaŐtırma. Güzel Allah'a yalvar.

² Bir gün olur bu gözün görmez, hem kulaġın işitmez. Bu fırsat ele geçmez, güzel Allah'a yalvar.

³ Her gece uyanık kal, gündüzleri oruç tut. Her zaman zikir ile ol, güzel Allah'a yalvar.

⁴ Saġlıġı ġanimit bil, her saati nimet bil. Gizlice ibadet et, güzel Allah'a yalvar.

5. Hey niçe yatarsın dur olma şu şafâdan dūr
Baħr-ı keremi boldur yalvar güzel Allāha
- Her vaqt ü her seħerde luḫfin um ol Allāhuñ
Ol vaqt uyanur ḫalbūñ yalvar güzel Allāha
7. Gel imdi **Niyāzī**yle dergāha niyāz eyle
Ḥācātı dırāz eyle yalvar güzel Allāha

235.
Rūṣenī

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

I

1. Saña ey şāh-ı kerem uymayanuñ bitmez işi
Ebū Leheb gibi anuñ Tebbet olur serzenīşi
3. Ayağuñ toprağa yüz sürenüñ ḫutlı başı
Çün toğup tutdı cihān yüzüni ḫüsnüñ güneşi
5. Kim ola sevmeye bu vech-ile sen māh-veşi
(Yā Resūlallāh)

II

1. Maḫdemūñle nola şād olsa şehā kevn ü mekān
Ki oldı āfāka vücūduñ sebeb-i emn ü emān
3. Berḫ-i şemşīrūñ ile yandı şalīb ü [...]
Barmagından aḫıdup āb-ı revān-baḫşı revān
5. Niçe yüz biñ kişiden def^c idisersin ‘aḫaşı

⁵ Hey, ne kadar yatıyorsun, kalk. Sefadan uzaklaşma. Kerem denizi boldur, güzel Allah’a yalvar.

⁶ Her seher vaktinde Allah’ın lütfunu dile, o vakit kalbin uyanır. Güzel Allah’a yalvar.

⁷ Gel, şimdi Niyâzî’yle dergâha yalvar. İhtiyaçlarını uzun uzun dile getir, güzel Allah’a yalvar.

235. **67^b.** Dede Ömer Rūṣenī Dīvānı, mh. 76. (Tavukçu, ? : 184).

I

Ey kerem şahı, sana uymayanın işi bitmez. Ebu Leheb gibi onun yakınması kurusun sözü olur. Ayağımı toprağa yüz sürenin başı kutludur. Yeryüzünü, senin güzelliğinin güneşi doğup kapladı. Bu yüzden sen ay gibiyi kim sevmez?

II

Ey şah! Âlem, dünyaya gelişle sevinse ne olmuş? Çünkü varlığın bütün ufuklara emniyet sebebi oldu. Senin kılıcının şimşeği ile hac yandı. O can bağışlayan suyu parmağından akıtıp nice yüz bin kişiden susuzluğu def edersin.

III

1. ‘Andelib itdi çü Haq Rûh-ı emîni gülüne
Habeşi nola fedâ itse şaf-ı fülfulüne
3. Bezl ider māl kabûl olsa revânın yoluña
Ve ‘d-duhâ verdüñe ve ‘l-leyl okurum sünbülüne
5. **Rûşenî** viridi budur *külle gadâtın ve ‘aşî*

236.

[Yümnî]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Bu yetîm-i hüsñile bir gevher-i kem-yâbsın
Ümmetüñ her bir şeb-i deycürına mehtâbsın

Noқта-i zātuñ senüñ feyz itmede her ‘âleme
Her ümem bir dâ’ire sen anlara aqıtâbsın
3. Gûşe-gîr oldı vücüduñ çeşm-i ‘âlemde velî
Şu‘le-i çeşm-i Hudâbîn ülu‘l-elbâbsın

Bir günehkâr ümmetüñdür **Yümnî** eyle kabûl
Rû-siyehler yüzüñü aq itmede sen âbsın

237.

Fâ‘iz

Müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

1. Geldüm kapuña pür-güneh luţf it yâ Rabb-i Raḥîm
Sehv ü günehle rû-siyeh luţf it yâ Rabb-i Raḥîm

III

Hak, Cebrail’i senin gül yüzüne bülbül etti. Habeş ülkesini karabiber gibi olan benlerin için feda etse şaşılmaz. Kabul olsa malını dağıtır, ruhunu da yoluna verir. Gül yüzün için “Andolsun kuşluk vaktine” (Duha 93/1), sümbül saçın için “Ve dindiği zaman o geceye ki” (Duha 93/2) dualarını okurum. Rûşenî’nin duası “külle gadatin ve aşî” budur.

236. 68^a.

¹ Bu güzel yetimle nadir bulunan bir incisin. Ümmetinin her bir karanlık gecesine ay ışığıdır.

² Her âleme senin zâtının noktası taşmakta. Her ümmet bir dairedir, sen onlara kutupsun.

³ Âlemin gözü hep senin varlığın üzerinde. Akıl sahiplerinin Allah’ı gören ışığı sensin.

⁴ Yümnî, bir günahkâr ümmetindir. Onu kabul et. Kara yüzlülerin yüzünü ak eden bir susun.

237. 68^a.

¹ Ey rahmet eden Allah’ım! Kapına geldim, günah doluyum, lütfet. Ey rahmet eden Allah’ım!

Hata ve günahla kara yüzlüyüm, lütfet.

Âşufte-ḥāl efgendenim ʿ işyān ile şermendenim
Ġāyetde mücrim bendenim luṭf it yā Rabb-i Raḥīm

3. Bu murğ-ı dil vaḳt-i seḫer feryād idüp ağlar gezer
Eyle günāhından güzer luṭf it yā Rabb-i Raḥīm

Olmaz iseñ feryād-res itmezseñ imdād bir nefes
Müşkil olur aḫvāl bes luṭf it yā Rabb-i Raḥīm

5. Sensin ḫakīm-i çāre-sāz saña ʿ ayāndur cümle rāz
İtdüm tazarruʿ la niyāz luṭf it yā Rabb-i Raḥīm

Fıkr-i celālūñle ʿ alīl oldı vücūdum ey ḫalīl
Fāʿiz zelīl oldı zelīl luṭf it yā Rabb-i Raḥīm

238.

Hüdâyî

Mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

I

1. Ey derdlilerüñ derdine dermān iden Allāh
Müzñib ḫuluna raḫmet ü gufrān iden Allāh
3. ʿ Âşıklarına vuşlatın iḫsān iden Allāh
Ḳullarına yollarını āsān iden Allāh

² Ey rahmet eden Allah'ım! Kötü vaziyette zavallıyım. İsyān ile mahcubum. Gayette suçlu kulunum, lütfet.

³ Ey rahmet eden Allah'ım! Bu gönül kuşu seher vakti feryat edip ağlar gezer. Günahına bakma, lütfet.

⁴ Ey rahmet eden Allah'ım! Feryada erişmezsen, bir nefes yardım etmezsen sonunda hâlim çok kötü olur. Lütfet.

⁵ Ey rahmet eden Allah'ım! Şifa veren hekim sensin. Bütün sırlar sana açıktır. Gizlice niyaz ettim. Lütfet.

⁶ Ey dost! Vücudum celalini düşünmekten hasta oldu. Ey rahmet eden Allah'ım! Fâiz, hakir oldu, hakir. Lütfet.

238. 68^a. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, m. 192. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 427-429).

I

Ey dertlilerin derdine derman eden Allah! Günahkâr kuluna rahmet ve mağfiret eden Allah! Âşıklarına kavuşmayı ihsan eden Allah! Kullarına yolları kolaylaştıran Allah!

II

1. Mevce gelicek baħr-ı kerem lücce-i raħmet
Hāzırladı tāliblerine gülşen-i cennet
3. Şādıklarına umaruz iħsān ide vuşlat
Kullarına yollarını āsān iden Allāh

III

1. Çokdur kerem u luṭfi o Raħmān u Raħīmüñ
İħsānına ġāyet mi var ol Hāyy u Qadīmüñ
3. Bī-ħad keremin gördi **Hüdāyī** o Kerīmüñ
Kullarına yollarını āsān iden Allāh

239.

Yūnus

5'li hece ölçüsü

I

1. Bilmem nideyüm
‘İşkuñ elinden
3. Qānde gideyüm
‘İşkuñ elinden

II

1. Diñle zārımı
Qoydum ‘ārımı
3. Virdüm serimi
‘İşkuñ elinden

II

Kerem denizi, rahmet dalgası dalgalanınca taliblerine cennet gülşeni hazırladı. Sadıklarına vuslat ihsan etmesini umarız. Kullarına yollarını kolaylaştıran Allah!

III

O rahman ve rahim olan Allah'ın kerem ve lütfü çoktur. O hay ve kadimin ihsanına sınır mı var? Hüdâyî, o kerem olan Allah'ın sınırsız keremini gördü. Kullarına yolları kolaylaştıran Allah!

239. 68^b. Âşık Yūnus, k. 119. (Tatçı, 2005: 95-96).

I

Aşkın elinden bilmem, ne yapayım? Aşkın elinden bilmem, nereye gideyim?

II

İnleyişimi dinle, utanmayı bıraktım. Aşkın elinden başımı verdim.

III

1. Varum vireyüm
Kadre ireyüm
3. ‘Uryān olayum
‘Işkuñ elünden

IV

1. Meskenüm tağlar
Göz yaşı çağlar
3. Turmaz kan ağlar
‘Işkuñ elünden

V

1. Kaddüm yay oldu
Bağrum nāy oldu
3. İşüm vay oldu
‘Işkuñ elünden

VI

1. **Yūnus**uñ sözi
Göynülmiş özi
3. Kan ağlar gözi
‘Işkuñ elünden

III

Varlığımı vereyim, kadre ulaşayım. Aşkın elinden uryan olayım.

IV

Meskenim dağlar, gözyaşım akar, aşkın elinden durmaz kan ağlar.

V

Boyum yay oldu, bağrım ney oldu, aşkın elinden işim vay oldu.

VI

Yunus’un sözü, özü yanmış, aşkın elinden gözü kan ağlar.

240.

Fâ'iz

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Kaçan kim mağdem-i pākūñle ' âlem muhterem oldu
Ne şübhe ser-te-ser rūy-ı zemīn bāğ-ı İrem oldu

Varınca *kābe kavseyni ev-ednāya* sa' âdetle
Saña peyk-i emīn ey şāhibü'l-mi' rāc ḥadem oldu
3. ' Aceb mi rütbe-i ' izz ü ' alā bulsa dü ' âlemde
Ki elfāz-ı dürer-bārūñ yenābī' ü'l-ḥikem oldu

Behiştüñ kıt' asıdur ḥ'āb-gāh-ı rahmet-āmīzūñ
Şeref-baḥşā-yı ' arş u kürs hem levḥ ü qalem oldu
5. Kerem bābın güşād it **Fâ'iz**-i nā-çāra luṭf eyle
Ki zīrā cürm ü taqşīr ile gāyet pür-elem oldu

241.

Ḥilmī

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. Ey gül-i gülşen-serāy-ı ıştıfā
Server-i ' âlem Muḥammed Muştafā
3. Serv-i hoş-reftār-ı bāğ-ı ictibā
Server-i ' âlem Muḥammed Muştafā

240. 68^b.

¹ Ne zaman ki temiz gelişinle âlem şeref kazanınca ne şüphe baştan başa yeryüzü İrem bağı oldu.

² Ey miracın sahibi! “Böylece iki yay aralığı kadar, hatta daha yakın oldu.”(Necm 53/9) makamına saadetle varınca Cebrail sana hizmet etti.

³ İki âlemde izzet ve yüce rütbe bulsa şaşılır mı? Böylece hikmetinin kaynağı yüklü sözler oldu.

⁴ Rahmet yoğrulmuş olan mezarın cennetten bir parçadır. Arşa, kürsüye, levha ve kaleme şeref verdi.

⁵ Kerem kapısını aç, çaresiz Fâiz'e lütfet. Çünkü hata ve kusur ile çok üzüldü.

241. 68^b.

I

Ey seçilmişlik sarayının bahçesindeki gül! Âlemin önderi Muhammed Mustafa! Seçkinlik bağının hoş salınışlı selvisi. Âlemin önderi Muhammed Mustafa.

II

1. ‘Andelīb-i nağme perdāz-ı hüdā
Revnāk-efzā-yı riyāz-ı ihtidā
3. Mazhar-ı envār-ı zāt-ı kibriyā
Server-i ‘ālem Muḥammed Muṣṭafā

III

1. Müstemendüñ **Hilmî**-i şūrīde-ḥāl
Luṭfuñi ümmīd ider ol bî-mecāl
3. Āsitānuñdan ba‘īd olmağ muḥāl
Server-i ‘ālem Muḥammed Muṣṭafā

Nevā
242.
Necīb

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. Bahā-yı reşḥ-i la‘lün cān degül mi
Bu nağde ol metā‘ erzān degül mi

Nola biñ cān ile ĩmān getürsek
Ecell-i mu‘cizüñ Qur‘ān degül mi
3. Yüzüñ şuyına ḥalğ olundı cümle
Semāvāt u zemīn bürhān degül mi

Burāğ ü Refref ü Cibrīl-i mi‘rāc
Müşerref olduğñ cānān degül mi

II

Hidayet nağmeleri söyleyen bülbül! Hidayet bağının parlaklığını arttıran, Allah’ın zâtının nurunun mazharı. Âlemin önderi Muhammed Mustafa.

III

Perişan haldeki Hilmî, senin dertlidir. O hâlsiz senin lütfunu ümit eder. Dergâhından uzak olmak imkansız. Âlemin önderi Muhammed Mustafa.

242. 71^b.

- ¹ Lal dudağının bir damlasının değeri can değil mi? Bu akçeye, o mal ucuz değil mi?
- ² Bin can ile iman getirsek ne olur? En büyük mucizen Kuran değil mi?
- ³ Bütün her şey senin yüzünün suyu hürmetine yaratıldı. Yer ve gökler buna delil değil mi?
- ⁴ Miracın Cebrail, Burak ve Refref’i müşerref olduğun canan değil mi?

5. Şefâ‘ at yâ Resûlallâh senüñdür
 Kuluñ **Necîb** aña şâyân degül mi

243.
Şemsî

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

1. Çü gencüñ meskeni vîrânelerdür
 Göñül niçün harâb olmayasın sen
- Özin hâk itmeyen irmez ‘alâya
 Özüm niçün türâb olmayasın sen
3. Kân ağla çü göz yaşısuz olmaz
 Gözüm niçün pür-âb olmayasın sen
- Bu meclis ehli hep mestânelerdür
 Ciger niçün kebâb olmayasın sen
5. Ma‘ârif menzolidür **Şemsî** kâlbüñ
 Ne işdür pür-kitâb olmayasın sen

244.
Fethî

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

1. ‘Usretleri teysîr idici Hâzret-i Mevlâ
 Zülmetleri tenvîr idici Hâzret-i Mevlâ
- Dâreynde sa‘âdet umarum senden efendim
 Mü‘minleri tebşîr idici Hâzret-i Mevlâ

⁵ Yâ Resulallâh! Şefaât senindir. Kulun Necib ona layık değil mi?

243. **71^b.** Şemsettin Sivâsî Dîvânı g. 77 (Süer, 2015: 266-267).

¹ Hazinenin meskeni viraneler olduğu için ey gönül, niçin sen harap olmayasın?

² Özünü toprak etmeyen yüксеğe ulaşamaz. Özüm niçin sen toprak olmayasın?

³ Kan ağla çünkü gözyaşısız olmaz. Gözüm niçin sen suyla dolmayasın?

⁴ Bu meclis ehli hep sarhoşlardır. Ciger niçin sen kebab olmayasın?

⁵ Şemsî, kalbin maarif menzilidir. Ne iştir, sen kitapla dolu olmayasın?

244. **71^b.**

¹ Zorlukları kolaylaştıran hazret-i Mevladır. Karanlıkları aydınlatan Hazret-i Mevladır.

² Efendim, senden iki cihanda saadet umarım. Müminleri müjdeleyen hazret-i Mevladır.

3. Kūrtar beni bu zālīm olan nefṣūñ elinden
Dil mülkini ta‘ mīr idici Ḥazret-i Mevlā

Erbāb-ı ḥaḳīḳat ide āḥir seni **Fethī**
Sāliklerine pīr idici Ḥazret-i Mevlā

245.
Nūrī

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. *Küntü kenzüñ* sırrıdır dünyā vü ‘uḳbādan ğarāz
Aña mektebhānedür bu çarḥ-ı mīnādan ğarāz

Ḳaṭresinde nice ‘ummān gizlidür dil baḥrinüñ
Ḥāşılı dürr-i ḥaḳīḳatdür o deryādan ğarāz
3. Şūfiyā esmāda ḳalma gel müsem mā dersin al
Bil müsem mādur begüm ta‘ līm-i esmādan ğarāz

Bir mu‘ammādur bu ‘ālem fehm iden ‘āriflere
İsm-i a‘zam sırrıdır çün ol mu‘ammādan ğarāz
5. **Nūriyā** hīç ğayrı maṭlab ḳalmadı ‘āşıḳlara
Ḥaḳ cemālidür hemān cennāt u Ṭübādan ğarāz

³ Beni bu zalim olan nefsin elinden kurtar. Gönül mülkünü tamir eden hazret-i Mevladır.

⁴ Fethi, salıklarına şeyh eden hazret-i Mevla sonunda seni hakikat erbabı eder.

245. 72^a. Abdülahad Nūrî Dîvânı, g. 59. (Coşkun, 2001: 96). Şiir Dîvân’da 7 beyittir.

¹ Dünya ve ahiretten maksat “Ben gizli bir hazine idim.” sırrıdır. Bu mavi çarktan maksat onun anlaşılacağı bir mektep olmalıdır.

² Gönül denizinin damlasında nice umman gizlidir. Hasılı o deryadan maksat hakikat incisidir.

³ Ey sūfi! Esmada kalma, gel, müsemma dersini al. Beyim, isimlerden maksat ismin sahibidir.

⁴ Bu âlem anlayan ariflere bir muammadır. O muammadan maksat ism-i azam sırrıdır.

⁵ Ey Nūrî! Âşıklara hiç başka talep kalmadı. Cennetler ve Tuba’dan maksat yalnız Hak cemalidir.

246.
[Naqşî]

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nūr-ı faḥr-i 'āleme bir zerre olmaz āfitāb
La' l-i nābından nümüne gevher-i yektāda tāb

Pāyine yüz sürmege müştāk ola 'arş-ı berīn
Var kıyās it kimdür ol peygamber-i 'ālī-cenāb
3. Nūrdan bir tāze sünbüldür siyeh kākülleri
Ġamze-i şemşīrine virmiş dilā āteşden āb

Āsitān-ı rif' atüñ dā'im melekler ḥıfz ider
Sidreden teşrīfüñi tebşīr idüp peyk-i şitāb
5. Maḫzar-ı nūr-ı tecellī ey ḥudāvend-i 'aẓīm
Şāhid-i dīdār-ı Ḥaḫ şāhib-ḥiṭāb-ı müsteṭāb

Ḥamdülillāh ravza-i pākin ziyāret ideli
Oldı ey **Naqşî** derūnum mülkine çok fetḥ-i bāb

247.
Ḥayālī

Mef' ūlü fā' ilātün mef' ūlü fā' ilātün

1. Ṭurmaz yanar vücūdum āh itmeyüp nideyüm
Söndürimezem odum āh itmeyüp nideyüm

---

246. 72^a.

¹ Güneş, âlemin övüncü olan peygamberin nuruna bir zerre olmaz. İri, inci tanesindeki parlaklık onun saf, lal dudağından bir izdir.

² En yüksek arş ayağına yüz sürmeye müstaktır. O yüksek ahlâklı peygamber kimdir, var, git, anla.

³ Siyah kakülleri, nurdan siyah bir taze sümbüldür. Ey gönül, kılıca benzeyen bakışına ateşten su ver.

⁴ Hızlı haberci senin Sidreden gelişini müjdeler ve yüce dergâhını daima melekler korur.

⁵ Tecelli nurunun mazharı olan ey yüce efendi! Hakk'ın yüzünün şahidi olmuş, o güzel hitaba da muhatap olmuş.

⁶ Ey Naqşî! Çok şükür. Senin temiz ravzanı ziyaret edeli gönül mülküne çok kapı fetholundu.

247. 72^a. Ḥayālī-i Gülşenî Dîvânı, g. 178. (Çınar Alvan, 1998: 213). Şiir Dîvân'da 6 beyittir.

¹ Vücudum durmaz yanar, ah etmeyip ne yapayım? Ateşimi söndüremem, ah etmeyip ne yapayım?

Dil şanma bes ki yandı varum kamu göyüندی
Od gibi şu' lelendi āh itmeyüp nideyüm

3. Yanup yaquldı varum gökler irdi bu zārum
Yoqdurur ihtiyārum āh itmeyüp nideyüm

Yandı yaquldı varı oda düşüp **Hayālī**
Tañ mıdur itse zārı āh itmeyüp nideyüm

248.

‘**Abdullāh**

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Uyup emmāreye itdüm cihānda cümle evzārı
Şefā‘ at eyle sultānum şefā‘ at ben günehkārı
3. Añınca cürümümi itmekdeyüm feryād-ile zārı
Şefā‘ at eyle sultānum şefā‘ at ben günehkārı

II

1. Yoluñda itmeyüp temkīni dā'im eylerüm telvīn
Ta' ayyün 'āleminde cismime virmekdeyüm ta' yīn
3. Hārāb itdi derūnum gerçi kıldum zāhirüm tezyīn
Şefā‘ at eyle sultānum şefā‘ at ben günehkārı

² Gönlün yanmakla kaldığını zannetme çünkü bütün varlığım yandı. Ateş gibi tutuştu. Ah etmeyip ne yapayım?

³ Varlığım yanıp yakıldı, bu inleyişim göklere erişti. iradem kalmadı, ah etmeyip ne yapayım?

⁴ Hayālī ateşe düşüp bütün varlığı yanıp yakıldı. Şaşılır mı, inlese. Ah etmeyip ne yapayım?

248. 72^b.

I

Emmareye uyup cihanda bütün günahları işledim. Sultanım, ben günahkâra şefaata et, şefaata. Hatamı anınca feryat ile inlemekteyim. Sultanım ben günahkâra şefaata et, şefaata.

II

Yolunda ağırbaşlı olmayıp her zaman renkten renge girerim. Bu görünen âlemde varlığım bir varlık vermekteyim. Gerçi dışımı süsledim ama içimi harap etti. Sultanım ben günahkâra şefaata et, şefaata.

III

1. Rücû' it māsivādan hūşuñı cem' eyle 'Abdullāh
Mezellede qalursın ḥadden efzūn uludur dergāh
3. Güneh dil-ḥastesiyem kıl 'ilācı yā Resūlallāh
Şefā' at eyle sultānum şefā' at ben günehkārı

249.

Veled

16'lı hece ölçüsü

1. Ne ṭatludur senüñ sözüñ ki benden gönlümi kapdı
Aña biñ cān fedā kıldum iki biñ cān baña qaldı

Anuñ kim cānı nūrluydı yedi gökden geçürdüñ sen
Anuñ kim cānı nūrsuzdı bu yolda ol girü qaldı
3. Seni bildüm saña geldüm gözüm açdum seni gördüm
'Uşum vardı deli oldum beni 'ışkuñ saña şaldı

Seni gördüm geçer idüñ 'aşıklararuñ secer idüñ
Cānum yolın açar idüñ qalanın aldaram çaldı
5. Ulu kici seni sever seni ister seni söyler
Güneş gibi yüzüñ toğar kamu 'ālem yüzüñ ṭoldı

Veled geldi size eydür ne istersiz sizüñledür

Kim uşlıysa seni buldı deñiz oldı güher buldı

III

Ey Abdullah, masivadan geri dön. Aklını başına toplu. Zilletle kalırsın, o Allah'ın dergâhı haddinden fazla uludur. Yâ Resulallâh, gönlüm günah ile hastadır, ilaç ver. Sultanım ben günahkâra şefa'at et, şefa'at.

249. 72^b

¹ Benden gönlümü kaptığı için senin sözün ne tatlıdır. Ona bin can feda ettim, iki bin can bana kaldı.

² Kimin canı nurluydu sen yedi gökten geçirdin, onun kim canı nirsuzdu bu yolda o geri kaldı.

³ Seni bildim, sana geldim, gözümü açtım, seni gördüm. Aklım vardı, deli oldum, aşkın beni sana saldı.

⁴ Seni gördüm, geçer idin, âşıklarımı seçiyor idin. Canımın yolunu açar idin, kalanımı aldaram? çaldı.

⁵ Büyük küçük seni sever, seni ister, seni söyler. Güneş gibi yüzün doğar, bütün âlem yüzünle doldu.

⁶ Veled geldi, size söyler. Ne isterseniz sizinledir. Kim usluysa seni buldu, deniz oldu, inci buldu.

‘Uşşāk
250.
[Mürīd]

Mefā‘ilün mefā‘ilün

I

1. Bugün bize vefālardır
Şafā-yı Muştafā geldi
3. Zihī zevk ü şafālardır
Şafā-yı Muştafā geldi

II

1. İrişdük yāre īd oldı
Sivādan dil ba‘ īd oldı
3. Bugün yevmü’l-mezīd oldı
Şafā-yı Muştafā geldi

III

1. Tolaşup rakş ider eflāk
Kılur gökler yaqalar çāk
3. Şafālar kesb ider gam-nāk
Şafā-yı Muştafā geldi

---

250. 74^b.

I

Bize bugün vefalardır. Mustafa'nın sefası geldi. Ne güzel zevk ve sefalardır. Mustafa'nın sefası geldi.

II

Yāre ulaştık, bayram oldu. Gönül gayrıdan uzak oldu. Bugün yevmü’l-mezid oldu. Mustafa'nın sefası geldi.

III

Felekler dolaşıp dans eder. Gökler yakalarını parçalarlar. Gamlılar sefa bulur. Mustafa'nın sefası geldi.

IV

1. İrişdi cāna eşerler
Tograndı cānlar ciğerler
3. Getürdi dostdan haberler
Şafā-yı Muştafā geldi

V

1. Esen bād-ı şabā ile
Muḥammed Muştafā ile
3. Muḳaddem Müctebā ile
Şafā-yı Muştafā geldi

VI

1. **Mürīd oğlı** ne ḫāletdür
Niçün gönülñ melāletdür
3. Gelen ḫatm-i risāletdür
Şafā-yı Muştafā geldi

251.

[Eşref oğlı]

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1. Tecellī şevḳ-i dīdāruñ beni mest eyledi ḫayrān
Ene'l-Ḥaḳ sırrını cānum anuñçün kılmadı pinhān

‘ Aceb ḫayrān u mestem ki bilişden bilmezem yādı
Gözüm her ḳanda ki baksa görünür şūret-i Raḫmān

IV

Cana onun tesirleri ulaştı. Canlar, ciğerler doğrandı. Dosttan haberler getirdi. Mustafa'nın sefası geldi.

V

Esen saba rüzgarı ile Muhammed Mustafa'ya mukaddem Mücteba ile Mustafa'nın sefası geldi.

VI

Mürid oğlu bu ne hâldir? Gönlün niçin üzgün ve usanmıştır? Gelen son peygamberdir. Mustafa'nın sefası geldi.

251. 74^b. Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı, g. 85. (Güneş, 1994: 334-335-336). Şiir Dîvân'da 19 beyittir.

¹ Yüzünün şevki beni hayran ve mest etti. Onun için canım ene'l-hak sırrını gizlemedi.

² Hayran ve sarhoşum ki yabancıyı, tanıdığı ayırt edemiyorum. Gözüm nereye baksa Rahman'ın sureti görünür.

3. Yüzün göreliden ol yāruñ kamu maḥv oldı hep varuñ
Fenā buldum beḳā buldum beḳāda olmuşam sulṭān
- Benem ol derdlü dermānı benem her ma‘ denüñ kāmı
Benem ol dürr-i bī-hemtā benüm ol baḥr-i bī-pāyān
5. Şanursın **Eşref oğlı**yam ne Rūmīyem ne İznikī
Benüm ol dā’im ü bāḳī göründüm şuretā insān

252.

Recāyī

Mefā’ilün mefā’ilün fe’ülün

I

1. Bu cān teşne vişāl-i ḥazretüñe
Efendim maḳşūdum şulṭānum Allāh
3. Ne çāre nice irem vuşlatuña
Efendim maḳşūdum sulṭānum Allāh

II

1. İlāhī dilerüm senden ‘ināyet
Ḥabībüñ eyleye bize şefā‘ at
3. Cemālüñ gösterüp eyle hidāyet
Efendim maḳşūdum sulṭānum Allāh

³ O sevgilinin yüzünü gördüğümden beri bütün varlığın hepsi mahvoldu. Fena buldum, beka buldum, bekada sultan oldum.

⁴ O dertlinin dermanı benim, her madenin kaynağı benim. O eşsiz inci benim, o sonsuz deniz benim.

⁵ Eşrefoğluyum sanırsın. Ne Rumî’yim, ne İznikî. O daim ve baki benim, görünüşte insan olarak göründüm.

252. 75^a.

I

Bu can, sana kavuşmaya susamıştır. Efendim, maksudum, matlubum Allah. Ne çare, vuslatına nasıl ereyim? Efendim, maksudum, sultanım Allah.

II

Allah’ım senden yardım dilerim. Habibin bize şefaate. Cemalini gösterip hidayet et. Efendim, maksudum, sultanım Allah.

III

1. Hūdā fazl-ı kerīmüñ eyle rehber
Vişālūñ Ka‘ besin eyle müyesser
3. Bu cān u dil cemālūñ görmek ister
Efendim maqşūdum sultānum Allāh

IV

1. Saña ‘ aşık olan cān buldı lezzet
Gözümdedir cemāl-i nūr-ı hāzret
3. Baña sensiz gerekmez hūr u cennet
Efendim maqşūdum sultānum Allāh

V

1. Be-ḥaqq-ı sūre-i Ṭāhā vü Yāsīn
Recāyīnüñ kabül eyle du‘ āsın
3. [...]

Efendim maqşūdum sultānum Allāh

253.
Mıṣrī

Mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

1. Derd-i Ḥaqqā ol ṭālib dermāna irem dirseñ
Miḥnetlere ol rāğib insāna irem dirseñ
- ‘ Işık yolu belālıdır her kārı cefālıdır
Cānuñdan ümīdüñ kes cānāna irem dirseñ

III

Allah’ım cömert ihsanını rehber et. Kavuşma Kabe’sini nasip et. Bu can ve gönül cemalini görmek ister. Efendim, maksudum, sultanım Allah.

IV

Sana âşık olan can lezzet buldu. Zâtının nur cemali gözümdedir. Bana sensiz Huri ve cennet gerekmez. Efendim, maksudum, sultanım Allah.

V

Ṭāhā ve Yāsīn suresinin hakkı için Recāyī’nin duasını kabul et. Efendim, maksudum, sultanım Allah.

253. 75^a.

¹ Dermana ulaşayım diyorsan Hakk’ın derdine talip ol. İnsana ulaşayım diyorsan zahmetlere rağbet et.

² Aşk yolu belalıdır, her işi cefalıdır. Canana ulaşayım dersin canından ümidi kes.

3. Bu yolu bil andan gel deryâyı bul andan dal
 a' rine irüp el al dürkâne irem dirseñ
 Terk it urı avgâyı terk it urı sevdâyı
 Mırî o bu sevdâyı Sübhâna irem dirseñ

254.

[Eref]

11'li hece ölçüsü

1. Bu gönlüm ehrini seyrân iderken
 Didi sırruñ baña seyrân içinde
 Derde düşdüñ niçün dermân ararsuñ
 ' Aıklar derd arar dermân içinde
3. Bu ' ış meydânıdur bunda ' ar olmaz
 Baını top eyle meydân içinde
 İçüp ' ışuñ meyin öyle mest ol kim
 Dîvâne disünler yârân içinde
5. Mineti râhat bil râhat arama
 Râhat mı bulunur zindân içinde
 Aç gözin ey **Eref Hakkı** zikr eyle
 Fezurûnî didi Hakk ur'ân içinde

³ Bu yolu bil, sonra gel. Deryayı bul, sonra dal. İncilere ulaşayım dersen dibine ulaşıp elini at.
⁴ Kuru kavgayı terk et, kuru sevdayı terk et. Ey Mısrî, Allah'a ulaşayım diyorsan bu sevdayı bırak.

254. 75^b. Erefoğlu Rûmî ve Dîvânı, g. 111. (Güneş, 1994: 386). iir Dîvân'da 7 beyittir.

¹ Ben bu gönlümün ehrini dolaırken sırrın bana seyran içinde unları söyledi.

² Derde düştün, niçin derman ararsın? Aıklar, derman içinde dert arar.

³ Burası aşk meydanıdır, burada utanma olmaz. Meydan içinde başını top et.

⁴ Akın arabımı içip o kadar sarhoş ol ki dostlar divane desinler.

⁵ Sıkıntılarını rahat bil, rahat arama. Zindan içinde rahat mı bulunur

⁶ Ey Eref, gözünü aç, Hakk'ı zikret. Hak, Kur'an içinde "Öyle ise beni anın."(Bakara 2/152) dedi.

255.
Beste-i Dede

Mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

1. Her kāküle şad-pāre gönül şānelik eyler
Her silsile-i tırraña dīvānelik eyler
- Dil gūşe-i çeşminde karar ideli yārūñ
Maħmūr da olursa yine mestānelik eyler
(Yā lā yel lel lā āh ye le lel lel lī yā le lil lī şāhımız)

‘Acem
256.
[Necīb]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. Ey Resūl-i Hāk ḥabīb-i zāt-ı pāk-i Kibriyā
Leyletü'l-isrāda idüp Cibre'îli reh-nümā
3. Ümmet için eyledüñ deryūze ihsān u 'aṭā
Şad selām olsun saña ey pādişāh-ı dü-serā

II

1. Ravza-yı pāk-i şerīfūñ ğıbṭa-gāh-ı Cibre'îl
Ārzūmend-i vişālūñ cān-ı müştāḳ-ı ḥalīl
3. Ümmete rüz-ı cezāda hem şefi' u hem delīl
Ey şefi' ü'l-müznibīn olsun saña cānlar fedā

---

255. 75^b.

¹ Yüz parça olmuş gönül her kaküle tarak olur. Saçının her zincirine divane olur.

² Gönül, sevgilinin gözünün köşesinde karar edeli mahmur bile olsa yine sarhoşluk eder.

256. 79^b.

I

Ey Hakk'ın resulü, Allah'ın temiz zatının sevgilisi. Cebrail'i İsra gecesinde sana rehber etti, ümmet için bağışlanma ve ihsan dilendin. Ey iki dünyanın padişahı sana yüzlerce selam olsun.

II

Mübarek temiz ravzan Cebrail'in gıpta ettiği yerdir. Dostun şevkli canı senin visalini arzular. Ümmete mahşer gününde hem şefaatchi hem rehber. Ey günahkârların şefaatchisi sana canlar feda olsun.

III

1. Mübtelā-yı derd-i ‘iṣyāna sen olduñ taḫīb
Umaruz ola şefā‘ at şerbetinden bir naṣīb
3. Ümmetüñden bir za‘īf derdmendüñdür **Necīb**
İki ‘ālemde kerem kı l ey [bize] luṭf-ı Hudā

257.

[Necīb]

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ey gönül sen maṭlab-ı a‘lāyı taḫṣīl itmedüñ
Var ise zād-ı reh-i ‘uḳbāyı tekmīl itmedüñ

Ey gönül ğafletdesin inṣāf kı l āyā niçün
Sırr-ı *mūtūya* vuḳūfa hīç ta‘cīl itmedüñ
3. Ey gönül hīç kenz-i maḥfīden ḥaberdār olmaduñ
Kaldı ser-beste bu mücmel anı tafṣīl itmedüñ

Ey gönül hiç artmadı ḥüsn-i ‘amel noldı saña
Artmada durma ‘alāyıḳ anı taḳlīl itmedüñ
5. Ey gönül nefsüñe ta‘zīm eyledüñ ḳanı cihād
Ġāfil olduñ ḥayf ol nāmerdi tezlīl itmedüñ

Ey gönül bir dem leb-i iḳbāl-ile miṣl-i **Necīb**
Gūşe-i seccāde-i ‘irfānı taḳbīl itmedüñ

III

İsyān derdinin müptelasına sen tabip oldun. Şefaāt şerbetinden bir nasip olmasını umarız. Necīb, ümmetinden bir zayıf dertlidir. Ey Allah’ım, bize iki âlemde lütuf ve kerem eyle.

257. 79^b.

- ¹ Ey gönül, en yüce arzunu elde edemedin. Galiba ahiret yolunun azıĝını tamamlamadın.
- ² Ey gönül, niçin gaflettesin. İnsaf kı l. Acaba niçin “Ölmeden önce ölünüz.” sırrına vakıf olmak için acele etmedin.
- ³ Ey gönül, gizli hazineden hiç haberdar olmadın. Kısa ve öz kaldı, onu hiç açmadın.
- ⁴ Ey gönül, güzel amel hiç artmadı. Sana ne oldu? Alakalar durmadan artmakta, onu azaltmadın.
- ⁵ Ey gönül, nefsine hürmet ettin, mücadelen nerede? Yazıklar olsun, gafil oldun. O namerdi zillete düşürmedin.
- ⁶ Ey gönül, Necib gibi bir an ikbal dudağı ile irfan seccadesinin köşesini öpmedin.

258.
[Fâ'îz]

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

1. Mümkün mi kemâl üzre iclâl-i Resûlallâh
Dâ'im kamu hâl üzre iqbâl-i Resûlallâh

Sırr-ı lezzete vâsıl yoğdur aña hîç müşkil
Oldı dükeli hâşıl âmâl-i Resûlallâh
3. Vağy olduğı şâbitdür Qur'ân-ile nisbetdür
Âlûde-i hikmetdür aqvâl-ı Resûlallâh

Bir rişte-i gevherdür tevfiğa da mazhardur
Hep pâk ü muṭahhardur çün âl-i Resûlallâh
5. Zâhid ço yeter lâfi ḳalbün ideğör şâfî
Olduñsa saña kâfî pâ-mâl-i Resûlallâh

Medḫinde cihân 'âciz şanma yalıñuz **Fâ'îz**
Ma' lûm olamaz hergiz aḫvâl-i Resûlallâh

259.
[Bîçâre]

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Yâ İlâhî düşdüğüm yerde ḳoma ḳaldur beni
Niçe demdür ağlarum bir demde de güldür beni

258. 80^a.

¹ Layıkıyla Resulallâh'ı ağırlamak mümkün müdür? Daima Resulallâh'ı bütün hâllerde layıkıyla karşılamak mümkün müdür?

² Lezzetin sırrına varmış olan kimseye hiç zorluk yoktur. Resulallâh'ın emelleri bütünüyle ortaya çıktı.

³ Vahiy olduğu sabittir, Kur'ân'a dayanır. Resulallâh'ın sözleri hikmetle yoğrulmuştur.

⁴ İnci dizili bir iptir. Allah'ın yardımına da mazhardır. Resulallâh'ın ailesi hep temiz ve paktır.

⁵ Zahit lafı bırak, yeter. Kalbini temizlemeye bak. Resulallâh'ın ayaklarının altında kalmışsan bu sana yeter.

⁶ Yalnız Fâiz aciz zannetme. Onun methinde bütün cihan acizdir. Resulallâh'ın hâlleri asla malum olmaz.

259. 80^a. Bîçâre Dîvânı, g. 143. (Aydın, 2007: 171).

¹ Ey Allah'ım! Beni düştüğüm yerde bırakma, kaldır. Ne zamandır ağlarım, bir anda beni güldür.

Vuşlatuñ sevdāsına virdüm cemī^c -i varumı
Müflisüm bîçāreyüm nūruñ ile ıoldur beni

3. Pādişāhum şol zamān kim da^c vet idersin beni
Zātuñ ile kııl tecellī ba^c dehu öldür beni

Bir kerem kānı Hudāsın yā Kerīm ü yā Raḥīm
Raḥmet ü gufrānınuñ deryāsına ıaldur beni

5. Baḥr-ı ḥayretde gezer **Bîçāreyüm** yā Rabbenā
Rūzigārum kııl muvāfık vuşlata irgür beni

260.

[Ḥāfız]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Çünkü gönderdüñ bizi bu illere
Hem-refik it ey Hudā kāmillere

Sırruñ-ile sırrımı hem āşinā
Eyle yā Rab şalma bizi çöllere

3. Zülmet-i fūrkatde ḥayrān olmuşam
Şem^c -i vaşluñ ola hādī yollara

Baḥr-i ğamda kıalmışam zār u zebün
El-meded irgür bizi sāhillere

5. Rūz-ı maḥşer gülşen-i cennet olur
Mażhar-ı *lā-ḥavf* olan ^c āşıklara

² Bütün varlığımı vuslatının sevdasına verdim. Müflisim, çaresizim beni nurun ile doldur.

³ Padişahım beni davet ettiğin zaman zâtın ile tecelli et, sonra beni öldür.

⁴ Bir kerem sahibi Allah'sın. Yâ Kerim ve yâ Rahim! Beni rahmetinin ve mağfiretinin deryasına daldır.

⁵ Yâ Rabbenâ! Hayret denizinde gezen Bîçareyim. Rüzgârımı uygun kııl. Beni vuslata ulaştır.

260. 80^b.

¹ Ey Allah'ım! Bizi bu illere gönderdiğin için kāmillere yoldaş et.

² Yâ Rab! Sırrın ile sırrımı aşına et. Bizi çöllere salma.

³ Ayrılık karanlığında şaşkın kalmışım. Vuslatının mumu yollarda bize hidayet etsin.

⁴ Gam denizinde inleyen ve zayıf kalmışım. Bizi sahillere ulaştır, yardım et.

⁵ "Onlara korku yoktur ve onlar üzülmezler." (Ahkâf 46/13) sırrına mazhar olan âşıklara maḥşer günü cennet gülşeni olur.

Ger şarılsa ‘ aşık-ı bîçâreler
Sündüs ü istağrak olur şallara

7. Bülbülün kârı hemîşe nâledür
İremez bî-nâle ‘ aşık güllere

Qıl tazarru‘ **Hâfızâ** vaqt-i seher
Hâzret-i Hâk rahm ider bî-dillere

261.

[Niyâzî]

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Tende cānum cānda cānānumdur Allāh hū diyen
Dilde sırrum sırda Sübhānumdur Allāh hū diyen

Dest-i kudretle yazılmış yüzine āyât-ı Hâk
Gönlümüñ tahtında sulţānumdur Allāh hū diyen

3. Cümle a‘ zādan gelür çün kim Ene‘l-Hâk na‘ resi
Cism içinde zār u efgānumdur Allāh hū diyen

Giceler tâ şubh olunca inledür bu derd beni
Derdimüñ içinde dermānumdur Allāh hū diyen

5. Kisve-i tenden mu‘ arrā seyr ider bu gökleri
Çarh uran abdāl-ı ‘ uryānumdur Allāh hū diyen

Bir kişiye kendüden aqreb olan dost zâtıdır
Ey **Niyâzî** dilde mihmānumdur Allāh hū diyen

⁶ Çaresiz âşıklar şallara sarılsalar onlara sündüs ve istağrak olur.

⁷ Bülbülün işi her zaman inlemektir. İnlmeyen âşık güllere erişemez.

⁸ Ey Hâfız! Seher vakti yalvar. Gönlünü yitirmiş âşıklara Hak rahmet eder.

261. 80^b.

¹ Allah Hû diyen tende canım, canda cananımdır. Allah Hû diyen gönülde sırrım, sırda Sübhanımdır.

² Hakk’ın âyetleri yüzüne kudret eli ile yazılmış. Allah Hû diyen gönlümün tahtında sultanımdır.

³ Ene’l-hak nârâsı bütün uzuvlardan gelir. Allah Hû diyen beden içinde inleme ve figanımdır.

⁴ Bu dert beni geceleri tâ sabaha kadar inletir. Allah Hû diyen derdimin içinde dermanımdır.

⁵ Ten elbisesinden soyunarak bu gökleri dolaşır. Allah Hû diye dönen uryan abdalımdır.

⁶ Bir kişiye kendinden daha yakın olan dost zâtıdır. Ey Niyâzî, Allah Hû diyen gönülde misafirimdir.

262.
[Ġafūrî]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ey sa' ādet mülkinüñ sultānı fahru'l-mürselīn
Pīşvā-yı enbiyā maḥbūb-ı Rabbü'l-ālemīn

Sensin ol serv-i hırām-ı bōstān-ı feyz kim
Sāye-i luṭfuñda rāḥat buldı aşḥāb-ı güzīn

3. Eylemezdi mīve-yi Ṭübāya hergiz iltifāt
Sidre-i feyzüñde olsa dest-i 'āşık mīve-çīn

Ṭarfetü'l-ayn içre 'arş u ferşi seyr itmez idi
Himmetüñ bāliyle pervāz itmese Rūḥu'l-emīn

5. Enbiyā-yı işba'-ı kudretde ḥātem eyleyüp
Ḥaḳ Te'ālā zāt-ı pākin eyledi aña nigīn

Zāhir ü bāṭın umar senden nigāh-ı luṭfuñı
Ḳıl Ġafūrîye şefā' at yā şef'ü'l-müzniḇīn

263.
[Sa'id]

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Kerem ḳıl bendeñe kân-ı keremsin yā Resūlallāh
Ki sen ḥulḳ-ı azīm ile 'alemsin yā Resūlallāh

262. 81^a.

¹ Ey saadet mülkünün sultanı, peygamberlerin övücü! Nebilerin reisi, âlemlerin Rabbinin sevgilisi!

² O feyiz bağının salınan selvisi sensin. Bunun için seçkin sahabeler lütfunun gölgesinde rahat buldu.

³ Âşığın eli feyiz Sidresinde meyve toplasa Tuba meyvesine asla dönüp bakmazdı.

⁴ Cebrail himmet kanadıyla kanat açmasa göz kapayıp açıncaya kadar arş ve ferşi seyretmezdi.

⁵ Kudretli parmağında nebileri mühürleyip Hak temiz zatına mühür eyledi.?

⁶ Görünen ve görünmeyen senden lütfunun bakışını umar. Ey günahkârların şefaathçisi, Gafūrî'ye şefaath et.

263. 81^a.

¹ Yâ Resulallâh! Ben fakire kerem eyle, kerem menbaısın. Yâ Resulallâh! Çünkü sen yüce ahlâkın ile bilinirsin.

Senüñ cüyende-i elṭāfuñ olmış aşfiyā zīrā
Şefā' atle ḳamudan muḫteremsin yā Resūlallāh

3. Delīl ol ḳalmasun şahrā-yı ğamda bu dil-i şeydā
Cihāna mürşid-i rāh-ı ḳıdemsin yā Resūlallāh

Ḫalāş eyle girībān-ı dili dest-i nedāmetden
Cemī' -i kā'ināta sen ḫakīmsin yā Resūlallāh

5. Bu üftāde Sa'īdi vāşıl-ı evc-i ma' ārif ḳıl
'Uşātı himmete 'ālī-himemsin yā Resūlallāh

264.
[Reşid]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. Zerre-i mihrüñle olsun ḫāne-i dil rūşenā
El-kerem ey nūr-ı 'ālem pādişāh-ı enbiyā
3. Āfitāb-ı feyz-i Sübhāniden irsün nev ziyā
El-kerem ey nūr-ı 'ālem pādişāh-ı enbiyā

II

1. Yā Resūlallāh şefā' at ḳıl **Reşide** ol mu' in
Şefḳat eyle ḫāline ey raḫmete'n li'l-'ālemīn
3. Feyz-i iḫsānuñla olsun kām-yāb u kām-bīn
El-kerem ey nūr-ı 'ālem pādişāh-ı enbiyā

² Yâ Resulallâh! Kemal sahibi zâtlar lütüflarını istiyorlar. Zira şefaitle herkesten daha muhteremsin.

³ Yâ Resulallâh! Rehber ol, bu deli gönül gam çölünde kalmasın. Sen cihana biricik yol rehberisin.

⁴ Yâ Resulallâh! Gönül yakasını pişmanlık elinden kurtar. Bütün kainata sen hekimisin.

⁵ Yâ Resulallâh! Bu çaresiz Saîd'i, maarif zirvesine kavuştur. Asileri himmete ulaştır. Çünkü sen yüce himmet sahibisin.

264. 81^b.

I

Gönül hanesi, güneşinin zerresi ile aydınlansın. Ey âlemin nuru, peygamberlerin padişahı! Yardım et. Sübhan olan Allah'ın feyiz güneşinden yeni yeni ışıklar gelsin. Ey âlemin nuru, peygamberlerin padişahı! Yardım et.

II

Yâ Resulallâh! Reşid'e şefaet et, yardımcı ol. Ey âlemlere rahmet hâline şefkat et. İhsanının feyziyle isteğine kavuşsun. Ey âlemin nuru, peygamberlerin padişahı! Yardım et.

265.
[Fethî]

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

1. Vişālũñ şerbetin şun cāna yā Rab
Düşüp tih-i firāka oldum 'aşān
- Efendim cürmüme bakma kerem it
Senũñ şānuña lāyık 'afv u ğufrān
3. Gedāña pādişāhum eyle 'ibret
Ki olsun kişver-i ķurbuñda sulţān
- Gözüm yaşı aķar vaķt-i seherde
Kimisi lü'lü' anuñ kimi mercān
5. Esüp 'ışķuñ nesīmi ķo ki itsün
Vücūdum ķaķresin bir baķr-ı 'ummān
(Tılsım-ı ma'nevīdür ķünkü **Fethî**)

266.
[Ġafūrî]

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Çün bahār irüp şecerler sebz ü revnak-ġir olur
Āyet-i şun'-ı Ĥudāyı her varaķ tefsir olur
- Bir zamān şabr it ġöñül maţlūba isterseñ vuşul
Niçe müddetler mürür itmekle demler şir olur

265. 81^b.

¹ Yā Rab! Cana vuslat şerbetini sun. Ayrılık çölüne düşüp susuz kaldım.

² Efendim, kusurlarıma bakma, kerem et. Senin şanına affetmek, bağışlamak layıktır. Affet, mağfiret et.

³ Padişahım, fakirine ibret et. Böylece sana yakın olma ülkesine sultan olsun.

⁴ Seher vaktinde gözümün yaşı akar. Onun kimisi inci kimisi mercandır.

⁵ Aşkın rüzgârı esip böylece vücudumun damlasını umman denizi yapsın.

266. 81^b.

¹ Bahar eriştiğinde ağaçlar yeşil ve göz alıcı olunca her yaprak Allah'ın sanatının âyetini tefsir eder.

² Ey gönül isteğine kavuşmak istiyorsan bir müddet sabret. Nice zamanlar geçince kanlar süt olur.

3. Sicn-i tenden kırtulup irdi serāy-ı vuşlata
 Hışn-ı tevḥīd içre kim pā-beste-i zencīr olur
- ‘ Āşık-ı şādık iseñ terk eyle ḥāb u rāḥatı
 Ey Ğafūrī ṭālib-i dīdār olan şebgīr olur

267.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Menzil-i maḳşūda irmek ister iseñ ey gönül
 Rehber it tevḥīdi dā’im yār edin Mevlāyı sen
3. Bil ṭarīḳ-i Ḥaḳdurur ehl-i dile ḥayru’s-sebīl
 Rehber it tevḥīdi dā’im yār edin Mevlāyı sen

II

1. Mürşid-i kāmilden el al eyle aña iḳtidā
 Künc-i istiğnada ol gel eyle terk-i māsivā
3. Tā ki vaḥdet lezzeti her dem vire ḳalbe cilā
 Rehber it tevḥīdi dā’im yār edin Mevlāyı sen

III

1. Sālik-i rāh-ı Ḥudā olmaḳ dilerseñ ey hümām
 Dilde fikr ü zikrūñ olsun eṣ-şalātu ve’s-selām
3. Uyḥuñı terk eyle şebde eyle maḳşūda kıyām
 Rehber it tevḥīdi dā’im yār edin Mevlāyı sen

³ Tevhit kalesi içinde ayağı zincirle bağı olan ten zindanından kurtulup vuslat sarayına erer.

⁴ Ey Gafūrī! Cemale talip olan geceleri uyumaz. Sadık âşık isen uyku ve rahatı terk et.

267. 82^a.

I

Ey gönül! İstenilen menzile erişmek istersen tevhit rehberi et. Her zaman Mevla’yı yâr edin. Gönül ehline yolların hayırlısı Hakk’ın yoludur bil. Tevhidi rehber et. Her zaman Mevla’yı yâr edin.

II

Kâmil mürşitten el al, ona uy. İstiğna köşesine gel, masivayı terk et. Böylece vahdet lezzeti her zaman kalbe cila versin. Tevhidi rehber et. Her zaman Mevla’yı yâr edin.

III

Ey himmetli, Allah’ın yolunun saliki olmak istersen es-salātu ve’s-selam dilde fikir ve zikrin olsun. Uykunu terk et, gece maksadın için ayakta kal. Tevhidi rehber et. Her zaman Mevla’yı yâr edin.

268.
Hilmî

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. Kalmışuz deryā-yı ğaflet içre bî-tāb u tüvān
Yā İlähî kıl nesîm-i feyz-i ihsānuñ vezān
3. Olmışuz üftāde-i girdāb-ı ' işyān el-amān
Yā İlähî kıl nesîm-i feyz-i ihsānuñ vezān

II

1. Künc-i tārîk-i kühende çoma ser-gerdān u zār
Gülşen-i tevfküñe irgür eyā Perverdigār
3. Ğonce-i maşşūdımız handān ide ol rüzgār
Yā İlähî kıl nesîm-i feyz-i ihsānuñ vezān

III

1. Māni' vü Mu' tî çü sensin ğayrıdan yoğdur recām
Genc-i bād-averd-i luţfuñla bizi kıl şād-kām
3. Müstemendüñ **Hilmî**-i nāşāda feyzüñdür merām
Yā İlähî kıl nesîm-i feyz-i ihsānuñ vezān

---

268. 82^a.

I

Ğaflet deryası içinde güçsüz kuvvetsiz kalmışız. Ey Allah'ım! İhsanının feyzinin rüzgarını estir. İsyān girdabına düşmüşüz, yardım et. Ey Allah'ım! İhsanının feyzinin rüzgarını estir.

II

Başı dönen ve inleyen bir vaziyette eski karanlık köşelerde bırakma. Ey Allah'ım! Tevfikinin gülşenine ulaştır. O rüzgar maksadımızın goncasını güldürsün. Ey Allah'ım! İhsanının feyzinin rüzgarını estir.

III

Māni ve Mutî sensin, ğayrıdan ricam yoktur. Lütfunun rüzgârının getirdiği hazine ile bizi sevindir. Kederli, gamlı Hilmî'nin muradı senin feyzindir. Ey Allah'ım! İhsanının feyzinin rüzgarını estir.

269.
[Nahîfî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün

I

1. Bizüm ma' bûdumuz sensin
‘ İnāyet eyle yâ Mevlâ
3. Ezel maḫşûdumuz sensin
‘ İnāyet eyle yâ Mevlâ

II

1. Şenâ vü ḫamd şükr ancak
Cenâb-ı pâküñe elyaḫ
3. Budur senden recâ ancak
‘ İnāyet eyle yâ Mevlâ

III

1. Kula senden olur çâre
Koma maḫşerde âvâre
3. **Nahîfî**-i güneḫkâre
‘ İnāyet eyle yâ Mevlâ

---

269. 82^b. Nahîfî Divânı, m. 1. (Aypay, 1992: 292). Şiir Divân’da 7 dörtlüktür.

Yâ Mevla, bizim mabudumuz sensin. Yardım et. Ezelden beri maksudumuz sensin. Yâ Mevla, yardım et.

II

Sena, hamd ve şükür ancak tertemiz zâtına layıktır. Senden rica ancak budur yâ Mevla yardım et.

III

Kula çare senden olur. Mahşerde âvâre bırakma. Yâ Mevla, günahkâr Nahîfî’ye yardım et.

270.
[Hüdâyî]

7'li hece ölçüsü

I

1. Şadr-ı cem' ü'l-mürselîn
Sensin yâ Resûlallâh
3. Raḥmeten-li'l-âlemîn
Sensin yâ Resûlallâh

II

1. Nûruñ sirâc-ı vehhâc
Âlemler saña muhtâc
3. Şâhib-i tâc-ı mi' râc
Sensin yâ Resûlallâh

III

1. Âyîne-i Raḥmânî
Nûr-ı pāk-i Sübhânî
3. Sırr-ı seb' u'l-meşânî
Sensin yâ Resûlallâh

IV

1. Şâhidüñ leyl-i isrâ
Sübhâne'llezî esrâ
3. Câmi' -i cümle eşyâ
Sensin yâ Resûlallâh

270. 82^b. Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvânı, k. 36. (Tatçı ve Yıldız, 2005: 93-95). Şiir Dîvân'da 7 dörtlüktür.

I

Bütün peygamberlerin evveli sensin yâ Resulallâh! Âlemlere rahmet sensin yâ Resulallâh!

II

Nurun parlayan bir kandildir, âlemler sana muhtaçtır. Mîraç tacının sahibi sensin yâ Resulallâh.

III

Rahmanın aynası, Sübhanın temiz nuru, yedi tekrarın sırrı sensin yâ Resulallâh.

IV

Şahidin İsrâ gecesi, "O Allah ki eksiklikten uzaktır, yürüttü."(İsrâ 17/1) bütün varlığı kendinde toplayan sensin yâ Resulallâh.

V

1. Ey menba^ç -ı luḡf u cūd
Yerüñ maḡām-ı Maḡmūd
3. Yaradılmışdan maḡşūd
Sensin yā Resūlallāh

VI

1. Açañ nūr-ı tevḡīdi
Bulmaz sırr-ı tefrīdi
3. **Hüdāyī**nün ümīdi
Sensin yā Resūlallāh

271.

[Fazlī]

5'li hece ölçüsü

I

1. Derdime dermān
Eyle ey Raḡmān
3. Olmışam sūzān
Ḳıl vaşluñ iḡsān

II

1. ^çİşkuñla bu cān
Olupdur giryān
3. Derdime bir ān
Bulmadum dermān

v

Ey lütuf ve cömertlik menbaı! Yerin makamı Mahmud'dur. Yaradılmıştan maksat sensin yā Resulallāh.

vi

271. 82^b. Tevhidin nurunu açan tefrit sırrını bulamaz. Hüdāyī'nin ümidi sensin yā Resulallāh.

I

Ey Allah'ım! Derdime derman et. Yanmışım, vaslını ihsan et.

II

Aşkınla bu can ağlamaktadır. Derdime bir an derman bulamadım.

III

1. ‘Işkuña bir ān
Muşādif olan
3. Terk ider hemān
Yoluñda ol cān

IV

1. Cānuma cānān
Sensin ey sultān
3. Luṭf-ile ihsān
Eylegil her an

V

1. Cümle ‘āşıkān
Derdüñle giryān
3. **Fazlī** kul hemān
Vaşluña hayrān

272.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. Ḥamdülillāh dehri teşrīfünle tenvīr eyledüñ
Merḥabā tābende māh-ı burc-ı raḥmet merḥabā
3. Ḳaddiñi itdüñ ḥamīde şavma tevķīr eyledüñ
Merḥabā tābende māh-ı burc-ı raḥmet merḥabā

III

Aşkına bir an rastlayan hemen o canı yolunda terk eder.

IV

Ey sultan, canıma canan sensin. Her an lütuf ve ihsan et.

V

Bütün âşıklar derdinle ağlar. Fazlî kul hep vaslına hayrandır.

272. 88^b.

I

Allah’a hamd olsun. Dünyayı teşrifinle aydınlattın. Merhaba, parlayan rahmet burcunun ayı, merhaba. Boyunu kambur edip oruca hürmet ettin. Merhaba, parlayan rahmet burcunun ayı, merhaba.

II

1. Var mı ey mäh-ı nev ayā bilmeyen mahiyyetüñ
Devlete dāl olduğına şübhe yokdur ʔalʕ atuñ
3. Lemʕ a-i ʔurşiddendür tār u pūd-ı ʔilʕ atuñ
Merḥabā tābende mäh-ı burc-ı raḥmet merḥabā

III

1. Nūr-yāb oldı ʔulūʕ uñdan zemīn ü āsumān
Eyledüñ yerden göge ehl-i şıyāmı şādumān
3. Şimdi sensin bu cihān içre müşārün-biʔl-benān
Merḥabā tābende mäh-ı burc-ı raḥmet merḥabā

273.
[Ġafūrī]

Fāʕilātün fāʕilātün fāʕilün

I

1. Oldı teşrīfūñle ʕ ālem pür-ziyā
Merḥabā ey mäh-ı raḥmet merḥabā
3. Ḥamdülillāh eyledük kesb-i şafā
Merḥabā ey mäh-ı raḥmet merḥabā

II

Ey yeni ayın mahiyyetini bilmeyen var mı acaba? Yüzünün devlete dal harfi olduğuna şüphe yoktur. Senin kaftanının ipi güneşin ışıklarındandır. Merhaba, parlayan rahmet burcunun ayı, merhaba.

III

Yer ve gök senin doğuşunla aydınlandı. Yerden göge oruçluları mutlu ettin. Bu cihanda parmakla gösterilen şimdi sensin. Merhaba, parlayan rahmet burcunun ayı, merhaba.

273. 88^b.

I

Senin gelişinle âlem aydınlandı. Merhaba, ey rahmet ayı merhaba. Allah'a hamd olsun. Sefamızı kazandık. Merhaba, ey rahmet ayı merhaba.

II

1. Evvelüñ rahmetdir ol Settârdan
Evsâtuñ hem mağfîret Ğaffârdan
3. Âhirüñ âzâdlıkdur nârdan
Merhabâ ey mâh-ı rahmet merhabâ

III

1. Şavm-ı tã' âtüñle pür-nür oldı cân
Mağdemüñle yine zeyn oldı cihân
3. Żav'-ı kandîlüñle rüşen oldı cihân
Merhabâ ey mâh-ı rahmet merhabâ

IV

1. Levş-i 'işyândan bizi pāk eyledüñ
Bu Ğafürîyi ferahñâk eyledüñ
3. Nefsile şeytânı ğamnâk eyledüñ
Merhabâ ey mâh-ı rahmet merhabâ

274.

Âyîn-i Şerîf Beste-i Ğasan Çelebî

I

1. Mağribem şod güş maşriğ şod dehân (Hey hey cānem hey hey cānem hey cānem)
Pāyhâ bâşed zemîn ser āsumân (Hey hey hey cānem)

II

Başların Settar olan Allah'tan rahmettir. Ortaların Gaffar olan Allah'tan mağfîrettir. Sonunda ateşten kurtulmaktır. Merhaba, ey rahmet ayı merhaba.

III

Oruç ibadetiyle can nurla doldu. Gelişinle cihan yine süslendi. Kandilinin ışığı ile cihan aydınlandı. Merhaba, ey rahmet ayı merhaba.

IV

İsyan pisliğinden bizi temizledin. Bu Gafürî'yi ferahlattın. Nefis ile şeytanı kederlendirdin. Merhaba, ey rahmet ayı merhaba.

274. 93^b.

I

¹ Batı tarafım kulak oldu, doğuda ağız oldu. Ayaklar yer oldu, baş ise gök oldu. (Hey, hey canım; hey hey canım; hey canım!)

Sīne şod Tūr dilem Mūsā-yi ʿışk (Hey cānem)
Nūr-i ʿaḳlem bā-Muḥammed şod ʿayān (Hey cānem)

3. Maʿnī-i ummuʾl-kitāb āmed Nebī
Cümlerā ez-levḥ-i cān-i mā biḥʿān

(Kürdī naḳarāt keʾl-evvel)

II

1. Tercemānī her ki mārā der-dilest
Dest-gīrī her çı pāyeş der-gilest

Merḥabā yā Müctebā yā Murtezā
İn teğib cāʾel-ḳazā ḳāḳaʾl-fezā

(Hüseynī naḳarāt keʾl-evvel)

III

1. Cān ḥod ser-mest cānān dīdeem
İn zamān ez-āşiyān perrīdeem

Hemçu bulbul der-gulistān āyedem
Ez-firāḳeş men besī nālīdeem

(Terennüm-i sāz Hicāz meʿa ʿArazbār Şehnāz)
(Hey hey hey cānem
Dost dost dost sulṭānem (mükerrer)
Hey hey hey cānem
Dost dost dost sulṭānem)

² Sine, Tur dağı, gönlüm de aşk Musası oldu. Aklımın nuru Muhammed ile ortaya çıktı. (Hey, canım!)

³ Nebi, ummul kitabın manası olarak geldi. Hepsini bizim canımızın sayfasından oku. (Hey canım!)

II

¹ Gönlümüzdeki her şeye sen tercümansın. Ayağı çamurda olan herkesin elinden tutansın.

² Ey Murteza, ey Mücteba merhaba. Zorluk gelince feza daralır.

III

¹ Cananı görüp sarhoş olduğumda yuvadan uçmuşum.

² Gülistana bülbül gibi gelirim. Ben onun ayrılığında çok inlemişim. (Hey, hey, hey canım! Dost, dost, dost sultanım. Hey sevgili dostum, hey sevgili yârim. Hey özlediğim dostum, hey istediğim yârim.)

(Hey yār-ı maḥbūb-ı men hey dost-ı maḥbūb-ı men)

(Hey yār-i maḥlūb-ı men hey dost-ı merḡūb-ı men)

İbtidā-i Selām Aḳşak Şofyān der-maḳām-ı Zirgüle

IV

1. Ez-āb-i ḡayāt-i dost bīmār nemāned
Der-gulbun-i vaşl-i dost yek ḡār nemāned
(Terennüm: Hey sultān-i men hey ra' nā-yi men (mükerrer))
(Miyānhāne)
3. Gūyend derīçeīst ki ez-dil sūy-i dil
Çi cāy derīçeī ki dīvār nemāned
(Terennüm: Hey ra' nā-yi men hey sultān-i men
Hey sultān-i men hey ra' nā-yi men
Ey yār-i men ey cān-i men cānān-i men
Ey yār ey dost ey ṭabīb-i men pīr-i men)

Selām-ı Şānī 'Uzzāl, Devr-i revān

V

V.I

1. Men eger dest-zenānem
Ne men ez-dest zenānem
3. Ne iz-īnem ne ez-ānem
Men ez-şehr-i gulānem(?)

IV

Dostun abı hayatında hiç hasta kalmadı. Dosta kavuşmanın fidanında hiçbir diken kalmadı. (Hey sultanım, hey en güzelim!) Gönülden gönüle bir pencere vardır derler. Pencereye yer var mı, duvar kalmadı.(Hey en güzelim, hey sultanım! Hey sultanım, hey en güzelim! Ey yârim, ey canım, ey sevgilim! Ey yâr, ey dost, ey tabibim, pîrim!)

V

V.I

Ben el çırpıyorsam, elime vurmuyorum. Ne bundanım ne ondanım.(?)

V.II

1. Men eger mest u ħarābem
Ne çu tu mest-i ŧerābem
3. Ne zi-ħākem ne zi-ābem
Ne ez-īn ehl-i zemānem

Rāħatu'l-ervāħ

VI

1. Der-her ān kārī ki meylet nīst ħāst
Ender-ān cebrī ŧodī kīn ez-Ĥudāst
- Enbiyā der-kār-i dunyā cebriyend
Kāfirān der-kār-i 'uħbā cebriyend

Būselik, Devr-i revān

VII

1. Enbiyārā kār-i 'uħbā iħtiyār
Cāhilānrā kār-i dunyā iħtiyār
- Enbiyā çun cins-i 'illiyyīn budend
Sūy-i 'illiyyīn zi-cān u dil ŧodend

Būselik 'Aŧīrān

V.II

Ben senin gibi sarhoş ve harapsam, ŧaraptan sarhoş değilim. Topraktan değilim, sudan değilim, ne de bu zamanın insanlarımdanım.

VI

- 1 Hangi iŧe meylin ve isteğin yoksa, bu Tanrı'dan diye kendini Cebrī yaparsın.
- 2 Peygamberler, dünya iŧinde Cebrīdirler; kafirler de ahiret iŧinde.

VII

- 1 Peygamberler, ahiret iŧlerini seğerler. Cahiller, dünya iŧlerini iŧlerler.
- 2 Peygamberler, melekler idiler. Yukarılara doğru candan, gönülden gittiler.

94^a

VIII

1. Nām-i Aḥmed çun ḥiṣārī şod ḥaşīn
Tā çı bāşed zāt-i ān Ruḥu'l-emīn

Cumle dānāyān hemīn gofte hemīn
Hest dānā raḥmeten li'l-ālemīn

Büzürg Devr-i revān

IX

1. Kūh ender-tişe dānī yāftem dānī ki çīst
[...] baḥr ender-surmedānī yāftem dānī ki çīst
3. Penbe-dān nuṭfe kūh ān hestī der-ū
Baḥr-i 'ilm-i 'ayn-i insān sürme-dānī ki çīst

Rāst, Devr-i revān

X

1. Ey zebān u vey zebān u vey zebān
Hūşyārī der-miyān-i serḥoşān
(Terennüm, Büzürg Devr-i revān
Hey yār hey dost hey yār-i ra' nā-yi men
Hey dost-i zībā-yi men hey hey cān-i men
Cānān-i men yār hey dost maḥbūl-i men)

Selām-ı Şāliş, Pençgāh, Devr-i Kebīr

VIII

¹ Ahmed'in adı böyle yardım ederse acaba nuru nasıl korur? Ahmed adı sağlam bir kapı olunca o emin ruhu zâtı ne olur?

² Bütün bilenler, ancak ve ancak bunu böyle demişlerdir: bilen âlemlere rahmettir.

IX

X

¹ Ey dil ve ey dil ve ey dil! Sen sarhoşlar arasında ayıksın. (Hey yâr, hey dost, hey en güzel sevgilim! Hey süslenmiş dostum, hey canım! Cananım, yârim hey istenilen dostum!)

XI

1. Hîlet rehâ kon ' âşikâ dîvâne şev dîvâne şev
Ender-dil-i âteş der-â pervâne şev pervâne şev
- Hem h'îşrâ bîgâne kon hem hânerâ vîrâne kon
Vân geh biyâ bâ-' âşikân hem-hâne şev hem-hâne şev

XII

1. Yâ Resüllallâh habîb-i hâlik-i yektâ tûyî
Ber-guzîn-i Z'u'l-celâl-i pâk-i bî-hemtâ tûyî

275.

[Hâfız]

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Çarîn-i bezm-i erbâb-ı hevâyam yâ Resûlallâh
Harîm-i kûy-ı qurbından cüdâyam yâ Resûlallâh
- Yeter oldum yeter garq-âb-ı girdâb-ı dem-i hecrûñ
Ezelden hazretüñe âşinâyam yâ Resûlallâh
3. Humâr-ı hasretüñle dil harâb-ender-harâb oldu
Meded muhtâc-ı şahbâ-yı liqâyam yâ Resûlallâh
- Şerâr-ı âteş-i hicrûñ ile bağrum kebâb itme
Ki ben pervâne-i şem' -i vefâyam yâ Resûlallâh

XI

- ¹ Ey âşıklar, hileden kurtul. Divâne ol. Ateşin ortasına gir, pervane ol.
² Kendine yabancı ol, kendinden kurtul, evini yık. O zaman gel, âşıklarla aynı evde ol.

XII

- ¹ Yâ Resulallah! Bir olan Allah'ın resulü sensin. Eşsiz, benzersiz olan Allah'ın seçtiği kulu sensin.

275. 94^a.

- ¹ Yâ Resulallâh! Heva erbabının meclisine yakınlım. Yâ Resulallâh! Yakınlık semtinin hareminden uzağım.

- ² Yâ Resulallâh! Ayrılık deminin girdabına battığım yeter. Ezelden beri senin zâtına aşınayım.

- ³ Yâ Resulallâh! Hasretinin baş ağrısı ile gönül harap oldu da oldu. Görüşme şarabına muhtacım, yardım et.

- ⁴ Yâ Resulallâh! Ayrılık ateşinin kıvılcımı ile gönlümü kebab etme. Çünkü ben vefa şeminin pervanesiyim.

5. Vücūdum tîğ-ı ı̇şkuñla ser-ā-pā çāk çāk itseñ
Yoluñda **Hâfız**am muhliş gedāyam yā Resūlallāh

276.

[**Hâfız**]

Mefā'îlün mefā'îlün fe'ûlün

1. Vücūduñ bā' is-i hilķat Efendim
(Yā Resūlallāh)
Gül-ābuñ menba' -ı hikmet Efendim
(Yā Resūlallāh)
- Hiṭāb-ı pāk-i *levlāke* muhāṭab
Ḥabīb-i ḥazret-i ' İzzet Efendim
(Yā Resūlallāh)
3. Ruḥuñdur verd-i gülzār-ı nübüvvet
Cemālūñden nişān cennet Efendim
(Yā Resūlallāh)
- Meded-ḥ'āhum vişālūñ eyle iḥsān
Helāk itdi beni firķat Efendim
(Yā Resūlallāh)
5. Günāhum çokluğundan şermsārum
Sezādur eyleseñ şefķat Efendim
(Yā Resūlallāh)
- Kerem kıl **Hâfız**uñ ol dest-g'iri
Çü sensin ' âleme rahmet Efendim
(Yā Resūlallāh)

⁵ Yâ Resulallâh! Vücudumu aşkının kılıcı ile baştan ayağa yırtsan yolunda Hâfız'ım, halis dilenciyim.

276. 94^a.

¹ Efendim, vücudun hilkat sebebi. Efendim, gül suyun hikmet kaynağı.

² Ey Efendim, sen "Eğer sen olmasaydın." hitabına muhatapsın. Hazret-i Allah'ın habibi sensin Efendim.

³ Peygamberlik gülşenin gülü yanağıdır. Efendim, cennet cemalinden izdir.

⁴ Senden yardım istiyorum, vuslatımı ihsan et. Efendim, ayrılık beni helak etti.

⁵ Günahımın çokluğundan utanıyorum. Efendim, şefkat etsen layıktır.

⁶ Hafız'ın o yardımcısına kerem et, onun elinden tut. Çünkü Efendim, âleme rahmet sensin.

277.
[‘Abdü’l-‘Azîz]

8’li hece ölçüsü

I

1. Ehl-i derd olmayan kişi
Dermāna ol nice irer
3. Olmayınca Hâk teşvîşi
Ol sulţāna nice irer

II

1. Derd olmayan bî-derd nider
Ne ağladur ne güldürür
3. Derdi olan ağlar yürür
Maţlûbına irmek diler

III

1. ‘Abdü’l-‘Azîze yol şoran
Derd ehline irmek hemān
3. Derd ehline düş olmayan
Maşşûdına nice irer

---

277. 95^a.

I

Dert ehli olmayan kişi dermana nasıl ulaşır? Hak karışmayınca o sultana nasıl ulaşır?

II

Derdi olmayan dertsiz ne yapar? Ne ağlatır, ne güldürür? Derdi olan ağlar, yürür. İsteğine kavuşmak ister.

III

Abdülazîz’e yol soran, dert ehline ulaşmak isteyen, dert ehline düşmeyen maksuduna nasıl ulaşır?

278.
[Nahîfî]

Mefâ'îlün mefâ'îlün

I

1. Hudâ-yı ins ü cân sensin
  Meded eyle meded Mevlâ
3. Hudâvend-i cihân sensin
  Meded eyle meded Mevlâ

II

1. Şifât-ı zâtuñ a' lādur
  Naḳāyışdan müberrādur
3. Münezzehdür mu' allādur
  Meded eyle meded Mevlâ

III

1. İdüp maḥbūbuña ḥürmet
  Bizi kılduñ aña ümmet
3. Nola eyler iseñ raḥmet
  Meded eyle meded Mevlâ

IV

1. **Naḥîfî**-i gedāyam ben
  Ġarîb-i bî-nevāyam ben
3. Meded-ḥ'āh-ı ' aṭāyam ben
  Meded eyle meded Mevlâ

---

278. 95^a. Nahîfî Divânı, m. 3. (Aypay, 1992: 295). Şiir Divân'da 7 dörtlüktür.

I

İnsanların ve cinlerin Rabbi sensin. Mevla, yardım et, meded. Cihanın sahibi sensin. Mevla, yardım et, meded.

II

Zâtının sıfatı çok yücedir. Eksikliklerden arınmıştır. Tertemiz ve pek yücedir. Mevla, yardım et, meded.

III

Sevgiline ḥürmet edip bizi ona ümmet ettin. Rahmet etsen ne olur? Mevla, yardım et, meded.

IV

Dilenci Nahîfî'yim. Zavallı, garibim. Bağışlanmama yardım et. Mevla, yardım et, meded.

279.
[Mevcî]

14'lü hece ölçüsü

1. Geçe *lā vii illā*dan tevḥīde gel tevḥīde
Haber alup esmādan tevḥīde gel tevḥīde

‘Uşşāk-ı bā-şafāyā ir bulasın bir māye
Varıñı vir yağmaya tevḥīde gel tevḥīde
3. Hakkā tapşur öziñi açagör cān göziñi
Göresin yār yüzini tevḥīde gel tevḥīde

İçüp ‘ışkuñ şarābın okı vahdet kitābın
Ref‘ it keşret hicābın tevḥīde gel tevḥīde
5. Gözle **Mevcî** piriñi dime gayra sırrıñı
Fedā eyle serini tevḥīde gel tevḥīde

280.
[Nahîfî]

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Seni Hakk ḥamd ile kıldı mü’eyyed yā Resūlallāh
Nola ism-i şerīfuñ olsa Aḥmed yā Resūlallāh

Vücūd-ı pākūñi teşrif için tā levḥ-i ‘arş üzre
Yazıldı resm-i ‘unvān-ı Muḥammed yā Resūlallāh
3. Olup şer‘-i şerīfuñ sāye-baḥş-ı milket-i ‘ālem
Zamān ḥaşre dek oldı mü’ebbed yā Resūlallāh

279. 95^b.

¹ Lâ ve illâdan geçip tevhide gel, tevhide. İsimlerden haber alıp tevhide gel, tevhide.

² Sefalı âşıklara ulaşip bir öz bulasın. Varlığımı yağmaya verip tevhide gel, tevhide.

³ Hakk’a özünü ulaştır. Can gözünü aç. Yâr yüzünü göresin, tevhide gel, tevhide.

⁴ Aşkın şarabını içip vahdet kitabını oku. Kesret örtüsünü kaldır. Tevhide gel, tevhide.

⁵ Mevcî pirini gözle, gayrıya sırrını söyleme. Başını feda et, tevhide gel, tevhide.

280. 95^b. Nahîfî Divânı, g. 417. (Aypay, 1992: 420). Şiir Divân’da 7 beyittir.

¹ Yâ Resulallâh! Hak seni överek yüceltti ve destekledi. Yâ Resulallâh! Bu yüzden mübarek ismin Ahmed olsa şaşılmaz.

² Yâ Resulallâh! Arş levhası üzerine temiz vücudunu teşrif için Muhammed’in unvanının yazısı yazıldı.

³ Yâ Resulallâh! Senin mübarek dinin âlem ülkesine gölge saldı ve haşr zamanına kadar ebedî olarak yaşayacak.

Nola hâk olmak istersem der-i lütfuñda şevk-ile
Budur ‘ âşıklara ‘ âlemde maqşad yâ Resûlallâh

5. Dem-â-dem vâşıl olsun kurb-ı hâşşu’l-ğaşş-ı Mevlâdan
Revân-ı pākūñe teslîm-i bî-ğād yâ Resûlallâh

Meded senden niyâzım defter-i eltâf u ihsâna
Nahîfî nâmını eyle muqayyed yâ Resûlallâh

281.
[Hilmî]

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. A‘ lem-i cem‘ ü’l-verâ seyyidinâ Muştafâ
Şâfi‘ -i rûz-ı cezâ seyyidinâ Muştafâ
- Secde koned rûz-ı Hâk tâ ki şefâ‘ at koned
Ümmet-i merhûme râ seyyidinâ Muştafâ
3. Men ne tûvânem ki tâ medh-i türâ mı konem
Yâ senedü’l-enbiyâ seyyidinâ Muştafâ
- Bende-i **Hilmî** fakîr vağed ez tû meded
Ey ki merâ reh-nümâ seyyidinâ Muştafâ

⁴ Yâ Resulallâh! Lütfunun kapısında şevk ile toprak olmak istersem ne olmuş? Âşıklara âlemde maksat budur.

⁵ Yâ Resulallâh! Mevla’nın en yakınından hep vasıl olsun. Tertemiz ruhuna sonsuz selamlar ulaşsın.

⁶ Yâ Resulallâh! Yardım sendendir, niyazım lütuf ve ihsan defterine Nahîfî’nin nâmını kaydetmendir.

281. 95^b.

¹ Bütün varlıkların en iyi bileni efendimiz Mustafa! Mahşer gününde şefaati efendimiz Mustafa!

² Bir gün Hakk’a secde eder. Merhamete muhtaç ümmete şefaati için efendimiz Mustafa!

³ Benim gücüm yetmez seni methetmeye. Ey peygamberlerin dayanağı efendimiz Mustafa!

⁴ Fakir Hilmî kul, senden yardım ister. Ey bana rehber olan efendimiz Mustafa!

282
[Fâ'iz]

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Hüdâyâ ben günehkâra kerem eyle kerem eyle
Bu 'abd-i zâr u nâ-çâra kerem eyle kerem eyle

'İbâdetde kûsûrum çok derûnumda fütûrum çok
Beni 'afv it kuşûrum çok kerem eyle kerem eyle
3. Dilümle eylerüm zikri gönülde var sivâ fikri
Niçe idem saña şükri kerem eyle kerem eyle

Tenüm pür-dâğ-ı miñnetdür gözüm pür-eşk-i hasretdür
Yirüm hâk-i mezelletür kerem eyle kerem eyle
5. Saña ma' lûm ki rûz u şeb baña luţfuñdurur maţlab
Kime yalvarayum yâ Rab kerem eyle kerem eyle

Bu Fâ'iz zâr u bîkesdür aña luţfuñ meded-resdür
Nigâh-ı merhamet besdür kerem eyle kerem eyle

283.

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

1. Gönlüme kıldı tecellî hazret-i dîdâr-ı Hû
Eyledi câm-ı tesellî veçhe-i gülzâr-ı Hû

282. 96^a.

¹ Ey Allah'ım! Ben günahkâra kerem et, kerem eyle. Bu inleyen çaresiz kuluna kerem et, kerem eyle.

² İbadette kusurum çoktur, gönümde ümitsizlik çoktur. Beni affet, kusurum çoktur, kerem et, kerem eyle.

³ Dilimle zikrederim. Gönülde masiva fikri vardır. Sana nasıl şükredeyim? Kerem et, kerem eyle.

⁴ Tenim mihnet yarası ile doludur. Gözüm hasret yaşıyla doludur. Yerim mezellet toprağıdır. Kerem eyle, kerem et.

⁵ Biliyorsun ki gece gündüz senin lütfunu istiyorum. Yâ Rab! Kime yalvarayım? Kerem et, kerem eyle.

⁶ Bu Fâiz, inleyen ve kimsesizdir. Ona senin lütfun yardım eder. Merhamet bakışın yeter. Kerem et, kerem eyle.

283. 96^a.

¹ Allah'ın yüzü gönlüme tecelli etti. Hû gülzarının yüzünü teselli kadehi yaptı.

Zulmet-i ten bulalı 'âlem hevâsından necât
Toldı her bir gūşesine albimūñ envâr-ı Hū

3. alb mir'âtı mücellâ kıldıgıçün dem-be-dem
Sem' -i cāna iriřür ol na' re-i izhâr-ı Hū

Sırr-ı esmādur ulūb-ı talib-i irřād için
Mest ider ta hařır olunca cür' a-i tekrār-ı Hū

284.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

1. anı řol dem anı ğarrāsı geçerdūñ güzelūñ
Yok řanurduñ bu cihānda dađı miřl ü bedelūñ
3. Cevr iderdūñ bize yanına dūřüp her keçelūñ
Geçdi vaqtūñ yūri var imdi tırāř it řaaluñ

II

1. Añma hūsnūñ demini bir dađı kim geçdi geçen
Bu adar nāz ile řīve bu řaāl ile neden
3. Gele bu annışı terk eyle řaaluñdan utan
Geçdi vaqtūñ yūri var imdi tırāř it řaaluñ

² Ten karanlığı, âlem hevesinden kurtulalı Hū nurları kalbimin her bir kōşesine doldu.

³ Kalp aynasını parlattığı için her zaman can kulağına Hū'nun ortaya çıktığı nārâlar erişir.

⁴ Taliplerin kalbini irřat etmek için Hū'nun tekrar tekrar sunulan yudumları mahşere kadar sarhoř eder.

284. 109^b.

I

Hani nerede o zamanlar? Güzelin en güzeli geçinirdin? Bu cihanda eřin ve benzerin yok zannederdin? Her kelin yanına dūřüp bize eziyet ederdin. Vaktin geçti, yürü řimdi sakalını tırāř et.

II

Güzelliğinin zamanını bir daha anma. Çünkü geçen geçti. Bu sakal ile bu kadar naz ve cilve neden? Gel, bu kannışı ? terk et. Sakalından utan. Vaktin geçti, yürü şimdi sakalını tırāř et.

III

1. Luṭf u ṭab‘ ehline ṭurduḳça keṣāfet virdüñ
Bu saḳal ile ‘ aceb meclise ūḳlet virdüñ
3. Ne muḳassī ḥaṭ olur bezme ḳasāvet virdüñ
Geçdi vaḳtün yūri var imdi tıraş it saḳaluñ

285.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Cāna sen müstaḳīm ol çarḥ-ı kec-revden hirās itme
Maḳām-ı rāste virmez ḥalel keç-bīnī-i neyzen

286.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Gelenler ‘ āleme evvel ṣabī gelmiş gelen bilmez
Gidenlerden ḥaber gelmez gelen bilmez giden bilmez

287.

1. [...] itmege cānı bilmişdüm nāz ile
‘ Āḳıbet baḡrum delüp başdan çıkardı nāz ile

288.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Menba‘ -ı kühsār-ı serde dīde bir şū başıdur
Neyleyüm ammā ki taḥşīl itdügi göz yaşıdur

III

Lütuf ve karakter ehline durdukça bulanıklık verdin. Bu sakal ile meclise çok ağırlık verdin. Ne sıkıntılı sakal olur. Meclise iç sıkıntısı verdin. Vaktin geçti, yürü şimdi sakalını tıraş et.

285. 109^b.

¹ Ey can, sen doğru ol. Eğri giden çarktan korkma. Neyzenin eğri bakışı rast makamına helal vermez.

286. 109^b.

¹ Āleme gelenler evvel çocuk gelmiş. Gelen bilmez. Gidenlerden haber gelmez. Gelen bilmez, giden bilmez.

287. 109^b.

¹ Canı naz ile itmeye bilmiştim. (?) Akıbet baḡrımı delip naz ile baştan çıkardı.

288. 109^b.

¹ Baş daḡının pınarında göz bir subaşıdır. Ama ne yapayım ki ortaya çıkardığı göz yaşıdır.

289.
[‘Avnî]

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Der-i dilber ‘ibâdetgâhdur meyhânededen şöfra
Ser-â-pâ secdedür ‘âşık iki peymânededen şöfra
- Sen dil-i zâhid hasedle rağmına mey nüş ider ‘Avnî
Çarîn-i mağfiretdür vaz‘ -1 küstâhânededen şöfra

290.

Mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

1. Oldı yine miyân-ı vahdet-keşânda
Mihrâb-ı ebruvânuñ için çok muhârebe

291.

Feyzullâh Efendi Merhûmuñdur

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

1. Mu‘allimlikle irdüm sa‘ dî buldum
Gülistân-ı vişâl-i dil-rubâya
- O gül yüzli güzel ben bülbülünden
Gülistân başladı minnet Hudâya

292.

Mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

1. Bir pişe öğren olma tehi aşçe pul kazan
Yâ pişe maţbañında pilavlar kazan kazan

---

289. 109^b.

¹ Meyhaneden sonra dilberin kapısı ibadet yeridir. Âşık iki kadehten sonra baştan ayağa secdedir.

² Sen Avnî! Zahitin gönlü hasetle inadına şarabı içer. Küstahça vaziyetinden sonra mağfirete yaklaşır.

290. 109^b.

¹ Vahdet çekenlerin arasında kaşlarının mihrabı için çok muharebe oldu.

291. 110^a.

¹ Sevgiliye kavuşma gülşeninde muallimlikle erdim, sadî buldum.

² Ben bülbülünden o gül yüzlü güzel, gülistan kitabımı okumaya başladı Allah’a şükür.

292. 110^a.

¹ Bir iş öğren, boş olma, para pul kazan. Mutfağında kazan kazan pilavlar pişsin.

Görmez misin bir akçe olur sâ'il-i mezâr
Yirmişer otuzar alur mağbere kıazan

293.

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Ey pâdişeh-i kışver-i *levlāk* nolaydı
Şol yer ki başarduñ gözümüñ nûrı olaydı

294.

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Muğaddem bir ħaberdür mağdem-i 'İsî kudümüñle
Velî zātuñ mu'ahħar mübtedādur yâ Resûlallâh

295.

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Reh-i 'ışkuñda bî-şabr u şekîbüm yâ Resûlallâh
Seni her kim severse ben raķîbüm yâ Resûlallâh

Ķabül eyle civâr-ı ħazretüñde çekmeyem ħurbet
Bilürsin kendü şehrüñde ħarîbüm yâ Resûlallâh

296.

Kemâl Paşa-zâde

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Levħ-i cebheñde ne tağdîr itse kıassâm-ı ezel
Başa yazılan gelür ger nîk u bed yâ ħayr u şer

² Görmez misin, mezar dilencisi sadece bir akçe kazanır. Mezar kıazan yirmişer otuzar akçe alır.

293. **110^a.**

¹ Ey "Eğer sen olmasaydın." ülkesinin pâdişahı! Bastığın yer gözümün nuru olsaydı ne olurdu?

294. **110^a.**

¹ Yâ Resulallâh! Senin gelişin, İsa'nın gelişinden daha evvel bir haberdır. Ancak zâtın sonradan gelen bir başlangıçtır.

295. **110^a.**

¹ Yâ Resulallâh! Aşkının yolunda sabırsız ve tahammülsüzüm. Yâ Resulallâh! Seni her kim severse benim rakibimdir.

² Yâ Resulallâh! Huzurunun etrafında kabul et, ħurbet çekmeyeyim. Kendi şehrinde bilirsın, ħaribim.

296. **110^a.**

¹ Ezelde kıismetleri veren Allah, alnının levhasında ne yazsa ister iyi, ister kötü; ister ħayır, ister şer başa yazılan gelir.

ul haada eh  aada byledr avr-ı beer
 ul beer adem aar iler haa drder beer

3. Ekin at kh ire gh dz yrr ra n aar
 Gh dzde dz yrrken gfilen srer der

---

² ul hatadadır, sultan ihsandadır. İnsanın tavrı byledir. Kul beer, insan aar, drder beer hata iler.

³ Ekin at da iinde bazen dz yrr bazen gzel gider. Bazende dz yrrken bazen gafil olur, srer der.

SONUÇ

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonunda 11122 arşiv numarası ile kayıtlı Mecmûa-i İlâhiyât adlı çalışma XIII ve XVIII. yüzyıl aralığındaki şairlerin beyt, gazel, kıta, koşma, mısra, muhammes, murabba, nazm, terci-i bend nazım şekilleri ile yazdıkları şiirlerin derlenmesiyle oluşturulmuştur. Çalışma, mecmuadaki şiirlerin şekil ve muhtevasının incelenmesi ve şiirlerin transkribe edilerek nesre çevrilmesinden oluşmaktadır.

Çalışma konusu olan Mecmûa-i İlâhiyât adlı mecmua toplamda 114 varaktan müteşekkildir. 40 varak boş sayfa vardır. 3 Arapça, 1 Farsça ve 292 Türkçe şiir yer almaktadır. 274 numaralı Farsça şiirin başlığında Ayin-i Şerif Beste-i Hasan Çelebi yazmaktadır. Farsça şiirin içinde 12 şiir vardır. Şiirlerden önce makam adları geçmektedir. 272 numaralı Arapça şiirde bir başlık veya mahlas yoktur. 36 başlıklı şiirde kaside yazmaktadır. 92 başlıklı şiirde ise Şâhîn mahlası vardır.

Mecmuada tespit edebildiğimiz kadarıyla duvaz, ilahi, methiye, münacat, naat, nasihatname, nutuk, ramazaniye, tevhit türlerine ait şiirler yer almaktadır. Mecmuada din dışı konuların işlendiği 6 tane şiir vardır. Bunlar 284, 287, 288, 289, 291, 292 numaralı şiirlerdir.

Mecmuada toplam 7 beyt, 135 gazel (14 hece, 121 aruz), 1 kıta, 57 koşma, 1 mısra, 4 muhammes, 80 murabba, 5 nazm, 1 terci-i bend nazım şekliyle yazılmış şiir vardır. Mecmuada bulunan şiirlerde hem hece hem aruz ölçüsü kullanılmıştır. Aruz ölçüsünün en çok tercih edildiği bahirler hezec ve remel bahridir. Hece ölçüsünde 8'li ve 11'li kalıplar en çok tercih edilmiştir.

Mecmuada 99 şaire ait 296 şiir yer almaktadır. Mecmuada en çok şiiri olan şairler Hüdâyî (32), Nûrî (14), Eşrefoğlu (13), Âşık Yunus (11), Yunus Emre (10), Gafûrî (8), Mısırî (8), Himmet (7), Seyyid Şeref (7), Şemsi (6), Nahifî (6), Fethî (6), Tâlib (6) şeklindedir.

Şairlerin yaşadıkları ve ürün verdikleri yüzyıllar divanlar ve çeşitli kaynaklardan tespit edilmiştir. Mecmuada tespit edilen 53 şairin yaşadıkları

yüzyılların aralığı XIII ve XVIII. yüzyıl aralığıdır. XIII. yüzyıldan Mevlânâ (1); XIV. yüzyıldan Yunus Emre (10); XV. yüzyıldan Âşık Yunus (11), Cemâlî (1), Emir Sultan (1), Eşrefoğlu (13), Hacı Bayram(2), İşkî (1), Lutfî (1), Nesîmî (1), Rûşenî (3); XVI. yüzyıldan Hayâlî (2) , Kemalpaşazâde (1), Muhyî (3), Sinânî (1), Sultan Murad (3), Şemsî (6), Üftâde (1); Tırsî (1), XVII. yüzyıldan Abdülhay (2), Biçâre (2), Gafûrî (8), Fenâyî (3), Fethî (6), Hâfız (5), Himmet (7), Hüdâyî (32), İkbâlî (4), Kâdirî (1), Kenzî (3), Keşfî (1), Mahvî (2), Mehmed Giray (1), Mısrî (8), Nailî (1), Nakşi Ali (2), Nizamzâde (1), Nûrî (14), Osman (2), Seyfullah (1), Seyyid Süleyman (1), Tâlib (6), Vâlî (1), Yakub (1), Zâkirî (1); XVIII. yüzyıldan Atûfî (1), Hakkı (4), Hilmî (3), Nahîfî (6), Nakşi İbrahim(1), Necib (4), Sâmi (1), Seyyid Şeref (7), Sezâyî (2) ‘nin farklı nazım şekilleriyle yazdıkları şiirler yer almaktadır. Mecmuada şiiri bulunan fakat kesinliği tespit edilemeyen 46 şair vardır. Bu şairlerin mahlası ve şiir sayıları: Abdülaziz (1), Abdullah (1), Ali (1), Âşık (1), Avnî (1), Bâkî (1), Besîm (1), Beste-i Dede (1), Dânâ (1), Fâiz (4), Fazlî (1), Feyzullah Efendi (1), Hamdî (2), Hasan Çelebi (1), Hasbî (1), Hikmetî (1), Hüsni (2), Mevcî (1), Mislî (1), Muslî (1), Münib (1), Mürid (1), Nâmî (1), Nasuhî (1), Nâtî (1), Nazmî (3), Recâyî (1), Reşid (1), Rifat (1), Sadî (1), Sâid (2), Sâlik (1), Siyâmî (1), Şahin (1), Tabib (1), Ülfetî (1), Vâhidî (1), Vahyî (1), Veled (1), Visâlî (1), Yazıcızâde (1), Yûnus (4), Yümnî (1), Zihnî (1).

Çalışma divanlarda yer alan şiirlerin mecmualarda farklı şekillerine rastlanılmasına, adı bilinmeyen şairlerin tanıtılmasına kaynaklık ettiği için klasik Türk edebiyatına ve edebiyat tarihine katkı sağlamaktadır. Mecmuada yer alan ilahilerden yalnızca edebiyat sahasının değil musiki ve ilahiyat gibi diğer bilim dallarının da faydalanabilmesini ümit ediyoruz.

KAYNAKLAR

AKÇAY, Gülçiçek (2020). MOLLÂ LÜTFÎ, Sarı Lutfî, Deli Lutfî, Maktûl Lutfî, Lütfullâh, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/molla-lutfi-sari-lutfi-deli-lutfi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

AKKAYA, Hüseyin (2020). NÛRÎ, Abdülahad, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-abdulahad>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

AKKAYA, Hüseyin (2020). ŞEMSÎ, Şemseddîn Sivasî, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-semseddin-sivasi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). FETHÎ, Bolbolcu-zâde/Bübülcü-zâde Seyh Abdülkerîm Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fethi-bolbolcuzade-seyh-abdulkerim>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). GAFÛRÎ, Şeyh Mahmud Gafûrî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gafuri-seyh-mahmud-gafuri-efendi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). HÂFİZ, Abdüllatîf/Alî, Ümmî Sinân Hâfızı, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hafiz-abdullatif-ali-ummi-sinan>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). HİLMÎ, Abdullâh, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hilmi-abdullah>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). HİMMET/ABDÎ, Şeyh Himmet Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/himmet-abdi-seyh-himmet-efendi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). KEŞFÎ, Şeyh Osman Keşfi Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kesfi-seyh-osman-kesfi-efendi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2020). SEZÂYÎ, Şeyh Hasan Sezâyî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sezayi-seyh-hasan-sezayi-efendi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

ALPTEKİN SARIOĞLU, Leyla ve Himmet Konur (2022). CEMÂL-İ HALVETÎ, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-halveti>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

ATİK, Hikmet (2003). **Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları (Türk-İslam Edebiyatı) Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

ATİK, Hikmet (2020). NAKŞÎ, Ali, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naksi-ali>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

AVŞAR, Ziya (2022). **MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ**, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mevlana-celaleddini-rumi-muhammed>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

AYDEMİR, Yaşar (2001). **Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü**, Bilig Yayınları, s. 19, 147-155.

AYDIN, Abdullah (2020). **FENÂYÎ/ HALVETİ**, Şeyh Mehmed Fenâyî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-halveti-seyh-mehmed-fenayi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

AYDIN, Abdullah (2020). **KÂDİRÎ**, Gîsûdâr Şeyh Ahmed Kâdirî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kadiri-gisudar-seyh-ahmed-kadiri>, (Erişim Tarihi: 05.02.2023).

AYDIN, Mehtap (2007). **Bîçâre Dîvânı İnceleme-Metin**, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

AYPAY, A. İrfan (1992). **Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni)**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

BABAARSLAN, Giyasi (2018). **Koç Üniversitesi El Yazmaları Koleksiyonunda Bulunan İlahî Mecmuasının (Mecmûa-i İlâhiyyât) Transkripsiyonlu Metni ve Mestapa Göre Tasnifi**, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

BAKİ, Zeynep Safiye (2020). **ZAKİRÎ**, Hasan, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zakiri-hasan>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

BAŞ, Münire Kevser (2020). **RÛŞENÎ**, Dede Ömer, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruseni-dede-omer>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

BİRGÖREN, Hamdi (2020). **ÎSÂ MAHVÎ**, Sukûkî-zâde, Şeyh Îsâ Mahvî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/isa-mahvi-sukukizade-seyh-isa-mahvi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

COŞKUN, Ali Osman (2001). **Abdülhad Nûrî Dîvânı**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

ÇAKIR, Emine ve Erdem Can Öztürk (2020). **SEYYİD SEYFÎ / Seyyid Nizamoglu, Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım b. Şeyh Seyyid Nizameddin Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seyfi-seyyid-nizamoglu-seyh>, (Erişim Tarihi: 05.02.2023).

ÇETİN, Nihad M. (1992). **“Beyit”**, TDV İslam Ansiklopedisi, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. C. 6, s. 66.

ÇINAR ALVAN, Türkan (1998). **Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

DEMİR, Zehra Sema (2022). **KENZÎ**, Ayaşlı Kenzî, Kenzî-i Rumî, Hasan, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenzi-ayasli-kenzi-kenzii-rumi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

DEVELLİOĞLU, Ferit (2013). **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara: Aydın Kitabevi.

DİLÇİN, Cem (2016). **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

EFE, Zahide (2020). **NAKŞÎ**, İbrahim Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-efendi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

EKE, Nagehan U. (2020). **HAKKI**, Bursalı İsmail Hakkı Bursevî, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

ELİAÇIK, Muhittin (2020). **EMÎR SULTÂN**, Şemseddîn, Muhammed bin Alî, Şeyh Seyyid Muhammed Buhârî, Emîr Buhârî, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emir-sultan-semseddin-muhammed>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

ERDOĞDU, Sema (2021). **Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Y-619 Numarada Kayıtlı Mecmuadaki Türkçe Şiirler**, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

EREN, Hulusi (2020). **HÜDÂYÎ**, Azîz Mahmûd, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-aziz-mahmud>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

GIYNAŞ, Kâmil Ali (2011). “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografisi”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Konya: s. 25, 245-260.

GÖNEL, Hüseyin (2020). Muhyî veya Mehmed, Bezci-zâde/Vahyî-zâde Şeyh Mehmed Muhyî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyi-veya-mehmed-bezcizade-vahyizade>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

GÖNEL, Hüseyin (2020). **SÜLEYMAN**, Şeyh Seyyid Süleyman Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-seyh-seyyid-suleyman-efendi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

GÖNEL, Hüseyin (2020). **YA‘KÛB**, Şeyh Ya‘kûb Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yakub-seyh-yakub-efendi>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

GÜNEŞ, Mustafa (1994). **Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı**, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

GÜNEŞ, Mustafa (2020). EŞREFOĞLU, Abdullah, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefoglu-abdullah>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

GÜRBÜZ, Mehmet (2012). “Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, Haz.: Hatice Aynur vd., İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 97-113.

GÜZEL, Bilal (2020). MEFTÛNÎ/İKBÂLÎ, Sultan II. Mustafa, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

İŞIKTAŞ SAVA, Işıl (2020). KÂMİL, IV. Mehmed (Muhammed) Giray (Geray), **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kamil-iv-mehmed-muhammed-giray>, (Erişim Tarihi: 05.02.2023).

İPEKTEN, Haluk (2008). **Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz**, İstanbul: Dergâh Yayınları.

İSEN, Mustafa (2020). MURÂD/MURÂDÎ, Sultân III. Murâd, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

İSEN, Mustafa vd. (2003). **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı**, Ankara: Grafiker Yayınları.

KANAR, Mehmet (2010). **Kanar Farsça Türkçe Sözlük**, İstanbul: Say Yayınları.

KAPLAN, Yunus (2020). TÂLİB, Divitçi-zâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib-divitcizade-seyh-mehmed-talib>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

KARACA, Murat (2020). ÜFTÂDE, Mehmed Muhyiddin, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uftade-mehmed-muhyiddin>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

KARAVELİOĞLU, Murat Ali (2020). NAHİFİ, Süleyman, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

KAVRUK, Hasan (2020). NİYÂZÎ-İ MISRÎ, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

KESİK, Beyhan (2020). NECÎB, Sultan Ahmed-i Sâlis b. Sultan IV. Mehmed, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necib-sultan-ahmedi-salis-sultan>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

KESİK, Beyhan (2020). SEYYİD ŞEREF/ŞEREFEDDÎN, Eşref-zâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefeddin Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seref-serefeddin-esrefzade>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

KONCU, Hanife (2020). VÂLÎ, Nefes-zâde Seyyid Abdurrahman Vâlî Efendi, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vali-nefeszade-seyyid-abdurrahman>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

KÖKSAL, Mehmet Fatih (2020). DERVİŞ OSMAN, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-osman>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

KÖKSAL, Mehmet Fatih (2017). “Dini Tasavvufi Türk Musikisi Araştırmalarında İhmal Edilen Bir Yazma Türü: İlâhî Mecmuaları ve Mühim Bir İlâhî Mecmuası”, **Geçmişten Günümüze Uluslararası Dini Musiki Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Amasya: sy. 331-336.

KUT, Günay (1986). **Mecmûa**, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), haz.: Ezel Everdi, Mustafa Kutlu, İsmail Kara, İstanbul: Dergâh Yayınları, C. 6.

KUTLAR OĞUZ, Fatma Sabiha (2017). **Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmî Dîvân**, E-kitap, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Genel Müdürlüğü, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56084.arpaeminizade-mustafa-sami-divanipdf.pdf?0>, (Erişim Tarihi: 03.02.2023).

KUTLAR OĞUZ, Fatma Sabiha (2021). SÂMÎ, Arpaemîni-zâde Mustafâ, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-arpaeminizade-mustafa>, (Erişim Tarihi: 05.02.2023).

KUZAY DEMİR, Gonca (2020). ÜMMÎ SİNAN, İbrahim, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-ibrahim>, (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

KÜÇÜKÇALIK, Bedia (2016). **Hasan Kenzî Dîvânı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi**, Boğaziçi Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

LEVEND, Agâh Sırrı (1984). **Türk Edebiyatı Tarihi Giriş**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

MACİT, Muhsin (2021). HAYÂLÎ-İ GÜLŞENÎ, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayalii-gulseni>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

OĞUZ, Mehmet Öcal vd. (2015). **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, Ankara: Grafiker Yayınları.

OĞUZ, Mehmet Öcal (2020). YUNUS EMRE, Yunus, Kul Yunus, Âşık Yunus, Yunus Emrem, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yunus-emre-yunus-kul-yunus-asik>, (Erişim Tarihi: 05.02.2023).

ÖZDEMİR, Canan (1996). **Seyyid Nizamoğlu Dîvânı**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

ÖZUYGUN, Ali Rıza (1999). **Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal

Bilimler Enstitüsü, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

SAMİ, Şemsettin (2015). **Kâmûs-i Türkî**, İstanbul: Çağrı Yayınları.

SARAÇ, Yekta (2020). İbn Kemâl, Kemâlpaşa-zâde, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibn-kemal>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

SÜER, Fatih Ramazan (2015). **Şemsettin Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin)**, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslâm Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, Türk-İslâm Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi.

ŞEKERCİ, Yasemin (2022). **Ankara Milli Kütüphane 06 Mil YZ A 3070 Numaralı İlahi Mecmuası (İnceleme-Metin-Mestapa Göre Tasnif)**, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Programı.

ŞENÖDEYİCİ, Özer (2020). NÂ'İLÎ-İ KADÎM, Mustafa, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naili-kadim-mustafa>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla (2020). AŞKÎ/İŞKÎ, Aşkî-i Kadîm, Muhammed Abdürrezzâk, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/aski-iski-askii-kadim-muhammed>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

TATÇI, Mustafa ve Musa Yıldız (2005). **Aziz Mahmud Hüdâyî Dîvân-ı İlâhîyât Tıpkıbasım ve Çeviriyazı**, İstanbul: Üsküdar Araştırmaları Merkezi.

TATÇI, Mustafa (1990). **Yûnus Emre Dîvânı**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü, Doktora Tezi.

TATÇI, Mustafa (2015). **Yûnus Emre Külliyyâtı IVÂşık Yûnus**, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

TATÇI, Mustafa (2019). **Yûnus Emre'nin Gönül Çocuğu Bursalı Âşık Yûnus**, İstanbul: H yayınları.

TAVUKÇU, Orhan Kemal (2020). **Dede Ömer Rûşenî Dîvânı**, E-kitap, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Genel Müdürlüğü, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73031_dede-omer-ruseni-divanipdf.pdf?0, (Erişim Tarihi: 02.02.2023).

TEKİN, Gözde (2021). ATÛFÎ, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/atufi>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

TUNÇ, Semra (2000). “Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmûası”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi**, s.6, 105-139.

TURAN, Fatma Ahsen (2020). HACI BAYRAM-I VELÎ, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haci-bayrami-veli>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

TURAN, Fatma Ahsen (2020). TIRSÎ, Abdurrahim, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tirsi-abdurrahim>, (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

USLUER, Fatih (2020). NESÎMÎ, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesimi-seyh-imaduddin-seyyid-nesimi>, (Erişim Tarihi: 05.03.2023).

UZUN, Mustafa İsmet (2003). “Mecmûa”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. C. 29, s. 265-268.

UZUN, Mustafa İsmet (2007). “Ramazâniyye”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. C. 34, s. 439-440.

ÜNAL, Mehmet (2020). Abdülhay, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-abdulhay>, (Erişim Tarihi: 01.02.2023).

ÜNAL, Mehmet (2020). BÎÇÂRE, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bicare>, (Erişim Tarihi: 29.01.2023).

YETKİN, Yasemin (2016). **Bolulu Şeyh Himmet ve Dîvânçesi**, Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

YÖNTEM, Ali Cânib (1927). **Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûaların Rolü**, **Hayat**, 45, 363-364.

Elektronik Kaynaklar

<https://islamansiklopedisi.org.tr/>

<https://ekitap.ktb.gov.tr/>

<https://teis.yesevi.edu.tr/>

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>